Анджей Сапковський

Останнє бажання

Відьми́н – 1

ГОЛОС РОЗУМУ 1

Вона прийшла до нього над ранком.

Ввійшла дуже обережно, тихо, безшелесно ступаючи, пливучи через кімнату як видіння, як примара, а єдиний звук, що її супроводжував, видавала нагортка , тершись об голу шкіру. Однак саме цей слабенький, ледь чутний шерех розбудив відьми́на, а, може, лиш вирвав з дрімоти, у якій він монотонно погойдувався, наче зависши у безодні, між поверхнею і дном спокійного моря, серед легенького хвилювання пасемок водоростів.

Він не ворухнувся, навіть не здригнувся. Дівчина підпурхнула ближче, зняла нагортку, повільно, наче вагаючись, сперла зігнуте коліно об край ліжка. Він поглядав на неї з-під опущених вій, не подаючи виду, що не спить. Дівчина обережно зійшла на ложе, на нього, обіймаючи його стегнами. Спершись на напружених руках, війнула по його обличчю волоссям, що пахло рум'янком. Відважившись і ніби в нетерплячці, схилилася, торкнулася кінчиком грудей його повіки, щоки, губ. Він усміхнувся, взявши її за плечі, дуже повільним рухом, обережно, ніжно. Вона випросталася, тікаючи від його пальців, промениста, осяяна, затьмарена своїм блиском у млистій ясності світанку. Він ворухнувся, але вона рішучим натиском обох долонь не дозволила йому змінити позицію, легкими, але рішучими рухами стегон вимагаючи відповіді.

Він відповів. Вона вже не уникала його долонь, відкинула голову назад, струснула волоссям. Її шкіра була прохолодною і дивовижно

гладенькою. Очі, що їх він побачив, коли вона наблизила обличчя до його обличчя, були великими й темними, як у русалки.

Заколисуваний, він втонув у рум'янковому морі, а воно збурилося і зашуміло, згубивши спокій.

ВІДЬМИ́Н

I

Пізніше подейкували, що чоловік той надійшов з півночі, від брами Мотузяників. Йшов пішки, а нав'юченого коня вів за вуздечку. Було вже пізнє пообіддя і крамниці мотузяників та лимарів позамикали, а вуличка спустіла. Тепло було, а чоловік мав на собі чорний плащ, накинутий на плечі. Кидався в очі.

Спинився перед господою "Старий Наракорт", трохи постояв, прислухався до гомону. Господа, як завжди о цій порі, повна була людей.

Незнайомець не зайшов до "Старого Наракорта". Потягнув коня далі, в діл вулички. Була там інша корчма, менша, називалася "Під лисом". Тут було порожньо. Корчма мала недобру славу.

Корчмар підняв голову з-над бочки квашених огірків і зміряв гостя поглядом. Чужак, далі в плащі, штивно і нерухомо стояв перед шинквасом. Мовчав.

— Що подати?

— Пива, — відповів незнайомець. Голос мав неприємний. Корчмар обтер руки об полотняний фартух і наповнив глиняний кухоль. Кухоль був надщерблений.

Незнайомець не виглядав на старого, але його волосся було майже цілком білим. Під плащем мав витертий шкіряний кубрак , шнурований під шиєю і на передпліччях. Коли зняв плаща, всі помітили, що на поясі за плечима має меч. В цьому не було нічого дивного, у Визимі майже всі ходили зі зброєю, але ніхто не носив меча на плечах, наче лук чи сагайдак.

Незнайомець не сів за стіл, між нечисленних гостей, а далі стояв при шинквасі, дірявлячи корчмаря пронизливими очима. Потягнув з кухля.

— Кімнати для нічлігу шукаю.

— Нема, — буркнув корчмар, дивлячись на гостеві черевики, запилені й брудні. — Питайте в "Старому Наракорті".

— Я б волів тут.

— Нема, — корчмар нарешті розпізнав акцент незнайомця. Ривієць.

— Я заплачу, — сказав чужий тихо, якось невпевнено. Отоді й почалася та паскудна історія. Подзюбаний віспинами чолов'яга, який, відколи чужинець зайшов, не спускав з нього понурого ока, встав і підійшов до шинквасу. Двійко його товаришів стало ззаду, не далі, як за два кроки.

— Місця тутай нема, гультяю, ривський зайдо, — гаркнув дзюбатий, ставши при незнайомцеві. — Нам тутай, у Визимі, таких не тра. То порядне місто!

Незнайомець взяв свій кухоль і відсунувся. Зиркнув на корчмаря, але той уникав його погляду. І на думці не мав захищати ривійця. Зрештою, хто тих ривійців любив?

— Кожен ривець — то злодій, — тягнув дзюбатий, смердячи пивом, часником і злістю. — Чув, що кажу, покручу?

— Не чує! Гімно в нього в вухах! — сказав один ззаду, а другий зареготався.

— Плати і забирайся! — вереснув дзюбатий. Незнайомець щойно тепер подивився на нього.

— Доп'ю пиво.

— Ми тобі поможемо, — засичав чолов'яга. Вибив ривійцеві кухоль з руки і одночасно, хапаючи його за плече, вп'яв пальці в ремінь, що навкіс перетинав груди чужинця. Один з тих, що були ззаду, підняв кулак, замахнувшись для удару. Чужий обернувся на місці, вибивши дзюбатого з рівноваги. Меч засичав у піхвах і коротко зблиснув при світлі каганців. Закипіло. Крик. Хтось з решти гостей рвонув на вихід. З гуркотом впало крісло, глиняне начиння глухо бамкнуло об підлогу. Корчмар — губи йому тряслися — дивився на жахливо розрубане обличчя дзюбатого, котрий, вчепившись пальцями за край шинквасу, зсувався, щезав з очей, наче тонув. Ті двоє лежали на підлозі. Один нерухомо, другий звивався і дригався у темній калюжі, що швидко більшала. В повітрі дрижав тонкий істеричний жіночий голос — аж у вухах від нього лящало. Корчмар затремтів, перевів подих і почав блювати.

Незнайомець відступив під стіну. Наїжачений, напружений, пильний. Меча тримав обіруч, водячи кінцем вістря в повітрі. Ніхто не рухався. Страх, як холодне болото, обліпив обличчя, в'язав тіла, затикав горлянки.

Вартові вбігли до корчми з гуком і грюком, втрійку. Либонь, десь недалеко були. Обкручені ремінням палиці мали напоготові, але,

побачивши трупи, відразу добули мечі. Ривієць притисся плечима до стіни, лівою рукою витягнув стилет з-за халяви.

— Кинь це! — вереснув один з вартових тремтячим голосом. — Кинь це, зарізяко! Підеш з нами!

Другий вартовий копняком відкинув стола, що не дозволяв обійти ривійця збоку.

— Біжи за людьми, Тріско! — крикнув до третього, що тримався ближче до дверей.

— Не треба, — сказав незнайомець, опускаючи меча. — Сам піду.

— Підеш, собаче насіння, але на шнурку! — розкричався той, тремтячий. — Кинь меча, бо довбешку розвалю!

Ривієць випростався. Швидко вхопив клинок під ліву пахву, а правою рукою, піднятою догори, в бік вартових, нарисував у повітрі заплутаний швидкий знак. Блиснули заклепки, якими були густо оббиті довгі, аж до ліктів, манжети шкіряного каптана.

Вартові відразу ж відступили, закриваючи обличчя передпліччями. Хтось з гостей схопився, ще один кинувся до дверей. Жінка знову закричала, дико, страшливо.

— Сам піду, — повторив незнайомець звучним металічним голосом. — А ви троє — вперед. Ведіть до війта. Я дороги не знаю.

— Так, пане, — промимрив вартовий, опускаючи голову. Рушив до виходу, непевно оглядаючись. Два інші вийшли за ним, задкуючи, поспіхом. Незнайомець пішов слідом, ховаючи меч у піхви, а стилет за халяву. Коли минали столи, гості затуляли обличчя полами кубраків.

II

Велерад, війт Визими, почухав підборіддя, замислився. Не був ні забобонним, ні боязким, але не мав охоти залишатися з біловолосим сам на сам. Врешті зважився.

— Вийдіть, — наказав вартовим. — А ти сідай. Ні, не тут. Отам далі, коли ласка.

Незнайомець сів. Не мав вже ні меча, ні чорного плаща.

— Прошу, — промовив Велерад, граючись тяжким буздиганом, що лежав на столі. — Я Велерад, війт Визими. Що можеш мені сказати, мосьпане розбійнику, перш ніж підеш до льоху? Троє вбитих, спроба наслання вроків, непогано, зовсім непогано. За такі речі в нас у Визимі саджають на палю. Але я людина справедлива, тож передше тебе вислухаю. Говори.

Ривієць розстебнув кубрак, видобув з-під нього сувій білої козлячої шкіри.

— Прибиваєте це на роздоріжжях, по корчмах, — тихо сказав. — Правда те, що там написано?

— А, — мугикнув Велерад, оглядаючи витиснуті на шкірі руни. — Он воно що. Як же я відразу не здогадався? Атож, істинна правда. Підписано: Фолтест, король, пан Темерії, Понтару і Махакаму. Себто, правда. Але універсал універсалом, а закон законом. Я тут, у Визимі, пильную права і порядку. Людей забивати не дозволю! Ясно?

Ривієць кивнув головою на знак того, що ясно. Велерад гнівно засопів.

— Відьми́нський знак маєш?

Незнайомий знову сягнув у викот каптану, вигріб звідти округлий медальйон на срібному ланцюжку. На медальйоні була зображена вовча голова з вищиреними зубами.

— Якесь ім'я маєш? Все одно яке, не з цікавості питаю, а щоб розмову полегшити.

— Називаюся Геральт.

— Може бути й Геральт. Як судити по вимові, з Ривії?

— З Ривії.

— Так. Знаєш що, Геральте? З отим, — Велерад ляснув по універсалу відкритою долонею, — дай собі спокій. То поважна річ. Вже багато хто пробував. Це не те саме, що кількох гульвіс хльоснути.

— Знаю. Це, пане війте, моя професія. Написано: три тисячі оренів нагороди.

— Три тисячі, — Велерад видув губи. — І королівна за жону, хоча цього милостивий Фолтест не дописав.

— Королівна мене не цікавить, — спокійно сказав Геральт. Він сидів нерухомо з руками на колінах. — Написано: три тисячі.

— Що за часи, — зітхнув війт. — Що за кляті часи! Двадцять років тому хто б подумав, хоч на п'яну голову, що будуть такі професії? Відьми́ни! Мандрівні вбивці василісків! Переїзні приборкувачі драконів та потопельників! Геральте? В твоєму цеху пиво дозволене?

— Звісно.

Велерад плеснув в долоні.

— Пива! — закричав. — А ти, Геральте, сідай ближче. А, що там…

Пиво було холодним і пінистим.

— Кляті часи настали, — промовляв Велерад, потягаючи собі з кухля. — Розвелося всякої нечисті. В Махакамі в горах аж роїться від боболаків. По лісах давніше лишень вовки вили, а тепер бач: упирі, біхреси якісь, де не плюнеш, вовкулака чи інша паскудь. По селах бісиці й лісниці крадуть дітей, вже на сотні лік пішов. Хвороби, що про них ніхто раніше й не чув, волосся дибки стає. Та ще й ото на додачу, — штовхнув сувій шкіри по стільниці. — Не дивно, Геральте, що такий попит на ваші послуги.

— Це королівський універсал, пане війте, — Геральт підняв голову. — А знаєте, що й до чого?

Велерад відкинувся на кріслі , сплів долоні на животі.

— Що й до чого, кажеш? Знаю. Не те, щоб з перших рук, але з надійного джерела.

— От це мені й потрібно.

— Уперся ти. Як хочеш. Слухай, — Велерад ковтнув пива, притишив голос. — Наш милостивий Фолтест, ще королевичем бувши, за правління старого Меделла, свого батька, показував нам, на що здатен, а здатен був на багато. Ми сподівалися, що з віком минеться. А тимчасом невдовзі після своєї коронації, якраз після смерті старого короля, Фолтест переплюнув самого себе. Нам всім аж щелепи відвисли. Коротко кажучи: змайстрував дитину своїй рідній сестрі Адді. Адда молодша від нього була, завше вони разом трималися, але ніхто ні про що не здогадувався, ну, може королева… Щоб довго не розводити —

дивимося, аж Адда з отакенним черевом, а Фолтест починає закидати про шлюб. З сестрою, збагнув, Геральте? Ситуація враз стала гарячою як дідько, бо саме Визимир з Новіграду намислив видати за Фолтеста свою Дальку, посольство вислав, а тут треба короля за руки-ноги тримати, бо вже рветься послів бити й лаяти. Ще добре, що насухо обійшлося, а то ображений Визимир бебехи нам би випустив. Потім, не без допомоги Адди, яка вплинула на братчика, вдалося відраяти шмаркача від кгвалтовного шлюбу. Ну, а потім Адда вродила, у належний час, аякже. А тепер чуй, бо саме починається. Небагато людей бачило, що там виродилося, але одна повитуха вискочила з вежі через вікно і забилася, а інша здуріла й досі така. Отож, думаю, що наше байстря над байстрюками аж надто гарненьким не було. Дівчинка, але відразу ж померла, бо, схоже, ніхто не квапився їй пуповину перев'язати. Адда, на своє щастя, пологів не пережила. А потім, брате, Фолтест ще раз впоров дурницю. Треба було те байстрюча спалити чи, я знаю, закопати десь на пустирі, а не ховати у саркофазі в підземеллі палацу.

— Та вже запізно розважати, — Геральт підняв голову. — У всякому разі, треба було когось зі Знаючих прикликати.

— Це ти про тих шахраїв з зірками на капелюхах? Аякже, з десятеро їх злетілося, але вже потім, коли з'ясувалося, що саме лежить у тому саркофазі. І що з нього ночами вилазить. А не відразу почало вилазити, ні. Сім років після похорону був спокій. Аж тут якоїсь ночі, саме місяць був уповні, в палаці крик, вереск, переполох! Що там довго казати, ти ж на цьому знаєшся та й універсал читав. Немовля в труні підбільшало і то непомалу, а зуби такі виросли, що ліпше й не можна. Одним словом, стрига. Жаль, що ти трупів не бачив. Так, як я. Певно, ти б тоді Визиму здалека обходив.

Геральт мовчав.

— Отоді, — тягнув далі Велерад, — як я й казав, Фолтест скликав до нас цілу громаду чарівників. Джерґотіли один поперед одного, ледь не

побилися тими своїми патерицями, що їх носять, певно, аби від псів відбиватися, як хто нацькує. А, думаю, хтось постійно цькує. Вибачай, Геральте, як маєш іншу думку про чародіїв, при твоєму ремеслі певно що маєш, але для мене то дармоїди й дурні. Вас, відьми́нів, люди більше поважають. Ви, принаймні, як би то сказати? — конкретніші.

Геральт усміхнувся, але не коментував.

— Ну, але до речі, — війт заглянув до кухля, долив пива собі й ривійцеві. — Деякі поради чарівників видавалися не найдурнішими. Один казав спалити стригу разом з палацом і саркофагом, інший раяв відрубати їй голову заступом, ще інші були прихильниками вбивання осикових кілків у різні частини тіла, звісно ж, вдень, коли дияволиця спала в труні, змучена нічними герцями. На жаль, знайшовся один, блазень у шпичастій шапці на лисій довбешці, горбатий самітник, який вимудрував, що то чари, що можна їх зняти і що зі стриги знову зробиться Фолтестова донечка, гарна, як намальована. Треба тільки пересидіти ніч у крипті, та й по всьому. А тоді, от здумай собі, Геральте, що то був за дурень, сам пішов наніч до палацу. Легко вгадати, що небагато з нього зосталося, от шапка й дрюк. Але Фолтест учепився цієї думки, як реп'ях псячого хвоста. Заборонив усякі спроби вбивства стриги, а з усіх дір і закапелків принадив до Визими дурисвітів, щоб відчарували стригу на королівну. Ото ще була галайстра! Якісь кривобокі баби, якісь кульгавці, брудні, брате, вошиві, аж жаль брав. Ну й давай чарувати, найбільше над мискою і кухлем. Звісно, декого Фолтест чи панове-рада швидко викрили, кількох навіть повісили на гостроколі, але замало, замало. Я б їх усіх перевішав. Не мушу навіть додавати, що стрига весь той час когось та загризала, цілком не переймаючись тими ошуканцями і їхніми заклинаннями. Ну й того, що Фолтест уже не мешкав у палаці. Ніхто там не мешкав.

Велерад урвав, попив пива. Відьми́н мовчав.

— І так воно тягнеться, Геральте, шість літ, бо теє вродилося якихсь чотирнадцять років тому. Траплялися нам за той час інші клопоти, бо

побилися ми з Визииром із Новіграду, але через порядні зрозумілі причини, йшлося про пересування межових стовпів, а не якихсь там дочок чи союзи. Фолтест, загалом кажучи, вже заводить мову про шлюб і оглядає прислані з сусідських дворів контерфекти, а раніше їх до вбиральні викидав. Ну, але час від часу знову на нього находить та манія і він розсилає комонних, щоб нових чарівників шукали. І нагороду обіцяв, три тисячі, то й збіглося трохи шаленців, мандрівних лицарів, навіть один пастушок, відомий в околиці дурник, земля йому пухом. А стрига чується добре. Тільки час від часу когось загризає. Можна до цього призвичаїтися. А з тих героїв, що її пробують відчарувати, бодай така користь, що бестія наїсться на місці і не швендяє поза старим палацом. Фолтест збудував собі новий палац, вельми гарний.

— І що, — Геральт підвів голову, — за шість років ніхто не залагодив справи?

— Та ні, — Велерад пильно глянув на відьми́на. — Бо, мабути, цю справу залагодити не можна і мус з цим погодитися. Це я про Фолтеста, нашого милостивого й коханого короля, що все ще прибиває ті універсали на перехрестях доріг. Лишень охочих поменшало. Щоправда, був один не так давно, але вимагав тих трьох тисяч наперед. То ми його в мішок запхнули і до озера вкинули.

— Дурисвітів не брак.

— Ні, не брак. Навіть забагато, — притакнув війт, не зводячи з відьми́на погляду. — Тому, як підеш до палацу, не вимагай золота наперед. Якщо взагалі туди підеш.

— Піду.

— Твоя воля. Однак пам'ятай мою раду. Раз уже про нагороду мова, то останнім часом заговорили про ту другу частину, що я тобі казав. Королівну за жону. Не знаю, хто це вигадав, але, коли стрига так

виглядає, як про неї розповідають, то жарт вельми похмурий. Однак не забракло дурнів, які погналися до старого палацу, щойно чутка розійшлася — є, мовляв, оказія ввійти до королівської родини. Точніше, два шевські челядники. От чому шевці такі дурні, Геральте?

— Не знаю. А відьми́ни, війте? Пробували?

— Аякже, кількоро було. Найчастіше, коли чули, що зі стриги треба зняти чари, а не забити, знизували раменами і від'їжджали. Отому, Геральте, значно зросла моя повага до відьми́нів. Ну, а потім приїхав один, молодший був від тебе, імені не пригадаю, якщо він взагалі його назвав. Теж спробував.

— І що?

— Зубата королівна розволокла його бебехи на чималій відстані. З півпольоту стріли.

Геральт покивав головою.

— І це всі?

— Ще один був.

Велерад якийсь час мовчав. Відьми́н його не квапив.

— Ну так, — врешті продовжив війт. — Ще один був. Спочатку, коли Фолтест погрозив йому шибеницею, якби так вбив чи скалічив стригу, тільки розсміявся і почав пакуватися. Але пізніше…

Велерад знову притишив голос майже до шепоту, нахилившись через стіл.

— Потім таки взявся за справу. Бачиш, Геральте, є тут у Визимі кілька людей зі смальцем в голові, навіть на високих посадах, яким вся ця коломийка обридла. Подейкували, що ті люди тихцем умовили відьми́на не розводити церегелів ні чарів, закатрупити стригу, а королю сказати, що чари не подіяли, донечка впала зі сходів, нещасний випадок на роботі. Король, звісно, розлютиться, але закінчиться все тим, що не заплатить ні орена нагороди. А шельма відьми́н їм ріже, що на дурничку самі можуть проти стриги йти. То що було робити… Скинулися ми, поторгувалися… Але нічого з того не вийшло.

Геральт звів брови.

— Кажу ж, нічого, — промовив Велерад. — Відьми́н не хотів одразу йти, першої ж ночі. Лазив, чаївся, крутився по околиці. Врешті, кажуть, побачив стригу, либонь, за роботою, бо тварюка не для того вилазить з крипти, щоб ноги розім'яти. Побачив і тої ж ночі накивав п'ятами. Не прощаючись.

Геральт ледь скривив губи в подобенстві усмішки.

— Люди зі смальцем в голові, — почав, — напевно ще мають ті гроші? Відьми́ни наперед не беруть.

— Атож, — відповів Велерад, — напевно мають.

— А не подейкують, яку суму?

Велерад вищирив зуби.

— Хто каже, вісімсот.

Геральт покрутив головою

— А хто, — зронив війт, — і тисяча.

— Небагато, якщо врахувати, що чутки завше перебільшують. Зрештою, король дає три тисячі.

— І наречену не забудь, — закпив Велерад. — Про що ми розмовляємо? Відомо, що ти тих трьох тисяч не дістанеш.

— Звідки відомо?

Велерад гримнув кулаком по стільниці.

— Геральте, не псуй моєї гадки про відьми́нів. Це вже тягнеться шість літ з гаком. Стрига прикінчує з півсотні люда за рік, ну, тепер менше, бо всі тримаються подалі від палацу. Ні, пане-брате, я в чари вірю, не одне бачив і вірю, звісно, в межах розумного, у здібності магіків та відьми́нів. Але те зняття чарів — то маячня, вигадана горбатим і зашмарканим дідом, що одурів від пустельничого харчу, маячня, якій ніхто не йме віри. Окрім Фолтеста. Ні, Геральте! Адда вродила стригу, бо спала з власним братом, отака правда і жодні чари тут не допоможуть. Стрига загризає людей, бо то стрига, і треба її забити, звичайно і просто. Слухай, два роки тому кметі з якоїсь задрипаної діри під Махакамом, в яких дракон вівці пожирав, пішли купою, затовкли його дрючням і навіть не вважали за потрібне особливо тим величатися. А ми тут, у Визимі, очікуємо чуда і двері на засув замикаємо при кожному повному місяці або ж злочинців прив'язуємо до стовпа перед палацом, сподіваючись, що бестія нажереться і вернеться в труну.

— Непоганий спосіб, — усміхнувся відьми́н. — І що, злочинність зменшилася?

— Анітрохи.

— А кудою до нового палацу?

— Сам тебе відведу. А що буде з пропозицією людей, тих, що зі смальцем в голові?

— Пане війте, — мовив Геральт. — Чого поспішати? Нещасний випадок на роботі і так може трапитися, незалежно від моїх замірів. Тоді люди зі смальцем в голові мали б подумати, як мене врятувати від королівського гніву і наготувати ті тисячу п'ятсот оренів, про які подейкують.

— Мала бути тисяча.

— Ні, пане Велераде, — рішуче промовив відьми́н. — Той, котрому ви тисячу давали, від самого вигляду стриги втік, навіть не торгувався. Себто, ризик вищий, ніж тисяча. І ще буде видно, чи не вищий за півтори тисячі. Звісно, я спершу попрощаюся.

Велерад почухав потилицю.

— Геральте? Тисячу двісті?

— Ні, пане війте. То буде нелегка робота. Король дає три, а мушу вам сказати, що інколи легше зняти чари, ніж забити. Зрештою, хтось з моїх попередників убив би стригу, якби то було так просто. Чи думаєте, вони того дали себе зажерти, що короля боялися?

— Гаразд, брате, — Велерад сумно покивав головою. — Умовилися. Тільки не заїкайся перед королем про нещасливий випадок на роботі. Щиро раджу.

III

Фолтест був худорлявим, з виду гарним, аж занадто гарним. Як оцінив відьми́н, ще й сороківки не мав. Сидів на кріслі, різьбленому з чорного дерева, ноги витягав у бік каміну, при якому грілися два пси.

Збоку, на скрині сидів кремезний чоловік уже в літах. За королем стояв ще один, багато вдягнений, з гордовитим виразом обличчя. Вельможа.

— Відьми́н з Ривії, — мовив король після хвилинної тиші, що запанувала по вступній промові Велерада.

— Так, пане, — Геральт схилив голову.

— Чого в тебе так голова посивіла? Від чарів? Бачу, ти ще нестарий. Ну гаразд, гаразд. То був жарт, можеш не відповідати. Як смію припускати, маєш якийсь досвід?

— Так, пане.

— Я б охоче послухав.

Геральт уклонився ще нижче.

— Ви ж знаєте, пане, наш кодекс забороняє розповідати про те, що робимо.

— Зручний кодекс, мосьпане відьми́не, вельми зручний. Ну а так, без уточнень, з біхресами справу мав?

— Так.

— З вампірами, лісовиками?

— Теж.

Фолтест завагався.

— Зі стригами?

Геральт підняв голову, глянув королю в очі.

— Теж.

Фолтест відвів погляд.

— Велераде!

— Слухаю, милостивий пане.

— Ти все йому розповів?

— Так, милостивий пане. Він твердить, що з королівни можна зняти чари.

— Це я знаю. А як саме, мосьпане відьми́не? Ах, правда, я й забув. Кодекс. Гаразд. Тільки одне маленьке зауваження. В мене вже було кілька відьми́нів. Велераде, ти розповів йому? Гаразд. Тому я знаю, що вашою спеціальністю є радше убивання, ніж зняття чарів. Це не йде в рахубу. Якщо в моєї доньки волосина з голови спаде, ти свою втратиш на ешафоті. Це все. Острите і ви, пане Сегеліне, залиштеся, надайте йому всю інформацію, якої вимагатиме. Вони завжди багато питають, ці відьми́ни. Нагодуйте його і нехай замешкає в палаці. Хай не волочиться по корчмах.

Король встав, свиснув на собак і рушив до дверей, розкидаючи солому, що покривала підлогу кімнати. При дверях відвернувся.

— Коли вдасться, відьми́не, нагорода твоя. Може, ще щось докину, як добре впораєшся. Очевидно, байки поспільства про весілля з королівною не містять ні слова правди. Ти ж не думаєш, що я віддам доньку за якогось приблуду?

— Ні, пане. Не думаю.

— Гаразд. Це доводить, що маєш розум.

Фолтест вийшов, зачиняючи за собою двері. Велерад і вельможа, які досі стояли, негайно ж розсілися при столі. Війт допив наполовину заповнений кубок короля, заглянув у дзбанок, вилаявся. Острит який зайняв крісло Фолтеста, дивився на відьми́на з-під лоба, гладячи долонями різьблене поруччя. Сегелін, бородань, кивнув до Геральта.

— Сідайте, мосьпане відьми́не, сідайте. Зараз подадуть вечерю. Про що ви хотіли б порозмовляти? Війт Велерад, мабуть, усе вам розповів. Наскільки я його знаю, радше розповів забагато, ніж замало.

— Всього кілька запитань.

— Задавайте.

— Війт казав, що після появи стриги король прикликав багатьох Знаючих.

— Так і було. Але не кажіть "стрига", кажіть "королівна". Тоді легше уникнете такої помилки в присутності короля… і клопотів, з нею зв'язаних.

— Серед Знаючих був хтось відомий? Славетний ?

— Були такі і тоді, і пізніше. Не згадаю імен. А ви, пане Острите?

— Не пам'ятаю, — відповів вельможа. — Але знаю, що були і славетні, і знамениті. Багато про це говорилося.

— Вони всі згодилися, що закляття можна зняти?

— Та де ж, — усміхнувся Сегелін. — далеко їм було до згоди, з кожного питання. Але таке твердження прозвучало. Це начебто просто і жодних магічних здібностей не вимагає. Як я зрозумів, досить, щоб хтось провів ніч, від заходу сонця до третіх півнів, у підземеллі, біля саркофагу.

— Дійсно, просто, — реготнув Велерад.

— Я б хотів почути опис… королівни.

Велерад схопився з крісла.

— Королівна виглядає як стрига! — вереснув. — Як найбільш стригата стрига, про яку я чув! Ясна панна королівська донька, проклятий байстрюк над байстрюками, чотири лікті зросту, схожа на барильце пива, писок від вуха до вуха, повний зубів як стилети, червоні очі, руді кудли! Лапища з пазурами, як у рисі, висять їй аж до землі! Дивуюся, що ми ще не почали розсилати її мініатюри до приязних дворів. Королівна, хай її зараза пітне, має чотирнадцять років, час подумати про заміжжя з якимсь королевичем!

— Вгамуйся, війте, — поморщився Острит, зиркаючи в бік дверей. Сегелін ледь усміхнувся.

— Опис, хоч такий образний, був доволі точним, а мостивому відьми́ну про це і йшлося, правда? Велерад забув додати, що королівна рухається з неймовірною швидкістю і що вона далеко сильніша, ніж можна б виснувати з її зросту і статури. А те, що має чотирнадцять років, — факт. Якщо це істотне.

— Істотне, — сказав відьмак. — Чи напади на людей трапляються лише при повному місяці?

— Так, — відповів Сегелін. — Якщо нападає поза старим палацом. В палаці, незалежно від фази місяця, люди гинули завжди. Але виходить тільки під час повні, та й то не кожної.

— Чи був хоч один випадок нападу вдень?

— Ні. Вдень ні.

— Завжди пожирає жертви?

Велерад замашисто сплюнув на підлогу.

— Бодай тебе, Геральте, зараз вечеря буде. Тьху! Пожирає, надкушує, залишає, по-різному, либонь, залежно від настрою. Одному тільки голову відкусила, кільком кишки випустила, а ще пару обгризла дочиста, можна б сказати, догола. Матір її туди!

— Вважай, Велераде, — шикнув Острит. — Про стригу говори, що хочеш, але Адду при мені не руш, бо при королі не зважишся!

— Чи був хтось такий, на кого б вона напала, але він лишився живий? — спитав відьми́н, ніби й не звертаючи уваги на вибух вельможі.

Сегелін і Острит перезирнулися.

— Так, — сказав бородань. — З самого початку, шість років тому, кинулася на двох солдат, що вартували біля крипти. Одному вдалося втекти.

— І пізніше, — докинув Велерад, — мірошник, на якого напала під містом. Пам'ятаєте?

IV

Мірошника привели на другий день, пізно ввечері, до кімнатки над кордегардією, куди приміщено відьми́на. Привів його вояк у плащі з каптуром.

Розмова не дала особливих результатів. Мірошник був переляканий, белькотів, затинався. Відьми́нові більше сказали його шрами: стрига мала вражаючий розмах щелеп і насправді гострі зуби, в тому числі дуже довгі верхні ікла — чотири, по два з кожного боку. Пазурі, либонь, гостріші від рисячих, хоч менше закривлені. Зрештою, тільки тому мірошнику і вдалося вирватися.

Закінчивши оглядини, Геральт кивнув на мірошника і солдата, відправляючи їх. Вояк виштовхав селянина за двері і зняв каптур. То був Фолтест власною особою.

— Сідай, не вставай, — промовив король. — Візит неофіційний. Ти задоволений оглядинами? Дійшло до мене, що ти перед полуднем був у старому палаці.

— Так, пане.

— І коли візьмешся за справу?

— До повні чотири дні. Після повні.

— Ти б хотів раніше приглянутися до неї?

— Такої потреби нема. Але, наївшись… королівна… буде менш рухливою.

— Стрига, пане-майстре, стрига. Не бавмося в дипломатію. Королівною вона тільки буде. Зрештою, саме про це я і прийшов з тобою порозмовляти. Відповідай, неофіційно, коротко і ясно: буде чи не буде? Тільки не затуляйся жодним кодексом.

Геральт потер чоло.

— Підтверджую, королю, що чари можна зняти. І, якщо я не помиляюся, то й справді провівши ніч у палаці. Якщо третій спів півнів застане стригу поза саркофагом, наслання щезне. Так звичайно чинять зі стригами.

— Так просто?

— Це непросто. Потрібно ту ніч пережити, це раз. Також можливі відхилення від норми. Наприклад, не одну ніч, а три. Підряд. Трапляються також випадки… ну… безнадійні.

— Так, — здригнувся Фолтест. — Я постійно таке чую від декого. Вбити потвору, бо це невиліковний випадок. Я певен, пане-майстре, що вони вже розмовляли з тобою. Що? Відразу ж зарубати людожерку, без церегелів, а королю сказати, що інакше не вийшло. Як не заплатить король, то заплатимо ми. Дуже зручний спосіб. І дешевий. Бо король накаже відрубати відьми́нові голову чи повісити, а золото залишиться в кишені.

— Король безумовно накаже стратити відьми́на? — вишкірився Геральт.

Фолтест довго дивився ривійцеві в очі.

— Король сам не знає, — сказав врешті. — Але відьми́н повинен рахуватися з такою можливістю.

Тепер якийсь час мовчав Геральт.

— Я маю намір зробити все, що в моїх силах, — промовив через хвилину. — Але, коли б пішло недобре, оборонятиму своє життя. Ви, пане, теж повинні рахуватися з такою можливістю.

Фолтест встав.

— Ти мене не зрозумів. Йдеться не про це. Зрозуміло, що ти її вб'єш, коли буде скрутно, незалежно від того, подобається це мені чи ні. Бо інакше вона вб'є тебе, це безперечно і нічого тут не поробиш. Але я не допущу, щоб її вбили, не намагаючись врятувати. Вже траплялися спроби підпалу старого палацу, в неї стріляли з луків, копали ями, наставляли пастки та сильця доти, доки я кількох не повісив. Але йдеться не про те. Слухай, пане-майстре.

— Слухаю.

— Якщо я правильно зрозумів, після тих третіх півнів вона вже не буде стригою. А ким буде?

— Якщо все піде добре, чотирнадцятилітньою дівчинкою.

— Червоноокою? З зубами як у крокодила?

— Звичайною чотирнадцятилітньою дівчинкою. От лише…

— Що?

— Фізично

— Маєш, Насте, книш. А психічно? Щодня на сніданок відро крові? Дівчачу ніжку?

— Ні… Психічно… Важко сказати… Думаю, що на рівні… не знаю точно — трьох — чотирьохлітньої дитини. Довго вимагатиме дбайливої опіки.

— Це зрозуміло. Пане-майстре?

— Прошу?

— Це може повернутися? Пізніше?

Відьми́н мовчав.

— Ага, — промовив король. Може. І що тоді?

— Якби після довгої, кількаденної непритомності померла, потрібно спалити тіло. І не гаючись.

Фолтест насупився.

— Я, однак, не думаю, — додав Геральт, — щоб до цього дійшло. Для певності дам вам, пане, кілька порад, щоб зменшити небезпеку.

— Вже зараз? Не зарано, пане-майстре? А якщо…

— Вже зараз, — урвав ривієць. — Буває всяко, королю. Може й так трапитися, що зранку знайдете в крипті відчаровану королівну і мого трупа.

— Аж так? Попри мій дозвіл на самооборону? Хоча, здається, ти цього дозволу і не потребував.

— Це серйозна справа, королю. Дуже ризикована. Отож слухайте: королівна постійно мусить носити на шиї сапфір, найкраще інклюз, на срібному ланцюжку. Постійно, вдень і вночі.

— Що таке інклюз?

— Сапфір з пухирцем повітря всередині каменя. Крім того, в кімнаті, де вона спатиме, треба час від часу спалювати в каміні гілки ялівцю, рокитника і ліщини.

Фолтест задумався.

— Дякую за поради, пане-майстре. Прислухаюсь до них, якщо… А тепер ти послухай мене уважно. Коли впевнишся, що це безнадійний випадок, убий її. Якщо знімеш чари, а дівчина не буде… нормальною… якщо матимеш сумнів хоч на волосину, чи це тобі повністю вдалося, теж убий її. Не бійся. З мого боку тобі ніщо не загрожує. При людях накричу на тебе, вижену з палацу і з міста, більш нічого. Звісно, нагороди не дам. Може, щось виторгуєш, знаєш від кого.

Якусь хвилину мовчали.

— Геральте, — Фолтест вперше звернувся до відьми́на на ім'я.

— Прошу?

— Скільки правди у плітках, що дитина вродилася такою, бо Адда була моєю сестрою?

— Небагато. Чари треба поробити, жодне закляття не робиться саме. Але думаю, що ваш з сестрою зв'язок був причиною пороблення чарів, отож, і такого наслідку.

— Я так і думав. Так говорили деякі Знаючі, хоч не всі. Геральте? Звідки це береться? Чари, магія?

— Не знаю, королю. Вивченням причин цих явищ займаються Знаючі. Для нас, відьми́нів, достатньо розуміння, що зосереджена воля може спричиняти такі явища. І науки, як їм протистояти.

— Вбивати?

— Найчастіше. Зрештою, найчастіше нам за це і платять. Зняття чарів мало хто вимагає, королю. Зазвичай хочуть просто захиститися від загрози. Якщо ж потвора має на совісті людей, то додається ще мотив помсти.

Король підвівся, зробив кілька кроків по кімнаті, зупинився біля відьми́нського меча, що висів на стіні.

— Цим? — спитав, не дивлячись на Геральта.

— Ні. Цей на людей.

— Я чув. Знаєш, Геральте? Я піду з тобою до крипти.

— Це виключено.

Фолтест повернувся до нього, його очі блиснули.

— Знаєш, чаклуне, що я її не бачив? Ні після народження, ні… пізніше. Боявся. Я ж можу вже ніколи її не побачити, правда? Маю право хоча б бачити, як ти її убиватимеш.

— Повторюю, виключено. Це певна смерть. Також і для мене. Якщо я ослаблю увагу, волю… Ні, королю.

Фолтест відвернувся, пішов до дверей. Геральтові якусь мить здавалося, що він вийде без слова, без прощального жесту, але король зупинився, глянув на нього.

— Ти викликаєш довіру, — сказав. — Хоч і знаю, що з тебе за зілля. Розповідали мені, що трапилося в корчмі. Я певен, що ти вбив тих

харцизів винятково заради розголосу, щоб справити враження на людей і на мене. Я певен, що ти міг утихомирити їх, не вбиваючи. Боюся, що так і не дізнаюся, чи йдеш ти рятувати мою дочку, чи вбивати її. Але я на це згоджуюсь. Мушу згодитися. Знаєш, чому?

Геральт не відповів.

— Я думаю, — промовив король, — думаю, що вона страждає. Правда?

Відьми́н вп'яв у короля свої проникливі очі. Не притакнув, не кивнув головою, не зробив найменшого жесту, але Фолтест зрозумів. Знав відповідь.

V

Геральт востаннє виглянув через вікно палацу. Швидко западали сутінки. За озером миготіли неясні вогники Визими. Довкола палацу був пустир — смуга нічиєї землі, якою місто за шість років відгородилося від небезпечного місця, не залишаючи нічого, крім кількох руїн, перегнилих балок і решток щербатого гостроколу, яких, видно, не виплачувалося розбирати й переносити. Найдальше, аж на протилежний кінець озера, переніс свою садибу сам король — круглобока споруда його нового палацу чорніла вдалині, на тлі ліловіючого неба.

Відьми́н повернувся до запиленого стола, при якому в одній з порожніх, сплюндрованих кімнат готувався — неквапом, спокійно, ретельно. Знав, що має багато часу. Стрига не залишить крипти до півночі.

Перед ним на столі була невеличка окута скринька. Відкрив її. Всередині, тісно, у викладених сухою травою перегородках стояли пляшечки з темного скла. Відьми́н вийняв три.

З підлоги підняв подовгастий пакунок, грубо обгорнений овечими шкурами і обкручений ременем. Розгорнув його і видобув меч з оздобленим руків'ям, в чорних блискучих піхвах, покритих рядами рунічних знаків та символів. Оголив вістря, яке сяйнуло чистим, дзеркальним блиском. Клинок був з чистого срібла.

Геральт прошепотів формулу, по черзі випив вміст двох пляшечок, після кожного ковтка кладучи ліву долоню на клинок меча. Потім, щільно загорнувшись у свій чорний плащ, сів. На підлозі. В кімнаті не було жодного крісла. Як, зрештою, у всьому палаці.

Він сидів нерухомо, з заплющеними очима. Його дихання, спершу рівне, стало раптом прискореним, хрипким, неспокійним. А потім припинилося зовсім. Суміш, за допомогою якої відьми́н міг повністю керувати роботою всіх органів тіла, складалася головним чином з чемериці, дурману, глоду і молочаю. Інші її складові навіть не мали назви у жодній людській мові. Для людини, не привченої до неї змалечку, як Геральт, це була б смертельна отрута

Відьми́н різко повернув голову. Його слух, зараз надзвичайно гострий, легко виловив з тиші шелест кроків на заростому кропивою подвір'ї. Це не могла бути стрига. Було надто ясно. Геральт закинув меч за плечі, сховав свій вузлик у глибині зруйнованого каміну й тихо, мов кажан, збіг по сходах.

Надворі було ще настільки ясно, щоб приходень міг побачити обличчя відьми́на. Приходень — то був Острит — раптово відступив, мимовільна гримаса страху й огиди викривила йому уста. Відьми́н криво усміхнувся, — знав, як виглядає. Після вживання суміші зі скаженої вишні, тої й очної трави обличчя стає крейдяним, а зіниці розширюються на все око. Але мікстура дозволяє бачити у найглибшій темряві, про що Геральтові і йшлося.

Острит швидко опанувався.

— Виглядаєш, чаклуне, як труп, — сказав. — Певно, зі страху. Не бійся. Приношу тобі ласку.

Відьми́н не відповів.

— Не чуєш, що я сказав, ривійський знахарю? Ти врятований. І багатий, — Острит зважив у долоні чималу сакпвку й кинув її Геральтові під ноги. — Тисяча оренів. Бери, сідай на коня і забирайся звідси!

Ривієць далі мовчав.

— Не витріщайся на мене! — Острит підняв голос. — І не марнуй мого часу. Я не збираюся стирчати тут до півночі. Чи не розумієш? Я не хочу, щоб ти знімав чари. Ні, не думай, що вгадав. Я не в спілці з Велерадом і Сегеліном. Не хочу, щоб ти її убив. Попросту забирайся. Все має бути по-давньому.

Відьми́н не ворухнувся. Не хотів, щоб вельможа зорієнтувався, як прискорені зараз його рухи і рефлекси. Швидко темніло, а це добре. Бо навіть напівтемрява сутінків була надто яскравою для його розширених зіниць.

— А чому ж то, пане, все має бути по-давньому? — спитав, намагаючись повільно вимовляти окремі слова.

— А це, — Острит гордо підняв голову, — не твого розуму справа.

— А якщо я вже знаю?

— Цікаво.

— Легше буде усунути Фолтеста з престолу, якщо стрига ще більше увіриться людям? Якщо королівське шаленство обридне і вельможам, і

поспільству так, що далі нікуди? Правда? Я їхав до вас через Реданію і Новіград. Там чимало говорилося про те, що дехто у Визимі чекає короля Визиміра як рятівника і справжнього монарха. Але мене, пане Острите, не обходить ні політика, ні успадковування престолів, ні палацові перевороти. Я тут, щоб виконати свою роботу. Ви ніколи не чули про почуття обов'язку і звичайну чесність? Професійну етику?

— Вважай, до кого говориш, ланцю! — люто крикнув Острит, кладучи долоню на руків'я меча. — Вже мені це обридло, я не звик дискутувати з першим-ліпшим! Дивіться, етика, кодекси, моральність?! І хто це каже? Душогуб, котрий, ледь приїхавши, повбивав людей? Який перед Фолтестом у поклонах гнувся, а за його спиною торгувався з Велерадом як найманий убивця? І ти ще смієш голову задирати, пахолку? Вдавати з себе Знаючого? Мага? Чародія? Ти паршивий відьмаче! Геть звідси, доки я тобі плазом по писку не переїхав!

Відьми́н навіть не здригнувся, стояв спокійно.

— Краще ви звідси йдіть, пане Острите, — сказав. — Смеркає.

Острит відступив на крок, блискавично видобув меча.

— Ти сам цього хотів, чаклуне. Уб'ю тебе. Жодні твої штучки не поможуть. Я при собі черепаший камінь маю!

Геральт всміхнувся. Гадка про силу черепашого каменя була настільки ж поширеною, наскільки й неправдивою. Але відьми́н і не збирався витрачати сили на закляття чи щербити срібний меч об клинок Острита. Підпірнув під крученим у млинку вістрям і основою долоні, срібними заклепками манжету, вдарив вельможу в скроню.

VI

Острит швидко отямився, водив довкола очима в повній темряві. Помітив, що він зв'язаний. Геральта, який стояв біля нього, не бачив. Але зорієнтувався, де він, і завив, протяжно, страшно.

— Мовчи, — сказав відьми́н. — Прикличеш її передчасно.

— Ти клятий вбивце! Де ти? Негайно розв'яжи мене, харцизе! Повиснеш за це, сучий сину!

— Мовчи.

Острит тяжко дихав.

— Залишиш мене їй на пожертя? Зв'язаного? — спитав вже тихше, докидаючи брудну лайку майже пошепки.

— Ні, — сказав відьми́н. — Випущу тебе. Але не зараз.

— Ти негіднику, — засичав Острит. — Щоб відвести від себе стригу?

— Так.

Острит замовк, перестав борсатися, лежав спокійно.

— Відьми́не?

— Так.

— Це правда, я хотів скинути Фолтеста. Не тільки я. Але тільки я прагнув його смерті, хотів, щоб він сконав у муках, щоб одурів, щоб згнив живцем. Знаєш, чому?

Геральт мовчав.

— Я кохав Адду. Королівську сестру. Королівську коханку. Королівську дівку. Я її кохав… Відьми́не, ти тут?

— Тут.

— Я знаю, що ти думаєш. Але це не було так. Повір мені, я жодних чарів на поробляв. Я й не знаюся на жодних чарах. Тільки раз у злості сказав… Тільки раз. Відьми́не? Чуєш?

— Чую.

— То його мати, стара королева. То напевно вона. Не могла дивитися, що він і Адда… Це не я. Я лише раз, знаєш, намагався умовити, а Адда… Відьми́не! Стуманів і сказав… Відьми́не? Це я? Я?

— Це вже неістотно.

— Відьми́не? Скоро північ?

— Скоро.

— Випусти мене раніше. Дай мені більше часу.

— Ні.

Острит не почув скреготання відсовуваної плити гробівця, але відьми́н — так. Схилився і розтяв стилетом пута вельможі. Острит не чекав жодних слів, зірвався, незграбно пошкутильгав, побіг задерев'янілими ногами. Його зір настільки пристосувався до темряви, що він бачив дорогу, яка вела від головного залу до виходу.

З гуркотом вискочила з підлоги плита, що закривала вхід до крипти. Геральт, передбачливо сховавшись за балюстрадою сходів, помітив

почварну постать стриги — вона швидко, звинно і безпомильно мчала за Остритом, який віддалявся, тупаючи чобітьми. Стрига рухалася зовсім беззвучно.

Жахливий, розпачливий, божевільний вереск роздер ніч, стряснув старими мурами і не змовкав, здіймаючись і опадаючи, вібруючи. Відьми́н не міг точно оцінити відстані — його загострений слух вводив в оману — але знав, що стрига швидко наздогнала Острита. Надто швидко.

Він вийшов на середину залу, став відразу ж при вході до крипти. Відкинув плащ. Ворухнув плечима, поправляючи меч. Натягнув рукавиці. Мав ще трохи часу. Знав, що стрига, хоч і сита після останньої повні, не скоро покине труп Острита. Серце і печінка були для неї цінним джерелом енергії, необхідної в довгій летаргії.

Відьми́н чекав. Порахував, що до зорі залишалося близько трьох годин. Спів півня міг тільки збити його з пантелику. Та й, зрештою, довкола, мабуть, ніяких півнів і не було.

Почув. Вона повільно йшла, чалапаючи по підлозі. Потім побачив її.

Опис був точним. Непропорційно велику голову, насаджену на коротку шию, оточувала поплутана кудлата грива червонавого волосся. Очі світилися в темряві, як два карбункули. Стрига стояла нерухомо, втупившись у Геральта. Раптом роззявила пащу — ніби хвалячись рядами білих шпичастих зубищ, після чого клацнула щелепою, тріснувши так, немов скриню замикала. І відразу плигнула з місця, не розбігаючись, цілячись у відьми́на закривавленими пазурами.

Геральт відстрибнув убік, закрутився у блискавичному піруеті, стрига обтерлася об нього, теж закрутилася, розтинаючи повітря кігтями. Не втратила рівноваги, напала знову, відразу, з напівоберту, клацаючи зубами саме перед грудьми Геральта. Ривієць відстрибнув у

інший бік, тричі змінив напрямок обертання в різкому піруеті, збиваючи стризі орієнтацію. Відстрибуючи, сильно, хоч і не замахуючись, вдарив її в бік голови срібними шипами, насадженими на верхній стороні рукавиці, на кісточках пальців. Стрига знову заревла, наповнюючи палац гучною луною, припала до землі, завмерла і почала вити, глухо, зловорожо, люто.

Відьми́н злісно всміхнувся. Перше випробування, як він і сподівався, закінчилося успішно. Срібло було вбивчим для стриги, як і для більшості страховиськ, породжених чарами. Отож, шанс був: бестія не відрізнялася від інших, а це могло гарантувати успішне зняття чарів, натомість срібний меч міг, якби не було іншого виходу, гарантувати йому життя.

Стрига не поспішала нападати знову. Цього разу наближалася повільно, щирячи ікла, огидно усміхаючись. Геральт відступив, йшов півколом, обережно ступаючи, сповільнюючи і прискорюючи рухи, обманював стригу, утруднював їй напруження до стрибка. Ідучи, відьми́н розмотував довгий, тонкий, міцний ланцюг, обтяжений на кінці. Ланцюг був зі срібла.

В момент, коли стрига напружилася і плигнула, ланцюг свиснув у повітрі й, звиваючись як змія, миттю обплів рамена, шию і голову потвори. Стрига звалилася, не дострибнувши, пронизливо завищала. Билася на підлозі, страшенно ревучи, невідомо, через лють чи через пекучий біль, завданий ненависним металом. Геральт був задоволений — якби він хотів убити стригу, це вдалося б без особливих ускладнень. Але відьми́н не добував меча. Досі ніщо у поведінці стриги не давало підстав припускати, що це невиліковний випадок. Геральт відступив на належну відстань і, не спускаючи погляду з постаті, що качалася по землі, глибоко дихав, зосереджувався.

Ланцюг розірвався, срібні ланки, мов дощ, розприснулися на всі боки, дзвонячи по камінні. Засліплена люттю стрига, виючи, кинулася в

атаку. Геральт спокійно чекав, піднятою правою рукою малював у повітрі знак Аард.

Стрига відлетіла на кілька кроків назад, наче вдарена обухом, але втрималася на ногах, витягнула пазурі, оголила ікла. Її волосся піднялося й залопотіло, наче вона йшла проти сильного вітру. З труднощами, хриплячи, крок за кроком, повільно, але йшла. Все-таки йшла!

Геральт занепокоївся. Не чекав, що такий простий Знак повністю паралізує стригу, але й не сподівався, що бестія так швидко здолає опір. Не міг довго тримати Знак, це надто виснажувало, а стризі залишилося пройти не більше десяти кроків. Раптово зняв Знак і відстрибнув убік. Як він і сподівався, стрига від несподіванки полетіла вперед, втратила рівновагу, перекинулася, проїхала по підлозі і впала вниз по сходах, в зяючий у підлозі отвір входу до крипти. Знизу почулося її обурене завивання.

Щоб виграти час, Геральт стрибнув на сходи, які вели на галерейку. Не дійшов ще й до середини сходів, як стрига виплигнула з крипти, женучи, немов величезний чорний павук. Відьми́н дочекався, доки вона вибігла за ним на сходи, а тоді перестрибнув балюстраду, плигнув вниз. Стрига закрутилася на сходах, відштовхнулася й полетіла на нього у неправдоподібному стрибку, більше ніж десять метрів завдовжки. Його піруети не обманули її — двічі пазурі стриги розтяли шкіряний каптан ривійця. Але новий, відчайдушно сильний удар срібних шипів рукавиці відкинув стригу, схитнув нею. Геральт, відчуваючи, як у ньому наростає лють, розгойдався, вигнув тулуб назад і дужим копняком у бік збив тварюку з ніг.

Заревла гучніше, ніж будь-коли досі. Аж тиньк посипався зі стелі.

Стрига зірвалася, дрижачи від нестримної злості і жадоби знищення. Геральт чекав. Вже видобув меча, описував ним у повітрі кола, йшов,

обходив стригу, пильнуючи, щоб рухи меча не збігалися з ритмом і швидкістю його кроків. Стрига не стрибнула, повільно наближалася, водячи очима за ясною смугою клинка.

Геральт раптом зупинився, завмер із піднятим мечем. Збита з плигу стрига теж зупинилася. Відьми́н описав вістрям повільне півколо, ступив крок до потвори. Потім ще один. А потім стрибнув, викручуючи млинок над головою.

Стрига згорбилася, відступила зиґзаґом. Геральт знову наблизився, клинок в його долоні мигтів. Очі відьми́на розпалилися зловорожим блиском, з-за стиснутих зубів виривалося хрипке ревіння. Стрига знову відступила, відштовхнута силою концентрованої ненависті, злоби, насилля, що їх випромінював атакуючий її чоловік, що били з нього хвилями, вдиралися їй до мозку й нутрощів. Уражена аж до болю незнаним їй досі відчуттям, непевно заскавуліла, закрутилася на місці і безладно кинулася тікати у мрячну павутину коридорів палацу.

Геральт, битий дрожем, стояв посеред залу. Сам. Довго ж це тягнулося, подумав, перш ніж цей танець на краю прірви, цей шалений макабричний балет битви призвів до очікуваного результату, дозволив йому психічно з'єднатися з противником, добратися до покладів напруженої волі, що переповнювала стригу. Злої, хворобливої волі, з сили якої і постала стрига. Відьми́н затремтів, згадуючи мить, коли втягнув у себе цей заряд зла, щоб скерувати його на потвору, наче дзеркало. Він ще ніколи не стикався з такою концентрацією ненависті і вбивчого сказу, навіть у василісків, які мали в цьому найгіршу славу.

Тим краще, подумав, йдучи в бік входу до крипти, що чорнів у підлозі, як величезна калюжа. Тим краще, тим сильніший удар відчула сама стрига. Це дасть йому трохи більше часу на дальші дії, перш ніж тварюка отямиться. Відьми́н сумнівався, чи спромігся б на ще одне таке зусилля. Дія еліксирів слабла, а до світанку було ще далеко. Не можна допустити, щоб стрига дісталася в крипту до зорі, інакше всі дотеперішні зусилля пропадуть даремно.

Спустився сходами. Крипта була невелика, містила три кам'яні саркофаги. Перший від входу мав напіввідсунуту покришку. Геральт видобув з-за пазухи третю плящину, швидко випив її вміст, ввійшов до гробівця, занурився в нього. Як він і сподівався, гробівець був подвійним — для матері й доньки.

Закрив покришку лише тоді, коли почув згори ревіння стриги. Ліг навзнак біля муміфікованих останків Адди, на плиті зсередини нарисував Знак Ирден. На грудях поклав меч і поставив маленьку клепсидру, наповнену фосфоризуючим піском. Схрестив руки. Не чув уже вереску стриги, що гасала палацом, шукаючи його. Перестав чути будь-що, бо вороняче око й чистотіл починали діяти.

VII

Коли Геральт розплющив очі, пісок у клепсидрі вже пересипався до кінця, отож, його заціпеніння тривало навіть довше, ніж було потрібно. Прислухався — і не почув нічого. Всі його органи чуття діяли нормально.

Взяв меча, провів рукою по кришці саркофагу, шепочучи формулу, а тоді не сильно, на кілька пальців, відсунув плиту.

Тиша.

Відсунув віко сильніше, сів, тримаючи зброю напоготові, виглянув з гробівця. В крипті було темно, але відьми́н знав, що надворі світає. Викресав вогню, запалив малесенький каганець, підняв його, відкидаючи на стіни крипти чудернацькі тіні.

Порожньо.

Вибрався з саркофагу, зболілий, здерев'янілий, змерзлий. І тоді помітив її. Лежала навзнак біля гробівця, нага, непритомна.

Була радше поганенькою. Худесенька, з малими гострими груденятами, брудна. Рудувато-русе волосся сягало їй майже до пояса. Поставивши каганець на плиті, опустився на коліна, схилився. Губи мала бліді, на вилиці чималий кровопідтік від його удару. Геральт зняв рукавицю, відклав меч, безцеремонно задер їй пальцем верхню губу. Зуби мала нормальні. Сягнув по її руку, зариту у сплутаному волоссі. Ще не намацавши долоні, побачив її відкриті очі. Надто пізно.

Шмагнула його кігтями по шиї, глибоко розтинаючи, кров бризнула їй на обличчя. Завила, цілячись в очі другою рукою. Він впав на неї, ловлячи за зап'ястя обох рук, притискаючи до підлоги. Клацнула зубами — вже закороткими — перед його обличчям. Він вдарив її лобом в обличчя, придушив сильніше. Вона вже не мала давньої сили, лишень звивалася під ним, вила, випльовуючи кров — його кров, що заливала їй губи. Кров текла швидко. Не було часу. Відьми́н вилаявся і сильно вкусив її в шию над вухом, вбив зуби і затискав їх, поки нелюдське виття не перетворилося на тонкий розпачливий крик, а потім на здушене хлипання — плач скривдженої чотирнадцятилітньої дівчинки.

Відпустив її, коли перестала ворушитися, піднявся на коліна, вихопив з кишені на рукаві кусень полотна, притис його до шиї. Навпомацки знайшов меч, приклав непритомній дівчинці вістря до горла, схилився над її долонею. Нігті були брудними, поламаними, закривавленими, але… нормальними. Якнайнормальнішими.

Відьми́н із зусиллям встав. Через вхід до крипти вже вливалася мокра сірість поранку. Рушив до сходів, але захитався, тяжко сів на підлогу. Через просякле полотно кров цебеніла йому по руці, стікала в рукав. Розіп'яв каптан, розірвав сорочку, поров, дер на клапті і в'язав довкола шиї, знаючи, що часу небагато, що зараз зомліє.

Встиг. І зомлів.

У Визимі, за озером, півень, пушачи пір'я в прохолодній мряці, хрипко закукурікав утретє.

VIII

Побачив білені стіни й балки стелі кімнатки над кордегардією. Ворухнув головою, кривлячись від болю, застогнав. Шия була перев'язна, товсто, надійно, професійно.

— Лежи, чаклуне, — промовив Велерад. — Лежи й не рухайся.

— Мій… меч…

— Атож, атож. Твій срібний відьми́нський меч — то найважніше. Отут, не сумлівайся. І меч, і скринька. І три тисячі оренів. Так, так, нічого не кажи. То я старий дурень, а ти — мудрий відьми́н. Фолтест вже два дні так каже.

— Два…

— Атож, два. Незле вона тобі шию розпанахала, видно було все, що там маєш всередині. І крові багато втратив. На щастя, ми побігли до старого палацу зразу ж по третіх півнях. У Визимі ніхто тої ночі не спав. Не вдалося б. Ви там страшенно галасували. Я тебе не мучу своєю балаканиною?

— Коро…лівна?

— Королівна як королівна. Худа. І пришелепувата якась. Плаче й плаче. І дзюрить у постіль. Але Фолтест каже, що то зміниться. Сподіваюся, не на гірше, ні, Геральте?

Відьми́н заплющив очі.

— Добре, добре, вже йду, — Велерад устав. — Відпочивай. Геральте? Нім піду, скажи, нащо ти хотів її загризти. Га? Геральте?

Відьми́н спав.

ГОЛОС РОЗУМУ 2

I

— Геральте.

Сіпнув головою, вирваний зі сну. Сонце було вже високо, силоміць пропихало через шпарини віконниць сліпуче золоті плями, обмацувало кімнату смугами світла. Відьми́н затулив очі долонею у непотрібному, інстинктивному жесті, якого так і не позбувся — а достатньо ж було звузити зіниці у вертикальні щілини.

— Вже пізно, — промовила Неннеке, відчиняючи віконниці. — Щось ви розіспалися. Йолю, хутенько тікай.

Дівчина різко підвелася, вихилилася з ліжка, піднімаючи нагортку з долівки. На плечі, на місці, де перед тим були її вуста, Геральт відчув смужку застигаючої слини.

— Почекай, — сказав невпевнено. Вона глянула на нього і швидко відвернулася.

Змінилася. Ніщо вже в ній не нагадувало русалку, ту світлисту рум'янкову з'яву, якою вона була на світанку. Очі мала сині, не чорні. І ще ластовиння — на носі, на декольте, на передпліччі. Ластовиння було дуже милим, пасувало до барви шкіри й рудавого волосся. Але він не бачив його тоді, на світанку, коли вона була його сном. З соромом і прикрістю усвідомив, що його почуття до неї було докором, докором за

те, що вона не зосталася мрією. І що він ніколи не пробачить собі цього докору.

— Почекай, — повтори. — Йолю… Я хотів…

— Нічого до неї не кажи, Геральте, — промовила Неннеке. — Вона однаково не відповість. Давай, Йолю. Хутенько, дитино.

Дівчина, закутавшись у нагортку, подріботіла в бік дверей, ляскаючи по підлозі босими стопами, засоромлена, почервоніла, невправна. Нічим не нагадувала…

Єнніфер.

— Неннеке, — сказав, сягаючи по сорочку, — сподіваюся, що ти не ображена… Не покараєш її…

— Дурнику, — засміялася жриця, підходячи до ліжка. — Забуваєш, де ти. Це не пустельня і не монастир. Це святиня Мелітеле. Наша богиня не забороняє своїм служницям… нічого. Майже.

— Ти заборонила мені розмовляти з нею.

— Не заборонила, а просто звернула увагу, що це даремно. Йоля мовчить.

— Як?

— Мовчить, бо дала таку обітницю. Це таке подвижництво, завдяки якому… Та що я тобі пояснюватиму, ти й так не зрозумієш і навіть не спробуєш зрозуміти. Я твоє ставлення до релігії знаю. Ні, ще не одягайся. Я б хотіла перевірити, як гоїться твоя шия.

Сіла на краю ліжка, вміло відгорнула лляну перев'язку, що товстим шаром обмотувала шию. Він скривив губи від болю.

Щойно він приїхав до Елландеру, Неннеке прибрала потворні грубі шви з шевської дратви, якою його заштопали у Визимі, розкрила рану і обробила наново. Наслідок був очевидним — до святині він приїхав майже здоровим, може, трохи обмеженим у рухах. Тепер знову був хворим і зболілим. Але не протестував. Довгі роки знав жрицю і розумів, наскільки глибокими є її відомості про лікування і якою багатою й універсальною аптекою вона розпоряджається. Лікування у святині Мелітеле не могло принести йому нічого, крім користі.

Неннеке оглянула рану, промила її і заходилася лаяти відьми́на. Він вже напам'ять завчив цей ритуал, вона почала з першого дня і не забувала викобенити його щоразу, як тільки бачила пам'ятку від пазурів визимської королівни.

— Це жахливо! Дозволити звичайній стризі так себе розпанахатати! М'язи, сухожилля, ще трішки — і добралася б до шийної артерії! Заради Великої Мелітеле, Геральте, що з тобою діється? Як це сталося, що ти підпустив її так близько? Що ти хотів з нею зробити? Виграти?

Він не відповів і ледь усміхнувся.

— Не смійся по-дурному. — Жриця встала, зняла з комоду торбу ліків. Попри повноту та низький зріст, рухалася легко і зграбно. — В тому, що сталося, немає нічого кумедного. Втрачаєш рефлекси, Геральте.

— Ти перебільшуєш.

— Зовсім не перебільшую, — Неннеке приклеїла до рани зеленкувату суміш з гострим евкаліптовим запахом. — Ти не повинен був дозволити себе поранити, а дозволив, притому серйозно. Просто фатально. Навіть

з твоїми неймовірними регенераційними здібностями мине кілька місяців, доки ти відновиш повну мобільність шиї. Попереджаю — не пробуй у той час сил, воюючи з рухливим противником.

— Дякую за попередження. Може, ще порадиш мені, за які кошти жити у той час? Скликати кількох панянок, купити воза і організувати переїзний дім розпусти?

Неннеке знизала плечима, швидкими й впевненими рухами пухких долонь перев'язуючи йому шию.

— Що я, маю тобі давати поради і життєві науки? Чи я твоя матуся? Готово. Можеш одягатися. У трапезній тебе чекає сніданок. Поспіши, інакше доведеться партолити самому. Я не маю заміру тримати дівчат в кухні до полудня.

— Де я тебе пізніше знайду? В храмі?

— Ні. — Неннеке встала. — Не в храмі. Ти тут бажаний гість, відьми́не, але по храму не товчися. Йди прогуляйся, а знайти, то я тебе і сама знайду.

— Гаразд.

II

Геральт учетверте переміряв тополеву алейку, що вела від брами до жилих будинків і втопленої в урвисту скелю споруди храму й головної святині. Трохи роздумавши, вирішив не повертатися під дах, а звернув до садів та господарських будівель. Кільканадцять жриць у сірому робочому одязі старанно працювали, сапаючи грядки і годуючи птаство в курниках. Серед них переважали молоді й дуже молоді, сливе діти. Деякі, проходячи мимо, вітали його кивком голови чи усмішкою. Він відповідав на привітання, але жодної не пізнавав. Хоча бував у святині

часто, раз чи двічі щороку, ніколи не траплялося йому більше, ніж три-чотири знайомі обличчя. Дівчата приходили й відходили — як віщунки до інших святинь, як повитухи і цілительки, що спеціалізувалися на жіночих і дитячих хворобах, як мандрівні друїдки, вчительки чи вихователь ки. Але ніколи не бракувало нових, що прибували звідусіль, навіть з найдальших околиць. Святиня Мелітеле в Елландері була знаменитою і заслужено славетною.

Культ богині Мелітеле належав до найстаріших, а свого часу до найпоширеніших; початки його походили з прадавніх, ще передлюдських часів. Майже кожна передлюдська раса і кожне первісне, ще кочове людське плем'я уклонялося якійсь богині врожаю та плодючості, опікунці хліборобів і садівників, покровительці любові й шлюбу. Більшість цих культів і злилася в культ Мелітеле.

Час, що доволі немилосердно обійшовся з іншими релігіями та культами, замикаючи їх у забутих, рідко відвідуваних, загублених у міських хащах святиньках і храмиках, був ласкавим до Мелітеле. Богині ніколи не бракло ні вірних, ні жертводавців. Учені, аналізуючи це і пояснюючи популярність богині, звичайно сягали до пракультів Вишньої Матері, Матері Природи, вказували на зв'язки з природнім циклом й відродженням життя та іншими пишномовно названими речами і явищами. Приятель Геральта, трубадур Горицвіт, що любив видавати себе за знавця всіх і всього, шукав простіших пояснень. Як він твердив, культ Мелітеле є типово жіночим. Т'адже Мелітеле — пані плодючості й народжень та опікунка породіль. А жінки кричать, народжуючи. Окрім звичайних криків, змістом яких є марні обіцянки ніколи в житті не підпускати до себе жодного паршивого самця, породілля мусить кликати на порятунок якесь божество, а Мелітеле годиться для цього так, що краще й не можна. Оскільки жінки народжували, народжують і будуть народжувати, то й богині Мелітеле не загрожує втрата популярності.

Так твердив поет.

— Геральте.

— Це ти, Неннеке. Я вже шукав тебе.

— Мене? — жриця глузливо подивилася на нього. — А не Йолю?

— Йолю теж, — зізнався. — Ти щось маєш проти цього?

— Зараз так. Я не хочу, щоб ти її відволікав і заважав зосередитися. Їй потрібно готуватися й молитися, щоби з цього трансу щось вийшло.

— Я вже тобі казав, — промовив він холодно, — що жодного трансу не хочу. Не думаю, що цей транс мені хоч якось допоможе.

— А я, — по обличчі Неннеке пробігла легка гримаса, — не думаю, що цей транс якось тобі зашкодить.

— Мене загіпнотизувати неможливо, в мене імунітет. Я боюся за Йолю. Це може бути надмірним зусиллям для медіума.

— Йоля не медіум і не божевільна пророчиця. До цієї дитини богиня особливо прихильна. Будь ласка, не роби дурних мін. Я ж казала, що твої погляди на релігію мені відомі, я ніколи ними не переймалася і не збираюся це робити надалі. Я не фанатичка. Ти маєш право вважати, що нами керує Природа і прихована у ній Сила. Можеш думати, що боги, в тому числі й моя Мелітеле — тільки персоніфікація цієї сили, вигаданої для невченого простолюду, щоб легше її зрозумів, щоб звикся з її існуванням. На твою думку, ця сила є сліпою. А моя віра, Геральте, дозволяє мені очікувати від природи того, що уособлює моя богиня: ладу, справедливості, добра. І надії.

— Я знаю.

— Якщо знаєш, то звідки таке упередження до трансу? Чого ти боїшся? Що я накажу тобі битися лобом об долівку і співати гімни? Геральте, ми просто посидимо якийсь час разом, ти, я і Йоля. І побачимо, чи здібності цієї дівчини дозволять щось прочитати в клубку сил, які тебе оточують. Може, довідаємося чогось, про що варто знати. А, може, не довідаємося ні про що. Може, сили долі довкола тебе не захочуть об'явитися нам, залишаться прихованими і незрозумілими. Я цього не знаю. Але чому б не спробувати?

— Тому, що це даремно. Жоден клубок долі мене не оточує. А якщо навіть так, то на дідька в ньому порпатися?

— Геральте, ти хворий.

— Ти маєш на увазі — поранений.

— Я знаю, що маю на увазі. З тобою щось не так і я це відчуваю. Я ж тебе знаю з отакого хлоп'яти, коли вперше тебе побачила, ти мені до пояса спідниці досягав. А тепер видається мені, що ти крутишся в якомусь клятому вирі, цілком заплутавшись, пійманий у петлю, яка поволі затягується. Я хочу знати, що відбувається. Але сама не можу, мушу здатися на здібності Йолі.

— Чи не надто глибоко ти сягаєш? Нащо та метафізика? Якщо хочеш, я відкрию тобі душу. Наповню твої вечори розповідями про цікаві пригоди кількох останніх років. Організуй глек пива, щоб мені горло не пересохло, і можемо розпочати хоча б зараз. Але боюся, що зануджу тебе, бо жодних петель і клубків там не буде. Звичайнісінькі відьми́нські історії.

— Охоче послухаю. Але, повторю, транс би не завадив.

— А ти не думаєш, — всміхнувся він, — що моє невір'я в сенс такого трансу заранні виключає його доцільність?

— Ні, не думаю. А знаєш, чому?

— Ні.

Неннеке схилилася, глянула йому в очі, з дивною усмішкою на блідих губах.

— Бо це був би перший відомий мені доказ якої-небудь сили невір'я.

ЗЕРНО ПРАВДИ

I

Рух чорних цяточок на ясному, посмугованому імлою небі привернув увагу відьми́на. Їх було багато. Птахи кружляли, описуючи повільні, плавні кола, а потім раптово знижували політ і знову здіймалися вгору, б'ючи крильми.

Відьми́н довго спостерігав за птахами, оцінював відстань і приблизний час, потрібний для її подолання, з поправкою на пересіченість терену, густоту лісу та глибину й напрямок яру, котрий, за його здогадами, мав би бути по дорозі. Врешті відкинув меча, на два отвори скоротив пас, що навкіс перетинав груди. Ефес та руків'я перекинутого через спину меча виглянули з-над правого плеча.

— Трохи подовжимо дорогу, Рибко, — сказав. — З'їдемо з тракту. Птаство, так мені видається, недаремно там кружляє.

Кобила, звісно, не відповіла, але рушила з місця, почувши звичний голос.

— Хтозна, може, це здохлий лось, — мовив Геральт. — А, може, і не лось. Хтозна?

Яр справді був там, де він сподівався, — в якусь мить відьми́н зверху глянув на крони дерев, що тісно заповнювали ущелину. Однак спуск був пологим, а дно сухим, без терня, без гниючих стовбурів. Він легко перетнув яр. По той бік був березовий гай, за ним велика поляна, вересовисько і бурелом, що витягав угору мацаки поплутаних галузок та коріння.

Птахи, сполошені появою вершника, здійнялися вище, закаркали дико, різко, хрипко.

Геральт відразу побачив перші останки — білість овечого кожушка та матова блакить сукні виділялися на тлі пожовклих куп осоки. Другого трупа не бачив, але знав, де він лежить, — це місце видавала позиція трьох вовків, що, присівши за задах, спокійно дивилися на вершника. Відьми́нова кобила пирхнула. Вовки, як за командою, безшумно, неквапом потрюхикали в ліс, час від часу повертаючи у бік прибульця трикутні голови. Геральт зістрибнув з коня.

Жінка в кожушку і блакитній сукні не мала обличчя, шиї та більшої частини лівого стегна. Відьми́н проминув її, не схиляючись.

Чоловік лежав обличчям до землі. Геральт не перевертав тіла, побачивши, що й тут вовки та птахи не дармували. Та й не було потреби пильно оглядати останки — передпліччя й плечі вовняного кубрака покривав чорний розгалужений узор засохлої крові. Очевидно було, що чоловік загинув від удару в шию, а вовки обгризли тіло пізніше.

На широкому поясі, біля короткого корда в дерев'яних піхвах, чоловік носив шкіряний черес. Відьми́н зірвав його, по черзі викинув у траву кресало, кусник крейди, віск для запечатування, жменю срібних монет, складаний ножик для гоління в кістяній оправі, кроляче вухо, три ключі на кільці, амулет з фалічним символом. Два листи, написані на полотні, відвологли від дощу й роси, руни розлізлися і розмазалися. Третій, на пергаменті, теж був ушкоджений вологою, але читкий. То був

довірчий лист, виданий краснолюдським банком у Мюрівелі купцю на ім'я Рулле Аспер чи Аспен. Сума акредитиву була невеликою.

Схилившись, Геральт підняв праву руку чоловіка. Як і сподівався, мідний перстень, що врізався в опухлий і посинячений палець, мав знак цеху зброярів — стилізований шолом із заборолом, два перехрещені мечі та руну А, вирізьблену над ними.

Відьми́н повернувся до трупа жінки. Коли перевертав тіло, щось вкололо його в палець. То була рожа, пришпилена до сукні. Квітка зів'яла, але не втратила кольору — пелюстки були темно-блакитними, майже ліловими. Геральт вперше бачив таку рожу. Перевернув тіло і здригнувся.

На відкритій, здеформованій шиї виразно були помітні сліди зубів. Не вовчих.

Відьми́н обережно відступив до коня. Не спускаючи погляду з краю лісу, забрався в сідло. Двічі об'їхав поляну, схилившись, пильно оглядав землю, роздивляючись.

— Отак, Рибко, — тихо сказав, стримуючи коня. — Річ ясна, хоч не зовсім. Зброяр і жінка приїхали верхи, з боку отого лісу. Без сумніву, прямували від Мюрівелю додому, бо ніхто довго не возить при собі нереалізований акредитив. Чому їхали так, а не шляхом, — невідомо. Але їхали через вересовисько, поряд. І тоді, невідомо чому, обоє зійшли чи впали з коней. Зброяр загинув відразу. Жінка бігла, потім впала і теж загинула, а те щось, що не залишило слідів, тягло її по землі, тримаючи зубами за шию. Трапилося це два чи три дні тому. Коні розбіглися, не станемо їх шукати.

Кобила, звісно, не відповіла, неспокійно пирхала, відповідаючи на знайомий їй тон голосу.

— Те щось, що вбило обох, — вів далі Геральт, дивлячись на край лісу, — не було ні вовкулаком, ні біхерсом. Ні той, ні інший не залишили б так багато для стерв'ятників. Коли б тут були болота, то я б сказав, що то шишимора чи багник. Але тут боліт нема.

Схилившись, відьми́н дещо відгорнув попону, що закривала бік коня, відкривши приторочений до в'юків другий меч із блискучою оздобленою гардою і чорним карбованим руків'ям.

— Так, Рибко. Подовжимо дорогу. Треба перевірити, чому зброяр і жінка їхали через бір, а не шляхом. Якщо байдуже минатимемо такі випадки, не заробимо навіть на овес для тебе, правда, Рибко?

Кобила слухняно рушила вперед через бурелом, обережно переступаючи гілля та ями від вивернутих дерев.

— Хоч це і не вовкулака, не ризикуватимемо, — вів далі відьми́н, виймаючи з торби біля сідла засушену китичку тої й вішаючи її при мундштуці. Кобила пирхнула. Геральт дещо розшнурував каптан під шиєю, видобув назовні медальйон з вищиреною вовчою пащею. Медальйон, підвішений на срібному ланцюжку, погойдувався в ритмі кінської ходи, поблискуючи у сонячному промінні наче ртуть.

II

Червону черепицю округлого даху башти він помітив з вершини пагорба, на який піднявся, зрізаючи кут повороту не надто протоптаної стежки. Узбіччя, заросле ліщиною, засипане сухим гіллям, покрите товстим килимом жовтого листя, було не надто зручним для спуску. Відьми́н повернувся, обережно з'їхав схилом, повернувся на стежку. Їхав повільно, час від часу притримував коня і звішувався з кульбаки, шукаючи слідів.

Кобила шарпнула головою, дико заіржала, затупотіла, затанцювала на стежці, здіймаючи куряву із сухого листя. Геральт, обхопивши кінську шию лівою рукою, склав пальці правої руки в Знак Аксій і водив над кінською головою, шепочучи заклинання.

— Аж так недобре? — пробурмотів і оглянувся довкола, не знімаючи Знаку. — Аж так? Спокійно, Рибко, спокійно.

Чари подіяли швидко, але кобила, навіть підштовхнута п'ятою, зрушила не відразу, мляво, неприродно, згубивши еластичний ритм ходи. Відьми́н легко зістрибнув на землю, пішов далі пішки, тягнучи коня за вуздечку. Побачив мур.

Між муром і лісом не було відступу, помітної прогалини. Молоді деревця й кущі ялівцю змішували листя з плющем і диким виноградом, що вчепився кам'яної стіни. Геральт задер голову. Тої ж миті почув, як до його карку, лоскочучи, підіймаючи волосся, учепилося і рухається поповзом невидиме м'яке створіннячко. Він знав, що це.

Хтось дивився.

Повернувся повільно, плавно. Рибка пирхнула, м'язи на її шиї затремтіли і заворушилися під шкірою.

На узбіччі пагорба, з якого він щойно з'їхав, нерухомо стояла дівчина, спершись одною рукою об стовбур вільхи. Її біла сукня, що волоклася по землі, контрастувала з блискучою чорнотою довгого, розкуйовдженого, спадаючого на плечі волосся. Геральтові здалося, що вона усміхається, але не був певний — надто далеко.

— Вітаю, — сказав, піднявши руку в приязному жесті. Ступив крок до дівчини. Вона, ледь повертаючи голову, слідкувала за його рухами. Обличчя мала бліде, очі чорні й величезні. Усмішка — якщо то була усмішка — щезла з її обличчя, наче стерта ганчіркою. Геральт зробив ще

один крок. Листя зашелестіло. Дівчина збігла по узбіччі як лань, проскочила між кущами ліщини, була вже тільки білою смугою, коли зникла в глибині лісу. Здавалося, що довга сукня зовсім не сковує її рухів.

Кобила відьми́на злякано заіржала, шарпнувши голову вгору. Геральт, все ще дивлячись у напрямку лісу, звично заспокоїв її Знаком. Тягнучи коня за вуздечку, повільно пішов уздовж муру, по пояс у лопухах.

Брама, міцна, обкована залізом, посаджена на іржавих завісах, була оснащена великою мосяжною калаталкою. Повагавшись трохи, Геральт витягнув руку і торкнувся засніділого кільця. Відразу відскочив, бо тої ж миті брама розкрилася, зі скрипом і хрипом, розгортаючи на боки купки трави, камінці та галузки. За брамою не було нікого — відьми́н бачив лише порожнє подвір'я, занедбане, заросле кропивою. Ввійшов, тягнучи коня за собою. Кобила, приголомшена Знаком, не опиралася, але ноги переставляла негнучко й невпевнено.

Подвір'я було з трьох боків оточене муром і рештками дерев'яних риштувань, четвертий же становив фасад палацика у строкатій віспі полупаного тиньку, брудних патьоках, гірляндах плющу. Віконниці, з яких злізла фарба, буди зачинені. Двері теж.

Геральт перекинув Рибчину вуздечку через стовпчик при брамі і повільно пішов у бік палацику по засипаній жорствою алейці, що бігла повз низьке цембровиння невеликого фонтанчика, заповненого листям і сміттям. Посередині фонтану, на химерному цоколі, випружувався дельфін, вирізаний з білого каменю, вигинаючи вбік обтовчений хвіст. Біля фонтану, на чомусь, що колись давно було клумбою, ріс трояндовий кущ. Від інших кущів, бачених Геральтом, він не відрізнявся нічим, окрім кольору квітів. Квіти були винятком – мали барву індиго, з легеньким пурпуровим відтінком на кінцях деяких пелюстків. Відьми́н торкнувся одної, наблизив обличчя, понюхав. Квіти мали звичайний трояндовий запах, але дещо сильніший.

Двері палацику — і одночасно всі віконниці — з тріском розчинилися. Геральт різко підняв голову. Алейкою, скрегочучи жорствою, просто на нього мчало страховисько.

Права рука відьми́на блискавично піднялася над плечем, а ліва тої ж миті сильно шарпнула за пас на грудях, так що руків'я меча саме стрибнуло в долоню. Лезо, з сичанням вивільняючись із піхов, описало коротке світляне півколо й завмело, вимірене вістрям у бік атакуючого створіння. Побачивши меч, створіння загальмувало і зупинилося. Жорства розприснулась на всі боки. Відьми́н і не здригнувся.

Створіння було людиноподібним, вбраним у поношений, але добротний одяг, не позбавлений елегантних, хоча зовсім нефункціональних дармовисів. Однак людиноподібність сягала тільки забрудненої кризи каптану — над нею здіймалася величезна, кудлата, як у ведмедя, голова з величезними вухами, парою диких очиць і вражаючою пащею, повною кривих ікол, у якій, наче полум'я, миготав червоний язик.

— Геть звідси, смертна людино! — заревла потвора, махаючи лапами, але не рушаючи з місця. — Зжеру тебе! На кусні розірву!

Відьми́н не ворухнувся і не опустив меча.

— Ти глухий? Марш звідси! — вереснуло створіння і видало звук, середній між свинячим кувіканням і ревом оленя-самця. Віконниці у всіх вікнах забилися і залопотіли, стрясаючи сміття й тиньк із парапетів. Ні відьми́н, ні потвора не ворухнулися.

— Тікай, доки цілий! — рикнуло створіння, але дещо менш упевнено. — Інакше…

— Інакше що? — урвав Геральт.

Страхолюд засопів, скривив потворну голову.

— Диви, який сміли́й, — спокійно сказав, щирячи ікла і витріщивши на Геральта зайшлі кров'ю очиці. — Опусти те залізо, з ласки своєї. Може, ти не докумекав, що стоїш на подвір'ї мого власного дому? А, може, там, звідки ти родом, годиться страшити господаря мечем на його власному подвір'ї?

— Годиться, — запевнив Геральт. — Якщо господар вітає гостя ревінням і погрожує розірвати на шматки.

— Холера! — образився страхолюд. — Ще мене уражатиме, приблуда. Гість знайшовся! Пхається на подвір'я, нищить чужі квіти, величається і думає, що зараз йому винесуть хліб і сіль. Тьху!

Створіння сплюнуло, засопло і закрило пащу. Довгі ікла зосталися назовні, надаючи йому вигляду вепра-одинця.

— Ну то що? — сказав відьми́н через хвилину, опускаючи меч. — Так і будемо стояти?

— А ти що пропонуєш? Лягти? — приснуло створіння. — Кажу тобі, сховай те залізо.

Відьми́н вправно засунув зброю до піхов на спині; не опускаючи руки, погладив ефес, що стирчав над плечем.

— Я б волів, — промовив, — щоб ти не робив надто різких рухів. Цей меч завше можна витягнути, притому швидше, ніж ти думаєш.

— Я бачив, — хрюкнуло створіння. — Коли б не те, вже б ти був за брамою зі слідом моєї підошви на дупі. Чого тобі? Звідки ти тут узявся?

— Заблукав, — збрехав відьми́н.

— Заблукав, — повторив страхолюд, кривлячи пащу в грізній гримасі. — Ну то виблукай. Себто, за браму. Настав ліве вухо до сонця і так тримай, — то зараз вернешся на шлях. Чого чекаєш?

— Тут вода є? — спокійно спитав Геральт. — Кінь хоче пити. І я теж, якщо тобі це дуже не шкодить.

Страхолюд переступив з ноги на ногу, почухрав вухо.

— Слухай, ти, — сказав. — Ти справді мене не боїшся?

— А що, повинен?

Страхолюд розглянувся, відхаркнув, замашисто підтягнув штани з буфами.

— А, побий його грець, бодай тобі. Гість у дім. Не щодня трапляється хтось такий, що від мого виду не тікає і не мліє. Гаразд. Коли ти здорожений, але порядний мандрівник, то прошу до хати. Але як ти опришок чи злодій, то щоб знав: цей дім виконує мої накази. Всередині цих мурів я правлю!

Підняв волохату лапу. Всі віконниці знову залопотіли, а в кам'яній горлянці дельфіна щось глухо забулькотіло.

— Запрошую, — повторив.

Геральт не ворухнувся, пильно на нього дивлячись.

— Ти сам живеш?

— А тобі що до того, з ким я живу? — гнівно промовило створіння, роззявляючи пащу, а потім гучно зареготало. — Ага, розумію. Певно, йдеться про те, чи не маю сорока пахолків, такої ж вроди, як я сам. Не маю. То як, до холери, користаєш із запрошення, зробленого від щирого серця? Бо як ні, то брама там, акурат за твоїм задом!

Геральт штивно вклонився.

— Запрошення приймаю, — сказав згідно з усталеною формулою. — Закону гостинності не порушу.

— Мій дім — твій дім, — відповіло створіння, також усталено, хоч недбало. — Сюди, гостю. А коня давай туди, до криниці.

Палацик і всередині благав ґрунтовного ремонту, а все ж було тут досить чисто і порядно. Меблі вийшли з рук добрих майстрів, хоча сталося це дуже давно. В повітрі висів гострий запах куряви. Було темно.

— Світло! — гаркнув страхолюд, а скіпка, ввіткнута у залізний держак, відразу ж вибухнула полум'ям і кіптявою.

— Непогано, — промовив відьми́н. Страхолюд зареготав.

— Тільки всього? Ну, бачу, тебе здивувати трудно. Я ж казав, що цей дім виконує мої накази. Туди, прошу. Обережно, бо сходи стрімкі. Світло!

На сходах страхолюд повернувся.

— А що це баламбає в тебе на шиї, гостю? Що це таке?

— Подивися.

Створіння взяло медальйон у лапу, піднесло до очей, ледь напинаючи ланцюжок на шиї Геральта.

— В цього звіра неприємний вираз морди. Що то таке?

— Цеховий знак.

— Либонь, намордники виробляєш. Туди, прошу. Світло!

Середину великої кімнати, повністю позбавленої вікон, займав величезний дубовий стіл, зовсім порожній, якщо не лічити великого світильника з потемнілої бронзи, покритого фестонами застиглого воску. Після чергової команди страхолюда свічки запалали і замиготіли, дещо роз'яснюючи приміщення.

Одна зі стін кімнати була обвішана зброєю — тут висіли композиції з округлих щитів, перехрещених протазанів, рогатин та гізарм, тяжких кончарів і бойових сокир. Половину прилеглої стіни займало жерло величезного каміна, над яким виднілися ряди облізлих портретів. Стіна навпроти входу була заповнена мисливськими трофеями — сохаті роги лосів і росохаті оленів кидали довгі тіні на вищирені голови вепрів, ведмедів та рисів, на обшарпані й поморшені крила орлів та яструбів. Центральне почесне місце займала голова скельного дракона — пожовкла, знищена, з вилазячою паклею. Геральт підійшов ближче.

— Його вполював мій дідусь, — сказав страхолюд, кидаючи в жерло каміна величезну колоду. — Мабуть, останній в околиці, який дав себе вполювати. Сідай, гостю. Думаю, ти голодний?

— Не заперечую, господарю.

Страхолюд сів при столі, опустив голову, сплів на животі волохаті лапи, якусь хвилину бурмотів, потім стиха рикнув, б'ючи лапою об стіл. Полумиски й тарілки олов'яно і срібно, чарки кришталево задзвеніли.

Запахло печенею, часником, майораном, мускатним горіхом. Геральт не виявив здивування.

— Так, — затер лапи страхолюд. — Краще від слуг, ні? Частуйся, гостю. От пулярка, от вепрова шинка, ось паштет із… Не знаю, з чого. З чогось. Тут рябчики. Ні, до холери, це куріпки. Я закляття поплутав. Їж, їж. Це порядна справжня їжа, не сумлівайся.

— Я й не сумліваюся. — Геральт розірвав пулярку на дві частини.

— Я й забув, — пирснув страхолюд, — що ти не з лякливих. А, до прикладу, звешся як?

— Геральт. А ти, господарю?

— Нівеллен. Але в околиці називають мене Виродком або Ікланем. І дітей мною лякають.

Страхолюд влив собі до горлянки вміст величезного кубка, а потім поліз пальчиськами в паштет, вириваючи з миски майже половину зара́з.

— Дітей лякають, — повторив Геральт з повним ротом. — І, далебі, безпідставно?

— Цілком. Твоє здоров'я, Геральте.

— І твоє, Нівелліне.

— Як вино? Ти помітив, що виноградне, а не з яблук? Але, як тобі не смакує, вичарую інше.

— Дякую, несогірше. Магічні здібності в тебе вроджені?

— Ні. То від часу, як оце в мене виросло. Себто, морда. Сам не знаю, звідки воно взялося, але дім виконує те, що я йому накажу. Нічого особливого, вмію вичарувати жертя, пиття, одіж, чисту постіль, гарячу воду, мило. Таке кожна баба і без чарів зуміє. Відчиняю й зачиняю вікна і двері. Вогонь запалюю. Нічого особливого.

— І то незле. А ту… як ти казав, морду, давно маєш?

— Вже дванадцять років.

— І як воно сталося?

— А що тобі до того? Налий собі ще.

— Охоче. Мені до того нічого, питаю з цікавості.

— Причина зрозуміла і прийнятна, — гучно зареготав страхолюд. — Але я її не приймаю. Тебе це не обходить — та й вже. Але, щоб хоч трохи вдовольнити твою цікавість, покажу тобі, як я виглядав до того. Глянь туди, на портрети. Перший, рахуючи від каміна, то мій татусь. Другий — хіба холера знає, хто. А третій — я. Бачиш?

З-під куряви і павутини з портрету водянистим поглядом дивилося пухке, сумне та прищаве обличчя непримітного товстунчика. Геральт, який стикався з прикрашанням клієнтів, поширеним серед портретистів, сумно похитав головою.

— Бачиш? — повторив Нівеллін, щирячи ікла.

— Бачу.

— Хто ти такий?

— Не розумію.

— Не розумієш? — страховид підняв голову, очі його зблиснули, як у кота. — Мій портрет, гостю, висить там, де світло свічок не досягає. Я його бачу, але я не людина. Принаймні, тепер. Людина, щоб оглянути портрет, встала б і підійшла ближче, та ще й свічника потребувала. А ти такого не зробив. Висновок простий. Але я питаю просто з мосту: ти людина?

Геральт не опустив погляду.

— Якщо ти так ставиш справу, — відповів після хвилинної мовчанки, — то не зовсім.

— Ага. Мабуть, не буде нетактовним спитати, хто ж ти такий?

— Відьми́н.

— Ага, — повторив Нівеллен через якусь мить. — Якщо мене пам'ять не підводить, то відьми́ни заробляють на життя цікавим робом. За плату вбивають різних потвор.

— Не підводить.

Знову запала тиша. Полум'я свічок мерехтіло, вистрілювало вгору тонкими вусиками вогню, блищало на різьбленому кришталі келихів, у каскадах воску, що стікав по ліхтарю.

Нівеллен сидів нерухомо, ледь поводячи величезними вухами.

— Припустимо, — сказав врешті, — що ти встигнеш витягнути меча, аніж я до тебе доскочу. Припустімо, що навіть встигнеш вдарити. При моїй вазі це мене не зупинить, я тебе самим розгоном зіб'ю з ніг. А

пізніше все вирішать зуби. Як думаєш, відьми́не, хто з нас двох матиме більші шанси, коли дійде до перегризання горлянки?

Геральт, притримуючи великим пальцем олив'яну закрутку карафки, налив собі вина, лигнув, відхилився на спинку крісла. Дивився на страхолюда усміхаючись, а була то усмішка винятково паскудна.

— Тааак, — протяжно сказав Нівеллен, довбаючи кігтем у куточку пащі. — Треба визнати, ти вмієш відповідати на питання без довгих слів. Цікаво, як упораєшся з тим, про що я запитаю далі. Хто за мене заплатив?

— Ніхто. Я тут випадково.

— І не брешеш?

— Не маю такого звичаю.

— А який звичай маєш? Я про відьми́нів чував. Затямив, що вони крадуть малих дітей і годують їх магічним зіллям. Ті, котрі виживуть, самі робляться відьми́нами, чарівниками з нелюдськими здібностями. Виучують їх убивати, викорінюють усі людські почуття й звички. Роблять з них потвор, які мають убивати інших потвор. Я чув, як казали, що давно вже пора, щоби хтось почав полювати на відьми́нів. Бо потвор усе менше, а відьми́нів усе більше. З'їж куріпку, доки зовсім не вистигла.

Нівеллен узяв з полумиска куріпку, усю цілком запхнув до пащі і схрупав, як сухарик, потріскуючи розчавлюваними в зубах кісточками.

— Чому ти нічого не кажеш? — нерозбірливо сказав, ковтаючи. — Що з того, що про вас кажуть, є правдою?

— Майже нічого.

— А що брехнею?

— Те, що потвор усе менше.

— Факт. Є їх чимало, — вищирив ікла Нівеллен. — Одна потвора саме сидить перед тобою і думає, чи добре було тебе запрошувати. Відразу мені не сподобався твій цеховий знак, гостю.

— Ти не потвора, Нівеллене, — сухо промовив відьми́н.

— А, до холери, це щось новеньке. То хто ж я такий, як скажеш? Кисіль з журавлини? Ключ диких гусей, що відлітають на південь у смутний листопадовий ранок? Ні? То, може, незайманість, втеряна біля джерельця цицькатою мельниківною? Ну, Геральте, скажи мені, хто я. Бачиш, аж трушуся від цікавості.

— Ти не потвора. Інакше не міг би доторкнутися до тієї срібної таці. І в жодному разі не взяв би в руки мого медальйону.

— Ге! — ревнув Нівеллен так, що полум'я свічок на мить прибрало горизонтальну позицію. — Либонь що нині день виявлення великих і страшних таємниць! Зараз довідаюся, що вуха мені виросли, бо я малим вівсянки на молоці не любив!

— Ні, не так, — спокійно сказав Геральт. — Це сталося через наслане прокляття. Я певен, ти знаєш, хто тебе прокляв.

— А як знаю, то що?

— Прокляття можна зняти. В багатьох випадках.

— Ти, як відьми́н, звісно, вмієш знімати прокляття? В багатьох випадках?

— Вмію. Хочеш, щоб я спробував?

— Ні. Не хочу.

Страхолюд роззявив пащу і показав червоного язика на дві п'яді довжиною.

— Що, заціпило тобі?

— Заціпило, — визнав Геральт.

Страхолюд захихотів і розсівся в кріслі.

— Я й знав, що заціпить, — сказав. — Налий собі ще і сядь зручно. Розкажу тобі всю ту історію. Відьми́н чи не відьми́н, на злісника не виглядаєш, а я маю охоту побалакати. Налий собі.

— Вже нема чого.

— А, до холери, — страхолюд кашлянув і знову вальнув лапою в стіл. Біля двох порожніх карафок невідомо звідки з'явився чималий глиняний жбан, обплетений лозою. Нівеллен зубами здер воскову печатку.

— Як ти, напевно, помітив, — розпочав, наливаючи, — околиця доволі відлюдна. До найближчих людських садиб добрий шмат дороги. Бачиш, мій татусь, та й мій дідусь теж, свого часу не давали надмірних приводів до любові ні сусідам, ні купцям, які мандрували шляхом. Як хто сюди приблукався, то в ліпшому випадку тратив свій маєток, якщо татусь визирив його з вежі. А пару ближчих садиб спалилися, бо татусь вирішив, що зволікають з даниною. Мало хто любив мого татуся. Звісно, крім мене. Я страшенно плакав, коли якось привезли на возі те, що зосталося з мого татуся після удару дворучним мечем. Дідусь тоді вже активним розбоєм не займався, бо відколи дістав по черепу залізним моргенштерном, заїкався, слинився і рідко коли вчасно встигав до

вбиральні. Запало рішення, що я, як спадкоємець, мушу очолити дружину.

— Я молодий тоді був, — вів далі Нівеллен, — справжнісінький молокосос, отож хлопці з дружини обвели мене довкруг пальця. Я їх очолював, сам розумієш, так само, як товсте порося може очолювати вовчу тічку. Отож взялися ми за речі, яких татусь ніколи б не дозволив. Не вдаватимусь у деталі, відразу перейду до суті справи. Одного разу витягнули ми аж до Геліболу, під Мирт, і ограбували святиню. А там, як на те, була одна молода жриця.

— Що то за святиня була, Нівеллене?

— А холера її знає, Геральте. Думаю, що якась недобра святиня. На вівтарі, пам'ятаю, лежали черепи і костомахи, зелений вогонь горів. Смерділо, як холера. Але до речі. Хлопці схопили жрицю, здерли з неї одежину — та й сказали, що я мушу змужніти. Ну я й змужнів, дурний шмаркач. У тракті того мужніння жриця плюнула мені в писок і щось проверещала.

— Що?

— Що я потвора в людській подобі, то тепер буду в потворній, щось про кохання, про кров, не згадаю. Стилетик, такий малий, вона його, мабуть, у волоссі сховала. Зарізалася, а тоді... Давали ми звідти дьору, Геральте, кажу тобі, ледь коней не позаганяли. То була недобра святиня.

— Кажи далі.

— А далі було так, як жриця й сказала. Через кілька днів прокидаюся рано, а слуги, лиш мене хто побачить, в крик і навтьоки. Я до дзеркала... Бачиш, Геральте, перепудився я, щось мене опосіло, пам'ятаю, як в тумані. Коротше кажучи, трупи були. Кілька. Я користав зі всього, що

лиш під руки утрапило, а раптом зробився страшенно сильним. А дім помагав мені, як міг: дверима гримав, у повітрі начиння літало, вогонь бухав. Хто встиг, той у переполосі втік, тітуся, тіточна сестра, хлопці з дружини, та що там казати, навіть пси утекли, виючи і підібгавши хвости. Втекла моя киця Ласуха. З переляку навіть тітусин папуга здох. От я і лишився сам — і що вже ревів, завивав, казився, товк, що попало, переважно люстра.

Нівеллен урвав, зітхнув, шморгнув носом.

— Коли мені перейшло, — продовжив за мить, — то вже було запізно. Я залишився сам. Нікому вже не міг пояснити, що змінився тільки і винятково з виду, що, хоч у страшній подобі, я тільки дурний парубчак, який хлипає в порожньому замку над тілами слуг. Потім прийшов жахливий страх: вернуться і затовчуть, перш ніж я встигну щось пояснити. Але ніхто не повернувся.

Страхолюд на хвилю замовк, обтер носа рукавом.

— Не хочу я тих перших місяців і згадувати, Геральте, досі дрощі мене беруть, як згадаю. Перейду до суті. Довго, дуже довго сидів я в замку, як миша під мітлою, носа назовні не висовуючи. Коли хтось з'являвся, а рідко так бувало, то я не виходив, от, наказував домові тріснути двічі віконницею чи рикнув собі через ґаргулю в ринві, і того зазвичай вистачало, щоб гість лишав по собі тільки велику хмару куряви. Отак було аж до дня, коли я рано-вранці виглянув через вікно — і що ж побачив? Якийсь черевань ріже собі рожу з тітусиного куща. А треба тобі знати, що то не виграшки, а блакитні рожі з Назаїру, саджанці ще мій дідусь звідкись привіз. Найшла на мене злість, вискочив я надвір. Черевань, як вернувся йому голос, бо від мого виду пропав був, вистогнав, що хотів лиш кілька квіточок для донечки, щоб я його помилував і дарував життям та здоров'ям. Вже я лаштувався витурити його за головну браму, як щось мені сяйнуло, згадав я старі казки, що колись мені пістунка Лєнка розказувала, нянька моя, стара кочерга. Холера, подумав я, начебто гарні дівчатка перетворюють жаб

на королевичів, чи то навпаки, то, може… Може, є в тих байках зерно правди, якийсь шанс… Підскочив я на два сажні, ревнув так, що виноград зі стіни зірвався і як заволаю: "Донька або життя!", — нічого ліпшого мені на думку не спало. Купець, бо то був купець, давай голосити — та й зізнався, що його донечці вісім літ. Що, смієшся?

— Ні.

— Бо я не знав, сміятися мені чи плакати над моїм зателепаним таланом. Жаль мені стало купчини, дивитися не міг, як він тремтить, запросив його всередину, пригостив, на прощання відсипав золота й камінців до торби. А треба тобі знати, що в підземеллі залишилося чимало добра, ще з татусевих часів, я не дуже знав, що з тим робити, міг собі дозволити широкий жест. Купець променів, дякував, аж обплювався. Мусив десь похвалитися своєю пригодою, бо не минуло й двох місяців, як приїхав інший купець. Мав при собі наготований чималий міх. І доньку. Теж чималу.

Нівеллен витягнув ноги під столом, потягнувся, аж крісло затріщало.

— З купцем ми зговорилися вмент, — вів далі. — Умовилися, що залишить її мені на рік. Я ще мусив йому допомогти мішок на мула закладати, він сам би не підняв.

— А дівчина?

— Спершу торсії діставала від самого мого вигляду, певна була, що я її з'їм. Але через місяць ми вже разом їли при одному столі, балакали і ходили на довгі прогулянки. Та, хоч мила була і напрочуд тямуща, язик мені заплітався, коли я з нею розмовляв. Бачиш, Геральте, я завжди перед дівчатами ніяковів, завжди на посміховисько виставлявся. Навіть перед дівками з обори, з гноєм на литках, що їх хлопці-дружинники крутили-вертіли на всі боки, як хотіли. Навіть такі з мене глузували. Що ж допіру, думав я, з такою мордою. Навіть не зважився їй натякнути про

причину, через яку я так дорого заплатив за рік її життя. Рік тягнувся, як сморід за ополченням, аж врешті купець з'явився і забрав її. А я, зневірений, на кілька місяців замкнувся в домі й не зважав на жодних гостей з дочками, які тут з'являлися. Але, після року, проведеного в товаристві, зрозумів, як тяжко, коли нема до кого і словом озватися.

Страхолюд видобув із себе звук, який мав бути зітханням, але подобав радше на гикавку.

— Наступна, — продовжив за мить, — Фенною звалася. Мала була, бистра і щебетуха, справжня золотомушка . Зовсім мене не боялася. Одного дня, саме річниця моїх пострижин була, перепилися ми обоє меду і.. ге-ге. Відразу після цього вискочив я з ліжка та й до люстра. Зізнаюся, що розчарований я був і засмучений. Морда зосталася, як була, хіба що з виразом трохи дурнішим. А кажуть, що в казках є народна мудрість! Гімна варта така мудрість, Геральте. Ну, але Фенна швидко постаралася, щоб я забув про гризоти. Весела була дівчина, кажу тобі! Знаєш, що вигадала? Страшили ми вдвійку непроханих гостей. Уяви собі: входить такий на подвір'я, розглядається, аж тут я з ревом жену на нього, накарачках, а Фенна, голісінька, сидить в мене на спині і трубить у дідусів мисливський ріг!

Нівеллен затрусився від сміху, виблискуючи білими іклами.

— Фенна, — продовжував, — була в мене цілий рік, а тоді повернулася додому з великим посагом. Лаштувалася заміж за певного власника шинку, вдівця.

— Розказуй далі, Нівеллене. Цікаво.

— Так кажеш? — перепитав страхолюд, із хрускотом чухраючись між вухами. — Ну добре. Наступна, Примула, була донькою зубожілого лицаря. Лицар, як сюди приїхав, мав сухореброго коня, заржавілу кирасу і неймовірні борги. Паскудний був, Геральте, як купа гною, і

смердів так само. Примула, руку собі даю на відсіч, мусила бути зачата, як він від'їхав на війну, бо гарнісінька вийшла. І в неї я страху не викликав, та й не див, бо, як порівняти з її татусем, то я ще був цілком гожим. Як виявилося, темперамент мала гарячий, та і я, набравши віри в себе, теж не ловив ґав. Вже через два тижні ми з Примулою нав'язали вельми тісні зносини, під час яких вона любила тягати мене за вуха й кричати: "Загризи мене, потворо!", "Розірви мене, звірюко!" та інші схожі нісенітниці. Я в перервах бігав до люстра, але, з'яви собі, Геральте, заглядав я туди з чимраз більшим острахом. Мені все менше хотілося повертатися до тої не конче вдалої подоби. Бачиш, Геральте, раніше я був геть розлізлим, а тепер зробився куди як хвацьким. Раніше все нездужав, кашляв і з носа мені текло, а тепер жодна холера мене не брала. А зуби? Ти б не повірив, які гнилі зуби я мав! А тепер? Можу перегризти ніжку крісла. Хочеш, щоб я перегриз ніжку крісла?

— Ні, не хочу.

— Може, це й на ліпше, — роззявив пащу страхолюд. — Панянок розважало, як я вихвалявся, і вдома залишилося дуже мало цілих крісел.

Нівеллен позіхнув, при чому язик згорнувся йому в трубку.

— Змучився я від тої балаканини, Геральте. Щоб довго не розводитися: потім були ще дві, Ілька й Венімира. Все відбувалося так само, аж обридло. Спершу бояться і тримаються здалека, потім нитка симпатії, підкріплювана невеличкими, але коштовними подаруночками, потім "Загризи мене, з'їж мене всю", потім повернення татка, ніжне прощання і все помітніше зменшення скарбниці. Надумався я робити довгі перерви у самотині. Звісно, давно вже не вірив, що дівочий цілунок змінить мій вигляд. І змирився з цим. Навіть більше, дійшов до висновку, що добре так, як є, і ніяких змін не треба.

— Ніяких, Нівеллене?

— Щоб ти знав. Я ж тобі казав, кінське здоров'я, зв'язане з цією подобою, це раз. Два: моя відмінність збуджувала дівчат, як любчик. Не смійся! Я певен, що, зостанься я людиною, здорово б набігався, щоб добратися до такої, наприклад, Венімири, справжньої красуні. Так щось міркую, що на такого, як на портреті, вона б і не глянула. І по-третє: безпека. Татусь мав ворогів, дехто з них вижив. Ті, кого відправила на той світ дружина під моїм недолугим командуванням, мали родичів. У підвалах є золото. Якби не страх переді мною, хтось би по нього прийшов. Хоч би селяни з вилами.

— Схоже, ти цілковито певний, — промовив Геральт, бавлячись порожнім кубком, — що у своїй теперішній подобі ти нікого не скривдив. Жодного батька, жодної доньки.. Жодного родича чи нареченого доньки. Так, Нівеллене?

— Облиш, Геральте! — роздратувався страхолюд. — Про що ти кажеш? Батьки не тямилися від радості, кажу ж тобі, я був щедрим понад усяку фантазію. А доньки? Не бачив ти, як вони сюди приїжджали, в згрібних сукенчинах, з долоньками, роз'їденими лугом при пранні, згорблені від тягання цебер. Примула ще по двох тижнях у мене мала на плечах і стегнах сліди ременя, яким лоїв їй шкіру лицарський татко. А в мене вони жили як принцеси, нічого до рук не брали, крім віяла, навіть не знали, де тут кухня. Я їх наряджав і обвішував коштовностями. Вичаровував, ледь запрагли, гарячу воду до бляшаної ванни, яку татусь ще для мами заграбував у Ассенгарді. Уявляєш собі? Бляшана ванна! Мало який комес, та що там, мало який владика має в себе бляшану ванну. Для них це було як казка, Геральте. А щодо ліжка, то… Холера, цнота в наші часи рідша, ніж скельний дракон. Жодної не силував, Геральте.

— Але ти підозрював, що хтось мені за тебе заплатив. Хто міг заплатити?

— Негідник, який запрагнув решти моїх підвалів, а більше дочок не мав, — переконано сказав Нівеллен. — Людська жадібність безмежна.

— І ніхто інший?

— І ніхто інший.

Обидва мовчали, вдивляючись у мерехтливі пломінчики свічок.

— Нівеллене, — раптом сказав відьми́н. — Ти тепер сам?

— Відьми́не, — відповів страхолюд після хвилинного мовчання, — думаю, що тепер я повинен вилаяти тебе останніми словами, взяти за карк і скинути зі сходів. Знаєш, за що? За те, що ставишся до мене як до придурка. Від самого початку бачу, як ти нашорошуєш вуха і зиркаєш на двері. Добре знаєш, що я не сам живу. Правду кажу?

— Правду. Вибач.

— Холера тебе забери з твоїми вибаченнями. Ти її бачив?

— Так. У лісі коло брами. Чи не тому купці з доньками від'їжджають звідси, впіймавши облизня?

— То ти й це знаєш? Так, тому.

— Дозволь запитати…

— Ні. Не дозволю.

Знову мовчання.

— Що ж, твоя воля, — сказав врешті відьми́н, встаючи. — Дякую за гостину, господарю. Мені час у дорогу.

— Слушно, — Нівеллен теж устав. — З певних причин я не можу запропонувати тобі нічліг у замку і не раджу ночувати в цих лісах. Відколи околиця збезлюділа, вночі тут недобре. Краще тобі до смеркання повернутися на шлях.

— Матиму це на увазі, Нівеллене. Ти певен, що не потребуєш моєї допомоги?

Страхолюд глянув на нього спідлоба.

— А ти певен, що міг би мені допомогти? Зумів би зняти те з мене?

— Я мав на увазі не таку допомогу.

— Ти не відповів на моє питання. Хоча… Мабуть, відповів. Не зумів би.

Геральт глянув йому просто в очі.

— Вам тоді не поталанило, — сказав. — З усіх святинь у Геліболі і Долині Німнар вибрали саме храм Корам Аxx Тера, Левоголового Павука. Щоб зняти прокляття жриці Корам Аxx Тера, потрібні знання і здібності, яких я не маю.

— А хто має?

— А тобі все-таки цікаво? Ти ж казав, що добре так, як є.

— Так, як є, справді. Але не так, як може бути. Боюся…

— Чого?

Страхолюд зупинився в дверях кімнати, відвернувся.

— Мені, відьми́не, вже обридло, що ти задаєш питання, замість відповісти на мої. Видно, треба інакше питати. Слухай, від якогось часу сняться мені паскудні сни. Можливо, слово "жахливі" було б відповіднішим. Чи я маю чого боятися? Будь ласка, коротко.

— Чи після такого сну, пробудившись, ти ніколи не мав заболочених ніг? Хвої в постелі?

— Ні.

— А чи…

— Ні. Будь ласка, коротко.

— Ти маєш чого боятися.

— Цьому можна зарадити? Коротко, прошу.

— Ні.

— Нарешті. Ходімо, я тебе відпроваджу.

На подвір'ї, коли Геральт поправляв в'юки, Нівеллен погладив кобилу по ніздрях, поплескав по шиї. Рибка, тішачись пестощами, схилила голову.

— Всяка живність мене любить, — похвалився страхолюд. — Я теж її люблю. Моя кицька Ласуха, хоч утекла була спочатку, потім вернулася до мене. Довго була єдиною живою істотою при мені в моїй недолі. Вереєна теж…

Урвав, скривив пащу. Геральт усміхнувся.

— Теж любить котів?

— Птахів, — вищирив зуби Нівеллен. — От холера, я й проговорився. Та, що там. Це не чергова купецька донька, Геральте, і не чергова спроба пошуку зерна правди у старих баєчках. Це серйозно. Ми любимося. Як засмієшся, дам тобі в зуби.

Геральт не засміявся.

— Твоя Вереєна, — сказав, — схоже, русалка. Ти це знаєш?

— Здогадуюсь. Худенька. Чорнява. Говорить рідко, мовою, якої я не знаю. Людської їжі не вживає. На цілі дні пропадає в лісі, потім повертається. Годиться?

— Більш-менш, — відьми́н підтягнув попругу. — Ти, мабуть, думаєш, — вона не повернеться, коли ти станеш людиною?

— Я цього певен. Знаєш, як русалки бояться людей? Мало хто бачив русалку зблизька. А ми з Вереєною… Ех, холера. Бувай, Геральте!

— Бувай, Нівеллене.

Відьми́н штовхнув п'ятою кобилу в бік. Страхолюд чалапав при його боці.

— Геральте?

— Прошу?

— Я не такий дурний, як ти думаєш. Ти приїхав сюди по сліду якогось купця з тих, що були тут останнім часом. Щось із кимось сталося?

— Так.

— Останній був у мене три дні тому. З донькою, не бозна-якою кралею. Я наказав домові зачинити всі двері й віконниці, не дав знаку життя. Покрутилися подвір'ям та й поїхали собі. Дівчина зірвала одну рожу з тітусиного куща і приколола собі до сукні. Шукай їх деінде. Але будь обережним, це недобра околиця. Я ж тобі казав, вночі в лісі небезпечно. Чути і видно недобрі речі.

— Спасибі, Нівеллене. Пам'ятатиму про тебе. Хтозна, може, знайдеться хтось…

— Може. А, може, ні. Це моя проблема, Геральте, моє життя і моя кара. Я навчився це витримувати, призвичаївся. Коли стане гірше, теж призвичаюсь. А як стане зовсім зле, не шукай нікого, приїдь сам і заладнай справу. По-відьми́нськи. Бувай, Геральте.

Нівеллен відвернувся і швидкою ходою пішов у бік палацу. Вже ні разу не оглянувся.

III

Околиця була відлюдною, дикою, зловісно неприязною. Геральт не вернувся на шлях до сутінків, не хотів робити гак, поїхав навпростець через ліс. Ніч провів на лисій вершині високого пагорба, з мечем на колінах, біля маленької ватри, в яку він час від часу вкидав пучки тої. Посеред ночі помітив у долині блиск вогню, почув шалене виття і співи, а також щось, що могло бути лише криком катованої жінки. Вирушив туди, ледь почало світати, але знайшов тільки витоптану поляну та обвуглені кості у ще теплому попелі. Щось сиділо в кроні величезного дуба, верещало і сичало. Міг то бути лісовик, а міг і звичайний лісовий кіт. Відьми́н не зупинився, щоб перевірити.

IV

В обід, коли він поїв Рибку при джерелі, кобила пронизливо заіржала, позадкувала, щирячи жовті зуби і гризучи мундштук. Геральт звично заспокоїв її Знаком і тоді помітив правильне коло, сформоване виступаючими з моху шапочками червонуватих грибів.

— Рибко, ти стаєш справжньою істеричкою, — сказав. — Та ж це звичайне відьомське коло. Нащо ці сцени?

Кобила пирхнула, повертаючи до нього голову. Відьми́н потер чоло, поморщився, задумався. Потім одним стрибком опинився в сідлі, повернув коня, квапно рушаючи назад, по власних слідах.

— "Всяка живність мене любить", — прошепотів. — Даруй, конику. Схоже, ти маєш більше розуму, ніж я.

V

Кобила щулила вуха, пирскала, гребла підковами землю, не хотіла йти. Геральт не заспокоював її Знаком — зістрибнув із кульбаки, перекинув віжку через кінську голову. На спині не мав уже свого старого меча у піхвах із ящірчиної шкіри — його місце зайняла тепер блискуча гарна зброя з хрестоподібною гардою і тонким, добре збалансованим руків'ям, закінченим сферичним ефесом з білого металу.

Цього разу брама перед ним не розчинилася. Була відкрита, як він її й залишив, від'їжджаючи.

Почув спів. Не розумів слів, не міг навіть розпізнати мови, до якої вони належали. Це й не було потрібним — відьми́н знав, відчував і розумів саму природу, суть цього співу, тихого, проникливого, що розливався по жилах хвилею млосного, паралізуючого страху.

Спів раптом урвався і тоді він її побачив.

Притислася до спини дельфіна у висохлому фонтані, обнімаючи зарослий мохом камінь дрібними рученятами, такими білими, що аж прозорими. З-під гриви поплутаного чорного волосся блищали втуплені в нього величезні, широко розплющені очі кольору антрациту.

Геральт повільно наблизився м'яким еластичним кроком, йдучи півколом з боку муру, біля куща блакитних троянд. Створіння, приклеєне до спини дельфіна, повертало за ним маленьке личко з виразом непередаваного смутку, повне чару, через який пісня все ще лунала, хоч маленькі бліді вустонька були затиснуті і не видобувався з-за них навіть найслабший звук.

Відьми́н зупинився на відстані десятьох кроків. Меч, повільно видобутий з чорних емалевих піхов, розжарився і зблиснув над його головою.

— Це срібло, — сказав. — Цей клинок срібний.

Бліде личко не здригнулося, антрацитові очі не змінили виразу.

— Ти так схожа на русалку, — спокійно продовжував відьми́н, — що кожного могла б обманути. Тим паче, що ти дійсно рідкісна пташка, чорнявко. Але коні ніколи не помиляються. Розпізнають таких, як ти, інстинктивно і безпомилково. Хто ти? Думаю, що мула чи альп. Звичайний вампір не вийшов би на сонце.

Кутики блідих вуст здригнулися і ледь піднялися.

— Тебе привабив Нівеллен у своїй теперішній подобі, правда? Сни, про які він згадував, ти насилала. Здогадуюся, що то були за сни, і співчуваю йому.

Істота не ворухнулося.

— Птахів ти любиш, — вів далі відьми́н. — Але це не заважає тобі перегризати горлянки людям, незалежно від їх статі, так? Ото справді, ти й Нівеллен! Гарна була б з вас пара, страховисько і вампіриця, володарі лісового замку. Ви б миттю підкорили собі всю околицю. Ти, вічно спрагла крові, і він, твій оборонець, убивця за наказом, сліпе знаряддя. Але спершу він мусив стати справжньою потворою, а не людиною в потворній машкарі.

Великі чорні очі звузилися.

— Що з ним, чорнявко? Ти співала, отже, пила кров. Удалася до крайнього засобу, себто, тобі не вдалося запанувати над його розумом. Добре кажу?

Чорнява голівка кивнула, легесенько, майже непомітно, а кутики вуст піднялися ще дужче. Маленьке личко викривилося, наче у примари.

— Тепер думаєш, що ти господиня замку?

Кивок, цього разу виразніший.

— Ти мула?

Повільний, заперечливий рух голови. Сичання, яке почулося, могло походити лише з блідих, жахливо усміхнутих вуст, хоча відьми́н не помітив, щоб вони ворухнулись.

— Альп?

Заперечення.

Відьми́н відступив, сильніше стис руків'я меча.

— Отож, ти…

Кутики вуст почали підніматися вище, все вище, губи розтулилися…

— Брукса! — скрикнув відьми́н, кидаючись до фонтану. З-за блідих губ зблиснули білі гострі ікла. Вампіриця зірвалася, вигнула спину, мов леопард, і вереснула.

Хвиля звуку вдарила у відьми́на, як таран, забиваючи дух, чавлячи ребра, прошиваючи вуха й мозок колючками болю. Падаючи назад, він ще встиг схрестити зап'ястя обох рук у Знак Геліотропа. Чари значною мірою пом'якшили удар спиною об мур, але й так йому потемніло в очах, а решта повітря зі стогоном вирвалася з легень.

На спині дельфіна, в кам'яному колі висохлого фонтану, на місці, де ще мить тому сиділа витончена дівчина у білій сукні, розпластав блискучу тушу величезний чорний кажан, роззявляючи довгу вузьку пащу, переповнену рядами голчастої білизни́. Перетинчасті крила розправилися, безшумно залопотіли і створіння ринуло на відьми́на, як болт, вистрелений з арбалету. Геральт, відчуваючи в роті металічний присмак крові, викрикнув заклинання, простягаючи перед собою руку з пальцями, складеними у Знак Квен. Кажан, шиплячи, різко повернув, регочучи знявся в повітря і відразу ж кинувся вниз, у вертикальне піке, цілячись просто в карк відьми́ну. Геральт відскочив убік, схибивши. Кажан плавно, граціозно, підігнувши одне крило, обернувся, облетів круг нього і знову перейшов у атаку, роззявляючи безоку зубасту пащу. Геральт чекав, витягнувши у бік потвори меч, який тримав обіруч. В останню мить стрибнув, — не вбік, а вперед, вдаряючи навідліг, аж повітря засвистіло. Почув, як кігті тварюки розривають йому щоку, а оксамитно вологе крило ляскає по карку. Обернувся на місці, переніс тягар тіла на праву ногу і різким змахом ударив назад, знову промахуючись через фантастичну звинність створіння.

Кажан змахнув крилами, здійнявся, помчав у бік фонтану. В мить, коли криві пазурі скреготнули об камінь цембровиння, огидна заслинена паща вже розмазувалася, метаморфувала, зникала, хоча бліді вустонька, що з'являлися на його місці, далі не приховували убивчих ікол.

Брукса пронизливо заверещала, модулюючи голос у макабричний спів, витріщила на відьми́на переповнені люттю очі й знову заверещала.

Удар хвилі був таким потужним, що пробив Знак. В очах Геральта завирували чорні й червоні кола, у скронях і тім'ї заломотало. Крізь біль, що свердлив йому вуха, почув голоси — ридання і стогін, звуки флейти і гобоя. Впав на одне коліно, струснув головою.

Чорний кажан безшелесно плив до нього, роззявляючи в польоті зубасті щелепи. Геральт, хоч приголомшений хвилею вереску, зреагував інстинктивно. Схопився з землі, блискавично пристосовуючи темп рухів до швидкості польоту потвори, зробив три кроки вперед, відскік і півоберт, а після цього швидкий, як думка, обіручний удар. Вістря не зустріло опору. Майже не зустріло. Він почув вереск, але цього разу був то вереск болю, спричиненого дотиком срібла.

Брукса, виючи, метаморфувала на спині дельфіна. На білій сукні, трохи вище лівого перса, видно було червону пляму під порізом, не довшим мізинця. Відьми́н скрипнув зубами — удар, що мав розтяти бестію навпіл, виявився лише подряпиною.

— Кричи, вампірице, — воркнув, обтираючи кров зі щоки. — Викричись. Трать сили. А тоді я зітну тобі гарненьку голівку!

"Ти. Ослабнеш перший. Чарівник. Уб'ю".

Вуста брукси не рухалися, але відьми́н виразно почув слова, вони звучали в його мозку, вибухаючи, глухо вдаряючи, з відлунням, наче з-під води.

— Побачимо, — процідив, похилившись і йдучи в бік фонтану.

"Уб'ю. Уб'ю. Уб'ю".

— Побачимо.

— Вереєно!

Нівеллен, зі звішеною головою, вчепившись за одвірок, вибрався з дверей палацика. Непевним кроком пішов у бік фонтану, якось незгідно махаючи лапами. Кризу каптана заплямувала кров.

— Вереєно! — крикнув знову.

Брукса шарпнула головою в його бік. Геральт, підіймаючи меч для удару, стрибнув до неї, але реакція вампіриці була куди швидшою. Різкий вереск — і чергова хвиля збили відьми́на з ніг. Ринув навзнак, проїхав по жорстві алейки. Брукса вигнулася, напружилася для стрибка, ікла в її роті зблиснули, як розбійницькі ножі. Нівеллен, по-ведмежому розчепіривши руки, спробував її вхопити, але вона вереснула йому просто в пащу, відкидаючи на кілька сажнів назад, на дерев'яне риштування під муром, що зламалося з пронизливим тріском, засипаючи його скиртою деревиння.

Геральт уже був на ногах, біг довкола подвір'я, намагаючись відвернути увагу брукси від Нівеллена. Вампіриця, маючи білою сукнею, мчала просто на нього, легко, наче метелик, майже не торкаючись землі. Вже не верещала і не намагалася перевтілюватися. Відьми́н знав, що вона утомлена. Але знав, що, навіть утомившись, далі є смертельно небезпечною. За спиною Геральта Нівеллен гуркотів дошками, ревів.

Геральт відстрибнув уліво, оточив себе коротким дезорієнтаційним млинком меча. Брукса перла до нього — чорно-біла, розвіяна, страшна. Він її недооцінив — вереснула на бігу. Він не встиг скласти Знаку, полетів назад, лупнув плечима об стіну, біль у хребті запроменів аж до кінчиків пальців, паралізував рамена, підтяв коліна. Впав навколішки. Брукса, співучо виючи, стрибнула до нього.

— Вереєно! — ревнув Нівеллен.

Вона відвернулася. І тоді Нівеллен з розмаху вбив їй поміж грудей зламаний гострий кінець триметрового кілка. Не крикнула, тільки зітхнула. Почувши це зітхання, відьми́н здригнувся.

Стояли — Нівеллен на широко розставлених ногах, тримав жердину обіруч, затиснувши її кінець під пахвою. Брукса, як білий метелик на шпильці, зависла на другому кінці кілка, теж затискаючи на ньому обидві долоні.

Вампіриця розпачливо зітхнула і раптом сильно наперла на жердину. Геральт побачив, як на її спині, на білій сукні розквітає червона пляма, а з неї, в гейзері крові, огидно і сороміцько вилазить зламане вістря. Нівеллен скрикнув, зробив крок назад, потім другий, потім швидко почав відступати, але не випускав кілка, волочачи за собою пробиту бруксу. Ще крок — і обперся плечима об стіну палацика. Кінець жердини, яку він тримав під пахвою, скреготнув об мур.

Брукса повільно, наче пестливо, просунула дрібні долоньки вздовж жердини, витягнула руки на повну довжину, сильно вхопилася за кілок і повільно натиснула на нього знову. Очі мала широко розплющені, голову відкинуту назад. Її зітхання ставали частішими, ритмічними, переходячи у хрипіння.

Геральт встав, але, заворожений картиною, далі не міг здобутися на жодну дію. Почув слова. що глухо лунали всередині черепа, немов під склепінням холодного і мокрого льоху.

"Мій. Або нічий. Кохаю тебе. Кохаю."

Чергове страшне, розірване, втоплене в крові зітхання. Брукса рвонулася, далі просунулася вздовж жердини, витягнула руки. Нівеллен розпачливо закричав, не випускаючи кілка, намагався відсунути вампірицю якнайдалі від себе. Марно. Вона ще сильніше просунулася вперед, ухопила його за голову. Він завив ще страшніше, зашамотів кошлатою головою. Брукса знову просунулася вздовж жердини, схилила голову до горла Нівеллена. Ікла зблиснули, осліпляючи білизно́ю.

Геральт стрибнув. Стрибнув як механізм, як уповільнена пружина. Кожен рух, кожен крок, який тепер слід було зробити, був його природою, був завченим, неуникним, автоматичним і смертельно певним. Три швидкі кроки. Третій, як сотні таких кроків раніше, закінчується сильним, рішучим ступанням на ліву ногу. Поворот тулуба, різкий замашний удар. Побачив її очі. Ніщо ніколи не могло змінитися. Почув голос. Ніщо. Крикнув, щоб заглушити слово, яке вона повторювала. Ніщо не могло. Вдарив.

Вдарив упевнено, як сотні разів раніше, серединою клинка, і відразу ж, продовжуючи ритм руху, зробив четвертий крок і півоберт. Клинок, під кінець півоберту вже вільний, рухався за ним, виблискуючи, тягнучи за собою віяльце червоних крапель. Гайворонськи чорне волосся розвіювалося хвилями, пливло у повітрі, пливло, пливло, пливло.

Голова впала на жорству.

Потвор усе менше.

А я? Хто я такий?

Хто кричить? Птахи?

Жінка в кожушку і блакитній сукні.

Рожа з Назаїру?

Як тихо.

Як порожньо. Яка порожнеча.

В мені.

Нівеллен, згорнувшись у клубок, судомно здригаючись і тремтячи, лежав під муром палацика в кропиві, обхопивши голову руками.

— Встань, — сказав відьми́н.

Молодий, вродливий, атлетично складений чоловік з блідою церою, який лежав під муром, підняв голову, розглянувся довкола. Погляд мав непевний. Протер очі пальцями. Глянув на свої долоні. Обмацав обличчя. Тихо зойкнув, запхнув палець до рота, довго водив ним по яснах. Знову вхопився за обличчя і знову зойкнув, торкнувшись чотирьох кривавих і опухлих смуг на щоці. Схлипнув, потім засміявся.

— Геральте! Як же це? Геральте!

— Встань, Нівеллене. Встань і ходи. У в'юках ліки, вони нам обом потрібні.

— Я вже не маю… Не маю? Геральте? Як же це?

Відьми́н допоміг йому встати, намагаючись не дивитися на дрібні, білі, аж прозорі рученята, затиснуті на жердині, встромленій між

маленькими грудьми, обліпленими мокрою червоною тканиною. Нівеллен знову зойкнув.

— Вереєна…

— Не дивися. Ходімо.

Вони пішли через подвір'я, повз кущ блакитних троянд, підтримуючи один одного. Нівеллен вільною рукою весь час обмацував собі обличчя.

— Неймовірно, Геральте. Через стільки років? Як же це можливо?

— У кожній байці є зерно правди, — тихо промовив відьми́н. — Кохання і кров. Обоє мають величезну силу. Маги і вчені століттями ламають собі голову над цим, але так нічого і не встановили, окрім того, що…

— Що, Геральте?

— Кохання мусить бути справжнім.

ГОЛОС РОЗУМУ 3

— Я — Фальвік, граф Моен. А се — лицар Тальє з Домдалю.

Геральт недбало вклонився, розглядаючи лицарів. Обоє були в обладунках і кармазинових плащах зі знаком Білої Троянди на лівому плечі. Це трохи здивувало відьми́на — він знав, що в околицях храму не було жодної командорії ордену.

Неннеке, усміхнувшись, як видавалося, вільно й безтурботно, помітила його подив.

— Ці шляхетні панове, — знехотя промовила, зручніше вмощуючись у своєму кріслі, більше схожому на трон, — перебувають на службі герцога Ереварда, милостивого володаря тутешніх земель.

— Князя, — з притиском уточнив Тальє, молодший з лицарів, свердлячи жрицю ворожим поглядом ясно-блакитних очей. — Князя Ереварда.

— Не заглиблюймося в ономастичні деталі, — Неннеке ущипливо посміхнулася. — В мої часи князями називали тільки тих, у чиїх жилах текла королівська кров, однак тепер, здається, це вже не має великого значення. Повернімося ж до з'ясування і представлення мети відвідин лицарями Білої Троянди моєї скромної святині. Мусиш знати, Геральте, що капітул намагається отримати в Ереварда землі для ордену, тому багато лицарів Троянди вступило на службу до князя. А немало тутешніх, як ото наш гість Тальє, склали обітниці і прийняли червоний плащ, який йому так личить.

— Це робить мені честь, — відьми́н схилився знову, так само недбало, як минулого разу.

— Сумніваюся, — холодно відповіла жриця. — Вони не приїхали сюди робити тобі честь. Якраз навпаки. Прибули з вимогою, щоб ти звідси якнайшвидше забирався. Якщо говорити коротко і ясно — прибули тебе вигнати. Вважаєш це честю? Я — ні. Я таке маю за образу.

— Здається, шляхетні лицарі турбувалися марно. — Геральт стенув плечима. — Я не маю наміру жити тут постійно. Заберуся звідси сам, без додаткових стимулів і нагадувань, і то зовсім скоро.

— Негайно, — буркнув Тальє. — Ані хвилини не затримуючись. Князь наказує…

— На території цього храму наказую я, — перебила Неннеке владним холодним тоном. — Зазвичай я намагаюся не видавати наказів, які б надмірно суперечили політиці Ереварда. Допоки ця політика залишається логічною і зрозумілою. В даному конкретному випадку вона ірраціональна, а отже я не ставитимуся до неї серйозніше, ніж вона цього заслуговує. Геральт з Ривії — мій гість, панове. Його перебування в моїй святині мені приємне. Тому Геральт з Ривії зостанеться у моїй святині на час, який вважатиме слушним.

— Ти маєш нахабство противитися князеві, жінко? — крикнув Тальє і перекинув плащ на плече, демонструючи всю пишноту нагрудника, прикрашеного гравіюванням і облямованого латунню. — Насмілюєшся ставити під сумнів авторитет влади?

— Тихше, — мовила Неннеке і примружила очі. — Вважай, що кажеш і кому кажеш.

— Знаю, кому кажу! — лицар зробив крок уперед. Старший товариш, Фальвік, міцно схопив його за лікоть, стиснув, аж заскреготіла латна рукавиця. Тальє люто шарпнувся. — Кажу ж слова, які є волею князя, володаря цих земель! Знай, жінко, що на подвір'ї дванадцять наших вояків…

Неннеке сягнула до мішечка, що висів на поясі, вийняла з нього невеликий порцеляновий горщичок.

— Далебі, не знаю — спокійно промовила жриця — що станеться, якщо я розіб'ю цю баночку в тебе під ногами, Тальє. Може, в тебе луснуть легені. Може, поростеш шерстю. А може, все відразу, хто ж знає? Хіба що ласкава Мелітеле.

— Не смій погрожувати мені своїми чарами, жрице! Наші вояки…

— Ваші вояки, якщо тільки котрийсь із них торкнеться жриці Мелітеле, висітимуть на акаціях уздовж дороги до міста, і то ще до того, як сонце зайде за обрій. Вони дуже добре це знають. І ти знаєш, Тальє, тож перестань поводитися як хам. Я приймала тебе при пологах, засраний шмаркачу, і шкода мені твоєї матері, але не спокушай долю. Не змушуй мене вчити тебе, як слід поводитися!

— Добре вже, добре — утрутився відьми́н, добряче втомлений усім, що відбувалося. — Виглядає на те, що моя скромна особа виростає до приводу поважного конфлікту, а я не бачу причини для цього. Пане Фальвіку, ви виглядаєте більш урівноваженим, ніж ваш колега, якого, як бачу, розпирає молодечий запал. Послухайте, пане Фальвіку: даю слово, що покину ці місця, не гаючись, за кілька днів. Також даю слово, що не мав і не маю наміру тут працювати і приймати замовлення. Я перебуваю тут не як відьми́н, а як приватна особа.

Граф Фальвік поглянув Геральтові в очі і той одразу зрозумів свою помилку. В погляді лицаря Білої Троянди читалася чиста, незрушна і нічим не скаламучена ненависть. Відмин зрозумів і впевнився в тому, що виганяє його не герцог Еревард, а власне Фальвік та йому подібні.

Лицар обернувся до Неннеке, шанобливо уклонився і почав говорити. Спокійно і чемно. Логічно. Але Геральт бачив, що Фальвік бреше, як собака.

— Велебна Неннеке, прошу ласкаво мені дарувати, однак князь Еревард, мій сеньйор, не бажає і не має наміру терпіти у своїх володіннях присутності відьми́на Геральта з Ривії. Байдуже, чи Геральт із Ривії полює на потвор, чи є трактований як приватна особа. Князь добре знає, що Геральт із Ривії не буває приватною особою. Відьми́н притягує нещастя, мов магніт — залізні ошкурки. Чародії непокояться й пишуть петиції, друїди відверто погрожують…

— Не бачу анінайменшої причини, аби Геральт із Ривії потерпав через свавілля тутешніх чародіїв та друїдів, — перебила жриця. — Відколи це Еревард переймається думкою тих чи інших?

— Годі сперечатися, — звів голову Фальвік. — Чи ж не мовлю я досить ясно, велебна Неннеке? Що ж, скажу тоді так ясно, що ясніше не буває: ні князь Еревард, ані капітул ордену не бажають ані дня більше терпіти в Елландері відьми́на Геральта з Ривії, знаного як Різник із Блавікену.

— Тут не Елландер! — жриця зірвалася з крісла. — Тут святиня Мелітеле! А я, Неннеке, верховна жриця Мелітеле, не бажаю більше ані хвилини терпіти на території святині вас, шляхетні панове!

— Пане Фальвіку — тихо озвався відьми́н. — Послухайте голосу розуму. Я не хочу неприємностей, та й вам, гадаю, вони не особливо потрібні. Покину ці місця не пізніше ніж за три дні. Ні, Неннеке, мовчи, прошу. Мені й так пора в дорогу. Три дні, пане графе. Не прошу ні дня більше.

— І добре робиш, що не просиш, — заявила жриця, перш ніж Фальвік устиг відреагувати. — Чули, хлопці? Відьми́н залишиться тут ще на три дні, бо так йому забаглося. А я, жриця Великої Мелітеле, упродовж згаданих трьох днів прийматиму його в себе, бо так забаглося мені. Перекажіть це Еревардові. Ні, не йому. Перекажіть його дружині, шляхетній Ермеллі, додавши, що якщо для неї й далі важливе неперервне надходження афродизіаків з моєї аптеки, то хай заспокоїть свого герцога. Хай стримає його вдачу й примхи, які стають все більше подібними на ознаки втрати розуму.

— Годі! — крикнув Тальє, запіявши півнем. — Не маю наміру слухати, як якась шарлатанка ображає мого сеньйора і його дружину! Не подарую такої зневаги! Тут віднині правитиме орден Білої Троянди, кінець вашим лігвам темряви і забобонів! А я, лицар Білої Троянди…

— Послухай-но, шмаркачу, — перебив Геральт, паскудно усміхаючись. — Вгамуй свій пащекуватий язичок. Ти говориш із жінкою, якій належиться повага. Особливо від лицаря Білої Троянди. Щоправда, аби ним стати, останнім часом достатньо заплатити до каси капітулу тисячу новиградських корун, тож орден наповнився синками кравців і лихварів, але ж якісь манери мусили у вас лишитися. Чи я помиляюся?

Тальє зблід і сягнув рукою до боку.

— Пане Фальвіку — промовив Геральт, не перестаючи усміхатися. — Якщо він добуде меча, я його відберу і надаю віскрякові по дупі. А потім вивалю ним двері.

Тальє тремтячими руками витягнув з-за пояса сталеву рукавицю і з брязкотом жбурнув її на долівку просто відьми́нові під ноги.

— Зневагу ордену я змию твоєю кров'ю, одмінінніку! — верескнув молодий лицар. — На втоптаній землі! Виходь на подвір'я!

— Щось у тебе впало, синку, — спокійно мовила Неннеке. — Отож підніми, будь ласкавий. Тут святиня, не годиться тут смітити. Фальвіку, забери звідси цього йолопа, бо може статися лихо. Ти знаєш, що переказати Еревардові. Зрештою, я сама напишу йому листа, бо ви, панове, не є, як на мене, посланцями достойними, віри гідними. Геть звідси. Сподіваюся, вихід знайдете самі?

Фальвік уклонився, скрегочучи обладунком і тримаючи осатанілого Тальє залізним хватом. Потім глянув відьми́нові в очі. Той не посміхнувся. Фальвік закинув кармазиновий плащ собі на плече.

— То був не останній наш візит, велебна Неннеке, — кинув лицар. — Ми ще повернемося.

— Власне цього я й боялася, — холодно відказала жриця. — Неприємно було вас бачити.

МЕНШЕ ЗЛО

I

Як завжди, першими його помітили діти й коти. Смугастий кіт, що спав на вигрітому сонцем стосі дров, здригнувся, підняв округлу голову, поклав вуха по собі, пирхнув і чмихнув у кропиву. Трирічний Драгомир, син рибалки Трігілі, який на порозі хатини робив усе можливе, щоб ще більше вишмарувати вишмарувану сорочечку, розкричався, втупивши засльозені очі у вершника, що проїжджав повз нього.

Відьми́н їхав повільно, не намагаючись випередити віз із сіном, який зайняв усю вуличку. За ним, витягаючи шию, щохвилі сильно напинаючи посторонки, трюхикав нав'ючений віслючок, прив'язаний до луки сідла. Окрім звичайних в'юків, вухань тягнув на хребті чималий пакунок, загорнутий в дерку. Сіро-білий ослячий бік покривали чорні пасмуги засохлої крові.

Віз нарешті звернув у бічну вуличку, що вела до гамазеїв та пристані, з якої віяло бризом, смолою і волячою сечею. Геральт рушив швидше. Не зреагував на здушений крик перекупки овочами, втупленої в костисту і пазуристу лапу, що виступала з-під дерки і дригалася в такт віслючому трюханню. Не оглянувся на все більшу юрбу схвильованих людей, які ув'язалися за ним.

Перед домом війта, як звичайно, було повнісінько возів. Геральт зістрибнув із сідла, поправив меч на спині, перекинув уздечку через дерев'яну конов'язь. Юрба, що його супроводжувала, утворила півколо навкруг осла.

Крики війта було чути вже перед входом:

— Не можна, кажу! Не можна, дідьки б вас дерли! По-людськи не розумієш, лахудро?

Геральт увійшов. Перед війтом, малим і огрядним, почервонілим з люті, стояв селянин, тримаючи за шию гуску, яка виривалася.

— Чого… Заради всіх богів! Ти, Геральте? Очам своїм не вірю! — І знову, звертаючись до селянина: — Забирай це звідси, дурню! Оглух?

— Казали, — белькотів селянин, косуючи на гуску, — годиться щось дати вельможному, май інакше…

— Хто казав? — вереснув війт. — Хто? Я що, хабарі беру? Не дозволю, кажу! Пріч, кажу! Здоров, Геральте!

— Здоров, Кальдемейне.

Війт, потискаючи відьми́нові долоню, другою рукою лупнув його по плечу.

— Тебе тут, Геральте, зо два роки не було. Що? Ніде ти місця не зігрієш. Звідки ти цього разу? А, псу його під хвіст, яка там різниця, звідки. Гей, хто-небудь, принесіть-но пива! Сідай, Геральте, сідай. Шарварок у нас, бо ярмарковий день завтра. Що там у тебе, кажи?

— Потім. Спершу вийдімо.

Юрба надворі була вже, мабуть, вдвічі більшою, але вільний простір довкола осла не зменшився. Геральт відкинув дерку. Юрба охнула й відступила. Кальдемейн роззявив рота.

— Заради всіх богів, Геральте! Що воно таке?

— Шишимора. Не належиться за неї якась винагорода, пане війте?

Кальдемейн переступив з ноги на ногу, дивлячись на павуче, обтягнуте зсохлою чорною шкурою тіло, на шклисте око з вертикальною зіницею, на голчасті ікла у закривавленій пащі.

— Де… Звідки воно…

— На греблі, чотири милі перед містечком. На млаці . Кальдемейне, там, думаю, гинули люди. Діти.

— Таки так. Але ніхто… Хто б здогадався… Гей, людиська, додому, до роботи! Що вам тут, видовисько? Закрий його, Геральте. Мухи злітаються.

У кімнаті війт, не кажучи ні слова, вхопив горнець пива і одним духом вицмулив до дна. Тяжко зітхнув, шморгнув носом.

— Нагорода не належиться, — промовив понуро. — Ніхто й на думці не мав, що там щось таке сидить, на солених багнах. Дійсно, кількоро люда пропало в тій околиці, але… Мало хто по тій греблі й лазив. А ти як там опинився? Чого головним шляхом не їхав?

— Я б, Кальдемейне, на головних шляхах багато не заробив.

— Я й забув, — війт стримав відрижку, надимаючи щоки. — А така ж то була спокійна околиця. Навіть бісенята рідко коли дзюрили бабам у молоко. І маєш, під самим боком таке паскудство. Випадає тобі подякувати. Бо заплатити — не заплачу. Ні лімітів, ні фондів нема.

— Не пощастило. Придалася б мені якась сума, щоб перезимувати, — відьми́н ковтнув з горнця, обтер рота від піни. — До Іспадену вибираюся, але не знаю, чи встигну, заким сніги дорогу засиплють. Можу застрягнути в якомусь містечку вздовж Лютонського тракту.

— А в Блавікені довго пробудеш?

— Недовго. Ні́коли пробува́ти — зима надходить.

— А де зупинишся? Може, в мене? Вільна кімната на горищі є, то нащо мають тебе обдирати ті злодії-корчмарі? Поговоримо, розкажеш, що на світі чувати.

— Охоче. А що на це твоя Лібуша ? Я так помітив, що вона за мною не пропадає.

— В моєму домі баби слова не мають. Але, між нами, не роби при ній того, що останнього разу, за вечерею.

— Це ти про те, що я кинув виделкою в щура?

— Ні. Це я про те, що ти влучив, хоч було темно.

— Я думав вас розважити.

— Ми й розважилися. Але при Лібуші так не роби. Слухай, а ота… як там її, Кики…

— Шишимора.

— Вона тобі нащось потрібна?

— Нащо б це? Коли нагорода за неї не належиться, то можеш наказати вкинути її до гноївки.

— Добра думка. Гей там! Карелька, Борг, Носикамінь! Чи є хтось?

Ввійшов міський стражник з галябардою на плечі, з гуркотом зачепившись вістрям об одвірок.

— Носикаменю, — промовив Кальдемейн. — Візьми когось до помочі, забери з-перед хати осла з отим свинством, загорнутим у дерку, виведи за хліви і втопи у гноївці. Зрозумів?

— Слухаюсь. Але… Пане війте…

— Чого?

— Може, нім топити те огидство…

— Ну?

— Показати його Майстрові Іріонові. Ану ж йому нащось придасться?

Кальдемейн ляснув себе долонею по лобі.

— А ти, Носикаменю, не в тім'я битий. Слухай, Геральте, може, тутешній чарівник щось тобі відважить за те падло. Рибалки зносять йому різних дивацьких риб, восьминогів, клабатрів чи кергуленів , не один уже на цьому заробив. Ходімо, прогуляємося до вежі.

— То ви вже й чародія зафасували? Постійно чи тимчасово?

— Постійно. Майстер Іріон. Вже рік мешкає у Блавікені. Вельможний маг, Геральте, з самого вигляду побачиш.

— Ой, сумніваюся, щоб вельможний маг заплатив за шишимору, — скривився Геральт. — Наскільки знаю, вона на жодні еліксири не годиться. Мабуть, ваш Іріон тільки вилає мене. Ми, відьми́ни, не вельми любимося з чародіями.

— Я ніколи не чув, щоб Майстер Іріон когось налаяв. Не обіцятиму, що заплатить, але спробувати не завадить. На багнах може бути більше таких шишимор — і що тоді? Нехай чародій огляне потвору і, як треба, чари якісь на багна напустить, абощо.

Відьми́н якусь хвилю подумав.

— Очко тобі, Кальдемейне. Що ж, ризикнемо зустрітися з Майстром Іріоном. Ходімо?

— Ходімо. Носикаменю, віджени дітиськ і бери клаповухого за посторонок. Де моя шапка?

II

Вежа, збудована з гладенько обтесаних гранітних блоків, увінчана зубцями, імпозантно височіла над облупленими дахами будинків і запалими стріхами хат.

— Бачу, відновив, — зауважив Геральт. — Чарами чи вас до роботи загнав?

— Переважно чарами.

— Який він, той ваш Іріон?

— Нічого собі. Людям допомагає. Але самітник, відлюдок. Майже не виходить з вежі.

На дверях, оздоблених розеткою, інкрустованою світлим деревом, висіла велика калаталка у формі пласкої витрішкуватої риб'ячої голови, яка тримала мосяжне кільце в зубатій пащі. Кальдемейн, як видно, обізнаний із дією механізму, наблизився, кашлянув і продекламував.

— Вітає війт тут Кальдемейн зі справою до Майстра Іріона. А ще вітає з ним відьми́н, із Ривії Геральт, у справі теж.

Якийсь час не відбувалося нічого, потім риб'яча голова ворухнула зубатою щелепою, дихнула хвилькою пари.

— Майстер Іріон нікого не приймає. Ідіть собі, добрії люде.

Кальдемейн переступив з ноги на ногу, глянув на Геральта. Відьми́н знизав плечима. Носикамінь, зосереджений і поважний, колупався в носі.

— Майстер Іріон не приймає, — металічно повторила калаталка. — Ідіть собі, добрії…

— Я не добра людина, — голосно обірвав Геральт. — Я відьми́н. А те, що на ослі, — то шишимора, я її вбив неподалік містечка. Кожен чародій-резидент зобов'язаний дбати про безпеку в околиці. Майстер Іріон не мусить ушановувати мене розмовою, якщо така його воля. Але шишимору оглянути повинен і зробити висновки теж. Носикаменю, відтороч шишимору і скинь її сюди, під самі двері.

— Геральте, — тихцем сказав війт. — Ти від'їдеш, а я тут утраплю…

— Ходімо, Кальдемейне. Носикаменю, вийми палець з носа і зроби, як я казав.

— Стійте, — промовила калаталка зовсім іншим голосом. — Геральте, се справді ти?

Геральт тихо вилаявся.

— Вже мені терпець уривається. Справді я. І що з того, що справді я?

— Ближче до дверей підійди, — промовила калаталка, випускаючи хмаринку пари. — Але сам. Впущу тебе.

— А що з шишиморою?

— Хай її дідько забере. З тобою хочу розмовляти, Геральте. Тільки з тобою. Даруйте, війте.

— Та що там, Майстре Іріоне, — махнув рукою Кальдемейн. — Бувай, Геральте. Побачимося пізніше. Носикаменю! Потвору до гноївки.

— Слухаю.

Відьми́н підійшов до інкрустованих дверей, які ледь розхилилися, саме так, щоб можна було протиснутися, а потім відразу ж зачинилися, залишаючи його у цілковитій темряві.

— Гей! — крикнув він, не приховуючи злості.

— Вже, — відповів голос, дивно знайомий. Враження було таким несподіваним, що відьми́н заточився і витягнув руку, шукаючи точки опори. Не знайшов.

Сад цвів біло й рожево, пахнув дощем. Небо перетинала багатоколірна веселка, з'єднуючи крони дерев з далекою блакиттю гірського хребта. Будиночок посеред саду, маленький і скромний, тонув у мальвах. Геральт глянув під ноги і констатував, що стоїть по коліна в материнці.

— Ну, Геральте, ходи ж бо! — озвався голос. — Перед домом я.

Він увійшов у сад, між дерева. Зліва помітив рух, оглянувся. Світлокоса дівчина, зовсім нага, йшла вздовж ряду кущів, несучи повний кошик яблук. Відьми́н клятвенно пообіцяв собі більше не дивуватися.

— Нарешті. Поздоровляю, відьми́не.

— Стрегобор! — здивувався Геральт.

За своє життя відьми́н зустрічав злодіїв, що виглядали як міські лавники, лавників з виглядом жебрущих дідів, розпусниць з виглядом королівен, королівен, на вигляд як тільні корови і королів, що виглядали як злодії. А Стрегобор завжди виглядав так, як згідно зі всіма приписами і правилами мав би виглядати чародій. Був високим, худим і згорбленим, мав великі, сиві, кущисті брови і довгий закривлений ніс. На додаток, був одягнений у чорну мантію, що мала неймовірно широкі рукави і волочилася по підлозі, а в руці тримав довгу патерицю з кришталевим оголів'ям. Жоден зі знайомих Геральтові чародіїв не виглядав так, як Стрегобор. Що найдивніше, Стрегобор і справді був чародієм.

Вони сіли на оброслому мальвами ганку, в плетених кріслах, біля столика з поверхнею із білого мармуру. Нага блондинка з кошиком яблук наблизилася, усміхнулася, обернулася і повернулася до саду, погойдуючи стегнами.

— Це теж ілюзія? — спитав Геральт, дивлячись на погойдування.

— Так. Як і все тут. Але се, мій любий, ілюзія найвищого рівня. Квіти пахнуть, яблука їстивні, бджола може тебе вжалити, а її, — чародій показав на блондинку, — можеш…

— Можливо, потім.

— Слушно. Що дієш тут, Геральте? Чи далі ти трудишся, убиваючи за плату представників вимираючих видів? Скільки заплатили тобі за

шишимору? Я певен, що нічого, інакше б ти сюди не прийшов. А дехто не вірить у приречення. Хоча, можливо, ти знав про мене. Чи знав?

— Не знав. Де як де, а тут я й не сподівався тебе зустріти. Якщо мене не підводить пам'ять, раніше ти мешкав у Ковірі, в подібній вежі.

— Багато що від тих часів змінилось.

— Наприклад, твоє ім'я. Тепер ти наче Майстер Іріон.

— Так звався творець сієї вежі, якому двісті років як померлось. Я вирішив, що слід його пошанувати, коли зайняв його оселю. Я тут за резидента. Більшість мешканців з моря живе, а як знаєш, я, окрім ілюзій, спеціалізуюся на погоді. Часом втихомирю шторм, часом викличу, часом західним вітром до берегів прижену косяк мерлангів чи тріски. Можна жити. Себто, — додав похмуро, — можна було б жити.

— Чому "можна було б"? І чому ти змінив ім'я?

— Приречення має багато облич. Може і гарним бути на вид, але огидним насправді. Витягнуло до мене свої криваві кігті.

— Ти, Стригоборе, нітрішки не змінився, — скривився Геральт. — Плетеш, як у гарячці, а при тому корчиш мудрі й значущі міни. Не можеш говорити нормально?

— Можу, — зітхнув чорнокнижник. — Якщо се тебе ощасливить, то можу. Добрався я аж сюди, криючись і тікаючи від страховинної істоти, яка хоче мене убити. Та втеча даремна була, вона мене відшукала. Дуже ймовірно, що спробує вбити мене, завтра або ж післязавтра.

— Ага, — незворушно сказав відьми́н. — Тепер розумію.

— І, схоже, смерть, що чигає на мене, ніскільки тебе не хвилює?

— Такий уже світ, Стрегоборе, — промовив Геральт. — Мандруючи, багато чого помічаєш. Двоє селян убивають один одного через межу посеред поля, яке завтра витопчуть коні дружин двох комесів, що теж хочуть один одного позабивати. Вздовж доріг на деревах гойдаються повішеники, в лісах опришки перерізають горлянки купцям. У містах на кожному кроці натикаєшся на трупи в канавах. У палацах колють стилетами, а на учтах, тільки глянь, хтось падає під стіл, синій від отрути. От я й звик. Чого ж мене мусить хвилювати смерть, яка щойно чигає, і то ще й чигає на тебе?

— І то ще й чигає на мене, — з натиском повторив Стрегобор. — А я тебе другом вважав. Розраховував на твою допомогу.

— Наша остання зустріч, — сказав Геральт, — відбулася при дворі короля Жіля в Ковірі. Я прийшов по плату за вбивство амфісбени, що тероризувала околицю. Тоді ти і твій конфратр Завіст наввипередки називали мене шарлатаном, бездумною машиною до вбивання і, наскільки я пам'ятаю, стервожером. Тому король Жіль мало що не заплатив мені ані шеляга, то ще й наказав через дванадцять годин покинути Ковір, а оскільки клепсидра в нього була поламана, то я ледь устиг. А тепер, кажеш, розраховував на мою допомогу? Кажеш, що переслідує тебе страховинна істота? Чого ти боїшся, Стрегоборе? Коли тебе піймає, то розкажи їй, що ти страховиськ любиш, обороняєш їх і дбаєш, щоб жоден стервожер не порушував їхнього спокою. Їй-же, якщо страховисько тебе випатрає і зжере, то виявиться страшенно невдячним.

Чародій мовчав, відвернувши голову. Геральт зареготав.

— Не надувайся, як індик. Кажи, що тобі загрожує. Побачимо, що вдасться зробити.

— Чув ти про Чорного Сонця Прокляття?

— А то як же! Правда, під назвою "Манія Божевільного Ельтібальда". Бо так звався маг, що розпочав броварію, через яку вбили або ув'язнили у вежах кількадесят дівчат із вельможних родин, навіть королівських. Вони начебто були одержимими демонами, проклятими, спотвореними Чорним Сонцем, бо так на вашому пихатому жаргоні ви називаєте звичайнісіньке затемнення.

— Ельтібальд, який зовсім не був божевільним, розшифрував написи на менгірах дауків і надгробних плитах вожгорів, дослідив легенди і перекази боболаків. Всі вони висловлювалися про затемнення так, що не залишалося місця для сумнівів. Чорне Сонце звістує близьке повернення Ліліт, шанованої на Сході під іменем Нія, і зникнення роду людського. Дорогу для Ліліт мали прокласти "шістдесят жон у вінцях золотих, які кров'ю сповнять долини рік".

— Маячня, — сказав відьми́н. — На додачу, без рим. Усі порядні пророцтва містять рими. Загальновідомо, чого добивалися Ельтібальд та Рада Чародіїв. Ви скористалися з марення божевільного, щоби зміцнити свою владу. Щоби розбити союзи, розірвати зв'язки, поплутати династії, словом, потягати за шнурки, прив'язані до коронованих маріонеток. А ти мені правиш якісь пророцтва, котрих посоромився б жебрущий дід на ярмарку.

— Можна мати застереження щодо теорій Ельтібада та інтерпретації пророцтва. Але неможливо спростувати факт появи жахливих мутацій серед дівчат, народжених невдовзі після затемнення.

— Чому ж не можна? Я чув цілком протилежне.

— Я був присутнім при розтині однієї з них, — запевнив чародій. — Геральте, те, що ми знайшли всередині черепа і спинного мозку, неможливо було однозначно описати. Якась червоняста губка. Внутрішні

органи перемішані, деякі взагалі відсутні. Все покрите рухливими віяльцями, синьо-рожевими клаптями. Шестикамерне серце. Дві камери практично атрофовані, але наявні. І як ти зумів би се пояснити?

— Я бачив людей, які мали замість рук орлині пазурі та людей з вовчими іклами. Людей з додатковими суглобами, додатковими органами і додатковими відчуттями. Це все було наслідком вашого копирсання в магії.

— Кажеш, що різні мутації бачив, — підвів голову чорнокнижник. — а скільки з них ти знищив за плату, згідно зі своїм відьми́нським покликанням? Що? Бо можна мати вовчі ікла, але вдовольнятися тим, щоб щирити їх перед дівками в оборі, а можна мати вовчу натуру і нападати на дітей. Саме так було у випадку дівчат, народжених невдовзі після затемнення, в яких була діагностована без перебільшення клінічна схильність до жорстокості, агресії, вибухів лютого гніву та надмірний темперамент.

— Таке можна діагностувати в кожної баби, — реготнув Геральт. — Що ти мені плетеш? Питаєш, скільки я мутантів убив, але не цікавишся, зі скількох я зняв чари та прокляття? Я, відьми́н, якого ви зневажаєте. А що зробили ви, могутні чорнокнижники?

— Була застосована вища магія. Наша, а також гієратична у різних святинях. Всі спроби завершилися смертю дівчаток.

— Це свідчить проти вас, а не проти дівчаток. Отож, маємо перші трупи. Як я розумію, розтинали лише їх?

— Не тільки. Ти так на мене не дивись, добре знаєш, що були й пізніші трупи. Спершу ми вирішили елімінувати всіх. Ліквідували кілька…надцять. Усіх розтинали. Одну піддали вівісекції.

— І ви, сучі виплодки, ще смієте критикувати відьми́нів? Ех, Стрегоборе, настане день, коли люди помудрішають і заллють вам сала за шкіру.

— Не думаю, що день такий швидко настане, — терпко промовив чорнокнижник. — Не забувай, що наша діяльність спрямована на захист людей. Мутантки втопили б у крові цілі країни.

— Так твердите ви, магіки, задерши носа догори, вище свого німбу непомильності. Якщо вже про це мова, то, мабуть, не запевнятимеш, що у цьому полюванні за гаданими мутантками ви ні разу не помилилися?

— Не буду з тобою сперечатися, — сказав Стрегобор після доволі тривалого мовчання. — Буду щирим, хоча це не в моєму інтересі. Ми помилилися і більше, ніж один раз. Їх селекція була дуже складною. Тому ми припинили… ліквідацію, почали ізолювати.

— Ваші славнозвісні вежі, — пирхнув відьми́н.

— Наші вежі. Але се була чергова помилка. Ми недооцінили їх і чимало втекло. Серед королевичів, особливо молодших синів, яким нічого було робити, а ще менше втрачати, з'явилася божевільна мода визволяти ув'язнених красунь. На щастя, більшість скрутила собі в'язи.

— Наскільки знаю, ув'язнені у вежах швидко помирали. Кажуть, що не обійшлося без вашої допомоги.

— Брехня. Але й справді, швидко впадали в апатію, відмовлялися від споживання їжі…. Що цікаво, перед самою смертю з'являвся у них дар ясновидіння. Черговий доказ мутації.

— Що не доказ, то все менш переконливий. Більше таких нема?

— Є. Сільвена, пані на Нароку, до якої нам не вдалося навіть наблизитися, бо занадто швидко захопила владу. Тепер у цій державі відбувають жахливі події. Фіалка, дочка Ейєрміра, втекла з вежі, скориставшись мотузком, сплетеним з кіс, і тепер тероризує Північний Вельгад. Берніку з Тальгару звільнив ідіот-королевич. Тепер сидить у льоху з вибраними очима, а найпомітнішим елементом пейзажу в Тальгарі є шибениця. Та інші приклади.

— Певно що та інші, — підтвердив відьми́н. — Наприклад, у Ярмурляку панує старий Абрад, золотушний, жодного зуба не має, народився, либонь, за сто років до затемнення, а не засне, доки когось у його присутності не закатруплять. Надмірний темперамент теж має, в молодості його називали Абрад Задериспідниця. Ех, Стрегоборе, як добре було б, коли б жорстокість владик можна було пояснювати мутацією чи прокляттям.

— Послухай, Геральте…

— І не подумаю. Не доведеш мені рації своїх аргументів, а також того, що Ельтібад не був злочинним безумцем. Однак повернемось до страховиська, яке начебто тобі загрожує. Мусиш усвідомити, що після твого вступу історія мені не подобається. Але вислухаю до кінця.

— І не перебиватимеш злобно?

— Цього не обіцяю.

— Що ж, — Стрегобор натягнув рукави мантії на долоні, — тоді це триватиме довше. Отож, історія розпочалася у Крейдені, маленькому князівстві на Півночі. Дружиною Фредефалька, крейденського князя, була Арідея, мудра освічена жінка. В її роду було багато видатних адептів магічного мистецтва, а ще успадкувала вона рідкісний і потужний артефакт, Люстерко Негалені. Як тобі відомо, Люстерками Негалені користуються головно пророки і провидці, бо вони

безпомилково, хоч і в складній формі, передбачають майбутнє. Арідея досить часто зверталася до люстерка.

— Думаю, що зі звичайним питанням "Хто на світі найгарніший?" — перебив Геральт. — Як мені відомо, Люстерка Негалені поділяються на чемні й розбиті.

— Ти помиляєшся. Арідею більше цікавила доля країни. А у відповідь на її питання Люстерко передбачало жахливу смерть її самої і ще багатьох людей від руки чи з вини доньки Фредефалька у першому шлюбі. Арідея постаралася, щоб звістка про це дійшла до Ради, а Рада вислала до Крейдена мене. Зайве додавати, що первородне дитя Фредефалька народилося невдовзі після затемнення. Якийсь час я непомітно спостерігав за малою. За цей час вона встигла замучити канарку та двох цуценят, а служниці ручкою гребеня вибила око. Я провів кілька тестів за допомогою заклять, більшість з них підтвердила, що мала була мутантом. З цим я звернувся до Арідеї, бо Фредефальк світу поза донькою не бачив. Як я вже казав, Арідея була недурною жінкою…

— Ясно, — знову перебив Геральт, — і, напевно, не надто любила падчерку. Воліла, щоб трон успадкували її власні діти. Здогадуюся, що було далі. Жаль, що знайшлося там нікого, хто б скрутив їй шию. Та й тобі за одним заходом.

Стрегобор зітхнув, звів очі до неба, на якому багатобарвно і картинно мінилася веселка.

— Я був за ізоляцію, але княгиня вирішила інакше. Послала малу до лісу з найнятим сбіром , ловчим. Пізніше ми знайшли його в хащах. Не мав на собі штанів, тож хід подій нескладно відтворити. Загнала йому шпильку від брошки у мозок, мабуть, тоді, коли всю його увагу поглинуло щось інше.

— Як думаєш, що мені його шкода, — буркнув Геральт, — то помиляєшся.

— Влаштували ми облаву, — вів далі Стрегобор, — але мала безслідно зникла. Я ж мусив спішно Крейден покидати, бо Фредефальк уже щось запідозрив. Щойно через чотири роки дістав я звістки від Арідеї. Вистежено малу, — жила у Махакамі з сімома гномами, яких переконала, що корисніше грабувати купців на шляхах, ніж забивати пилом легені в копальні. Всюди звали її Жуланкою , пійманих любила живцем набивати на загострені кілки. Арідея кілька разів наймала вбивць, але жоден не повернувся. Пізніше ж складно стало охочих знайти, — мала зробилася знаменитою. Мечем так навчилася орудувати, що рідко який чоловік міг їй протистояти. Прикликаний, я тайкома у Крейден прибув, але тільки й устиг довідатися про отруєння Арідеї. Всі вважали, що то сам Фредефальк запланував молодший і ядѐрніший мезальянс, але я думаю, що се Ренфрі.

— Ренфрі?

— Так вона звалася. Як я казав, отруїла Арідею. Незадовго після цього князь Фредефальк загинув унаслідок дивного нещасливого випадку на полюванні, а найстарший син Арідеї безслідно щез. Це теж, запевно, було справою рук малої. Кажу "мала", а їй уже сімнадцять сповнилося. І вона непогано підросла.

— Тим часом, — вів чародій далі після короткої перерви, — вона та її гноми стали вже пострахом усього Махакаму. Але одного дня з якоїсь причини посперечалися, причини не знаю, може, через поділ здобичі або черговість ночей у тижні, дійшло до ножової розправи. Семеро гномів різанини не пережили. Пережила тільки Жуланка. Лише вона. Але в той час і я вже був поблизу. Ми зустрілися віч-на-віч: вона миттю мене впізнала і здогадалася, яку роль я відіграв у Крейдені. Кажу тобі, Геральте, ледве я встиг промовити закляття, а руки тремтіли мені так, що й не уявити, коли ся дика кішка кинулася на мене з мечем. Я упакував її у доладну брилу гірського кришталю, шість ліктів на дев'ять.

Коли вона впала у летаргічний сон, я вкинув брилу до гномівської копальні та завалив шурф.

— Спартачив роботу, — прокоментував Геральт. — Це можна було зняти. Не міг ти її спалити на жужіль? Ви ж знаєте стільки симпатичних заклять.

— Я ні. Се не моя спеціальність. Але ти маєш рацію, спартачив. Знайшов її якийсь ідіот-королевич, витратив чималу суму на контрзаклинання і тріумфально привіз додому, до якогось занепалого королівства на сході. Його батько, старий розбійник, виявився більш розважливим. Синові злоїв шкіру, а Жуланку вирішив випитати про скарби, які вона награбувала разом із гномами та передбачливо сховала. Його помилка полягала в тому, що, коли її нагу розтягли на катівській лаві, асистував йому старший син. Так склалося, що назавтра той же син, уже круглий сирота без батька й брата, панував у королівстві, а Жуланка здобула становище першої фаворитки.

— Себто, непогана з себе.

— Справа смаку. Довго вона фавориткою не пробула, до першого палацового перевороту. Гучно кажучи, бо палац більше був схожий на биківню . Швидко виявилося, що вона про мене не забула. Влаштувала три замахи на моє життя в Ковірі. Я вирішив не ризикувати і перечасувати у Понтарі. Вона знову мене відшукала. Цього разу я втік до Ангрену, але й там вона мене знайшла. Не знаю, як їй се вдається, сліди я маскував добре. Напевне, причиною стала її мутація.

— А що тобі не дозволило знову запакувати її в кришталь? Докори сумління?

— Ні. Я таких не мав. Виявилося, що вона стала невразливою на магію.

— Це неможливо.

— Можливо. Достатньо здобути відповідний артефакт або ауру. Крім того, се може бути пов'язано з її прогресуючою мутацією. Я втік з Ангрену і сховався тут, на Лукомор'ї, у Блавікені. Рік цілий мав спокій, але вона вистежила мене знову.

— Звідки знаєш? Вона вже у містечку?

— Так. Я бачив її у кристалі, — чародій підняв патерицю. — Вона не сама, очолює банду, се знак, що готується до серйозної дії. Геральте, мені вже нікуди тікати, не знаю місця, де міг би я сховатися від неї. Так. Се, що ти прибув сюди саме у сю мить, не може бути випадковим. Се приречення.

Відьми́н звів брови.

— Ти про що?

— Се ж очевидно. Ти її уб'єш.

— Я не найманий сбір, Стрегоборе.

— Не сбір, се правда.

— За гроші я вбиваю потвор. Бестій які загрожують людям. Страховиськ, створених чарами і закляттями таких, як ти. Не людей.

— Вона не людина. Се потвора, мутантка, проклята одміна. Ти привіз сюди шишимору. Жуланка гірша за шишимору. Шишимора вбиває через голод, а Жуланка задля приємности. Убий її, а я заплачу будь-яку суму, яку зажадаєш. У межах розумного, звісно.

— Я вже казав, що ті історії про мутацію і прокляття Ліліт вважаю маячнею. Дівчина має причини порахуватися з тобою, а я в це не втручатимусь. Зверніся до війта чи міської варти. Ти місцевий чародій, тебе захищає місцеве право.

— Плював я на право, війта і його допомогу! — вибухнув Стрегобор. — Не захист мені потрібен, я хочу, щоб ти її забив! До вежі сієї не ввійде ніхто, я тут у повній безпеці. Та що мені із того, я ж не можу все життя тут сидіти. Жуланка не заспокоїться, доки я живий, я знаю. Чи мушу я сидіти у вежі й чекати смерти?

— Вони сиділи. Знаєш що, магіку? Треба було доручити полювання за дівчатами іншим, могутнішим чародіям, треба було передбачати наслідки.

— Прошу тебе, Геральте.

— Ні, Стрегоборе.

Чорнокнижник мовчав. Несправжнє сонце на несправжньому небі не просунулося в напрямку зеніту, але відьми́н знав, що у Блавікені вже смеркає. Він зголоднів.

— Геральте, — промовив Стрегобор, — коли ми слухали Ельтібальда, то багато хто з нас мав сумніви. Але ми вирішили вибрати менше зло. Тепер я прошу тебе зробити подібний вибір.

— Зло є злом, Стрегоборе, — поважно сказав відьми́н, встаючи. — Менше, більше, середнє, все одно, пропорції умовні, а межі невиразні. Я не святий пустельник, не саме лиш добро чинив у житті. Але, коли маю вибирати між одним та іншим злом, то волію не вибирати зовсім. Мені час. Побачимося завтра.

— Може, — відповів чародій. — Якщо встигнеш.

III

У "Золотому Дворі", заїзді-гордості містечка, було глітно й гамірно. Гості, місцеві та приїжджі, переважно були поглинуті заняттями, типовими для їх нації чи професії. Поважні купці сперечалися з краснолюдами через ціни товарів і опроцентування кредиту. Менш поважні купці щипали за сідниці дівчат, які розносили пиво й капусту з горохом. Місцеві дурники вдавали добре поінформованих. Дівки намагалися сподобатися грошовитим, одночасно віднаджуючи негрошовитих. Візники й рибалки пили так, наче назавтра мав вступити в силу закон про заборону вирощування хмелю. Моряки співали пісеньку, що прославляла морські хвилі, відвагу капітанів і приваби сирен, ці останні мальовничо й детально.

— Напруж пам'ять, Сотнику, — промовив Кальдемейн до корчмаря, перехиляючись через шинквас, щоби перекричати гармидер. — Шестеро мужви і дівчи́на, одягнені в чорну шкіру, оббиту сріблом, на новіградський лад. Я їх бачив на рогатці. Вони зупинилися в тебе чи "Під тунцем"?

Корчмар зморщив опукле чоло, витираючи кухоль смугастим фартухом.

— Тут вони, війте, — сказав урешті. — Казали, що на ярмарок приїхали, а всі при мечах, навіть і дівчи́на. Чорно вдягнені, як ви й казали.

— Айно, — війт кивнув головою. — Де вони тепер? Тут я їх не бачу.

— У меншому ванькирі . Золотом платили.

— Сам піду, — сказав Геральт. — Нічого робити з цього офіційну справу, принаймні зараз, при них усіх. Приведу її сюди.

— Може й добре. Але вважай, мені тут авантюри не треба.

— Уважатиму.

Моряцька пісенька, судячи зі зростаючої густини непристойних слів, наближалася до величного фіналу. Геральт відхилив закриваючу вхід до ванькиру завісу, зашкарублу й липку від бруду.

Біля стола у ванькирі сиділо шестеро чоловіків. Тієї, на яку він сподівався, серед них не було.

— Чого тобі? — вереснув той, що побачив його першим, лисуватий, з обличчям, спотвореним шрамом, який біг через ліву брову, основу носа та праву щоку.

— Я хочу побачитися з Жуланкою.

З-за столу встали дві однаковісінькі постаті, з однаковісінькими нерухомими обличчями, світлим розчухраним волоссям по плечі, в однаковісінькому обтислому одязі з чорної шкіри, блискучому від срібних оздоб. Однаковісінькими рухами близнюки підняли з лави однаковісінькі мечі.

— Ша, Вире. На місце, Німире, — сказав пошрамований, спершись ліктями об стіл. — Як ти казав, браччику, з ким хочеш бачитися? Хто то така Жуланка?

— Ти добре знаєш, хто мені потрібен.

— То шо за один? — спитав напівголий богатир, навхрест оперезаний ременями, зі шпичастими щитками на передпліччях. — Ти його знаєш, Ногорне?

— Нє, — відповів пошрамований.

— Альбінос якийсь, — захихотів худорлявий чорноволосий мужчина, що сидів біля Ногорна. Тонкі риси обличчя, великі чорні очі та гостроконечні вуха дозволяли здогадатися, що це напівельф. — Альбінос, мутант, примха природи. І як це таким дозволяють заходити до шинку між порядних людей!

— Я десь його видів, — сказав кремезний засмаглий тип із волоссям, заплетеним у косу, міряючи Геральта лютим поглядом прищулених очей.

— Де б не видів, усе одно, Тавіку, — відповів Ногорн. — Слухай, браччику. Киврил тебе шойно страшно образив. Може, визвеш його? Такий нудний вечір.

— Ні, — спокійно відповів відьми́н.

— А мене, як виллю тобі на голову ту риб'ячу юшку, визвеш? — зареготав голий до пояса.

— Тихо, П'ятнадцятко, — промовив Ногорн. — Як нє, то нє. Наразі. Ну, браччику, кажи, що маєш сказати, і забирайся. Маєш нагоду забратися сам. Інакше тебе корчемна служба забере.

— Тобі я нічого не маю сказати. Хочу побачитися з Жуланкою. З Ренфрі.

— Чули-сьте, хлопці? — Ногорн оглянув приятелів. — Він хоче побачитися з Ренфрі. А нащо ж, браччику, чи мож' дізнатися?

— Не мож'.

Ногорн підняв голову і глипнув на близнюків, вони ж зробили крок уперед, брязкаючи срібними застібками високих чобіт.

— Знаю, — сказав раптом той з косою — Вже знаю, де-м його видів.

— Шо ти там бурмочеш, Тавіку?

— Перед домом війта. Привіз якусь мару продавати, таке, шо півпавук, півкрокодиль. Людиска казали, шо то відьмак.

— Шо таке відьмак? — спитав голий. — П'ятнадцятко, га? Киврилe?

— Найманий чарівник, — сказав напівельф. — Штукар за жменю срібняків. Я ж казав, примха природи. Образа людських і божих законів. Палити таких слід!

— Ми чарівників не любим, — скреготнув Тавік, не відводячи від Геральта прищулених очей. — Здає-сі мені, Киврилe, що будем мати в тій дірі більше роботи, ніж думали-сьмо. Їх тутка більше, ніж один, а відомо, шо вони тримают-сі разом.

— Свій до свого по своє, — злобно усміхнувся метис. — І як вас земля носить! Хто вас плодить, виродки?

— Більше поблажливості, будь ласкав, — спокійно відповів Геральт. — Твоя матуся, як бачу, гуляла самотою в лісі досить часто для того, щоб у тебе були причини задуматися над власним походженням.

— Можливо, — відповів напівельф, не перестаючи усміхатися. — Але я принаймні знав свою матір. Ти, як відьми́н, не можеш сказати цього про себе.

Геральт ледь зблід і стиснув губи. Ногорн, який це помітив, гучно зареготав.

— Но, браччику, такої образи дарувати не мож'. То, шо маєш за плечима, виглядає на меч. То як? Вийдете обидва з Киврилом надвір? Вечір такий нудний.

Відьми́н не зреагував.

— Боягуз зателепаний, — пирснув Тавік.

— Шо він там казав про Киврилову маму? — монотонно продовжував Ногорни, сперши підборіддя на сплетених долонях. — Шось страшного, я так то зрозумів. Гуляща була чи ше шось. Гей, П'ятнадцятко, чи то годиться слухати, як котрийсь заброда ображає маму колєги? Мама, туди її матір, то ж святе!

П'ятнадцятка охоче встав, відіп'яв меча, кинув на стіл. Вип'яв груди, поправив наїжачені срібними цвяхами щитки на передпліччях, сплюнув і ступив на крок уперед.

— Як тобі шось незрозуміло, — промовив Ногорн, — то П'ятнадцятка якраз визиває тебе до битки на п'ястуках. Я казав, шо тебе звідси заберут і винесут. Зробіть місце.

П'ятнадцятка наблизився, здійнявши кулаки. Геральт поклав долоню на руків'я меча.

— Вважай, — сказав. — Ще крок, а будеш шукати свою руку на підлозі.

Ногорн і Тавік зірвалися, хапаючись за мечі. Мовчазні близнюки однаковісінькими жестами видобули свої. П'ятнадцятка позадкував. Лише Киврил не ворухнувся.

— Що ви тут виробляєте, курча мать? На хвилинку не можна самих лишити?

Геральт дуже повільно обернувся і глянув ув очі барви морської води.

Вона майже не поступалася йому зростом. Волосся кольору соломи було нерівно стяте трохи нижче вух. Стояла, обпершись однією рукою об двері, в обтислому оксамитовому каптанику, стягнутому мудрованим поясом. Її спідниця була косою, асиметричною, — з лівої сторони сягала литки, з правої відкривала міцне стегно над халявою високого чобітка з лосиної шкіри. При лівому боці мала меч, при правому — стилет із великим рубіном на ефесі.

— Ви що, поніміли?

— То відьмак, — бовкнув Ногорн.

— Ну то й що?

— Хтів з тобою розмовляти.

— Ну то й що?

— То чарівник! — гиркнув П'ятнадцятка.

— Ми чарівників не любим, — пробурчав Тавік.

— Спокійно, хлопці, — сказала дівчина. — Якщо хоче зі мною порозмовляти, то це не злочин. Ви забавляйтеся далі. Тільки без авантюр. Завтра базарний день, чей, не хочете, щоб ваші вибрики розігнали ярмарок? Найважливішу подію в житті цього милого містечка.

Серед тиші, яка запанувала, почулося тихе, неприємне хихотіння. Киврил, все ще недбало розсівшись на лаві, сміявся.

— А бодай тебе, Ренфрі! — насилу вимовив напівельф. — Найважливішу… подію!

— Заткнися, Киврилe. Негайно.

Киврил перестав сміятися. Негайно. Геральт не здивувався. В голосі Ренфрі зазвучало щось дуже дивне. Таке, від чого на думку спадали червоний відблиск пожежі на клинках, завивання вирізуваних, іржання коней і запах крові. Решті, видно, спало на думку те саме, бо зблід навіть засмаглий Тавік.

— Ну, біловолосий, — перервала тишу Ренфрі. — Вийдемо до більшої кімнати, приєднаємось до війта, з яким ти прийшов. Він, напевно, теж хоче зі мною порозмовляти.

Кальдемейн, що чекав біля прилавку, на їх вигляд перервав тиху розмову з корчмарем, випростався, сплів руки на грудях.

— Слухайте, пані, — твердо промовив, не гаючи часу на обмін ввічливими привітаннями. — Я знаю від оцього-от відьми́на з Ривії, чого ви прибули до Блавікена. Начебто ви ображені на нашого чародія.

— Може. І що? — тихо спитала Ренфрі, теж не надто гречним тоном.

— А те, що для таких образ є суди гродські чи каштелянські. Хто образу в нас на Лукомор'ї залізом хоче мстити, того звичайним збійцею вважають. А ще те, що або завтра вранці виберетеся з Блавікену разом зі своєю чорною ровтою, або ж вас всаджу до ями, пре… Як воно зветься, Геральте?

— Превентивно.

— Ото-то. Ясно, вацьпанно?

Ренфрі сягнула до саковки при поясі, видобула кілька раз складений пергамент.

— Прочитайте це, пане війте, якщо тямите грамоту. І більше мене вацьпанною не називайте.

Кальдемейн взяв пергамент, довго читав, потім без слова подав його Геральтові.

— "До моїх комесів, васалів і підданих вільного роду, — вголос прочитав відьми́н. — Всім і вся ознайомляю, яко же Ренфрі, князівна крейденська, в нашій службі позостаєт і милість нашу маєт, то гнів на себе стягне, хто б їй перешкаджав. Одуен, король..."

— "Перешкоджав" пишеться інакше. Але печатка виглядає на справжню.

— Бо вона справжня, — сказала Ренфрі, вириваючи в нього пергамент. — Її поставив Одуен, наш милостивий пан. Тому не раджу мені перешкоджати. Незалежно від того, як це пишеться, наслідок може бути для вас сумним. Ви мене, пане війте, до ями не всадите. І вацьпанною не називатимете. Я не порушила жодного закону. Поки що.

— Якщо порушиш хоча б на п'ядь, — Кальдемейн виглядав так, наче хотів сплюнути, — всаджу тебе до льоху з тим пергаментом разом. Клянуся на всіх богів, вацьпанно. Ходімо, Геральте.

— З тобою, відьми́не, — Ренфрі торкнулася Геральтового рамена, — ще на слово.

— Не запізнися на вечерю, — кинув війт через плече, — а то Лібуша лютуватиме.

— Не запізнюся.

Геральт сперся об шинквас. Граючись медальйоном з вовчою пащею, що висів у нього на шиї, дивився в синьо-зелені очі дівчини.

— Я чула про тебе, — сказала. — Ти Геральт із Ривії, біловолосий відьми́н. Стрегобор твій друг?

— Ні.

— Це спрощує справу.

— Не надто. Я не маю наміру спокійно спостерігати.

Очі Ренфрі звузилися.

— Стрегобор завтра помре, — сказала вона тихо, відгортаючи з чола нерівно обстрижене волосся. — Було б меншим злом, якби помер тільки він.

— Якщо, точніше, перш ніж Стрегобор помре, помре ще кілька осіб. Я не бачу іншої можливості.

— Кілька, відьми́не, — це скромно сказано.

— Щоб мене налякати, треба чогось більшого, ніж слова, Жуланко.

— Не називай мене Жуланкою. Я цього не люблю. Річ у тім, що я бачу інші можливості. Варто б їх обговорити, але що ж, Лібуша чекає. Вона хоч гарна, ця Лібуша?

— Це все, що ти хотіла мені сказати?

— Ні. Але тепер уже йди. Лібуша чекає.

IV

У його кімнатці на горищі хтось був. Геральт здогадався про це ще раніше, аніж наблизився до дверей, зауваживши ледь відчутну вібрацію медальйону. Задмухнув каганець, яким присвічував собі на сходах. Вийняв стилет з-за халяви, застромив за пояс. Натиснув клямку. В кімнатці було темно. Але не для відьми́на.

Переступаючи поріг, він рухався вдавано повільно, сонно, неквапом зачинив за собою двері. Наступної ж миті, сильно відштовхнувшись, плигнув довгим стрибком-рибкою, звалився просто на того, хто сидів на його ліжку, притис його до постелі, ліву руку просунув йому під підборіддя, сягнув за стилетом. Але не видобув. Щось було не так.

— Зовсім непогано, як для початку, — озвалася вона приглушеним голосом, нерухомо лежачи під ним. — Я припускала подібну можливість, але не думала, що ми так швидко опинимося разом у ліжку. Забери руку з мого горла, будь ласка.

— Це ти.

— Це я. Слухай, є два варіанти. Перший: ти злазиш з мене і ми порозмовляємо. Другий: залишаємось як є, але я б хотіла принаймні чоботи зняти.

Відьми́н вибрав перший варіант. Дівчина зітхнула, встала, поправила волосся і спідницю.

— Засвіти свічку, — сказала. — Я не така зірка́ в темряві, як ти, а люблю бачити свого співрозмовника.

Вона підійшла до столу, висока, худорлява, гінка, сіла, витягаючи перед собою ноги у високих чобітках. Видавалося, що не мала жодної зброї.

— Маєш щось випити?

— Ні.

— Ну то добре, що я принесла, — засміялася вона, ставлячи на столі дорожню баклажку і два шкіряні кубки.

— Вже майже північ, — холодно промовив Геральт. — Може, перейдімо до справи?

— Зараз. От, пий. Твоє здоров'я, Геральте.

— Навзаєм, Жуланко.

— Мене, курча мать, звати Ренфрі, — вона різко підняла голову. — Я дозволяю тобі пропускати княжий титул, але припини називати мене Жуланкою.

— Тихше, розбудиш весь дім. Чи я нарешті довідаюся, чого ти сюди залізла через вікно?

— Але ж ти нездогадливий, відьми́не. Я хочу врятувати Блавікен від різанини. Щоб це з тобою обговорити, я лазила по дахах, як кішка в березні. Цінуй.

— Ціную, — відповів Геральт. — Однак не розумію, яка користь з цієї розмови. Ситуація ясна. Стрегобор сидить у чародійській вежі; ти б мусила взяти його в облогу, щоб видобути звідти. Якщо це зробиш, твій глейт тобі не допоможе. Одуен не стане тебе захищати, коли ти

відкрито порушиш закон. Війт, варта, весь Блавікен виступить проти тебе.

— Якщо весь Блавікен виступить проти мене, то страх як пожалкує, — Ренфрі усміхнулася, показуючи хижі білі зуби. — Ти придивився до моїх хлопців? Ручаюся тобі, вони своє ремесло знають. Уявляєш, що станеться, якщо дійде до бійки між ними і тими телятами з варти, які щокроку спотикаються об власні галябарди?

— А ти, Ренфрі, уявляєш, що я спокійно стоятиму і споглядатиму на таку бійку? Як бачиш, мешкаю у війта. При потребі випадає мені стати на його боці.

— Не сумніваюся, — посерйознішала Ренфрі, — що станеш. Тільки, мабуть, сам, бо решта по підвалах поховається. Нема на світі войовника, котрий би управився з сімома мечниками. На це жодна людина неспроможна. Але, біловолосий, перестаньмо лякати одне одного. Я вже казала: різанину і кровопролиття можна відвернути. Конкретніше: є дві особи, що можуть це відвернути.

— Перетворююся на слух.

— Одна, — промовила Ренфрі, — це сам Стрегобор. Добровільно вийде зі своєї вежі, я заберу його десь на пустків'я, а Блавікен знову зануриться в солодку апатію і невдовзі про все забуде.

— Стрегобор, може, і справляє враження несповна розуму, але не аж так.

— Хто знає, відьми́не, хто знає. Існують аргументи, яких не можна відхилити. До таких належить, наприклад, тридамський ультиматум. Я поставлю чарівникові тридамський ультиматум.

— А в чому полягає цей ультиматум?

— Це моя солодка таємниця.

— Ну нехай. Я, однак, сумніваюся в його результативності. Коли Стрегобор говорить про тебе, йому аж зуби цокотять. Ультиматум, що переконав би його добровільно віддати себе у твої гарні ручки, мусив би бути дійсно несогіршим.. Однак перейдімо до другої особи, яка могла б відвернути різанину в Блавікені. Я спробую відгадати, хто це.

— Мені цікаво, наскільки ти здогадливий, біловолосий.

— Це ти, Ренфрі. Ти сама. Виявиш дійсно княжу, та що там — королівську великодушність і відмовишся від помсти. Я вгадав?

Ренфрі закинула голову назад і голосно засміялася, встигнувши затулити уста долонею. Потім споважніла і вп'яла у відьми́на блискучі очі.

— Геральте, — сказала, — я була князівною, але у Крейдені. Я мала все, чого душа забажає, навіть просити не доводилось. Слуг на кожен кивок, сукні, черевички. Трусики з батисту. Клейноти і блискітки, буланого коника, золотих рибок у басейні. Ляльок і ляльковий будиночок, більший від оцієї твоєї кімнати. І так було аж до дня, коли той твій Стрегобор і ота лярва Арідея наказали ловчому забрати мене до лісу, зарізати й принести їм серце і печінку. Чудово, правда?

— Ні, швидше огидно. Я радий, що ти тоді впоралася з ловчим, Ренфрі.

— Де б там упоралася, гімно правда. Він змилосердився і відпустив мене. Але перед тим зґвалтував, сучий син, відібрав сережки й золоту діадемку.

Геральт подивився просто їй у вічі, бавлячись медальйоном. Вона не спустила погляду.

— І це був кінець князівни, — вела вона далі. — Сукенка порвалася, батист безповоротно втратив білизнў. А потім були тільки бруд, голод, сморід, побої й копняки. Я віддавалася всіляким ледащам за миску юшки чи дах над головою. Знаєш, яке в мене було волосся? Як шовк, а сягало на добрий лікоть нижче сідниць. Коли я набралася вошей, то його обрізали овечими ножицями, попри саму шкіру. Так вже й не відросло як слід.

Вона на хвилю замовкла, відгорнула з чола нерівні пасемка.

— Я крала, щоб не здохнути з голоду, — заговорила знову. — Вбивала, щоб не вбили мене. Сиділа у смердячих сечею льохах, не знаючи, чи завтра мене повісять, чи лише відшмагають і виженуть. А весь цей час моя мачуха і твій чарівник чигали на мене, підсилали убивць, пробували отруїти. Наводили чорні чари. Великодушність виявити? Вибачити йому по-королівськи? Я йому по-королівськи голову відірву, а, може, спершу обидві ноги, буде видно.

— Арідея й Стрегобор намагалися тебе отруїти?

— Атож. Яблуком, заправленим витяжкою із беладони. Мене врятував один гном. Дав мені блювотне, від якого, я думала, вивернуся як панчоха. Але вижила.

— Це був один із семи гномів?

Ренфрі, що саме наливала, завмерла з баклажкою над кубком.

— Ого, — сказала. — Ти багато про мене знаєш. А що? Маєш щось проти гномів? Чи проти інших гуманоїдів? Правду кажучи, вони були до мене добрішими, ніж більшість людей. Але це тебе не обходить. Я казала: Стрегобор та Арідея цькували мене як дикого звіра, доки могли. Пізніше вже не могли, я сама перетворилася на мисливця. Арідея скопитилася у власному ліжку, пощастило їй, що я не дорвалася до неї

раніше, я для неї мала спеціальну програму. А тепер маю таку для чародія. Геральте, як ти вважаєш, він заслужив смерті?

— Я не суддя. Я відьми́н.

— От-от. Я казала, що є дві особи, що можуть відвернути кровопролиття у Блавікені. Друга — це ти. Тебе чарівник впустить до вежі, а тоді ти його вб'єш.

— Ренфрі, — спокійно промовив Геральт, — ти по дорозі до моєї кімнатки, бува, не впала на голову?

— Ти відьми́н чи ні, курча мать? Кажуть, що ти вбив шишимору, привіз її на віслюку, щоб заплатили. Стрегобор гірший за шишимору, вона лишень позбавлена розуму худобина і вбиває, бо такою її боги сотворили. А Стрегобор — жорстокий маніяк, виродок. Привези його до мене на віслюку, а я не пожалію золота.

— Я не найманий збір, Жуланко.

— Ти не найманий збір, — згодилася вона з усмішкою. Відхилилася на опертя ослінчика і схрестила ноги на столі, не роблячи найменшого зусилля, щоб прикрити стегна спідницею. — Ти відьми́н, оборонець людей, яких захищаєш від зла. А в цьому випадку Зло — це вогонь і залізо, які почнуть тут гуляти, коли ми станемо одне проти одного. Тобі не здається, що я пропоную найменше зло, найкращий розв'язок? Навіть для цього сучого сина Стрегобора. Ти можеш убити його милосердно, одним ударом, зненацька. Він навіть не зрозуміє, що помирає. А я йому такого не гарантую. Навпаки.

Геральт мовчав. Ренфрі потягнулася, піднімаючи руки вгору.

— Я розумію твої вагання, — сказала. — Але відповідь мушу знати негайно.

— Ти знаєш, чому Стрегобор і княгиня хотіли тебе вбити, тоді у Крейдені і пізніше?

Ренфрі різко випросталася, зняла ноги зі столу.

— Це ж очевидно, — вибухнула. — Хотіли позбутися первородної доньки Фредефалька, бо я була спадкоємицею престолу. Діти Арідеї походили від морганатичного шлюбу і не мали жодних прав на…

— Я не про це, Ренфрі.

Дівчина опустила голову, але лише на мить. Її очі блиснули.

— Ну, гаразд. Я начебто проклята. Зурочена ще в материнському лоні. Я…

— Продовжуй.

— Потвора.

— І це так?

Якийсь час, недовгий, вона видавалася безборонною і розбитою. І дуже сумною.

— Не знаю, Геральте, — шепнула, після чого її риси знову ствердли. — Звідки ж мені, курча мать, знати? Коли поріжу палець, тече кров. Щомісяця теж тече кров. Коли обжеруся, болить живіт, як надудлюся — голова. Коли я весела, то співаю, а якщо сумна — лаюся. Як ненавиджу когось, то вбиваю, а як… Ех, до дідька, досить того. Твоя відповідь, відьми́не.

— Моя відповідь — ні.

— Пам'ятаєш, що я казала? — спитала вона після хвилинного мовчання. — Є пропозиції, яких не можна відхилити, наслідки бувають страшні. Я тебе серйозно попереджаю, моя належить саме до таких. Добре подумай.

— Я добре подумав. І мене сприймай всерйоз, бо я теж серйозно тебе попереджаю.

Ренфрі якийсь час мовчала, бавлячись шнурком перлів, що тричі обкрутився довкола гарної шиї і кокетно впадав між дві зграбні півкулі, помітні у викоті каптаника.

— Геральте, — сказала. — Стрегобор просив тебе, щоб ти мене вбив?

— Так. Він вважав, що це буде меншим злом.

— Я можу вважати, що ти йому відмовив, як і мені?

— Можеш.

— Чому?

— Бо я не вірю в менше зло.

Ренфрі злегка усміхнулася, після чого її губи скривилися в гримасі, дуже негарній при жовтому світлі свічки.

— Кажеш, що не віриш. Бачиш, ти маєш слушність, але тільки частково. Існує лише Зло і Більше Зло, а за ними обома, у тіні, є ще й Дуже Велике Зло. Дуже Велике Зло, Геральте, — це щось таке, чого ти навіть уявити собі не можеш, хоч і вважаєш, що ніщо тебе не здивує. І бачиш, Геральте, інколи буває так, що Дуже Велике Зло вхопить тебе за горло і скаже: "Вибирай, брате, або я, або оте, трохи менше".

— Чи можу я довідатися, до чого ти хилиш?

— Ні до чого. От, випила трохи і філософствую, шукаю загальних істин. Одну саме знайшла: менше зло існує, але ми не можемо самі його вибирати. Це Дуже Велике Зло може нас змусити до такого вибору. Хочемо ми того чи ні.

— Схоже, я замало випив, — відьми́н терпко усміхнувся. — А північ, як то північ, тимчасом минула. Перейдімо до конкретних речей. Ти Стрегобора у Блавікена не уб'єш, я цього не дозволю. Не дозволю, щоб дійшло до бійок та різанини. Пропоную ще раз: облиш помсту. Відмовся від планів убити його. Так ти доведеш йому і не лише йому, що ти не є кровожерливою потворою, мутантом і виродком. Доведеш йому, що він помилявся. Що він дуже скривдив тебе своєю помилкою.

Ренфрі хвильку дивилася на медальйон відьми́на, що крутився на ланцюжку, який він обертав у пальцях.

— А якщо я скажу тобі, відьми́не, що не зумію ні вибачити, ні відмовитися від помсти, то це буде рівносильне з тим, що він, і не лише він, правий? Доведе, що я все-таки потвора, нелюдський демон, проклятий богами? Послухай, відьми́не. На самому початку мого скитальчого життя мене прийняв до себе один вільний кметь. Я йому сподобалася. Оскільки ж він мені зовсім не подобався, а навіть навпаки, то щоразу, коли він мене хотів, лупцював мене так, що я ледь з постелі злазила. Одного ранку я встала, коли ще було темно, і перерізала кметеві горло. Косою. Я ще не мала такої вправності, як тепер, і ніж видався мені замалим. І бачиш, Геральте, слухаючи, як кметь булькоче й душиться, дивлячись, як дриґає ногами, я почула, що сліди його кия і кулаків зовсім не болять, і мені так добре, що аж… Я пішла, радісно посвистуючи, — здорова, весела та щаслива. І пізніше щоразу було так само. Коли було б інакше, то хто витрачав би час на помсту?

— Ренфрі, — сказав Геральт. — Незалежно від твоїх причин і мотивів, ти не підеш звідси, посвистуючи, і не буде тобі так добре, що аж. Ти підеш не весела і не щаслива, але жива. Завтра вранці, так, як наказав війт. Я тобі вже це казав, але повторю. Не вб'єш Стрегобора у Блавікені.

Очі Ренфрі блищали у світлі свічки, блищали перли у викоті каптаника, блищав медальйон із вовчою пащею, крутячись на срібному ланцюжку.

— Мені тебе жаль, — зненацька повільно сказала дівчина, вдивляючись у мерехтливий срібний кружок. — Твердиш, що існує менше зло. Стоїш на площі, на бруківці, залитій кров'ю, сам, такий дуже самотній, бо не міг зробити вибір. Не міг, але зробив. Ти ніколи не знатимеш, ніколи не будеш певним, ніколи, чуєш… А заплатять тобі камінням і прокляттям. Мені тебе жаль.

— А ти? — спитав відьми́н тихо, майже пошепки.

— Я теж не вмію вибирати.

— Хто ти?

— Я те, чим я є.

— Де ти?

— Мені… холодно…

— Ренфрі! — Геральт стиснув медальйон у долоні. Вона різко підняла голову, наче розбуджена зі сну, кілька раз кліпнула, здивована. Якусь хвильку, дуже недовго, виглядала переляканою.

— Ти виграв, — раптом гостро сказала. — Ти виграв, відьми́не. Завтра вранці я виїжджаю з Блавікену і ніколи вже не повернуся до цього паршивого містечка. Ніколи. Налий, якщо ще щось залишилося у пляшці.

Звичайний напівглузливий, напівкокетний усміх повернувся на її губи, коли вона відставила порожній кубок на стіл.

— Геральте.

— Слухаю.

— Цей чортів дах стрімкий. Я б воліла вийти звідси на світанку. В темряві можу впасти і забитися. Я князівна, в мене делікатне тіло, горошину відчуваю через сінник. Якщо він не напханий соломою як слід, звісна річ. Що скажеш?

— Ренфрі, — Геральт мимоволі усміхнувся. — Те, що ти кажеш, личить князівні?

— Що ти, курча мать, можеш знати про князівен? Я князівною була і знаю, що вся приємність такого буття — це можливість робити, що забажаєш. Я маю тобі сказати, чого бажаю, чи ти й сам здогадаєшся?

Геральт, все ще усміхнений, не відповідав.

— Я не хочу навіть припускати, що не подобаюся тобі, — скривилася дівчина. — Вже волію здогад, що тебе лякає доля вільного кметя. Ех, біловолосий. Я не маю при собі нічого гострого. Зрештою, глянь сам.

Вона поклала ноги йому на коліна.

— Стягни з мене чобітки. Халява — найкраще місце для хования ножа.

Боса, встала, шарпнула застібку пояса.

— Тут я теж нічого не ховаю. І тут, як бачиш. Загаси цю кляту свічку.

Надворі, у темряві, верещав кіт.

— Ренфрі?

— Що?

— Це батист?

— Звісно, курча мать. Я князівна чи ні?

V

— Тату, — монотонно скавчала Маринька. — Коли ми підемо на ярмарок? На ярмарок, тату!

— Тихо, Мариню, — буркнув Кальдемайн, витираючи тарілку хлібом. — То як кажеш, Геральте? Вони забираються з містечка?

— Так.

— Ну, я не сподівався, що так гладко піде. З цим пергаментом й Одуеновою печаткою вони мене тримали за горлянку. Я робив добру міну, але, як по правді, чорта лисого міг їм зробити.

— Навіть коли б вони відкрито порушили закон? Розпочали заворушення, біятику?

— Навіть і тоді. Одуен, Геральте, — страх який дратівливий король, посилає на ешафот за найменшу дрібницю. В мене дружина, донька, мені на моєму становищі добре, не мушу ламати голову, звідки взяти масло до каші. Одним словом, добре, що виїжджають. А як же це сталося?

— Тату, я хочу на ярмарок!

— Лібушо! Заберу звідси Мариньку! Так, Геральте, я й не сподівався. Випитував Сотника, корчмаря із "Золотого Дзвону" про ту новіградську ровту. Ще та зграя. Декого упізнали.

— Ага?

— Той зі шрамом впоперек писку, — Ногорн, раніше воював у Абергарда в так званій ангренській вільній ватазі. Ти чув про вільну ватагу? Звісно, хто ж не чув! Той бик, що його П'ятнадцяткою звуть, теж. Навіть якщо ні, то не думаю, щоб його прізвисько вивели з п'ятнадцяти добрих вчинків, які він за життя зробив. А чорнявий напівельф — то Киврил, розбійник і професійний убивця. Наче мав якийсь стосунок до Тридамської різні.

— Якої?

— Тридамської. Ти не чув? Про це багато говорили три… Так, три роки тому, бо Маринька два рочки мала. Тридамський барон тримав у ямі якихсь опришків. Їх ґамрати і наче той мішанець Киврил, захопили пором на річці, повний прочан, було то під час Свята Нис. Послали до барона вимогу звільнити отих. Барон, звісно, відмовив, а вони тоді давай убивати подорожніх, по черзі, одного за одним. Доки барон зм'як і випустив отих з льоху, то вони більше аніж десять пустили за водою. Баронові загрожувало потім вигнання або й катівська сокира, дехто докоряв йому, що він піддався аж тоді, коли стількох повбивали, інші ж підняли вереск, що велике зло сталося, пре… прецедент чи як, що треба

було отих вистріляти з арбалетів разом із заручниками або штурмом брати на човнах, не поступитися ані на палець. Барон на суді тлумачив, що вибрав менше зло, бо на поромі було більше, ніж чверть сотні народу, баби, дітиська.

— Тридамський ультиматум, — шепнув відьми́н. — Ренфрі…

— Що?

— Кальдемейне, ярмарок.

— Що?

— Ти не розумієш? Вона мене обдурила. Не виїдуть. Змусять Стрегобора вийти з вежі, так само, як змусили барона з Тридаму. Або ж мене змусять… Не розумієш? Почнуть убивати людей на ярмарку. Ваш ринок, у цих мурах, — то ж справжня пастка!

— На всіх богів, Геральте! Сідай! Куди ти?

Маринька, перелякана криком, захлипала, забившись у куток кухні.

— Я тобі казала! — крикнула Лібуша, вказуючи рукою на відьми́на. — Я ж казала! Від нього лишень зло!

— Тихо, бабо! Геральте! Сідай!

— Треба їх стримати. Зараз, перш ніж люди ввійдуть на ринок. Склич варту. Коли виходитимуть із заїзду, схопити їх і зв'язати.

— Геральте, будь розсудливим. Так не можна, ми не можемо їх зачіпати, якщо нічого не скоїли. Боронитимуться, поллється кров. Це ж

професіонали, виріжуть моїх людей. Як дійде до Одуена, моя голова злетить. Добре, зберу варту, підемо на торг, не спустимо з них ока...

— Це нічого не дасть, Кальдемейне. Якщо натовп вийде на площу, не запобігнеш паніці й різанині. Їх треба знешкодити зараз, доки на ринку порожньо.

— Та ж це проти закону. Я не можу цього дозволити. З цим напівельфом і Тридамом — може бути пліткою. Можеш помилитися і що тоді? Одуен шкіру з мене спустить.

— Треба вибирати менше зло!

— Геральте! Я забороняю! Я, війт, забороняю! Облиш меча! Стій!

Маринька кричала, затуливши ротика долоньками.

VI

Киврил, заслонивши очі рукою, глянув на сонце, що піднімалося над деревами. Ринок почав оживати, туркотіли вози і возики, перші перекупні вже заповнювали прилавки товаром. Стукав молоток, піяв півень, голосно кигикали чайки.

— Гарний день має бути, — задумливо промовив П'ятнадцятка. Киврил скоса глянув на нього, але нічого не сказав.

— Як коні, Тавіку? — спитав Ногорн, натягаючи рукавиці.

— Готові, осідлані. Киврилe, шош їх замало на ринку.

— Буде більш.

— З'їсти б шош.

— Пізніше.

— Ая! Буде пізніше час. І охота.

— Диви, — раптом сказав П'ятнадцятка. Відьми́н надходив від головної вулички, входив між прилавки, мірив просто до них.

— Атож, — промовив Киврил. — Ренфрі мала рацію. Ногорне, дай арбалет.

Він згорбився, нап'яв тятиву, притоптуючи стопою стремінце. Старанно вмостив болт у канавці. Відьми́н ішов. Киврил підняв арбалет.

— Відьми́не, ні кроку далі!

Геральт зупинився. Від групи його відділяло близько сорока кроків.

— Де Ренфрі?

Метис скривив своє вродливе обличчя.

— Під вежею, робить чарівникові певну пропозицію. Вона знала, що ти прийдеш. Маю тобі переказати від неї дві речі.

— Кажи.

— Перша річ, — це послання. Воно звучить так: "Я те, чим я є. Вибирай. Або я, або те друге, менше". Ти, начебто, маєш зрозуміти.

Відьми́н кивнув головою, потім підняв руку, хапаючи руків'я меча, що стирчало над правим плечем. Клинок зблиснув, описуючи дугу над його головою. Він повільно вирушив у напрямку групи.

Киврил засміявся, неприємно, зловісно.

— Атож. Вона й це передбачила, відьми́не. Тому зараз дістанеш другу річ, яку вона веліла передати. Просто межи очі.

Відьми́н ішов. Напівельф здійняв арбалет до щоки. Стало дуже тихо.

Клацнула тятива. Відьми́н махнув мечем, пролунав протяжний стогін вдареного металу, болт підлетів угору, перевертаючись, сухо тріснув об дах, задуднив всередині ринви. Відьми́н ішов.

— Відбив… — скрикнув П'ятнадцятка. — Відбив на льоту…

— В купу, — скомандував Киврил. Засичали добувані із піхов мечі, група згуртувалася плечем до плеча, наїжачилася вістрями.

Відьми́н прискорив крок, його хода, дивовижно плавна і м'яка, перейшла в біг, — не прямо, на шпичасту від мечів групу, а вбік, обходячи її по спіралі, що все стискалася.

Тавік не витримав, кинувся назустріч, скорочуючи дистанцію. За ним стрибнули близнюки.

— Не розбігатися! — вереснув Киврил, крутячи головою, гублячи відьми́на з поля зору. Вилаявся, відскочив убік, побачивши, що група повністю розпадається, у шаленому хороводі крутиться між прилавками.

Тавік був першим. Ще мить тому доганяв відьми́на, тепер раптом помітив, що той минає його з лівого боку, біжучи в протилежному

напрямку. Задріботів ногами, щоб загальмувати, але відьми́н промчав повз нього, перш ніж він встиг здійняти меча. Тавік відчув сильний удар відразу ж над стегном. Обкрутився і констатував, що падає. Вже на колінах, здивований, глянув на своє стегно й почав кричати.

Близнюки, одночасно атакуючи чорну розмазану форму, що мчала на них, стукнулися раменами, на мить збившись з ритму. Цього вистарчило. Вир, розтятий по всій ширині грудей, зігнувся навпіл, з опущеною головою зробив ще кілька кроків і звалився на прилавок із овочами. Німир дістав у скроню, закрутився на місці і впав у канаву, тяжко, безвладно.

На ринку завирувало від тікаючих перекупнів, загуркотіли прилавки, перевертаючись, здійнялися курява і крик. Тавік ще раз спробував піднятися, спираючись на тремтячі руки, впав.

— П'ятнадцятко, зліва! — ревнув Ногорн, біжучи півколом, щоб опинитися у відьми́на за спиною.

П'ятнадцятка швидко обернувся. Не досить швидко. Дістав раз, вздовж живота, витримав, зібрався до удару, тоді дістав вдруге, у бік шиї, відразу ж попід вухо. Напружений, зробив чотири непевні кроки і впав на візок, повний риби. Візок поїхав. П'ятнадцятка зсунувся на бруківку, покритий сріблястою лускою.

Киврил і Ногорн ударили одночасно, з двох боків, ельф замашистим ударом зверху, Ногорн із напівприсяду, низько, пласко. Обидва удари були відбиті, два металічні клацання злилися в одне. Киврил відскочив, спотикнувся, втримався на ногах, хапаючись за дерев'яну основу прилавку. Ногорн кинувся і затулив його мечем, який тримав вертикально. Відбив удар, такий сильний, що його аж відкинуло назад, мусив уклякнути. Зриваючись, склав параду , надто повільно. Дістав удар по обличчі, симетрично до старого шраму.

Киврил відбився спиною від прилавку, перестрибнув через падаючого Ногорна, заатакував з півоберту, обіруч, схибив, миттю відскочив. Удару не відчув, ноги підігнулися під ним щойно тоді, коли він після рефлективної паради намагався перейти від фінта до чергової атаки. Меч випав йому з руки, розтятої з внутрішнього боку, вище ліктя. Він впав на коліна, потрусив головою, хотів устати, не зумів. Опустив голову на коліна, так і завмер у червоній калюжі, серед порозкидуваної капусти, бубликів та риби.

На ринок вийшла Ренфрі.

Вона повільно ступала м'якими кошачими кроками, обминаючи візки й прилавки. Юрба, що гула у вуличках і під стінами будинків, як рій шершнів, притихла. Геральт стояв нерухомо, з мечем в опущеній руці. Дівчина наблизилася на десять кроків, зупинилася. Він побачив, що під каптаником у неї кольчуга, коротка, трохи нижче клубів.

— Ти вибрав, — сказала. — Певен, що правильно?

— Тут не буде другого Тридаму, — із зусиллям вимовив Геральт.

— І не було б. Стегобор посміявся з мене. Сказав, що я можу перерізати хоч весь Блавікен, ще й прилеглі села на додачу, а він і так з вежі не вийде. І нікого, з тобою включно, не впустить туди. Чого так дивишся? Так, я збрехала. Я все життя брехала, коли треба було, то чого робити виняток для тебе?

— Іди звідси, Ренфрі.

Вона засміялася.

— Ні, Геральте, — швидко і вправно видобула меча.

— Ренфрі.

— Ні, Геральте. Ти вибрав. Тепер моя черга.

Одним різким рухом зірвала спідницю, закрутила нею в повітрі, обгортаючи тканину довкола лівого передпліччя. Геральт позадкував, здійняв руку, складаючи пальці в Знак. Ренфрі засміялася знову, коротко, хрипко.

— Це ні до чого, біловолосий. Воно мене не бере. Тільки меч.

— Ренфрі, — повторив. — Йди звідси. Коли ми схрестимо мечі, я… вже.. Не зможу..

— Знаю, — відповіла. — Але я… Я теж не можу інакше. Просто не можу. Ми те, чим ми є. Ти і я.

Рушила на нього, легким колихливим кроком. У правій руці, випростаній, витягнутій убік, блищав меч, ліва волокла спідницю по землі. Геральт зробив два кроки назад.

Стрибнула, змахнула лівою рукою, спідниця здійнялася в повітря, вслід за нею, прикритий нею, у короткому ощадному ударі зблиснув меч. Геральт відстрибнув, тканина його навіть не торкнулася, а клинок Ренфрі сковзнув по косій параді. Він рефлекторно відбив серединою клинка, зв'язав обидва мечі коротким млинком, намагаючись вибити в неї зброю. Це було помилкою. Вона відбила його вістря і відразу, із зігнутих колін і розколисаних стегон ударила, цілячись в обличчя. Він закрутився у піруеті, уникаючи мигаючого в блискавичних ударах клинка, знову відстрибнув. Вона кинулася на нього, жбурнула спідницю просто йому в очі, вдарила пласко, зблизька, з півоберту. Він ухилився від удару, обертаючись відразу ж біля неї. Вона цю штучку знала. Обернулася разом з ним і зблизька, так, що він відчув її дихання, проїхала йому вістрям вздовж грудей. Біль рвонув ним, але не збив ритму. Він обернувся ще раз, в протилежному напрямку, відбив клинок, що летів до його скроні, зробив швидкий фінт і перейшов у наступ.

Ренфрі відстрибнула, зібралася для удару зверху. Геральт, приклякнувши у випаді, блискавично вдарив її знизу, самим кінчиком меча, через відкрите стегно і промежину.

Вона не крикнула. Падаючи на коліна і вбік, випустила меч, схопилася обома долонями за протяте стегно. Поміж пальців ясною річкою полилася кров, на мудрований пояс, на лосині чоботи, на брудну бруківку. Юрба у тісних вуличках захвилювалася й закричала.

Геральт сховав меча.

— Не йди… — тихо застогнала, згортаючись у клубок. Він не відповів. Ренфрі застогнала знову, ще більше кулячись. Кров жвавими струмками наповняла щілини між камінням.

— Геральте… Обійми мене…

Він не відповів.

Відвернула голову і застигла зі щокою на бруківці. Стилет з дуже вузьким вістрям, досі схований під тілом, вислизнув із її мертвіючих пальців.

Через хвилину, що була як вічність, відьми́н підвів голову на звук стукаючої об брук патериці Стрегобора. Чародій поквапом наближався, оминаючи трупи.

— Ото бійня, — відсапнув. — Я бачив, Геральте, все се бачив у кристалі.

Підійшов ближче, схилився. У чорній ризі, що волочилася по землі, спершись на патерицю, виглядав вельми старим.

— Тяжко пійняти віри, — покрутив головою. — Жуланка, мертва зовсім.

Геральт не відповідав.

— Ну, Геральте, — чародій випростався. — Йди по візок. Заберемо її до вежі. Слід зробити розтин.

Глянув на відьми́на, не дочекавшись відповіді, схилився над тілом.

Хтось, кого відьми́н не знав, сягнув до руків'я меча і дуже швидко добув його.

— Тільки торкнися її, — промовив хтось, кого відьми́н не знав. — Тільки торкнися, і твоя голова злетить на брук.

— Що се ти Геральте, ошалів? Ти ранѐний, у тебе шок! Розтин — се ж єдиний спосіб, щоб довідатися…

— Не торкайся до неї!

Стрегобор, побачивши піднятий клинок, відскочив, змахнув патерицею.

— Гаразд! — крикнув. — Як хочеш! Але ж ніколи не знатимеш! Ніколи не будеш певний! Ніколи, чуєш, відьми́не?

— Геть.

— Як хочеш, — чародій відвернувся, вдарив патерицею об брук. — Я у Ковір повертаюсь, ні на день не залишуся більше в сій дірі. Ходи зі мною, не зоставайся тут. Сії люди нічого не знають, бачили тільки, як ти вбиваєш. А ти страшно вбиваєш, Геральте. Ну, йдеш?

Геральт не відповів, навіть не глянув на нього. Сховав меча. Стергобор знизав плечима, відійшов шпарким кроком, ритмічно постукуючи патерицею.

З юрби полетів камінь, гримнув об брук. За ним ще один, пролітаючи над плечем Геральта. Відьми́н, випроставшись, підняв обидві долоні, зробив ними швидкий жест. Юрба зашуміла, каміння полетіло густіше, але Знак відштовхував його вбік — не влучало в ціль, затулену невидимим щитом.

— Досить! — ревнув Кальдемен. — Припиніть, курча мать!

Юрба загула, мов хвиля прибою, але каміння перестало летіти. Відьми́н стояв нерухомо. Війт наблизився до нього.

— Це — сказав, указуючи широким жестом на розкидані по майданчику нерухомі тіла, — вже все? Так виглядає менше зло, яке ти вибрав? Ти вже виконав усе, що вважав необхідним?

— Так, — відповів Геральт із зусиллям, не відразу.

— Твоя рана серйозна?

— Ні.

— Тоді забирайся звідси.

— Так, — відповів відьми́н. Стояв ще мить, уникаючи погляду війта. Потім відвернувся, повільно, дуже повільно.

— Геральте.

Відьми́н оглянувся.

— Ніколи не повертайся сюди, — сказав Кальдемейн. — Ніколи.

ГОЛОС РОЗУМУ 4

— Поговори зі мною, Йолю.

Мені потрібна ця розмова. Кажуть, мовчання — золото. Можливо. Не знаю, чи аж таке воно коштовне. Але має свою ціну. За нього треба платити.

Тобі простіше, так, не сперечайся. Ти мовчиш із власної волі, ти зробила мовчання жертвою для своєї богині. Я не вірю ні в Мелітеле, ні в існування інших богів, але ціную твій вибір, твою жертву, ціную і поважаю те, у що ти віриш. Бо твоя віра і відданість, ціна мовчання, яку ти платиш, робить тебе кращою, ціннішою істотою. Принаймні може тебе такою зробити. А моє безвір'я не може нічого. Безсиле воно.

Питаєш, у що ж я тоді вірю?

Вірю в меч.

Як бачиш, маю їх два. Кожний відьми́н носить два мечі. Недоброзичливці кажуть, що срібний — для потвор, а залізний — для людей. Звичайно ж, це неправда. Існують потвори, яких можна убити лише срібним лезом, але є й такі, для яких смертельне залізо. Ні, Йолю, не будь-яке залізо, а лише те, яке взяте з метеориту. Що таке метеорит? Це падаюча зірка. Ти, мабуть, не раз бачила зірку, що падає, — коротку смугу світла на нічному небі. На її вигляд ти, напевно, задумувала якесь бажання, а може, то була для тебе чергова причина вірити в богів. Для мене метеорит — не більше, ніж кавалок металу, який, падаючи, вгрузає в землю. Металу, з якого можна зробити меч.

Так, звичайно, можна взяти до рук мій меч. Бачиш, який легкий? Навіть ти можеш підняти його без зусилля. Ні! Не торкайся до вістря. Воно гостріше, ніж бритва. Так має бути.

О, так, я часто тренуюся. Кожну вільну хвилину. Не можу втратити вправності. Сюди, в найдальший закамарок храмового парку, я теж прийшов порухатися, випекти з м'язів те огидне, підступне заніміння, яке хапає мене, той холод, який розтікається в мені. А ти мене тут знайшла. Цікаво — кількома днями раніше це я намагався знайти тебе. Виглядав тебе. Хотів…

Мені потрібна ця розмова, Йолю. Сядьмо, порозмовляймо хвилину.

Ти ж зовсім мене не знаєш, Йолю.

Мене звати Геральт. Геральт з… Ні. Просто Геральт. Геральт нізвідки. Відьми́н.

Моя домівка — Каер Морген. Відьми́нська Оселя. Я — звідти. Є… Була така фортеця. Небагато від неї лишилося.

Каер Морген… Там виготовляли таких, як я. Цим більше не займаються, а в Каер Моргені вже ніхто не живе. Крім Весемира. Питаєш, хто такий Весемир? Мій батько. Чому так здивовано дивишся на мене? Що тут дивного? Кожний має якогось батька. Мій — це Весемир. А що він мені не справжній батько, то що з того? Справжнього я не знав, матері теж. Не знаю навіть, чи вони ще живі. І, зрештою, мене це мало турбує.

Так, Каер Морген… Я пройшов там звичний процес мутації. Випробування Зіллям, а потім те, що й завжди. Гормони, трави, зараження вірусом. І знову. І ще раз. До успішного закінчення. Я нібито зніс Переміни на диво добре, хворів дуже недовго. Отож мене визнали шмаркачем із непересічною стійкістю і вибрали для подальших, більш

складних… Експериментів. Із тим було гірше. Значно гірше. Але, як бачиш, я пережив і їх. Єдиний з тих, кого вибрали для експериментів. З того часу маю біле волосся. Повна втрата пігменту. Як то кажуть — побічний ефект. Дрібниця. Майже не заважає.

Потім мене вчили різного. Досить довго. Аж надійшов день, коли я виїхав з Каер Моргена і рушив на гостинець. Я вже мав свій медальйон, саме цей, так. Знак Школи Вовка. Мав також два мечі: срібний і сталевий. Окрім мечів, я мав переконання, запал, мотивацію і… Віру. Віру в те, що я потрібний і корисний. Бо світ, Йолю, нібито був сповнений потвор і бестій, а моїм завданням було захищати тих, для кого ці бестії були загрозою. Коли я виїхав з Каер Моргена — мріяв про зустріч з першим моїм страховиськом, не міг дочекатися миті, коли стану з ним лицем до лиця. І дочекався.

Моє перше страховисько, Йолю, було лисим і мало огидні, зіпсовані зуби. Я зустрів його на гостинці, де воно разом із друзяками-потворами, мародерами з якогось війська, зупинило селянський віз і витягло із нього дівчинку, може, тринадцятилітню, а може, ще й ні. Друзяки тримали батька дівчинки, а лисий здирав з неї сукенку і репетував, що настала година, коли мала дізнається, що таке справжній чоловік. Я під'їхав, зліз з коня і повідомив лисому, що для нього також настала ця година. Тоді мені це здавалося страшенно дотепним. Лисий відпустив малу і кинувся на мене з сокирою. Був дуже повільний, але витривалий. Я вдарив його двічі, поки він упав. Не були то дуже вправні удари, зате дуже, я б сказав, видовищні. Настільки, що друзяки лисого повтікали, бачачи, що відьми́нський меч може зробити з людини…

Я тобі ще не набрид, Йолю?

Мені потрібна ця розмова. Справді потрібна.

На чому я зупинився? Ага, на моєму першому шляхетному вчинку. Бачиш, Йолю, в Каер Моргені мені закарбували на лобі, щоб я не

втручався в такі справи, щоб оминав їх здалеку, не грався у мандрівного лицаря і не відбирав хліба у правоохоронців. Що я виходжу на гостинець не красуватися, а за гроші виконувати доручену мені роботу. А я втрутився, як бовдур, не від'їхавши й п'ятдесяти миль від підніжжя гір. Знаєш, нащо я це зробив? Хотів, аби дівчина, залившися сльозами вдячності, цілувала мені, своєму рятівникові, руки, а її батько дякував мені на колінах. Натомість батько дівчини втік разом з мародерами, а на неї саму пролилася більша частина крові лисого, тож мала обблювалася й дістала напад істерики, а коли я до неї підійшов — зомліла від жаху. З того часу я дуже рідко втручався в подібні історії.

Я робив своє. Швидко навчився. Під'їжджав до огорожі села, затримувався під частоколом селища чи міста. І чекав. Якщо в мене плювали, лаяли мене і закидали камінням — від'їжджав. Якщо замість того хтось виходив і давав мені роботу — брався за неї.

Їздив по містах і фортецях, шукав оголошення, прибиті до стовпів на роздоріжжях. Шукав повідомлення "Терміново потрібен відьми́н". А потім зазвичай було якесь урочище, льох, цвинтар чи руїни, лісовий яр чи гірська печера, з купою кісток і смородом стерва всередині. І чимось, що жило тільки для того, щоб убивати. З голоду, для задоволення, з чиєїсь хворобливої волі чи інших причин. Мантикора, віверна, імляк, капрела, плавтиця, емпуза, лісовик, вампір, гуль, гравейр, вовкулака, гігаскорпіон, стрига, яга, шишимора, ліндвурм. І був танець у пітьмі і удар меча. І був страх і відраза в очах того, хто потім давав мені до рук плату.

Помилки? Аякже. Я припускався помилок.

Але дотримувався принципів. Ні, не кодексу. Звик час від часу ховатися за кодекс. Люди це люблять. Того, хто має якийсь кодекс і живе за ним, шанують і поважають.

Нема ніякого кодексу. Ніхто ніколи не укладав жодного відьми́нського кодексу. Я свій для себе вигадав. І дотримувався його. Завжди…

Не завжди.

Бо було так, що, як здавалося, нема місця для жодних сумнівів. Що треба було сказати собі "Що мені до того? Я відьми́н.". Що треба було послухатися голосу розуму. Інстинкту, якщо не того, що каже досвід. Або навіть звичайний, звичайнісінький страх.

Я мусив послухатися голосу розуму — тоді…

Не послухався.

Гадав, що вибираю менше зло. І вибрав — менше зло. Менше зло! Я — Геральт із Ривії. Знаний також як Різник із Блавикену.

Ні, Йолю. Не торкайся моєї руки. Контакт може вивільнити в тобі… Можеш побачити…

А я не хочу, щоб ти побачила. Не хочу знати. Знаю своє приречення, яке крутить мною, наче вир. Моє приречення? Воно йде за мною крок у крок, але я ніколи не озираюся.

Петля? Так, здається, Неннеке це відчуває. Що мене смикнуло там, у Цинтрі? Як я міг ризикувати так по-дурному?

Ні, ні і ще раз ні. Я ніколи не озираюся. А до Цинтри не повернуся нізащо, оминатиму її, як гніздище чуми. Ніколи туди не вернуся.

Ге, якщо я правильно порахував — той дітвак мав би народитися у травні, десь коло свята Белетейн. Якби так дійсно сталося, то був би нам цікавий збіг обставин. Бо Єнніфер теж народилася в Белетейн…

Ходімо вже, Йолю. Смеркає.

Дякую, що ласкаво поговорила зі мною.

Дякую тобі, Йолю.

Ні, нічого не сталося. Почуваюся добре.

Просто чудово.

ПИТАННЯ ЦІНИ

I

Відьми́нові приставили ніж до горла.

Він лежав, плаваючи у мильній піні, з головою, відкинутою назад, на слизький край дерев'яних ночов. У роті відчував гіркий смак мила. Ніж, тупий, як півтора нещастя, болісно шкріб його по борлаку, з хрускотом просуваючись до підборіддя.

Цирульник, із міною митця, що усвідомлює народження шедевру, шкрябнув ще раз, суто для годиться, а потім обтер йому обличчя куснем лляного полотна, змоченого в чомусь, що могло бути наливкою на дяглиці .

Геральт устав, дозволив, щоб служка вилив на нього шаплик води, обтрусився, вийшов із ночов, залишаючи на цегляній підлозі сліди мокрих стіп.

— Пане, рушник, — служка цікаво зиркнув на його медальйон.

— Дякую.

— От одіж, — промовив Гаксо. — Сорочка, ногавиці, штани, вамс. А осьо чоботи.

— Ви, каштеляне, про все подумали. А у своїх чоботях не можна?

— Ні. Пива?

— Охоче.

Одягався він неквапом. Дотик чужого, шорсткого, неприємного одягу до напучнявілої шкіри псував добрий гумор, якого він набрався, лежачи в гарячій воді.

— Каштеляне?

— Слухаю вас, пане Геральте.

— А не знаєте, нащо те все? Ну, нащо я тут потрібен?

— Це не моя справа, — відповів Гаксо, скоса поглядаючи на служок. — Я маю вас зодягнути…

— Ви хотіли сказати, переодягнути.

—…Зодягнути і завести до королеви на бенкет. Убирайте вамс, пане Геральте. І сховайте під ним відьми́нський медальйон.

— Тут ще мій стилет лежав.

— Але вже не лежить. Він у безпечному місці, так само ваші обидва мечі й усе добро. Туди, куди ви йдете, ідуть без зброї.

Відьми́н знизав плечима, обтягуючи на собі тісний пурпуровий вамс.

— А це що? — спитав, показуючи вишивку спереду убору.

— А, саме воно, — промовив Гаксо. — Ледь не забув. Під час бенкету ви зветеся вельможним Равіксом із Чотиривуглів. Як почесний гість, сядете по правиці королеви, так вона собі зичить. А тут, на вамсі, — то ваш герб. На полі золотому ведмідь чорний, крокуючий, на ньому панна в шатах блакитних, з волоссям розпущеним і руками здійнятими. Мусите це запам'ятати, хтось з гостей може бути поведений на пункті геральдики, часто таке трапляється.

— Ясно, запам'ятаю, — серйозно відповів Геральт. — А де це, Чотиривугли?

— Достатньо далеко. Ви готові? Можемо йти?

— Можемо. Скажіть ще, пане Гаксо, з якої нагоди цей бенкет?

— Королівні Паветті виповнюється п'ятнадцять років, то, за звичаєм, наїхали претенденти на її руку. Королева Каланте хотіла б її видати за когось із Скелліге. Нам залежить на спілці з остров'янами.

— А чого саме з ними?

— На тих, хто з ними в спілці, вони нападають рідше, ніж на інших.

— Поважна причина.

— Але не єдина. У Цинтрі, пане Геральте, традиція не дозволяє жіночого правління. Наш король Регнер умер скількись років тому від моровиці, а королева вдруге заміж не хоче. Наша пані Каланте — розумна пані і справедлива, але що король, то король. Хто ожениться з королівною, той засяде на престолі. Добре б, якби трапився міцний муж. А таких треба шукати на островах. Вони там — тугий народ. Ходімо.

Пройшовши половину галереї, що оббігала малий і порожній внутрішній дворик, Геральт зупинився, розглянувся.

— Каштеляне, — сказав. — Ми самі. Кажіть, нащо королеві відьми́н. Ви повинні щось знати. Бо як не ви, то хто?

— На те, нащо всім іншим, — буркнув Гаксо. — Цинтра така сама, як інші країни. І вовкулаки в нас є, і василіски, та й мантикора знайдеться, як пошукати добре. Тому й відьми́н придасться.

— Не крутіть, каштеляне. Нащо королеві відьми́н на бенкеті, і то ще перевдягнений у блакитного ведмедя з розпущеним волоссям?

Гаксо теж розглянувся і навіть перехилився через балюстраду галереї.

— Щось злеє коїться, пане Геральте, — прошепотів. — Себто, в замку. Якесь страхіття.

— Яке страхіття?

— Ну, яке? Страховисько. Кажуть, щось мале, горбате і в голках, як їжак. Уночі замком блукає, ланцюгами брязкає. Стогне і йойкає в кімнатах.

— А ви бачили?

— Ні, — сплюнув Гаксо. — І не хочу бачити.

— Вигадуєте, каштеляне, — скривився відьми́н. — Щось воно купи не тримається. Ми йдемо на заручини, на бенкет. І що я там маю робити? Пильнувати, щоб з-під столу не вискочив горбань і не зайойкав? Без зброї? Вирядженний як блазень? Ех, пане Гаксо.

— Думайте собі, що хочете, — насупився каштелян. — Мені веліли нічого вам не казати. А ви просили, то я й сказав. А ви, мовляв, вигадую. Вельми чемно.

— Даруйте, пане каштеляне, я вас образити не хотів. Лишень дивувався.

— Ну то перестаньте дивуватися, — Гаксо відвернув голову, далі насуплений. — Ви тут не на те, щоб дивуватися. І щиро вам раджу, пане відьми́не, коли королева накаже вам догола роздягтися, дупу на синьо помалювати і повіситися в сінях вниз головою, як канделябр, то так і робіть, не дивуйтеся і не вагайтеся. Інакше може бути з вами зле. Зрозуміло?

— Зрозуміло. Ходімо, пане Гаксо. Хай там як, а я після купелі зголоднів.

II

Коли не рахувати короткого формального привітання, в якому він був названий "паном Чотиривуглів", королева Каланте не обмінялася з відьми́ном жодним словом. Учта ще не розпочалася, бенкетарі все ще сходилися, а герольд гучно про них сповіщав.

Стіл був прямокутним, величезним, могло за ним поміститися з сорок людей і ще трохи. Чільне місце займала королева Каланте, сидячи на троні з високою спинкою. Справа від неї засів Геральт, зліва — сивий

бард із лютнею, званий Дрогодаром. Два почесні крісла зліва від королеви залишалися вільними.

Направо від Геральта, вздовж довшого боку стола, сиділи каштелян Гаксо і воєвода з іменем, яке складно було запам'ятати. За ними помістилися гості з князівства Аттре — похмурий і мовчазний лицар Райнфарн і його підопічний, дванадцятилітній пизатий принц Виндайм, один із претендентів на руку королівни. Далі — мальовничі й різнобарвні лицарі з Цинтри та васали з околиць.

— Барон Ейлемберт із Тіггу! — оголосив герольд.

— Кудкудак! — шепнула Каланте, штовхнувши Дрогодара. — Буде весело!

Худий і вусатий, заможно вдягнений лицар низько вклонився, але його жваві веселі очі та усмішка, що блукала по устах, якось не в'язалися з уклінністю.

— Вітайте в нас, пане Кудкудаку, — церемоніально промовила королева. Очевидно, баронове прізвисько зрослося з ним тісніше, ніж родове ім'я. — Тішуся з вашого прибуття.

— І я контентний із запрошення, — сповістив Кудкудак і зітхнув. — Що ж, спогляну на королівну, як дозволиш, королево. Тяжко жити самотою, пані.

— Ей же, пане Кудкудаку, — Каланте ледь усміхнулася, накручуючи пасмо волосся на палець. — Т'адже ж ви жонаті, о чім ми добре звісні.

— Еееe, — стрепенувся барон. — Сама вісúш, королево, яка слабовита й делікатна моя жона, а тепера в околиці наші загостила віспа. Ставлю пас свій і меч проти старих постолів, що за рік вже й жалобу скінчу.

— Безталанний ти, Кудкудаку, але й таланить тобі теж, — Каланте усміхнулася ще миліше. — Жона твоя і вправді слабовита. Я чула, що як оногди, в минулі жнива, застала тебе в копиці з дівкою, то гонила з вилами праві милю і не догонила. Мусиш її ліпше кормити й голубити, та й пильнувати, щоби вночі їй плечі не мерзли. А за рік, зобачиш, що й видобріє.

Кудкудак посмутнів, хоча не надто переконливо.

— Алюзію зрозумів. Але на учті зостатися можу?

— Я буду рада, бароне .

— Посольство зі Скелліге! — крикнув герольд, уже сильно захриплий.

Остров'яни вступили хвацькими, лункими кроками, учетверо, в блискучих шкіряних кубраках, обшитих тюленячим хутром, оперезані поясами з кратчастої вовни. На чолі виступав жилавий войовник із темним обличчям і орлиним носом, а при його боці — кремезний молодик із рудою чуприною. Всі схилилися перед королевою.

— Велика то честь, — промовила Каланте, ледь зашарівшись, — знову вітати у моєму замку славетного лицаря, що ним є Айст Турзеах із Скелліге. Коли б не добре відомий факт, що ти шлюбними узами гордиш, то я б утішилася сподіванням, — може, прибуваєш свататись до моєї Паветти? Чи ж усе-таки надокучила тобі, пане, самотина?

— І то не раз, прекрасна Каланте, — відповів смаглявий остров'янин, здіймаючи на королеву блискучі очі. — Життя моє надто ризиковане і не мені думати про тривалий зв'язок. Коли б не це… Паветта ще молоденька панна, нерозквітлий пуп'янок, але…

— Але що, лицарю?

— Яблуко від яблуні недалеко падає, — всміхнувся Айст Турзеах, блиснувши білими зубами. — Досить погляду на тебе, королево, щоби знати, якою красунею стане королівна, досягнувши віку, коли жінка може ощасливити войовника. Але тим часом хай молодики сватаються до неї. Такі, як сестрінник нашого короля Брана, ось сей Крах ан Крайте, бо прибув сюди він саме для цього.

Крах, схиливши руду голову, опустився перед королевою на одне коліно.

— А кого ж іще привів ти, Айсте?

Присадкуватий кремезний чоловік зі схожою на мітлу бородою та здоровань з козицею на плечах уклякли поруч із Крахом ан Крайте.

— От войовничий друїд Мишовур, що, подібно до мене, є приятелем і радником короля Брана. А осе — Драйг Бон Дху, наш славутній скальд. Тридцять морців із Скелліге чекає на подвір'ї у палкому сподіванні, що прекрасна Каланте із Цинтри хоча б з'явиться їм у вікні.

— Сідайте, шляхетні гості. Отут, пане Турзеах, отут.

Айст зайняв вільне місце при вужчому кінці стола, відокремлений від королеви лише порожнім кріслом і місцем Дрогодара. Інші остров'яни сіли разом зліва, між мажордомом Віссегердом і трійцею синів владики Стрепту, яких звали Слизняком, Омелюхом і Держигіркою.

— Більш-менш усі, — королева обернулася до мажордома. — Починаймо, Віссегерде.

Мажордом сплеснув у долоні. Служки, несучи полумиски та жбани, довгою вервечкою вирушили до столу, а бенкетарі вітали їх радісним гудінням.

Каланте майже нічого не їла, знехотя торкаючись до поданих їй страв срібною виделкою. Дрогодар, поквапом перекусивши, далі брязкав на лютні. Натомість решта гостей дослівно змітали печених поросят, птаство, рибу і молюсків, а Крах ан Крайте був тут першим. Райнфарн із Аттре суворо повчав принца Виндайма, раз навіть ляснув його по руках, коли той спробував сягнути за жбаном із яблучним вином. Кудкудак, ненадовго відірвавшись від обгризання кістки, потішив своїх сусідів наслідуванням свисту болотяної черепахи. Ставало все веселіше. Прозвучали перші тости, хоча не дуже доладні.

Каланте поправила вузький золотий обруч на попелястому, укладеному в кучері волоссі, ледь схилилася до Геральта, що саме розбивав панцир великого червоного омара.

— Ну, відьми́не, — сказала. — Довкола нас досить гамірно, щоб ми могли непомітно порозмовляти. Почнемо з ґречностей. Я рада з тобою познайомитися.

— Це відвзаємнена радість, королево.

— Ґречності вичерпані, переходимо до справи. Я маю для тебе роботу.

— Я здогадувався. Мало хто запрошує мене на бенкети з почуття чистої симпатії.

— Що ж, напевно, ти не надто цікавий партнер при столі. Є ще щось, про що ти здогадався?

— Є.

— І що це?

— Я скажу, коли довідаюся, яке завдання ти маєш для мене, королево.

— Геральте, — промовила Каланте, перебираючи пальцями намисто із смарагдів, найменший з яких був розміру хруща, — як ти думаєш, яке завдання можна доручити відьми́нові? Що? Викопати криницю? Залатати діру в даху? Виткати гобелен, на якому були б представлені всі позиції, перепробувані королем Вріданком і красунею Керро у їхню шлюбну ніч? Ти сам найкраще знаєш, в чому полягає твоя професія.

— Так, знаю. А тепер можу сказати, про що я здогадуюся, королево.

— Мені цікаво.

— Я здогадуюся, що ти, як багато інших, плутаєш мій фах із зовсім іншою професією.

— О, — Каланте, невимушено схилившись у напрямку брязкаючого на лютні Дрогодара, видавалася задуманою та поглинутою чимось далеким. — І хто ж вони, Геральте, ті інші, що їх так багато і з якими ти мене ласкаво порівняв у невіданні? І з якою ж професією плутають твій фах оті невідаючі?

— Королево, — спокійно промовив Геральт, — їдучи до Цинтри, я зустрічав селян, купців, мандрівних торгівців-краснолюдів, лудильників та дроворубів. Вони мені розповідали про ягу, що десь у тутешніх лісах має криївку, хатку на пазуристій курячій ніжці. Згадували про емпузу, що гніздиться в горах. Про капрел і сколопендроморфів. Схоже, що й мантикора знайдеться, як добре пошукати. Стільки завдань, які міг би виконати відьми́н, не рядячись при цьому в чуже пір'я та герби.

— Ти не відповів на моє питання.

— Королево, не сумніваюся, що спілка зі Скелліге, укладена завдяки шлюбу твоєї доньки, потрібна Цинтрі. Можливо, що інтригани, які хочуть їй завадити, заслуговують прочуханки, притому так, щоб вища влада була до цього непричетна. Напевне, було б найкраще, щоб цю прочуханку влаштував їм нікому невідомий пан із Чотиривуглів, який потім зникне зі сцени. А тепер я відповім на твоє питання. Ти плутаєш мій фах із професією найманого вбивці. Ті інші, яких так багато, — це ті, що мають владу. Це вже не вперше прикликають мене до двору, де проблеми володаря вимагають швидких ударів мечем. Але я ніколи не вбиваю людей за плату, незалежно від того, у добрій чи злій справі. І ніколи цього не робитиму.

Атмосфера при столі пожвавлювалася — в міру того, як пива меншало. Рудий Крах ан Крайте знайшов удячних слухачів оповіді про битву над Твитом. Нарисувавши на столі мапу за допомогою кістки з м'ясом, замоченої в соусі, він зображав на ній тактичну ситуацію і при тому голосно кричав. Кудкудак, доводячи влучність свого прізвиська, раптом заквоктав як справжня квочка, спричинивши цим загальну веселість серед бенкетуючих і остовпіння слуг, впевнених, що птаха, насміхаючись із їхньої пильності, якось забралася з подвір'я до залу.

— Он воно як — доля мене покарала надто вже здогадливим відьми́ном, — Каланте усміхнулася. Але очі її були примруженими й сердитими. — Відьми́ном, який без тіні пошани чи хоча би звичайної ґречности демаскує мої інтриги й підступні злочинні плани. Чи ж, однак, захоплення моєю вродою і харизмою не затьмарили випадково твоєї розсудливости? Геральте, ніколи більше так не чини. Не відповідай подібними виразами владоможцям. Частина з них таких слів не забуде, а ти знаєш монархів, знаєш, що вони мають різні засоби. Стилет. Отрута. Льох. Розжарені кліщі. Існують сотні й тисячі засобів, по які сягають королі, звикши мстити за свою уражену гордість. А не повіриш, Геральте, як легко уразити гордість деяких владарів. Мало хто з них спокійно вислуховує такі вирази, як: "Ні", "Не буду" чи "Ніколи". Навіть більше, досить впасти такому монархові в річ чи висловити недоречне зауваження, — і це вже гарантує колесування.

Королева стулила білі вузькі долоні і ледь обперла об них уста, роблячи ефектну паузу. Геральт не впадав у річ і не висловлював недоречних зауважень.

— Монархи, — продовжила Каланте, — поділяють людей на дві категорії. Одним наказують, інших купують. Бо вірять у стару й банальну максиму, що кожного можна купити. Кожного. Це лише питання ціни. Ти з цим згоден? Ах, зайве питання. Адже ти відьми́н, виконуєш свою роботу і береш плату, слово "купити", застосоване до тебе, не звучить зневажливо. Крім того, питання ціни у твоєму випадку є очевидною річчю, зв'язаною із рівнем складности завдання та якістю виконання, майстерністю. Так само і з твоєю славою, Геральте. Лірники на ярмарках співають про подвиги біловолосого відьми́на з Ривії. Якщо хоч половина цих співів правдива, то припущу, що ціна твоїх послуг не може бути низькою. Отож, залучення тебе до таких простих і банальних справ, як придворні інтриги чи вбивства, було б марнотратством. Таке можна зробити дешевшими руками.

— БРАААХ! Даха браха ! — гукнув раптом Кудкудак, викликавши гучні аплодисменти у відповідь на імітацію голосу чергової тварини. Геральт не знав, якої саме, але волів би ніколи з нею не зустрічатися. Дрогодар, з опущеною головою і обличчям, закритим завісою сивого волосся, яке падало на руки й інструмент, тихо брязкав на лютні.

— Ах, Геральте, — промовила Каланте, жестом заборонивши служці доливати до свого кубка. — Я говорю, а ти мовчиш. Адже ми на учті й усі хочемо розважитися. Розваж мене. Мені бракує твоїх влучних зауважень і тонких коментарів. Доречними були б кілька компліментів, виразів захоплення або ж запевнення у вірності. В довільній черговости.

— Що ж, королево, — відповів відьми́н, — я, без сумніву, нецікавий партнер при столі. Вельми я дивуюся, що ти саме мене вшанувала честю зайняти сеє місце. Адже там можна було всадовити когось відповіднішого. Кожного, кого б ти забажала. Достатньо було б наказати комусь чи купити когось. Адже це — лише питання ціни.

— Говори, говори, — Каланте відкинула голову назад, примружила очі, надавши устам виразу приємної усмішки.

— Отож я вшанований і гордий з того, що сиджу обіч королеви Каланте з Цинтри, вроду якої лише її мудрість може перевершити. Такою ж шаною вважаю те, що королева зволила чути про мене і що на підставі почутого не хоче використовувати мене у банальних справах. Минулої зими принц Гробарик, не бувши таким ласкавим, намагався найняти мене для пошуків красуні, котра, знудившись його ординарними залицяннями, втекла з балу, загубивши черевичок. Мені було важко переконати його, що тут більше придався б великий ловчий, аніж відьми́н.

Королева слухала із загадковим усміхом.

— А й інші владики, що поступаються мудрістю тобі, пані Каланте, не вагалися пропонувати мені банальні завдання. Переважно йшлося про банальне умертвління пасерба, вітчима, мачухи, дядька, тітки, складно й перелічити. Вони вірили, що це — лише питання ціни.

Усміх королеви міг означати все що завгодно.

— Отож повторю, — Геральт злегка уклонився, — що не тямлюся від гордості, сидячи біля тебе, пані. А гордість дуже багато значить для нас, відьми́нів. Ти й не повіриш, королево, як дуже. Певний владар колись уразив відьми́на пропозицією роботи, що не відповідала честі й відьми́нському кодексу. І, що ще гірше, не прийняв до відома ґречної відмови, бажавши утримати відьми́на від покидання свого замку. Всі, хто потім коментували сю пригоду, згодилися, що це не було найкращим із монарших замірів.

— Геральте, — мовила королева після хвильки мовчання. — Ти помилявся. Ти напрочуд цікавий партнер при столі.

Кудкудак, обтріпуючи вуса та перед каптану з пивної піни, задер голову і пронизливо завив, дуже вдало наслідуючи вовчицю в тічці. Пси з подвір'я і всієї околиці завили у відповідь.

Один із братів зі Стрепту, наче Держигірка, вмочивши палець у пиві, провів товсту лінію довкола формації, нарисованої Крахом ан Крайте.

— Блуд і безталання! — заволав. — Не слід було так чинити. Сюди, на крило, треба було скерувати кінноту і вдарити з флангу!

— Ге! — рикнув Крах ан Крайте, вальнувши кісткою об стіл і заляпавши обличчя й туніки сусідів бризками соусу. — І ослабити центр? Ключову позицію? Нікуди не годиться!

— Тільки сліпак чи глупак не скористає з маневру в такій ситуації!

— А так! Слушно! — крикнув Виндайм з Аттре.

— Хто тебе питає, молокососе?

— Сам ти молокосос!

— Стуль писка, бо зараз тою кісткою влуплю!

— Сиди на дупі й мовчи, Краху, — заволав Айст Турзеах, перервавши дишкурс із Віссегердом. — Досить цих суперечок. Гей же, пане Дрогодар! Жаль вашого таланту! Воістину, більшої уваги й поваги вимагає слухання вашої прегарної, хоча тихої думи. Драйг Бон Дху, перестань жерти і жльопати! За цим столом нікому не заімпонуєш ні першим, ні другим. Дмухни у свою козицю і потіш наші вуха порядною вояцькою музикою. З твого дозволу, достойна Каланте!

— О матінко! — шепнула королева до Геральта, звівши на мить погляд до стелі в німій тузі. Але дозволяюче кивнула, усміхнувшись майже щиро і доброзичливо.

— Драйг Бон Дху, — рік Айст. — Заграй нам пісню про битву під Хоцебужом. Вона, принаймні, не викличе сумнівів щодо успіху тактики полководців! І щодо того, хто там здобув безсмертну славу! Многая літа героїчній Каланте із Цинтри!

— Многая! Літа! — ревли гості, сповняючи кубки і глиняні чари.

Козиця Драйга Бон Дху видобула зі свого нутра зловорожий гук, а потім вибухнула моторошним, протяжним, модульованим зойком. Бенкетарі підхопили пісню, вибиваючи ритм, тобто вдаряючи у стіл всім, що втрапило під руку. Кудкудак жадібно вглядався у мішок із козячої шкіри, без сумніву, поглинутий думкою про включення його страховинних тонів до свого репертуару.

— Хоцебуж, — промовила Каланте, дивлячись на Геральта, — це моя перша битва. Хоч остерігаюся викликати обурення й зневагу гордого відьми́на, а все ж зізнаюся, що ми тоді билися з причини грошей. Вороги палили села, що платили нам данину, а ми, ненаситні та хтиві, замість їм це дозволити, вирушили в поле. Банальна причина, банальна битва, банальні три тисячі трупів, покльованих круками. І тільки глянь, — замість соромитися, я сиджу горда, мов пава, через те, що про мене співають пісні. Навіть у супроводі такої жахливої варварської музики.

Вона знову прикликала на обличчя пародію усмішки, повної щастя й зичливості, піднявши порожній кубок у відповідь на тости, проголошувані вздовж усього столу. Геральт мовчав.

— Продовжимо, — Каланте прийняла подане Дрогодаром фазаняче стегенце і зугарно почала його обгризати. — Як я казала, ти викликав мою зацікавленість. Мені казали, що ви, відьми́ни — то цікава каста, а я

не надто вірила. Тепер вірю. Звук, який видаєте ви при ударі, свідчить, що із металу викуто вас, а не виліплено з пташиного посліду. Це, однак, не змінює того факту, що ти тут, аби виконати завдання. І ти його виконаєш, не мудруючи.

Геральт не посміхнувся зневажливо й паскудно, хоч мав велику охоту так зробити. Далі мовчав.

— Я думала, — шепнула королева, на вигляд цілковито зайнята фазанячим стегенцем, — що ти щось скажеш. Або усміхнешся. Ні? Тим краще. Я можу вважати нашу домовленість укладеною?

— Неможливо виконати неясно сформульоване завдання, — сухо відповів відьми́н.

— А що ж тут неясного? Адже ти відразу про все здогадався. Справді, я маю плани щодо союзу зі Скелліге і щодо шлюбу моєї доньки Паветти. Також ти не помилився, припустивши, що цим планам загрожує, а ти мені потрібен, щоб нейтралізувати цю загрозу. Але на цьому твою здогадливість закінчилася. Мене дуже зачепило твоє припущення, наче я плутаю твій фах із професією найманого вбивці. Візьми до відома, Геральте, що я належу до тих нечисленних монархів, які точно знають, чим займаються відьми́ни і що можна їм доручити. З іншого боку, коли хтось убиває людей так вправно, як ти, хоча й не заради грошей, то не повинен дивуватися, що багато хто приписує йому професіоналізм у цій сфері. Твоя слава випереджає тебе, Геральте, а вона гучніша, ніж клята кобзиця Драйга Бон Дху. І приємних нот у ній так само мало.

Дудар, хоча й не міг чути слів королеви, закінчив свій концерт. Бенкетарі нагородили його незграйною гучною овацією, після чого з новим запалом зайнялися нищенням запасів страв і питва, обговоренням перебігу різних битв та сороміцькими жартами про жінок. Кудкудак видавав гучні звуки, однак неможливо було зрозуміти, чи то було

наслідування чергової тварини, чи спроба дати полегшу переповненому шлунку. Айст Турзеах сильно перегнувся через стіл.

— Королево, — мовив, — мабуть, є поважні причини на те, щоб ти весь свій час віддавала лишень пану із Чотиривуглів, але нам давно вже пора побачити королівну Паветту. Чого ми чекаємо? Мабуть, не того, щоб Крах ан Крайте упився. А до цього небагато бракує.

— Ти маєш рацію, Айсте, як завжди, — Каланте тепло всміхнулася. Геральт не переставав дивуватися з багатства арсеналу її посмішок. — Справді, ми з вельможним Равіксом мусили обговорити надзвичайно серйозні справи. Не лякайся, знайду час і для тебе. Але ти знаєш мою засаду: спершу обов'язки, потім утіхи. Пане Гаксо!

Підняла долоню, кивнула каштеляну. Гаксо, не кажучи ні слова, встав, схилився і швидко побіг по сходах, зникнувши у темній галерейці. Королева знову обернулася до відьми́на.

— Ти чув? Ми надто довго розмовляли. Якщо Паветта вже закінчила маніжитися перед дзеркалом, то зараз буде тут. Отож слухай уважно, я не повторюватиму. Я хочу здобути те, на що замірилася, а що ти досить вдало відгадав. Ніяких інших розв'язків бути не може. Щодо тебе, то маєш вибір. Тебе може змусити до дії мій наказ… розводитись про наслідки непослуху не вважаю доцільним. Очевидно, послух буде щедро нагороджений. Або ж можеш зробити мені платну послугу. Зауваж, я не сказала: "Можу тебе купити", бо вирішила не вражати твою відьми́нську гордість. Правда ж, це значна різниця?

— Значення цієї різниці для мене незбагненне.

— То слухай уважніше, коли я до тебе звертаюся. Різниця, мій любий, полягає в тому, що купованому платять за розсудом того, який купує, а той, що робить послугу, сам визначає її ціну. Ясно?

— Більш-менш. Отож припустімо, що я вибираю форму платної послуги. Але, мабуть, я повинен знати, в чому ця послуга полягає?

— Ні, не повинен. Наказ, і справді, мусить бути конкретним та недвозначним. Платна послуга — інша річ. Мене цікавить ефект. Більше нічого. Якими засобами ти його забезпечиш, — це твоя справа.

Геральт, піднявши голову, зустрів чорний проникливий погляд Мишовура. Друїд зі Скелліге, не спускаючи погляду з відьми́на, наче знічев'я кришив окрайчик хліба, ронячи крихти.

Геральт глянув униз. Перед ним, на дубовій дошці стола, крихти, зернята каші та червонаві клаптики шкаралупи омара швидко, наче мурашки, ворушилися. Утворювали руни. Руни — на мить — злучилися в слово. В питання.

Мишовур чекав, не зводячи з нього погляду. Геральт ледь помітно кивнув головою. Друїд опустив повіки, з кам'яним обличчям змів крихти зі столу.

— Шляхетні панове! — проголосив герольд. — Паветта із Цинтри!

Гості замовкли, повернувши голову в бік сходів.

Першими йшли каштелян та світловолосий паж у кармазиновому каптанику, а за ними повільно, опустивши голову, спускалася королівна. Волосся її було такої ж барви, як у матері, попелясто-сірим, але вона заплела його у дві товсті коси, що спадали нижче пояса. Паветта не носила ніяких прикрас, окрім діадемки з майстерно вирізьбленою геммою і пояска з дрібненьких золотих ланок, що стискав на стегнах довгу срібно-блакитну сукню.

Супроводжувана пажем, герольдом, каштеляном та Віссегердом, королівна зайняла вільне місце між Дрогодаром і Айстом Турзеахом.

Галантний остров'янин відразу ж подбав про її кубок і потішив бесідою. Геральт не помітив, щоб вона відповідала більше, ніж одним словом. Постійно опускала очі, прикриваючи їх довгими віями, весь час, навіть під час галасливих тостів на її честь, що здіймалися в різних місцях при столі. Без сумніву, її врода справила враження на бенкетарів, — Крах ан Крайте перестав репетувати і мовчки витріщався на Паветту, забувши навіть про кухоль пива. Виндайм із Аттре також їв королівну очима, мінячись різними відтінками шкарлату, наче б усього кілька піщинок у клепсидрі відділяло його від покладин. Кудкудак і брати зі Стрепту теж вивчали дрібне дівоче личко, підозріло зосередившись.

— Ага, — тихо промовила Каланте, очевидно, тішачись із справленого враження. — І що скажеш, Геральте? Без фальшивої скромності, дівчина вдалася в матір. Аж трохи жаль її для того рудого неотеси, Краха. Покладаю всі свої надії на те, що із пуцьвірінка виросте хтось класу Айста Турзеаха. Адже це та сама кров. Ти мене слухаєш, Геральте? Цинтра мусить укласти союз із Скелліге, цього вимагають державні інтереси. Моя донька повинна одружитися з відповідним чоловіком, бо вона — моя донька. Саме цей ефект ти повинен забезпечити.

— Я повинен його забезпечити? Чи ж для цього недостатньо твоєї волі, королево?

— Все може скластися так, що недостатньо.

— А що ж може бути сильнішим від твоєї волі?

— Приречення.

— Ага. Отож я, жалюгідний відьми́н, маю протистояти приреченню, сильнішому від королівської волі. Відьми́н, що воює проти приречення. Ото іронія!

— Яка ж тут іронія?

— Байдуже. Королево, схоже, що послуга, якої ти жадаєш, межує з неможливістю.

— Коли б вона межувала з можливістю, — процідила Каланте, не розтуляючи усміхнутих вуст, — то я б і сама впоралася, не потребуючи славетного Геральта із Ривії. Перестань філософствувати. Залагодити можна все, це лише питання ціни. Холера ясна, у твоєму відьми́нському ціннику повинна фігурувати ціна за те, що межує з неможливістю. Здогадуюся, що немала. Ти забезпечиш ефект, про який я казала, а я дам тобі те, чого забажаєш.

— Як ти сказала, королево?

— Дам те, чого забажаєш. Я не люблю, коли мене змушують повторювати. Відьми́не, чи ти перед кожною пропонованою тобі роботою намагаєшся віднадити замовника так само старанно, як мене? Час минає. Відповідай, так чи ні?

— Так.

— Це вже краще. Краще, Геральте. Твої відповіді вже значно ближчі до ідеалу, все більше схожі на ті, яких я очікую, задаючи питання. А тепер непомітно витягни ліву руку й помацай за спинкою мого трону.

Геральт запхнув руку під золото-блакитне драпування. Майже відразу ж натрапив на меч, пласко прикріплений до оббитої курдибаном спинки. На меч, який дуже добре знав.

— Королево, — тихо промовив він, — навіть поминувши те, що я раніше казав про убивання людей, ти, звісно, усвідомлюєш, що проти приречення самого меча недостатньо?

— Усвідомлюю, — Каланте відвернула голову. — Потрібен ще відьми́н, який триматиме руків'я. Сам бачиш, я й про це подбала.

— Королево…

— Ні слова більше, Геральте. Ми надто вже довго змовляємося. На нас дивляться, Айст починає лютувати. Порозмовляй трохи з каштеляном. Щось з'їж, випий. Але не надто багато. Я хочу, щоб твоя рука була певною.

Він підкорився. Королева підхопила розмову, яку вели Айст, Віссегерд та Мишовур при безмовній і млявій співучасті Паветти. Дрогодар відклав лютню і надолужував згаяне при стравах. Гаксо не був балакучим. Воєвода з іменем, яке складно запам'ятати, котрий, видно, щось там почув про справи й проблеми Геральта, ґречно запитав, як жеребляться кобили. Геральт відповів, що значно краще, аніж огирі. Не був певен, чи жарт удався. Воєвода більше ні про що не питав.

Очі Мишовура все ще намагалися зустрітися з очима відьми́на, але крихти на столі більше не рухалися.

Крах ан Крайте встиг вельми заприязнитися з братами із Стрепту. Третій, наймолодший, уже не годився ні на що після спроби витримати темп пиятики, накинутий Драйгом Бон Дху. Натомість скальд вийшов із цього випробування без видимих ушкоджень.

Молодші й не надто впливові комеси, зібрані кінець столу, підохотившись, фальшиво затягнули пісню про рогатого козлика і мстиву, позбавлену почуття гумору бабусю.

Кучерявий служка та капітан сторожі в золото-блакитних кольорах Цинтри побігли до Віссегерда. Мажордом, зморщившись, вислухав рапорт, підвівся, став за троном і, низько схилившись, тихо щось сказав королеві. Каланте швидко зиркнула на Геральта, відповіла коротко,

однослівно. Віссегерд схилився ще нижче, зашепотів, королева суворо глянула на нього, мовчки вдарила відкритою долонею по спинці трону. Мажордом уклонився, передав наказ капітанові сторожі. Геральт не розчув, що то був за наказ. Однак помітив, що Мишовур неспокійно ворухнувся і глянув на Паветту, — королівна сиділа непорушно, опустивши голову.

У тронному залі зазвучали тяжкі, відлунюючі металом кроки, перебиваючи гамір при столі. Всі підняли голови й обернулися.

Постать, що наближалася, була закована в панцир із залізної бляхи та витравленої у воску шкіри. Опуклий, гранчастий нагрудник, покритий чорною і блакитною емаллю, заходив на сегментований фартух та короткі захисні щитки на стегнах. Панцирні наплічники наїжачилися гострими сталевими шпичаками, а забороло, закрите частими ґратами, витягнутими у формі собачої морди, теж було обсаджене голками, наче шкарлупа каштана.

Хрустячи і скрегочучи, дивний гість наблизився до столу й нерухомо став навпроти трону.

— Достойна королево і шановні панове, — промовив прибулець з-за сітки шолома, штивно уклонившись. — Даруйте, що вношу замішання у врочисту учту. Я Йожак із Ерленвальду.

— Вітаємо тебе, Йожаку із Ерленвальду, — повільно відповіла Каланте. — Займи місце за столом. Ми в Цинтрі раді кожному гостю.

— Дякую, королево, — Йожак із Ерленвальду вклонився ще раз, торкнувся грудей рукою в залізній рукавиці. — Але я не в гостину прибуваю до Цинтри, моя справа пильна і зволікання не терпить. Як дозволить королева Каланте, викладу все відразу, часу вашого не тратячи намарне.

— Йожаку із Ерленвальду, — різко відповіла королева. — Похвальна турбота про наш час не виправдовує браку поваги. А таким є звертання до мене через залізне решето. Отож, зніми шолом. Ми якось витримаємо ті затрати часу, які для цього потрібні.

— Моє обличчя, королево, мусить поки що залишатися закритим. Якщо ти дозволиш.

Гуртом зібраних прокотився гнівний шум, напівшепіт, доповнений де-не-де процідженою крізь зуби лайкою. Мишовур, схиливши голову, безшумно зворухнув губами. Відьми́н відчув, як закляття на секунду наелектризувало повітря, гойднуло його медальйон. Каланте дивилася на Йожака, мружачи очі й постукуючи пальцями по спинці трону.

— Дозволяю, — промовила врешті. — Хочу вірити, що причина, яка тобою керує, достатньо серйозна. Отож кажи, що тебе сюди привело, Йожаку без обличчя.

— Дяка за дозвіл, — відповів прибулець. — Однак я, болісно вражений звинуваченням у браку поваги, поясню, що йдеться про лицарську обітницю. Мені не можна відкривати обличчя до того, як виб'є північ.

Королева недбалим жестом руки підтвердила, що приймає пояснення. Йожак ступив уперед, хрустячи шпичастим панциром.

— Літ із п'ятнадцять тому, — проголосив він, — твій, пані Каланте, муж, король Роегнер, заблукав на ловах у Ерленвальді. Кружляючи по бездоріжжі, впав з коня до яру і звихнув ногу. Лежав на дні узвозу і кликав допомоги, а відповідало йому лишень сичання змій та виття усе ближчих вовкулаків. Загинув би, річ певна, якби не прийшли йому з допомогою.

— Я знаю, що так і було, — підтвердила королева. — Якщо ж і ти це знаєш, то здогадуюся, що саме ти тоді прийшов із допомогою.

— Так. Лише завдяки мені він повернувся тоді живим і здоровим до замку. До тебе, пані.

— Отож, я маю перед тобою борг удячності, Йожаку із Ерленвальду. Цієї вдячності не зменшує те, що Роегнер, владар мого серця і ложа, вже відійшов із цього світу. Я б радо запитала, як маю сплатити цей борг, боюся однак, що таке питання образить шляхетного лицаря, який складає лицарські обітниці й керується лицарськими звичаями. Адже з цього питання випливало б, що допомога, уділена королю, була не безкорисливою.

— Ти добре знаєш, королево, що вона і не була безкорисливою. Знаєш також те, що я саме прийшов по винагороду, яку пообіцяв мені король за порятунок його життя.

— Ах, так? — Каланте усміхнулася, але в її очах зблиснули зелені вогники. — То ти знайшов короля на дні яру, безборонного, пораненого, здобич змій та потвор. І лише тоді, коли він пообіцяв тобі винагороду, ти прийшов з допомогою? А коли б він не схотів чи не зміг пообіцяти тобі винагороду, ти б його там і покинув, а я досі не довідалася б, де біліють його кості? Ах, як благородно. Безсумнівно, твоєю поведінкою в той час керувала якась особлива лицарська обітниця.

Гамір серед присутніх посилився.

— І ти сьогодні прибув по свою винагороду, Йожаку? — вела далі королева, все зловісніше усміхаючись. — Через п'ятнадцять років? Либонь, розраховуєш на відсотки, які за цей час наросли? Тут не краснолюдський банк, Йожаку. Твердиш, що Роегнер обіцяв тобі нагороду? Що ж, складно його сюди прикликати, щоб він з тобою розплатився. Мабуть, простіше послати тебе до нього у потойбічний

світ, а вже там ви з'ясуєте, що хто кому заборгував. Я надто сильно кохала свого дружину, Йожаку, тому не можу перестати думати про те, що могла його іще тоді втратити, коли б він не захотів торгуватися з тобою. Думка про це будить у мені не надто приязні почуття до твоєї особи. Замаскований прибульцю, чи знаєш, що в цю мить, у Цинтрі, у моєму замку і в моїй владі ти такий самий безпомічний і близький смерті, як тоді Роегнер на дні узвозу? І що ти мені запропонуєш, яку ціну, яку винагороду, якщо я пообіцяю випустити тебе звідси живим?

Медальйон на шиї Геральта затремтів і завібрував. Відьми́н швидко зиркнув на Мишовура, зустрів його проникливий, виразно занепокоєний погляд. Ледь хитнув головою, запитально звів брови. Друїд теж заперечив, ледь помітним рухом кучерявої бороди вказавши на Йожака. Геральт не був певним.

— Твої слова, королево, — гукнув Йожак, — сказані для того, щоб мене залякати. І щоб викликати гнів тут притомних шляхетних панів. Зневагу твоєї вродливої доньки Паветти. А основне те, що слова твої неправдиві. І ти добре про це знаєш!

— Іншими словами, брешу як собака.

Уста Каланте склалися в дуже негарну гримасу.

— Добре ти знаєш, королево, — незворушно продовжував прибулець, — що тоді трапилося в Ерленвальді. Знаєш, що врятований Роегнер сам, з власної волі присягнув дати мені те, чого я лишень забажаю. Всіх прикликаю бути свідками того, що зараз скажу! Коли король, вирятуваний зі злої пригоди, відпроваджений до місця неподалік свого почту, вдруге запитав, чого я бажаю, я йому відповів. Попрохав, щоб він пообіцяв віддати мені те, що залишив удома, але про що не знає і не сподівається. І король присягнув, що так і буде. А повернувшись до замку застав тебе, Каланте, в пологах. Так, королево, я чекав п'ятнадцять років, а відсотки від моєї винагороди росли.

Сьогодні, дивлячись на прегарну Паветту, бачу, що варт було чекати! Панове і лицарство! Частина з вас прибула до Цинтри, щоби змагатися за руку королівни. Сповіщаю, що ви прибули надаремно. Від дня свого народження, силою королівської присяги, прегарна Паветта мені належить!

Серед бенкетарів почалася колотнеча. Хто кричав, хто лаявся, ще хтось гатив кулаком об стіл, перевертаючи начиння. Держигірка зі Стрепту вирвав ніж із баранячої печені і вимахував ним. Крах ан Крайте, схилившись, намагався виламати дошки з хрестовини стола.

— Це нечувано! — репетував Віссегерд. — Які цьому докази? Докази?

— Обличчя королеви, — гукнув Йожак, простягаючи руку в залізній рукавиці, — найкращий цьому доказ!

Паветта сиділа нерухомо, не підіймаючи голови. В повітрі загусало щось дуже дивне. Медальйон відьми́на рвався з ланцюжка під вамсом. Він побачив, як королева жестом прикликала пажа, що стояв за троном, і шепотом дала йому короткий наказ. Геральт не розчув, який. Звернув, однак, увагу на те, що на обличчі хлопця з'явився здивований вираз і те, що наказ довелося повторити. Паж побіг до виходу.

Колотнеча при столі не втихала. Айст Турзеах звернувся до королеви.

— Каланте, — промовив спокійно. — Він правду каже?

— А навіть як так, — процідила королева, кусаючи губи і шарпаючи зелену стьожку на плечі, — то що?

— Якщо він каже правду, — насупився Айст, — то слід буде виконати обітницю.

— Та невже?

— Чи маю я розуміти, — понуро спитав остров'янин, — що ти так само легко трактуєш усі обітниці? Також і ті, що так закарбувалися у моїй пам'яті?

Геральт, який ніколи не сподівався помітити в Каланте гарячого рум'янцю, вологих очей і тремтячих уст, був уражений.

— Айсте, — шепнула королева. — Це зовсім інше...

— Та невже?

— Ах ти ж сучий сину! — вереснув раптом Крах ан Крайте, зриваючись з місця. — Останнього дурня, який твердив, що я щось даремно зробив, уже общипали краби на дні затоки Алленкер! Не для того я приплив сюди зі Скелліге, щоб упорожні вертатись! Знайшовся женишок, курва ж його мать! Гей же, несіть-но сюди мій меч і тому дурневі теж дайте залізяку! Отоді побачимо, хто...

— Може б ти замовк, Краху? — уїдливо промовив Айст, спершись обома кулаками об стіл. — Драйгу Бон Дху! Ти відповідаєш за дальшу поведінку королівського небожа!

— Мені теж закриєш рота, Турзеаху? — крикнув Райнфарн із Аттре, встаючи. — Хто посміє втримати мене від змиття кров'ю образи, завданої моєму князю? І його синові Виндайму, єдиному, що гідний руки і ложа Паветти! Принесіть мечі! Тут, на місці покажу цьому Йожаку, чи як там його, як ми ув Аттре местимося за таку зневагу! Цікаво, чи знайдеться хтось або щось, спроможні мене від цього стримати?

— Звісно. Пошана та доброзвичайність, — спокійно відповів Айст Турзеах. — Не годиться розпочинати двобій або ж визивати когось, не здобувши спершу згоди пані цього дому. Чи ж тронний зал Цинтри — то

корчма, де можна по мордах одне одного товкти і ножами дзюгати, як охота зайде?

Всі знову почали кричати один до одного, погрожувати помстою й розмахувати руками. Розгардіяш утих, наче обтятий ножем, коли в залі почулося коротке люте ревіння роз'юшеного зубра.

— Так, — промовив Кудкудак, відкашлявшись і вставши з крісла. — Айст помилився! Це навіть на корчму не подобає. Раддше на звіринець, то й зубр був би до речі. Достойна Каланте, дозволь мені висловити свій погляд на ту проблему, яку ми маємо.

— Як я бачу, чимало осіб, — протяжно відповіла Каланте, — мають свої погляди на цю проблему і висловлюють їх навіть без мого дозволу. Дивно, чому вас не цікавить мій власний? А згідно з моїм власним поглядом, швидше цей холерний замок на голову мені завалиться, аніж я віддам Паветту отому дивоглядові. Не маю найменшого заміру…

— Присяга Роегнера… — почав Йожак, але королева відразу ж його перебила, гримнувши золотою кінвою об стіл.

— Присяга Роегнера так мене обходить, як торішній сніг! А щодо тебе, Йожаку, то я ще не вирішила, чи дозволю Крахові або Райнфарнові зустрітися з тобою на втоптаній землі, чи попросту накажу тебе повісити. Перериваючи мою мову, ти дуже впливаєш на моє рішення!

Геральт, далі непокоєний дрижанням медальйону, роздивляючись по залу, раптом зустрів очі Паветти, смарагдово-зелені, як у матері. Королівна вже не ховала їх під довгими віями, — водила ними від Мишовура до відьми́на, не звертаючи уваги на інших. Мишовур вертівся, схилений, щось бурмотів.

Кудкудак, усе ще стоячи, значущо кашлянув.

— Говори, — кивнула королева. — Лишень до речі і не занадто довго.

— Слухаюсь, королево. Достойна Каланте і ви, лицарство! Далебі, дивну вимогу поставив Йожак із Еренвальду королю Роегнерові, дивної нагороди зажадав, коли король пообіцяв йому сповнити кожне бажання. Але не вдаваймо, що раніше ми не чули про такі жадання, про старий як людство Закон Несподіванки. Про ціну, якої може зажадати той, що рятує чиєсь життя у безнадійній, як могло б здатися, ситуації, хто виконує неможливу, здавалось би, вимогу. "Віддаси мені те, що першим вийде тебе привітати". Скажете, що то може бути собака, галябардник, навіть теща, що спішить вилаяти зятя, ледве він додому вернувся? Або: "Віддаси мені те, що застанеш вдома, а чого не сподіваєшся". Після довгої подорожі, мостиві панове, і несподіваного повернення таким зазвичай буває бахур у жінчиному ліжку. Але часом може то бути й дитина. Дитина, на яку вказало приречення.

— Не розводься, Кудкудаку, — зморщила брови Каланте.

— Слухаюсь. Панове! Чи ж не чули ви про дітей, на яких указало приречення? Чи легендарний герой Затрет Ворута не був малою дитиною відданий краснолюдам, бо це його батько зустрів першим, повернувшись до твердині? А Шалений Дей змусив подорожнього віддати йому те, що він залишив удома і про що не знав? Цією несподіванкою був славетний Супре, який пізніше визволив Шаленого Дея від прокльону, що на ньому тяжів. Згадайте також Зівелену, котра стала королевою Метінни завдяки гномові Румплештальту, а за те обіцяла свою першу дитину. Зівелена не дотримала обітниці, коли Румплештальт прибув по винагороду, чарами змусила його утекти. Незадовго по тому вона й дитина вмерли від моровиці. З приреченням не можна жартувати безкарно!

— Не лякай мене, Кудкудаку, — скривилася Каланте. — Наближається північ, пора духів. Чи пам'ятаєш ще якісь легенди зі свого, без сумніву, тяжкого дитинства? Якщо ні, то сідай.

— Прошу ласкавого дозволу, — барон підкрутив довгого вуса, — постояти ще трохи. Я б хотів нагадати всім ще одну легенду. Це стара забута легенда, мабуть, ми усі її чули в часи нашого тяжкого дитинства. В цій легенді королі дотримувались складених обітниць. А нас, бідних васалів, із королем поєднує лишень королівське слово: на нього опираються трактати й спілки, — наші привілеї, наші лени. І що ж? Чи маємо все це піддати сумніву? Засумніватися в непорушності королівського слова? Дочекатися, коли воно значитиме стільки, скільки й торішній сніг? Воістину, якщо так воно буде, то після тяжкого дитинства чекає нас тяжка старість!

— На чиєму ти боці, Кудкудаку? — крикнув Райнфарн із Аттре.

— Тихо! Хай говорить!

— Той клятий квоктало ображає маєстат!

— Барон із Тіггу добре каже!

— Тихо, — раптом промовила Каланте. — Дайте його договорити.

— Красно дякую, — вклонився Кудкудак. — Але я вже й договорив.

Запанувала тиша, дивна після гармидеру, який щойно викликали слова барона. Каланте далі стояла. Геральт не думав, що хтось, крім нього, помітив тремтіння її долоні, коли вона потерла чоло.

— Мої панове, — врешті сказала, — я повинна вам пояснити. Так, оцей… Йожак… каже правду. Роегнер дійсно присягнув віддати йому те, чого не сподівався. Видно, наш святої пам'яті король нічогісінько не тямив у жіночих справах і не вмів рахувати до дев'яти. А мені зізнався у всьому лише на смертному ложі. Бо знав, що я зробила б, якби він зізнався раніше. Знав, на що спроможна мати, коли її дитиною так легковажно розпоряджаються.

Лицарі та вельможі мовчали. Йожак стояв нерухомо, наче залізна шпичаста фігура.

— А Кудкудак, — продовжила Каланте, — що ж, Кудкудак нагадав мені — я не лише мати, а й королева. Гаразд. Як королева, завтра зберу раду. Цинтра не є деспотією. Рада вирішить, чи присяга покійного короля має вирішити долю спадкоємиці трону. Проголосить, чи слід її, а також трон Цинтри, віддати приблуді, а чи вчинити згідно з інтересом королівства.

Каланте на мить замовкла, скоса глянула на Геральта.

— І щодо шляхетних лицарів, які прибули до Цинтри з надією на руку королівни… Я можу тільки висловити своє вболівання через дешпект і тяжке ураження честі, що їх спіткали. Посміх, яким вони себе покрили. Не моя в цьому провина.

Серед шуму голосів, який прокотився поміж гістьми, відьми́н уловив шепіт Айста Турзеаха.

— На всіх богів моря, — тяжко дихав остров'янин. — Так не годиться. Це ж явне підбурювання до кровопролиття. Каланте, ти ж їх попросту нацьковуєш…

— Замовчи, Айсте! — люто прошипіла королева. — Бо я розгніваюся!

Чорні очі Мишовура зблиснули, коли друїд вказав ними Райнфарна із Аттре, що, саме збираючись устати, мав понуре скривлене обличчя. Геральт відразу ж зреагував, випередив його, встав першим, з шумом гримнувши кріслом.

— Можливо, не доведеться збирати раду, — мовив голосно і звучно.

Всі замовкли, зчудовано дивлячись на нього. Геральт відчув на собі смарагдовий погляд Паветти, позирк Йожака з-за ґрат чорного заборола, відчував також зростаючу, наче хвиля повені, Силу, що тужавіла в повітрі. Бачив, як під впливом цієї Сили дим із смолоскипів та каганців починав укладатися в фантастичні форми. Бачив, що Мишовур теж це бачить. А ще бачив, що ніхто інший цього не бачить.

— Я сказав, — повторив спокійно, — що раду, можливо, не доведеться збирати. Ти мене розумієш, Йожаку із Еренвальду?

Шпичастий лицар зробив два скреготливі кроки вперед.

— Розумію, — глухо промовив через забороло. — Тільки дурень не зрозумів би. Я чув, що хвилину тому сказала милостива і шляхетна пані Каланте. Вона знайшла чудовий спосіб, щоб мене позбутися. Я приймаю твій виклик, невідомий мені лицарю.

— Не пригадую, — відповів Геральт, — щоб я викликав тебе на герць. Я не збираюся з тобою битися, Йожаку із Еренвальду.

— Геральте! — скрикнула Каланте, кривлячи губи і забувши назвати відьми́на "шляхетним Равіксом". — Не перетягуй струни! Не випробовуй мого терпіння!

— І мого теж, — зловісно додав Райнфарн. Натомість Крах ан Крайте лише воркнув. Айст Турзеах показав йому кулака. Крах воркнув ще голосніше.

— Всі ви чули, — промовив Геральт, — як барон із Тіггу оповідав про славетних героїв, відібраних у батьків силою таких самих присяг, що її зажадав від короля Роегнера Йожак. Але нащо, з якою метою хтось жадає таких присяг? Ти знаєш відповідь, Йожаку із Еренвальду. Подібна присяга спроможна створити міцний, нерозривний зв'язок приречення між тим, що присяги зажадав, та її об'єктом, дитиною-несподіванкою.

Така дитина, обрана сліпим випадком, може бути призначена для незвичайних вчинків. Вона може бути спроможною зіграти надзвичайно важливу роль у житті того, з ким її зв'яже доля. Саме тому, Йожаку, ти зажадав від короля Роегнера ціни, що тепер її добиваєшся. Не трон Цинтри тобі потрібен! Ти хочеш забрати королівну.

— Все достоту так, як ти і кажеш, невідомий мені лицарю, — гучно розреготався Йожак. — Саме цього я й добиваюся! Віддайте мені ту, що є моїм приреченням.

— Але це, — сказав Геральт, — треба буде довести.

— Ти зважуєшся сумніватися? Після того, як королева підтвердила правдивість моїх слів? Після того, що ти сам говорив хвилину тому?

— Так. Бо ти не все нам сказав. Роегнер, Йожаку, знав силу Закону Несподіванки і вагу складеної ним присяги. А склав її, бо знав, що закон і звичай мають силу, яка охороняє такі присяги. Пильнує, щоб сповнялися вони лише тоді, коли їх підтвердить сила приречення. Я тверджу, Йожаку, що ти не маєш жодного права на королівну. Ти здобудеш його лише тоді, коли…

— Коли що?

— Коли королівна сама згодиться піти з тобою. Таким є Закон Несподіванки. Це згода дитини, а не батьків, підтверджує присягу, доводить, що дитина справді народилася під тінню приречення. Тому ти повернувся через п'ятнадцять років, Йожаку. Бо таку умову включив до присяги король Роегнер.

— Хто ти такий?

— Я Геральт із Ривії.

— Хто ти, Геральте із Ривії, що видаєш себе за суддю в питанні звичаїв та законів?

— Він знає Закон Несподіванки краще від кого завгодно іншого, — хрипко промовив Мишовур, — бо колись цей закон до нього застосували. Його колись забрали з рідного дому, бо він був тим, кого батько не сподівався застати, повернувшись. Бо іншим було його приречення. І силою приречення стався він тим, ким він є.

— А хто він?

— Відьми́н.

Серед тиші, яка запала, вдарив дзвін із кордегардії, понурим бамканням проголосивши північ. Всі здригнулися й різко підняли голови. Мишовур, дивлячись на Геральта, зробив дивну вражену міну. Але найпомітніше здригнувся і неспокійно поворухнувся Йожак. Його руки у панцирних рукавицях безвладно опали, шпичастий шолом непевно загойдався.

Дивна невідома Сила, що заповнювала тронний зал, наче сивий туман, раптом загусла.

— Це правда, — промовила Каланте. — Тут присутній Геральт із Ривії — відьми́н. Ремесло його гідне поваги й шани. Він присвятив своє життя захисту людей від жахіть і страховидь, що їх плодить ніч і зсилають злобні, ворожі людям сили. Він убиває почвар і монстрів, які чигають на нас у лісах та ярах. А також і тих, які нахабно зважуються заходити до наших осель!

Йожак мовчав.

— Отож, — вела далі королева, зводячи унизану перснями руку, — хай буде сповнений закон, нехай буде дотримана присяга, дотримання

якої вимагаєш ти, Йожаку із Ерленвальду. Пробило північ. Твоя обітниця вже не дійсна. Здійми шолом. Перш, ніж моя дочка висловить свою волю, перш, ніж вирішить своє приречення, хай побачить твоє обличчя. Ми всі прагнемо побачити твоє обличчя.

Йожак із Ерленвальду повільно підняв долоню в панцирній рукавиці, рвонув зав'язки шолома, зняв його, вхопивши за залізний шишак, і з брязкотом кинув на підлогу. Дехто скрикнув, дехто вилаявся, дехто зі свистом втягнув повітря. На обличчі королеви з'явилася зла, дуже зла усмішка. Усмішка жорстокого тріумфу.

З-над широкої напівкруглої бляхи нагрудника на них глипнуло двоє опуклих чорних очиць, посаджених обабіч покритого рудою щетиною, видовженого тупого рильця, обтиканого тремтячими вібрисами й повного гострих білих ікол. Голова та карк постаті, що стояла посеред тронного залу, їжилися гребенем коротких, сірих, рухливих голок.

— Отак я виглядаю, — промовило створіння, — й ти добре про це знала, Каланте. Роегнер, розповідаючи про пригоду, яка спіткала його в Ерленвальді, не міг поминути опис того, кому завдячував життям. Кому, — хоч як би він виглядав, присягнув те, що присягнув. Ти добре підготувалася до мого прибуття, королево. Власні твої васали дорікнули тобі через пихату і погордливу відмову дотримати слова. Коли не вдалася спроба нацькувати на мене інших зальотників, ти ще мала в запасі відьми́на-вбивцю, який сидів праворуч від тебе, напохваті. А врешті — посполите низьке шахрайство. Ти хотіла мене принизити, Каланте. Знай, що ти принизила себе.

— Досить, — Каланте встала, вперла затиснутий кулак у бік. — Закінчимо це. Паветто! Ти бачиш, хто, точніше, що стоїть перед тобою і осмілюється претендувати на тебе. Згідно із Законом Несподіванки таі споконвічним звичаєм, рішенець належить тобі. Дай відповідь. Достатньо одного твого слова. Мовиш "Так" — і станеш власністю цього страховиська. Скажеш: "Ні" — то ніколи більше його не побачиш.

Сила, що пульсувала в залі, залізним обручем стискала Геральтові скроні, шуміла у вухах, підіймала волосся на потилиці. Відьми́н дивився на біліючі кісточки пальців Мишовура, затиснуті на краю стола. На тонкий струмочок поту, що збігав униз по щоці королеви. На крихти хліба на столі, що рухалися, немов черв'ячки, формуючись у руни, розсипаючись і знову збираючись у виразний напис: "ПОЗІР !"

— Паветто! — повторила Каланте. — Відповідай. Ти хочеш відійти із цим створінням?

Паветта звела голову.

— Так.

Сила, що переповнювала зал, завторувала, глухо відлунюючи під склепінням. Ніхто, жоднісінький із присутніх не видав найслабшого звуку.

Каланте повільно, дуже повільно впала на трон. Її обличчя зовсім не мало виразу.

— Ви всі чули, — зазвучав серед тиші спокійний голос Йожака. — Ти теж, Каланте. Ти теж, відьми́не, хитрий найманий убивце. Мої права були доведені. Правда і приречення здобули перемогу над брехнею й підступами. Що ж вам залишається, шляхетна королево, переодягнений відьми́не? Холодна сталь?

Ніхто не відповів.

— Я б охоче залишив це місце разом із Паветтою, — продовжував Йожак, ворушачи вібрисами і клапаючи рильцем, — але не відмовлю собі у невеличкій приємності. Це ти, Каланте, приведеш свою доньку сюди, до мене, і вкладеш її білу ручку в мою руку.

Каланте повільно повернула голову до відьми́на. В її очах був наказ. Геральт не ворухнувся, відчуваючи й бачачи, як Сила, що краплями збиралася в повітрі, концентрується на ньому. Лише на ньому. Він уже знав. Очі королеви звузилися, губи здригнулися.

— Що?! Що таке? — ревнув раптом Крах ан Крайте, схоплюючись із місця. — Білу ручку? В його руку? Королівна з цим щетинястим смердюхом? З цим… свинячим рилом?

— А я ще хотів із ним потикатися , як із лицарем! — підтримав його Райнфарн. — Із цією потворою, з цією худобиною! Нацькувати на нього собак! Собак!

— Варто! — гукнула Каланте.

Потім усе пішло швидко. Крах ан Крайте вхопив ніж зі столу, з гуркотом перевернув крісло. Драйг Бон Дху, слухняний наказові Айста, довго не думаючи, з усієї сили луснув його по потилиці пищалкою від козиці. Крах гепнув на землю, між осетром у сірому соусі та каркасом із ребер, що залишився від печеного кабана.

Райнфарн плигнув до Йожака, виблискуючи добутим із рукава стилетом. Кудкудак, зриваючись, копняком послав дзиґлика просто йому під ноги. Райнфарн спритно перестрибнув перешкоду, але на мить заґавився і цього вистачило — Йожак обманув його коротким фінтом і могутнім ударом долоні в панцирній рукавиці кинув навколішки. Кудкудак схилився, щоб відібрати у Райнфарна стилет, але його стримав принц Виндайм, учепившись за його стегно, немов гончий пес.

Від входу бігли вартові, озброєні гізармами та глевіями. Каланте, виструнчена і грізна, владним різким жестом указала на Йожака. Паветта почала кричати, Айст Турзеах лаятися. Всі позривалися з місць, не вельми розуміючи, що робити.

— Убийте його! — крикнула королева.

Йожак, гнівно фиркаючи і щирячи ікла, обернувся до атакуючих стражників. Він був беззбройним, але закованим у шпичасту сталь, від якої з брязкотом відбилися вістря гізарм. Однак удар кинув його назад, просто на встаючого Райнфарна, що знерухомив його, вхопивши за ноги. Йожак заревів, відбиваючи залізними налокітниками удари клинків, які сипалися на його голову. Райнфарн уколов його стилетом, але вістря зісковзнуло по бляхах нагрудника. Стражники, схрестивши ратища, притисли Йожака до різьбленого каміна. Райнфарн, що висів у нього на поясі, знайшов у панцирі щілину і вбив туди кинджал. Йожак скрутився в клубок.

— Дуніііі!!! — пронизливо вереснула Паветта, вистрибуючи на крісло.

Відьми́н з мечем у руках побіг до місця бійки по столі, відштовхуючи тарілки, полумиски й кубки. Знав, що часу небагато. Вереск Паветти ставав усе неприроднішим. Райнфарн підняв стилет, щоби штрикнути ще раз.

Геральт, зістрибуючи зі стола і приклякаючи, вдарив. Райнфарн завив, заточився на стіну. Відьми́н крутнувся, серединою леза хльоснув стражника, що намагався вбити гострий язик глевії між фартух і нагрудник Йожака. Стражник тяжко впав на землю, гублячи плаский шолом. З боку входу бігли наступні.

— Так не годиться! — заревів Айст Турзеах, ухопивши крісло. Розтрощив незручну меблю об підлогу, а з тим, що залишилося в руках, кинувся до надбігаючих.

Йожак, одночасно зачеплений двома гаками гізарм, з гуркотом упав, закричав і засапав, коли його тягли по підлозі. Третій стражник прискочив і заніс свою глевію до удару. Геральт врізав його у скроню самим кінчиком меча. Ті, що тягли Йожака, розбіглися, кидаючи гізарми.

Нові стражники відступили від уламка крісла, що свистів у руці Айста наче чародійський меч Бальмур у правиці легендарного героя Затрета Ворути.

Вереск Паветти дійшов до вершини і раптом наче зламався. Геральт, прочуваючи, що наближається, пластом упав на землю, ловлячи оком зеленкуватий блиск. Відчув страшенний біль у вухах, почув жахливий згук і пронизливий крик, що виривався з численних горлянок. А потім рівний, монотонний, вібруючий крик королівни.

Стіл, розсипаючи довкола посуд та страви, обертаючись, здіймався вгору, тяжкі крісла літали по тронному залі, розбиваючись об стіни, гобелени і арраси лопотіли, здіймаючи хмари куряви. Від входу чути було гармидер, крики і сухе потріскування древок гізарм, що ламалися, наче хмиз.

Трон, разом із Каланте, що на ньому сиділа, підстрибнув і стрілою помчав через зал, з гуркотом ударився об стіну і розпався. Королева, безвладна, немов ганчір'яна лялечка, впала. Айст Турзеах, ледь утримуючись на ногах, кинувся до неї, вхопив у обійми і власним тілом затулив від граду уламків, що билися об стіни та підлогу.

Геральт, стискаючи медальйон у руці, так швидко, як тільки міг, повз туди, де Мишовур, невідомо яким дивом усе ще на колінах, а не на животі, підняв угору короткий прутик із гілки глоду. На кінці прутика був прикріплений щурячий череп. На стіні за плечима друїда гобелен із зображенням облоги й пожежі твердині Ортагор палав справдешнім вогнем.

Паветта вила. Крутячись, шмагала криком усе і всіх, наче батогом. Як тільки хтось із лежачих на підлозі намагався встати, відразу ж падав і котився або прилипав до стіни. На очах Геральта велика срібна посудина для соусу у формі багатовеслової галери із задертим дзьобом, свистячи в повітрі, повалила воєводу з іменем, яке складно було

запам'ятати, саме коли він намагався встати. Зі стелі тихо осипався тиньк. Під стелею кружляв стіл, а розпластаний на ньому Крах ан Крайте бридко лаявся.

Геральт доповз до Мишовура, обидва припали за мало-кучею, яку, рахуючи знизу, утворювали Омелюх із Стрепту, бочечка пива, Дрогодар, крісло і лютня Дрогодара.

— Це чиста первозданна Сила! — гукнув друїд, перекрикуючи шум та гармидер. — Вона не керує цим!

— Я знаю! — відгукнувся Геральт. Падаючий невідомо звідки печений фазан, все ще із кількома смугастими пір'їнами, що стирчали в куприку, поцілив йому в спину.

— Треба її стримати! Стіни пішли тріщинами!

— Я бачу!

— Готовий?

— Раз! Два! Вже!

Вони одночасно вдарили по ній, Геральт знаком Аард, Мишовур потужним триступеневим закляттям, від якого, здавалося, підлога почала плавитися. Крісло, на якому сиділа королівна, розсипалося на друзки. Паветта наче цього й не помітила, — далі висіла в повітрі, всередині прозорої зеленої сфери. Не припиняючи кричати, обернула до них голову, а її дрібне личко раптом скривилося у зловісній гримасі.

— На всіх демонів! — ревнув Мишовур.

— Позір! — крикнув відьми́н, згинаючись. — Блокуй її, Мишовуре, блокуй, бо тут нам і смерть!

Стіл тяжко гримнув об підлогу, трощачи під собою хрестовину і все, що опинилося знизу. Крах ан Крайте, що лежав на столі, пласко підстрибнув на три лікті вгору. Довкола падав тяжкий дощ із тарілок та решток страв, кришталеві карафки вибухали, стикаючись з підлогою. Відірваний від стіни карниз гуркотнув, як грім, стрясаючи підмурками замку.

— Вона звільняє все! — крикнув Мишовур, цілячись прутиком у королівну. — Звільняє все! Тепер вся Сила пійде на нас!

Геральт ударом меча відбив велику двозубу виделку, що летіла просто на друїда.

— Блокуй, Мишовуре!

Смарагдові очі метнули в нього дві зелені блискавиці. Блискавиці скрутилися у сліпучі вири, зсередини яких на них ударила Сила, наче таран розбиваючи черепи, гасячи очі, забиваючи подих. Разом із Силою на них посипалися скло, майоліка, полумиски, свічники, кості, надкушені буханці хліба, дошки, дощечки і тліючі поліна з каміну. Дико скрикуючи, наче великий глухар, над їхніми головами пролетів каштелян Гаксо. Величезна голова вареного коропа розбризнулася на грудях Геральта, на золотому полі, ведмедеві та панні з Чотиривуглів.

Крізь закляття Мишовура, що потрясали стінами тронного залу, крізь власний крик і виття поранених, гуркіт, брязкіт і тарахкотіня, крізь завивання Паветти, відьми́н раптом почув найстрахітніший звук, який йому коли-небудь судилося почути.

Кудкудак, стоячи на колінах, душив руками й ногами козицю Драйга Бон Дху. А сам, перекрикуючи жахливі звуки, що видобувалися з міха,

відкинувши голову назад, вив і ревів, кувікав і стрекотав, бекав і квилив у мішанині голосів усіх відомих, невідомих, домашніх, диких і міфічних тварин.

Перелякана Паветта замовкла, дивлячись на барона з широко розкритим ротом. Сила раптом ослабла.

— Тепер! — гаркнув Мишовур, вимахуючи прутиком. — Тепер, відьми́не!

Вдарили по ній. Зеленкувата сфера, що оточувала королівну, під ударом луснула, як мильна булька, а порожнеча миттю поглинула шаліючу в тронному залі Силу. Паветта тяжко звалилася на підлогу і розплакалася.

По хвилині тиші, яка аж у вухах дзвеніла за контрастом із недавнім чортівським весіллям, крізь румовища і знищення, крізь поламані меблі й безвладні тіла, з труднощами і зусиллями почали пробиватися голоси.

— Cuach op arse, ghoul y badraigh mai an cuach — повторював Крах ан Крайне, плюючи кров'ю, що стікала з прокушеної губи.

— Краху, опануйся, — насилу промовив Мишовур, обтріпуючи перед одягу від гречаної каші. — Не при жінках.

— Каланте. Кохана. Моя. Каланте! — повторював Айт Турзеах у перервах між поцілунками. Королева розплющила очі, але не намагалася визволитися з його обіймів.

— Айсте. Люди дивляться, — сказала.

— То й нехай.

— Чи хтось зволив би пояснити, що це було? — спитав мажордом Віссегерд, виповзаючи з-під зірваного аррасу.

— Ні, — відповів відьми́н.

— Медика! — тонко скрикнув Виндайм з Аттре, схилившись над Райнфарном.

— Води! — волав один із братів зі Трепту, Держигірка, власним каптаном намагаючись погасити тліючий гобелен. — Води, швидше!

— І пива! — прохрипів Кудкудак.

Кілька лицарів, які ще трималися на ногах, намагалися підвести Паветту, але вона відштовхнула їх руки, встала сама і непевним кроком пішла в бік каміну, біля якого сидів обпертий спиною об стіну Йожак, безуспішно намагаючись позбутися вимазаних кров'ю блях панцира.

— Теперішня молодь! — приснув Мишовур, глипнувши на них. — Рано починають! Тільки одне в них у голові.

— Ти про що?

— Чи ж ти не знаєш, відьми́не, що дівиця, себто незайманиця, не може уживати Сили?

— Дідько забери її незайманість, — відбуркнув Геральт. — Звідки в неї взагалі такі здібності? Наскільки знаю, ні Каланте, ні Роегнер…

— Успадкувала від дальших предків, звісна річ, — промовив друїд. — Її бабка, Адалія, розвідний міст рухом брів піднімала. Гей, Геральте, ану глянь! Їй все ще не досить!

Каланте, далі спираючись об плече Айста Турзеаха, вказала вартовим на пораненого Йожака. Геральт і Мишовур швидко наблизилися, але, як виявилося, потреби в цьому не було. Вартові відсахнулися від напівлежачої постаті, позадкували, шепочучи й бурмочучи.

Потворна морда Йожака розмазалася, розплилася, почала втрачати контури. Колючки і щетина, звиваючись, перетворилися на чорне блискуче кучеряве волосся і бороду, що обрамляла бліде вуглувате чоловіче обличчя із сильно виступаючим носом.

— Що… — заїкнувся Айст Турзеах. — Хто це? Йожак?

— Дуні, — ласкаво мовила Паветта. Каланте, стиснувши уста, відвернула голову.

— Заклятий? — шепнув Айст. — Але як…

— Пробило північ, — озвався відьми́н. — Саме зараз. Дзвін, який ми чули раніше, був непорозумінням і помилкою. Дзвонаря. Правда, Каланте?

— Правда, правда, — простогнав чоловік на ім'я Дуні, відповідаючи замість королеви, яка, зрештою, і не мала наміру відповідати. — А все-таки, може, аніж розмірковувати що і як, нехай хтось допоможе мені стягнути ці бляхи і викличе медика. Цей божевільний Райнфарн дзюгнув мене під ребро.

— Нащо нам медика? — сказав Мишовур, виймаючи прутик.

— Годі, — Каланте випросталася, гордо здіймаючи голову. — Годі цього. Коли вже все закінчиться, я б хотіла бачити вас у своїй кімнаті. Всіх вас. Айста, Паветту, Мишовура, Геральта і тебе… Дуні. Мишовуре?

— Так, королево.

— Чи цей твій прутик… Я забила хребет. І біля нього.

— Слухаюсь, королево.

III

—… проклін, — Дуні вів далі, потираючи скроні. — З народження. Я ніколи не довідався, з якої причини і хто це зробив. З півночі до світанку нормальна людина, після світанку… ви й самі бачили. Акерспарк, мій батько, хотів це приховати. У Майхті народ забобонний, чари й прокльони у королівській родині могли виявитися фатальними для династії. Один із батькових лицарів забрав мене з двору, виховав. Ми удвох скиталися світом, мандрівний лицар і зброєносець, а потім, коли він загинув, я блукав сам. Уже не пам'ятаю, від кого почув, що прокляття з мене може зняти дитина-несподіванка. Невдовзі після цього я зустрів Роегнера. А далі ви знаєте.

— Далі знаємо, точніше, здогадуємося, — кивнула Каланте. — особливо ж про те, що ти не чекав умовлених із Роегнером п'ятнадцяти років, а збаламутив мою доньку раніше. Паветто! Наскільки раніше?

Королівна опустила голову й підняла один палець.

— Ну й будь ласка. Ах ти мала відьмо. Під самим моїм носом! Хай я лишень довідаюся, хто його вночі впускав до замку! Хай я доберуся до двірських дам, з якими ти ходила збирати проліски. Проліски, побий його грім! І що ж тепер з вами робити?

— Каланте… — розпочав Айст.

— Спокійно, Турзеаху. Я ще не закінчила. Дуні, все дуже заплуталося. Ви з Паветтою вже рік разом, і що? І нічого. Це означає, що

ти не від того батька виторгував присягу. Приречення насміялося з тебе. Що за іронія, як каже тут присутній Геральт із Ривії.

— Дідько забирай приречення, присяги й іронію, — скривився Дуні. — Я кохаю Паветту, вона кохає мене, все інше неістотне. Ти, королево, не можеш ставати на дорозі до нашого щастя.

— Можу, Дуні, і то ще як можу, — усміхнулася Каланте однією із своїх безвідмовних посмішок. — Але, на твоє щастя, не хочу. Я перед тобою в боргу. Ти знаєш, за що. Я тоді намірилася… Мушу тебе перепросити, але я дуже цього не люблю. Отож, даю тобі Паветту — і на цьому ми сквиталися. Паветто? Ти, бува, не передумала?

Королівна заперечила, із запалом крутячи головою.

— Дякую, пані. Дякую, — усміхнувся Дуні. — Ти мудра й великодушна королева.

— Безперечно. І прекрасна.

— І прекрасна.

— Якщо бажаєте, залишайтеся обоє у Цинтрі. Тут люди не такі забобонні, як мешканці Майхту, і швидко звикнуть. Зрештою, ти і Йожаком був доволі милим. Але поки що не розраховуй на престол. Я маю намір ще трохи поправити при боці нового короля Цинтри. Шляхетний Айст із Скелліге зробив мені певну пропозицію.

— Каланте…

— Так, Айсте, я згодна. Ще ніколи я не чула любовного зізнання, лежачи на підлозі серед уламків власного трону, але… Як ти це сказав, Дуні? Все інше неістотне і нехай ніхто не стає на дорозі до мого щастя,

щиро раджу. А ви чого так витріщаєтеся? Я ще не така стара, як ви думаєте, дивлячись на мою майже заміжню дочку.

— Теперішня молодь, — пробурмотів Мишовур. — Яблуко від яблуні…

— Що ти там бурмочеш, чаклуне?

— Нічого, пані.

— От і добре. При нагоді, Мишовуре, маю до тебе пропозицію. Паветті потрібен учитель. Мусить навчитися, як поводитися зі своїм талантом. Я цей замок люблю і хочу, щоб він стояв так, як стоїть. А то при наступному нападі істерики в моєї обдарованої доньки може розвалитися. Що відповіси, друїде?

— Це для мене честь.

— Ще б пак, — королева повернула голову до вікна. — Вже світає. Пора…

Різко обернулася туди, де Паветта зі Дуні шепотілися, тримаючись за руки і ледь не стукаючись лобами.

— Дуні!

— Слухаю, королево?

— Ти чуєш? Світає! Вже ясно! А ти…

Геральт глянув на Мишовура, Мишовур на Геральта і обидва розреготалися.

— А чому вам так весело, чаклуни? Чи ж не бачите?

— Бачимо, бачимо, — запевнив Геральт.

— Ми чекали, доки ти сама побачиш, — пирснув Мишовур. — Мені було цікаво, коли ти здогадаєшся.

— Про що?

— Ти зняла прокліn. Ти його зняла, — промовив відьми́н. — В ту мить, коли ти сказала: "Даю тобі Паветту", приречення звершилося.

— Саме так, — підтвердив друїд.

— На богів, — повільно заговорив Дуні. — Нарешті! От дідько, я думав, що більше втішуся, що якісь сурми засурмлять чи що... Звичка. Королево! Спасибі. Павето, чуєш?

— Умгу, — відповіла королівна, не підіймаючи повік.

— Отож, — зітхнула Каланте, втомлено дивлячись на Геральта, — все закінчується добре. Правда, відьми́не? Проклін знято, готуємось до двох весіль, ремонт тронного залу триватиме з місяць, четверо вбитих, безліч поранених. Райнфарн із Аттре дихає на ладан. Радіймо. Ти знаєш, відьми́не, була така мить, коли я хотіла наказати тебе...

— Знаю.

— Але тепер мушу віддати тобі належне. Я бажала ефекту і маю ефект. Цинтра укладає спілку зі Скелліге. Моя дочка доволі добре виходить заміж. Якийсь час я думала, що це все і так відбулося б, згідно із приреченням, навіть якби я не залучила тебе на цей бенкет і не посадила біля себе. Але я помилялася. Стилет Райнфарна міг звести приречення нанівець. А Райнфарна стримав меч у відьми́нській руці. Ти чесно виконав свою роботу, Геральте. А тепер питання ціни. Кажи, чого ти бажаєш.

— Стійте, — втрутився Дуні, мацаючи перев'язаний бік. — Питання ціни, кажете. Це я боржник, я повинен…

— Не перебивай мене, зятю, — Каланте примружила очі. — Твоя теща не терпить, коли її перебивають. Затям це. І знай, що ти аж ніяк не боржник. Так склалося, що ти був об'єктом умови, яку я уклала з Геральтом із Ривії. Я вже казала, що ми сквиталися і не бачу сенсу нескінченно просити в тебе пробачення. Але умова і далі мене зобов'язує. Геральте, кажи. Твоя ціна.

— Гаразд, — відповів відьми́н. — Я прошу дати мені оту зелену стьожку, Каланте. Нехай вона завжди нагадує мені про колір очей найпрекраснішої з відомих мені королев.

Каланте засміялася і зняла з шиї смарагдове намисто.

— Оця блискітка, — сказала, — має камінці точнісінько такого відтінку. Залиши її собі разом із приємним спогадом.

— Можу я щось сказати? — скромно спитав Дуні.

— Звичайно, зятю, прошу, прошу.

— Я й далі вважаю, що маю перед тобою борг, відьми́не. Це моєму життю загрожував стилет Райнфарна. Це мене затовкли б стражники, якби не ти. Якщо зайшла мова про ціну, то заплатити її повинен я. Ручаюся, що я зумію це зробити. Чого ти бажаєш, Геральте?

— Дуні, — повільно вимовив Геральт, — Відьми́н, якому ставлять таке питання, зобов'язаний просити, щоб його повторили.

— То я повторю. Бачиш, я твій боржник ще з однієї причини. Коли я там, у тронному залі довідався, хто ти, то ненавидів тебе і дуже зле про тебе думав. Я вважав, що ти — сліпе кровожерливе знаряддя, що ти без

думки й чуття убиваєш, витираєш кров із леза та лічиш гроші. Натомість впевнився, що відьми́нська професія таки дійсно варта поваги. Ти обороняєш нас не лише від того Зла, яке чигає в мороку, але й від того, що ховається у нас самих. Шкода, що вас так мало.

Каланте всміхнулася. Вперше цієї ночі Геральт схильний був визнати, що то була щира посмішка.

— Гарно сказав мій зять. Я мушу додати ще два слова до сказаного ним. Рівно два. Вибач, Геральте.

— А я, — мовив Дуні, — повторюю. Чого ти бажаєш?

— Дуні, — серйозно сказав Геральт. — Каланте, Паветто. І ти, справедливий лицарю Турзеаху, майбутній королю Цинтри. Щоб стати відьми́ном, слід народитися в тіні приречення, а дуже небагато тих, хто так народжується. Тому нас так мало. Ми старіємо, гинемо, і не маємо кому передати нашу науку, наші вміння. Бракує нам наступників. А цей світ повен Зла, яке тільки й чекає, щоб нас забракло.

— Геральте, — шепнула Каланте.

— Так, королево, ти не помиляєшся. Дуні! Даси мені те, що маєш, а про що не знаєш. Я повернуся до Цинтри через шість років, щоб перевірити, чи було приречення прихильним до мене.

— Паветто, — Дуні широко розплющив очі. — Ти ж не…

— Паветто! — скрикнула Каланте. — Невже ж ти… Чи ти…

Королівна опустила очі та зашарілася. Тоді відповіла.

ГОЛОС РОЗУМУ 5

— Геральте! Гей! Ти тут?

Відьми́н підвів голову з-над пожовклих шорстких сторінок "Історії світу" Родеріка де Новембра — цікавого, хоч дещо суперечливого творіння, яке Геральт вивчав відучора.

— Тут. Що сталося, Неннеке? Я тобі потрібен?

— До тебе гості.

— Знову? Хто цього разу? Герцог Еревард власною персоною?

— Ні. На цей раз — Горицвіт, твій друзяка, той приплентач, нероба і трутень, цей жрець мистецтва, ясна і промениста зоря балади та любовного вірша. Як завжди, осяяний славою, надутий, наче свиняче пузо, та ще й смердить пивом. Хочеш його бачити?

— Авжеж. Він же мій приятель.

Неннеке пирхнула, стенула плечима.

— Не розумію я цієї приязні. Він — твоя цілковита протилежність.

— Протилежності притягуються.

— Очевидно. О, маєш, уже йде, — показала жриця рухом голови. — Твій знаменитий поет.

— Він справді знаменитий поет, Неннеке. Ти ж не казатимеш, що не чула його балад.

— Чула, — скривилася жриця. — Аякже. Що ж, я на цьому не розуміюся, може, й правда, що вміння вільно перестрибувати від

зворушливої лірики до найпаскуднішого плюгавства — це і є талант. Годі про це. Вибач, але я не складу вам компанії. Не маю сьогодні настрою ні на його поезію, ні на його вульгарні жарти.

З коридору долинув сріблястий сміх і дзенькіт лютні. На порозі бібліотеки виріс Горицвіт у фіалковому кубраку з мереживними манжетами і капелюшку набакир. Забачивши Неннеке, трубадур уклонився підкреслено низько, замітаючи долівку прип'ятим до капелюшка чаплиним пером.

— Моє глибоке шанування, превелебна матінко, — придуркувато забелькотів поет. — Слава Великій Мелітеле та її жрицям, скарбницям цноти і премудрості...

— Припини варнякати, Горицвіте, — порскнула Неннеке. — І не звертайся до мене "матінко". Мене тіпає від жаху на саму лиш думку про те, що ти міг би бути моїм сином.

Жриця крутнулася на п'ятах і вийшла, шурхочучи ризою, яка воліклася по підлозі. Горицвіт, кривляючись, удав поклін.

— Анітрохи не змінилася, — безтурботно промовив трубадур. — Далі зовсім не розуміє жартів. Розприндилася на мене, бо я, коли приїхав, побалакав хвилинку з воротаркою, премилою білявочкою з довгими віями, з дівочою косою, що сягала зграбної дупці, яку гріх було б не вщипнути. То я й ущипнув, а Неннеке, яка власне надійшла... Ет, що там. Здоров, Геральте.

— Здоров, Горицвіте. Звідки ти знав, що я тут?

Поет випростався, підсмикнув штани.

— Я був у Визимі, — сказав трубадур. — Почув про стригу, довідався, що тебе поранено. Зметикував, куди б ти міг поїхати на лікування. Ти вже здоровий, як бачу?

— Добре бачиш. Але спробуй пояснити це Неннеке. Сідай, побалакаємо.

Горицвіт сів, заглянув у книгу, що лежала на пюпітрі.

— Історія? — усміхнувся поет. — Родерік де Новембер? Читав, читав. Під час навчання в Оксенфуртській академії історія займала друге місце серед моїх улюблених предметів.

— А перше?..

— Географія, — серйозно повідомив поет. — Атлас світу був більший і за ним легше було заховати плящину горілки.

Геральт сухо засміявся, встав, вийняв з полиці "Таємниці магії та алхімії" Луніні й Тирсса і витягнув на світ Божий пузату, обплетену соломою посудину, що досі ховалася за товстим томищем.

— Ого, — явно звеселів бард. — Мудрість і натхнення, як бачу, й далі ховаються у книгозбірнях. Ооох! Оце мені до смаку! На сливках, еге ж? Так, оце й називається алхімією. Це ж і є той філософський камінь, який дійсно вартий пошуків. Твоє здоров'я, брате. Ооох, міцна, як зараза!

— Що тебе сюди привело? — Геральт узяв пляшку з рук поета, ковтнув і закашлявся, розтираючи забинтовану шию. — Куди прямуєш?

— Нікуди. Тобто — міг би податися туди, куди й ти. Міг би скласти тобі компанію. Думаєш ще довго тут бути?

— Ні. Місцевий герцог дав зрозуміти, що я не є бажаним гостем у його володіннях.

— Еревард? — Горицвіт знав усіх королів, князів, володарів і сеньйорів від Яруги аж до Драконових гір. — Плюнь на нього. Він не зважиться заїдатися з Неннеке, з богинею Мелітеле. Люди б йому за таке замок з димом пустили.

— Не хочу неприємностей. Я вже й так задовго тут сиджу. Їду на південь, Горицвіте. Далеко на південь. Тут нема для мене роботи. Цивілізація. На біса тут комусь здався відьми́н? Коли питаю про якусь роботу, всі витріщаються на мене, як на божевільного.

— Ет, вигадуєш. Яка там цивілізація? Я переправився через Буйну тиждень тому, а їдучи краєм наслухався різних оповідей. Тут мусять бути водяники, ресбаладизи, емпузи, літавці — всеможливе паскудство. Ти мусиш мати роботи по вуха.

— Оповідки я теж чував. Половина з них або вигадана, або перебільшена. Ні, Горицвіте. Світ змінюється. Щось закінчується.

Поет потягнув ковток із пляшки, примружив очі й важко зітхнув.

— Знову починаєш оплакувати свою сумну відьми́нську доленьку? Та ще й філософствувати? Бачу згубні наслідки читання невідповідних книг. Бо до того, що світ змінюється, додумався навіть старий пердун Родерік де Новембер. Мінливість світу — це, між іншим, єдина теза з його трактату, з якою можна беззаперечно погодитися. Але теза ця не настільки нова, щоб ти мене отут нею частував, роблячи при цьому міну мислителя, яка тобі абсолютно не до лиця.

Геральт, замість відповісти, ковтнув із пляшки.

— Так, так, — знову зітхнув Горицвіт. — Світ змінюється, сонце заходить, а горілка закінчується. Що ще закінчується, як гадаєш? Ти ж казав щось про кінець, філософе.

— Наведу тобі пару прикладів, — промовив Геральт після хвилинного мовчання. — З останніх двох місяців, проведених на тому березі Буйни. Якогось дня під'їжджаю, бачу — міст. Під мостом сидить троль, вимагає плату в кожного, хто проходить. Хто відмовляє — тому перебиває ногу, часом обидві. Йду отже до війта, скільки дасте, питаю, за того троля? Війт аж рота роззявив від здивування. Як то, питає, а хто міст буде лагодити, як троля не стане? Троль дбає про міст, постійно його рихтує в поті чола, і на совість, як виглядає. Дешевше виходить платити йому мито. Тож їду далі, гульк — вилохвістка. Невелика, з п'ять аршин від кінчика носа до кінчика хвоста. Летить, несе в кігтях вівцю. Їду до села, скільки, питаю, заплатите за зміюку. Селяни на коліна, не треба, кричать, то улюблений дракон наймолодшої доньки нашого барона, як йому луска зі спини впаде, то барон село спалить, а з нас шкуру здере. Їду далі, а голод усе дужче мені дошкуляє. Розпитую про роботу, є, авжеж, але яка? Тому впіймай русалку, тому німфу, іншому — лісницю… Геть одуріли, по селах людських дівок як маку, а їм нелюдських забаглося. Ще один просить — забий йому скорпіонника і дістань кісточку з його долоні, бо кажуть, що та кістка, змелена і всипана до юшки, підсилює потенцію…

— Ось це якраз нісенітниця, — укинув Горицвіт. — Я пробував. Нічогісінько вона не підсилює, а юшка від неї набирає такого смаку, наче була зварена на старих онучах. Ну але якщо люди вірять і ладні платити…

— Я не вбиватиму скорпіонників. Як і інших нешкідливих створінь.

— То ходитимеш голодний. Або зміниш професію.

— На яку?

— На будь-яку. Можеш, наприклад, зробитися жерцем. Непоганий би з тебе жрець вийшов — із твоїми принципами, моральністю, знаннями про природу людини і всякого створіння. Те, що не віриш у богів, не повинно зашкодити. Я знаю мало жерців, котрі вірять. Іди в жерці й перестань себе жаліти.

Горицвіт заклав ногу на ногу і зацікавлено приглядівся до стертої підошви.

— Ти мені, Геральте, нагадуєш літнього рибалку, який під кінець життя відкрив, що риба смердить, а від води тягне холодом і ломить кості. Будь послідовним. Балаканина і скарги нічого не змінять. Якби я побачив, що попиту на поезію більше немає, то повісив би лютню на кілочку і став би садівником. Вирощував би троянди.

— Не мели дурниць. Ти б не спромігся на таку жертву.

— Що ж, — погодився поет, далі вглядаючись у підошву, — може, й не спромігся б. Але наші професії де в чому різняться. Попит на поезію і звучання струн не спаде ніколи. З твоїм заняттям гірше. Ви, відьми́ни, самі позбавляєте себе роботи, поступово, але постійно. Що краще і сумлінніше ви працюєте, то менше маєте роботи. Адже вашою метою, сенсом вашого існування є світ без потвор, світ спокійний і безпечний. Тобто світ, у якому відьми́ни зайві. Парадокс, правда ж?

— Правда.

— Раніше, коли ще були єдинороги, існувала численна група дівчат, які берегли цноту, щоби могти їх ловити. Пам'ятаєш? А щуролови з сопілочками? Всі мало не билися за їхні послуги. А край їм поклали алхіміки, винайшовши ефективні отрути, а на це наклалося загальне одомашнення котів, тхорів і ласок. Тваринки були дешевші, симпатичніші й не лигали стільки пива. Вбачаєш аналогію?

— Вбачаю.

— Тож користуйся чужим досвідом. Цнотливиці від єдинорогів разом із роботою тут же втратили цноту. Деякі, бажаючи компенсувати собі роки утримання, були потім знамениті технікою й жагою. Щуролови… Ну… Їх краще не наслідуй, бо всі як один спилися і стали волоцюгами. Що ж, виглядає на те, що зараз прийшла черга відьми́нів. Читаєш Родеріка де Новембра? Є там, наскільки пам'ятаю, згадки про відьми́нів, про тих перших, що почали їздити світами якихось триста років тому. В часи, коли селяни виходили жати озброєними групами, села оточував потрійний частокіл, купецькі каравани нагадували переходи найманих армій, а на валах нечисленних міст день і ніч стояли готові до вистрілу катапульти. Бо ми, люди, були тут зайдами. Цією землею володіли дракони, мантикори, грифи й амфісбени, вампіри, вовкулаки і стриги, шишимори, химери й літавці. І землю цю треба було відбирати у них шмат за шматом, кожну долину, кожен перевал, кожен бір і кожну галявину. І вдалося це нам не без неоціненної допомоги відьми́нів. Але ті часи минули, Геральте, минули безповоротно. Барон не дозволяє вбити вилохвістку, бо це, напевно, останній драконід у радіусі тисячі миль і не наганяє страху, а збуджує лише співчуття й ностальгію за давніми часами. Троль під мостом зжився з людьми, це вже не потвора, якою лякають дітей, а релікт і місцева приваба, до того ж корисна. А емпузи, мантикори, амфісбени? Сидять собі у гущавинах і неприступних горах…

— Отож я мав рацію. Щось закінчується. Подобається це тобі чи ні, але щось закінчується.

— Мені не подобаються твої штамповані фрази. Не подобається міна, з якою ти їх виголошуєш. Що з тобою діється? Я тебе не впізнаю, Геральте. Еее, до біса, їдьмо мерщій на південь, у ту дику сторону. Як зарубаєш пару потвор, твоя нудьга промине відразу. А потвор там має бути чимало. Кажуть, що як стара баба втомиться там від життя, то йде сама-самісінька до лісу по хмиз, не беручи зі собою рогатини. Результат гарантований. Ти мусиш лишитися там жити.

— Може, й мушу. Але не лишуся.

— Чому? Там відьми́нові простіше заробити.

— Заробити простіше, — Геральт ковтнув із пляшки. — Але витратити складніше. До того ж там їдять пенцак і просо, пиво смакує як сцяки, дівчата не миються, а комарі кусають.

Горицвіт голосно зареготав, спираючись потилицею об полицю й обтягнуті шкірою корінці книжок.

— Просо і комарі! Це мені нагадує нашу першу спільну мандрівку на край світу — мовив поет. — Пам'ятаєш? Ми познайомилися на празнику в Ґулеті й ти мене підмовив…

— Це ти мене підмовив. Ти ж мусив тікати з Ґулети, мов огню вхопивши, бо дівчина, якій ти засадив прямісінько під сценою для музикантів, мала чотирьох дужих братів. Шукали тебе по всенькому місту, погрожуючи каструвати і виваляти в смолі та тирсі. Тому ти й причепився тоді до мене.

— А ти мало зі штанів не вискочив з радості, що знайшов товариша. До того часу в дорозі ти міг порозмовляти хіба що з конем. Але хай буде, маєш рацію, було так, як ти кажеш. Я й справді мусив тоді на якийсь час зникнути, а Долина Квітів видавалася мені для цього найкращим місцем. Це ж мав бути край залюдненого світу, форпост цивілізації й Нового, найдальша точка на межі двох світів… Пам'ятаєш?

— Пам'ятаю, Горицвіте.

КРАЙ СВІТУ

I

Горицвіт обережно спустився зі східців корчми, несучи дві посудини, через вінця яких перетікала піна. Лаючись упівголоса, протиснувся через групку цікавської дітвори, що товклася довкола. Навкіс перейшов через подвір'я, обминаючи коров'ячі коржі.

Довкола виставленого на майдані стола, при якому відьми́н розмовляв зі старостою, зібралося кільканадцять поселян. Поет поставив кухлі на стіл, сів сам. Негайно ж зорієнтувався, що за час його короткої відсутності розмова не просунулася вперед ні на п'ядь.

— Я відьми́н, пане старосто, — не знати вже котрий раз повторив Геральт, обтираючи пивну піну з губ. — Нічим не торгую, не вербую до війська і не вмію лікувати від сапу. Я відьми́н.

— Професія така, — невідомо вже котрий раз пояснив Горицвіт. — Відьми́н, зрозуміло? Вбиває стриг і упирів. Усяке паскудство винищує. Робота в нього така, за гроші. Розумієте, старосто?

— Ага! — чоло старости, зоране глибокими борознами тяжкого процесу мислення, розгладилося. — Відьми́н! Так би й відразу.

— От-от, — підтвердив Геральт. — Відразу ж і питаю: чи знайдеться тут в околиці якась робота для мене?

— Аааааааа — на обличчі старости знову з'явився вираз процесу мислення. — Робота? Себто ті… Ну… Живогризи? Питаєте, чи суть тут живогризи?

Відьми́н усміхнувся і кивнув головою, тручи нігтем мізинця сверблячу від куряви повіку.

— Суть, — підтвердив староста через якийсь час. — О, тамкай дивіться, видите ті гори? Тамкай ельфи мешкають, там їх царство-

господарство. Палаци їхнії, кажу вам, цілі зі щирого золота. Ого, пане! Ельфи, кажу вам. Страх. Хто туди не йшов, то назад не вертався.

— Я так і думав, — холодно відповів Геральт. — Тому я туди й не вибираюся.

Горицвіт безсоромно зареготав. Староста, як Геральт і очікував, довго мислив.

— Ага, — сказав врешті. — Айно так. Але в нас інші живогризи суть. Видно, з ельфійського краю лізуть. О, пане, є їх до трясці. Зчислити трудно. А найгірша то Мора буде, правда, людиска?

"Людиска" пожвавішали й облягли стіл з усіх боків.

— Мора! — сказав один. — Так, так, добре староста каже. Бліда дівиця, по хатах ходить перед світанком, а діти через те мруть!

— І Куць, — докинув інший, вояка з місцевої вартівні. — Коням гриви заплітає по стайнях.

— І кажани! Кажани суть.

— І віли! Короста від них обсипає!

Наступні кілька хвилин були зайняті інтенсивним переліком потвор, які вже уїлися місцевим мешканцям своїми негідними вчинками або самим лише фактом існування. Геральт і Горицвіт довідалися про Злидні та мамунів, через яких достойні мужі не можуть втрапити додому, особливо на п'яну голову, про літавицю, що літає й коровам молоко спиває, про голову на павучих ніжках, що бігає лісами, про хобольдів у червоних шапочках і про грізну щуку, яка вириває бабам білля з рук при пранні, а не оглянешся, як візьметься за самих бабів. Не обійшлося, як звичайно, без інформації про те, що стара Нарадкова літає вночі на

помелі, а вдень вагітним плоди виганяє, що мірошник підмішує до борошна мелені жолуді, а певний Дуда назвав королівського управителя злодієм і сволоцюгою.

Геральт спокійно вислухав, підтакуючи з удаваним інтересом, задав кілька питань, головним чином про дороги й топографію терену, після чого встав і кивнув Горицвітові.

— Ну що ж, бувайте, добрі люди. Невдовзі повернуся, то й побачимо, що можна буде зробити.

Обоє мовчки їхали вздовж хат і плотів, у супроводі собачого гавкання й дитячого вереску.

— Геральте, — озвався врешті Горицвіт, вставши в стременах і зриваючи дорідне яблуко з гілки, що виступала за огорожу саду. — Ти всю дорогу нарікав, наче тепер тобі все важче знайти заняття. А з того, що я тут почув, випливає — до зими тут працюватимеш і то без відпочинку. Ти б трохи грошей заробив, я мав би теми для балад. Поясни мені, чому ми звідси від'їжджаємо?

— Я б тут, Горицвіте, ані шеляга не заробив.

— Чому?

— Бо в тому, що вони говорили, не було жодного правдивого слова.

— Ти про що?

— Жодне зі створінь, про яке тут говорили, не існує.

— Мабуть, жартуєш! — Горицвіт виплюнув зернятко й кинув огризком у лататого пса, особливо завзятого на кінські бабки. — Ні, це

неможливо. Я до цих людей придивлявся, а я на людях знаюся. Вони не брехали.

— Ні, — згодився відьми́н. — Не брехали. Вони глибоко у все це вірили. Що не змінює факту…

Поет якийсь час мовчав.

— Жодна з цих потвор… Жодна? Не може бути! Щось із названого ними мусить існувати. Хоч щось. Зізнайся.

— Зізнаюсь. Одне напевно є.

— Отож! Що?

— Кажани.

Виїхали за останні паркани, на гостинець серед жовтих від ріпаку загонів і ланів збіжжя, яке хвилями ходило під вітром. Дорогою назустріч їм тяглися навантажені вози. Бард перекинув ногу через луку сідла, спер лютню об коліно і вибринькував на струнах тужні мелодії, помахуючи рукою підтиканим дівчатам, які йшли узбіччями з граблями на міцних плечах і підсміювалися.

— Геральте! — сказав він раптом. — Та ж потвори існують. Може, не стільки їх, як раніше, може, не за кожним деревом причаїлися, але ж таки є. Існують. То нащо люди додатково вигадують ще й неіснуючих? Ти не задумувався над причиною цього?

— Задумувався, славний поете. Навіть знаю ту причину.

— Ну-ну?

— Люди, — Геральт відвернув голову, — люблять вигадувати жахи і жахіття. Через це самі собі видаються менш жахливими. Коли топляться в горілці, ошукують, крадуть, б'ють дружину посторонками, морять голодом стареньку бабцю, товчуть сокирою зловленого в пастку лиса чи обтикають стрілами останнього вцілілого єдинорога, то й тоді люблять думати, що є і щось жахливіше від них — хоча б Мора в хаті перед світанком. Тоді їм якось відлягає від серця і легше жити.

— Я запам'ятав, — сказав Горицвіт, помовчавши хвилину. — Підберу рими і складу про це баладу.

— Склади. Тільки на аплодисменти не розраховуй.

Їхали повільно, але невдовзі втратили з очей останні хатини селища. Потім перетнули лінію заростих лісом косогорів.

— Ха! — Горицвіт стримав коня, розглянувся. — Подивися, Геральте. Як гарно! Ідилія, чорт забирай. Око тішиться!

Територія за косогорами плавно опадала до рівних, пласких полів, порізаних різноколірною рослинною мозаїкою. Посередині, круглі і правильні, як листок конюшини, склилися плеса трьох озер, оточених темними смугами густого вільшанику. На обрії вимальовувалася імлиста синя лінія гір, що височіли над чорною безформною плямою лісу.

— Їдьмо, Горицвіте.

Гостинець вів просто до озер вздовж греблі і схованих у вільшанику ставів, повних крякаючих качок, крижнів, чирянок, чапель і пірникоз. Численність пернатих дивувала — всюди були помітні сліди людської діяльності: греблі доглянуті, обкладені фашиною, спусти для води зміцнені камінням і балками. Водозливи при ставках, зовсім не перегнилі, весело цюркали потічками. У надозерних очеретах видно

було човни й помости, а з плес стирчали жердини розставлених неводів і верш.

Горицвіт озирнувся.

— Хтось їде за нами! — сказав він схвильовано. — На возі!

— Дивовижа, — зіронізував відьми́н, не оглядаючись. — А я думав, що тут на кажанах їздять.

— Знаєш, що я тобі скажу? — відбуркнув трубадур. — Чим ближче до краю світу, тим ти дотепніший. Аж страх подумати, до чого воно дійде!

Їхали не поспішаючи, а оскільки запряжений парою рябих коней драбинчастий віз був порожнім, то швидко їх наздогнав.

— Тпррру, — візник стримав коней саме за ними. Був у кожусі, вдягненому просто на голе тіло, а волоссям обріс аж по брови. — Славлю богів, милостивці!

— І ми, — відповів Горицвіт, обізнаний зі звичаями, — їх славимо.

— Якщо хочемо, — буркнув про себе відьми́н.

— Я Кропивкою звуся, — сповістив візник. — Приглядався, як ви зі старостою з Верхнього Посаду розмовляли. Знаю, що ви відьми́ном суть.

Геральт випустив віжки, дозволив кобилі попирхати на придорожню кропиву.

— Чув я, — провадив далі чоловік у кожусі, — які вам староста баляндраси плів. Бачив я вашу міну і не див мені було. Давно я таких смалених дубів і груш на вербі не чував.

Горицвіт засміявся. Геральт пильно придивлявся до чоловіка, нічого не кажучи. Чоловік, званий Кропивкою, кашлянув.

— А не хотіли б ви взятися за справжню, порядну роботу, пане відьми́не? Суть тут дещо для вас.

— А що таке?

Кропивка не спустив очей.

— Нащо про інтереси на гостинці розмовляти? До мене їдьмо, у Нижній Посад. Там і поговоримо. Ви ж і так туди їдете.

— Чому ви так вирішили?

— Тому, що тут іншої дороги нема, а ваші коні у той бік мордою, а не хвостом повернені.

Горицвіт знову засміявся.

— Що на це скажеш, Геральте?

— Нічого, — відповів відьми́н. — Нащо про інтереси при гостинці розмовляти. То в дорогу, мосьпане Кропивко!

— Приторочуйте коней до драбини та й сідайте на віз, — запропонував чоловік. — Зручніше буде. Чого зад на кульбаці бити?

— Свята правда.

Видряпалися на віз. Відьми́н з насолодою простягнувся на соломі. Горицвіт, видно, переживаючи за свій елегантний зелений кубрак, сів на

дошку. Кропивка цмокнув коням, віз заторохтів по зміцненій балками греблі..

Переїхали через міст над каналом, зарослим лататтям і ряскою, проминули смугу скошених лугів. Далі, скільки оком сягнути, тяглися оброблені поля.

— Аж вірити не хочеться, що то край світу, кінець цивілізації, — промовив Горицвіт. — Та ти подивися тільки, Геральте! Жито як золото, а в тій кукурудзі вершник з конем сховається. Або ріпа, глянь, яка велицюзна.

— Ти що, в хліборобстві тямиш?

— Ми, поети, в усьому мусимо тямити, — зверхньо промовив Горицвіт. — Інакше скомпрометуємося, віршуючи. Вчитися треба, друже, вчитися. Від хліборобства залежить доля світу. Хліборобство годує, одягає, від холоду захищає, спонукає до розваг і підтримує мистецтво.

— З розвагами і мистецтвом ти дещо пересадив.

— А горілку з чого гонять?

— Розумію.

— Замало розумієш. Учися. Подивися на ці фіолетові квіти — то люпин.

— Як по правді, то це вика, — втрутився Кропивка. — Ви люпину не бачили чи як? Але в одному ви-те, пане, вцілили. Все тут родиться на славу і росте, аж любо. Тому й кажуть: Долина Квітів. Тим-то наші діди тут і осіли, ельфів попереду звідси витуривши.

— Долина Квітів або Доль Блатанна, — Горицвіт штовхнув ліктем розтягнутого на соломі відьми́на. — Чув? Ельфів витуривши, але стару ельфійську назву не змінивши. Брак фантазії. А як вам тут живеться з ельфами, господарю? Вони ж коло вас у горах, за межею.

— Не ліземо одні до одних. Вони собі, ми собі.

— Найкращий вихід, — вирішив поет. — Правда, Геральте?

Відьми́н не відповів.

II

— Дякую за частування, — Геральт облизав кістяну ложку і вклав її до порожньої миски. — Стократ дякую, пане-господарю. А тепер, коли дозволите, перейдемо до справи.

— Айно, май добре, — згодився Кропивка. — Як, Дхуне?

Дхун, старший Нижнього Посаду, велетень із понурим поглядом, кивнув дівчатам, ті поспіхом зібрали посуд зі столу й залишили світлицю, на виразний жаль Горицвіта, який від початку гостини шкірив до них зуби і смішив невигадливими жартами.

— Слухаю, — промовив Геральт, дивлячись у вікно, з-за якого долинав стукіт сокир і звук пиляння. На подвір'ї кипіла якась робота при дереві, гострий запах живиці чути було аж у кімнаті. — Кажіть, чим можу прислужитися?

Кропивка глянув на Дхуна. Старший осади кивнув головою, відкашлявся.

— Айно, то так, — сказав він. — Суть тут одне поле…

Геральт під столом дав копняка Горицвіту, котрий вже готувався до злобного коментаря.

— Поле, — тяг далі Дхун. — Так кажу, Кропивко? Довгий час лежало те поле відлогом, але заорали-сьмо його і тепер садимо тамка коноплі, хміль і льон. Кусень поля, кажу вам. Аж по сам бір сягає.

— І що? — не витримав поет. — Що там з тим полем?

— Айно, — Дхун підняв голову, почухався за вухом. — Дідько там товчеться.

— Що? — пирснув Горицвіт. — Хто товчеться?

— Таж кажу. Дідько.

— Який дідько?

— А який має бути? Дідько та й годі.

— Дідьків немає!

— Не втручайся, Горицвіте, — промовив Геральт спокійним голосом. — А ви кажіть далі, мосьпане Дхуне.

— Та ж кажу: дідько.

— Це я вже знаю, — Геральт, коли хотів, міг бути напрочуд терплячим. — Розкажіть, як виглядає, звідки взявся, в чому вам заважає. По черзі, якщо ваша ласка.

— Айно, — Дхун підняв ґудзувату долоню й почав лічити, з великим зусиллям відгинаючи пальці. — По черзі, їй-же, мудрий з вас-те чоловік.

Айно, так. Виглядає він, пане, як дідько, викапаний дідько. Звідки взявся? Айно нізвідки. Стук, грюк, шасть, прасть і видимо: дідько. А заважати, то, по правді, не дуже й заважає. Буває навіть, що помагає.

— Допомагає? — зареготав Горицвіт, намагаючись витягнути муху з пива. — Дідько?

— Не втручайся, Горицвіте. Кажіть далі, пане Дхуне. Як же вам допомагає цей, як ви казали…

— Дідько, — з притиском вимовив кметь. — Айно, помагає так: ґрунт удобрює, груддя розпушує, кротів гонить, птахів страшить, ріпу й буряки доглядає. Та й гусениць, що в капусті водяться, з'їдає. Але й капусту теж, по правді, з'їдає. Йому лиш би жерти. От, як то дідько!

Горицвіт знову зареготав, після чого пштрикнув пальцями й вистрілив змоченою пивом мухою в кота, що спав біля печі. Кіт відкрив одне око й докірливо глянув на барда.

— Однак же, — спокійно сказав відьми́н, — ви готові мені заплатити, щоби позбутися того дідька, так? Іншими словами, не хочете його в околиці?

— А хто ж би, — понуро глянув Дхун, — хотів дідька на вітцівщині? Це наша земля, з діда-прадіда, з королівського пожалування, й дідькові до неї зась! Плювали ми на його поміч, що в нас, своїх рук нема? А то, пане відьми́не, не дідько, а злісний бидляк, і в голові в нього, даруйте на слові, насрано так, що витримати тяжко. Не знати зранку, що йому ввечір стрілить. То, пане, в криницю напаскудить, то за дівкою гонить, страшить, грозиться, що як піймає, то грати буде. Краде, пане, худобу і припаси. Нищить і псує, капостить, на греблі риє, ями копає як водяний щур чи бобер якийсь, вода з одного ставу цілком витекла й коропи поснули. В стогу люльку палив, курчий син, усе сіно пустив із димом…

— Зрозуміло, — перебив Геральт. — То все-таки заважає?

— Ні, — покрутив головою Дхун. — Не заважає. От, батярує.

Горицвіт відвернувся до вікна, ледь стримуючи сміх. Відьми́н мовчав.

— Та що тут казати, — обізвався мовчазний досі Кропивка. — Відьми́н ви-те чи ні? То й зробіть із тим дідьком лад. Ви роботи глядали у Верхньому Посаді, сам-їм чув. От вам і робота. Заплатимо май добре, як годиться. Але зважте: не хочемо, щоб ви дідька вбивали. Що ні, то ні.

Відьми́н підняв голову й паскудно усміхнувся.

— Цікаво, — сказав він. — Не щодня таке трапляється.

— Що? — зморщився Дхун

— Нещоденна умова. Звідки таке милосердя?

— Не літь убивати, — Дхун ще більше зморщився, — бо в сесій Долині…

— Не літь та й годі, — урвав Кропивка. — Зловіть тільки його, пане, або ж виженіть за сьому гору. А ми при заплаті вас не скривдимо.

Відьми́н мовчав і далі усміхався.

— Ну що, по руках? — спитав Дхун.

— Я б хотів спершу до нього придивитися, до того вашого дідька.

Кметі перезирнулися.

— Ваше право, — промовив Кропивка, після чого встав. — І ваша воля. Дідько вночі по всій околиці гуляє, але за дня десь у коноплях сидить. Або між старими вербами на багниську. Там можете до нього придивлятися. Ми вас не підганяємо. Хочете відпочити, — відпочивайте, скільки треба. Ні вигоди, ні їжі не поскупимо, як гостинність каже. Бувайте.

— Геральте, — Горицвіт зірвався з ослінчика, виглянув на подвір'я, на селян, що віддалялися від хати. — Щось я нічого не розумію. І дня не минуло, відколи ми розмовляли про уявних потвор, а тут ти раптом наймаєшся дідьків ловити. Та ж про те, що дідьки — це вигадки, міфічні створіння, знає кожен, окрім найтемніших селюків. Звідки такий несподіваний запал? Закладуся, знаючи тебе трохи, що ти не принизився до забезпечення нам в такий спосіб нічлігу, харчу й обпирання ?

— Авжеж, — скривився Геральт. — Виглядає так, що ти мене вже трохи знаєш, музи́ко.

— Тоді не розумію.

— А що тут розуміти?

— Дідьків немає! — гукнув поет, остаточно розбудивши кота. — Немає! Дідьки не існують, до дідька!

— Правда, — всміхнувся Геральт. — Але я, Горицвіте, ніколи не міг устояти перед спокусою подивитися на щось таке, чого не існує.

III

— Одне зрозуміло, — мугикнув відьми́н, оглядаючи сплутані конопляні джунглі, що розкинулися перед ним. — Цей дідько аж ніяк не дурень.

— Чому ти так вважаєш? — зацікавився Горицвіт. — Тому, що він сидить у непрохідних хащах? На це й зайцю розуму досить.

— Ідеться про особливі властивості конопель. Таке величезне поле випромінює потужну антимагічну ауру. Більшість заклять тут не спрацьовує. Б'юся об заклад, що це не випадково. Батяр відчуває ауру і знає, що тут він у безпеці.

Горицвіт відкашлявся, поправив штани.

— Мені цікаво, — сказав він, чухаючи чоло під капелюшком, — як ти за це візьмешся, Геральте. Я ж тебе ніколи за роботою не бачив. Припускаю, що ти дещо знаєш про ловитву дідьків. Я намагаюся згадати деякі старовинні балади. Була одна така, про бабу й дідька, непристойна, але кумедна. Баба, слухай,…

— Відчепися, Горицвіте, зі своєю бабою.

— Як хочеш. Я ж тільки хотів допомогти, нічого більше. Не варто легковажити старовинними пісеньками, в них нагромаджений досвід поколінь. Є ще балада про парубка на ім'я Йолопп, який…

— Перестань молоти язиком. Час братися за працю. Заробляти на харч і обпирання.

— Що ти хочеш зробити?

— Понишпорю трохи в коноплях.

— Оригінально, — пирснув трубадур. — Хоча невишукано.

— А як би ти за це взявся?

— З розумом, — напиндючився Горицвіт. — Спритно. Хоча б із облавою. Я б вигнав дідька з хащів, а в чистому полі догнав би його верхи і піймав на аркан. Що ти про це думаєш?

— Доволі цікава концепція. Не виключено, що могла б і вдатися, якби ти захотів стати учасником, бо для такої операції потрібно щонайменше двох. Але поки що ми не полюємо. Поки що я хочу зорієнтуватися, що воно таке, той дідько. Тому хочу поникати в коноплях.

— Гей! — щойно помітив бард. — Ти не взяв меча!

— А нащо? Я теж знаю балади про дідьків. І баба, і парубок на ім'я Йолопп обійшлися без меча.

— Гммм.. — Горицвіт розглянувся. — А мусимо пхатися в саму середину цих хащів?

— Ти не мусиш. Можеш повернутися в село і там чекати на мене.

— О, ні, — запротестував поет. — Щоб я пропустив таку нагоду? Я теж хочу побачити дідька, переконатися, чи дійсно він такий страшний, як його малюють. Я питав, чи необхідно пертися через коноплі, якщо там є стежка.

— І справді, — Геральт заслонив очі долонею. — Є стежка. Скористаємося нею.

— А якщо це дідькова стежка?

— Тим краще — не треба буде довго ходити.

— Знаєш, Геральте, — тарахкотів бард, крокуючи за відьми́ном вузькою, нерівною стежкою серед конопель. — Я завжди думав, що

"дідько" — це така метафора, вигадана, щоб легше було лаятися. "Щоб тебе тристенний дідько мучив", "дідько б його вхопив", "йди до дідька". Ми так кажемо загальницею. Половинчики, коли бачать над'їжджаючих гостей, кажуть: "Знову когось дідьки несуть". Краснолюди лаються "Duwel hoael", коли щось їм не виходить, а кепський товар називають: "Duweisheyss". У Старшій мові є така приказка: "A d'yaebl aep ars", що означає...

— Я знаю, що це означає. Перестань теревенити, Горицвіте.

Горицвіт замовк, зняв оздоблений чаплиним пером капелюшок, обвіявся ним і витер спітніле чоло. В гущавині панувала тяжка, волога, задушлива спека, ще й підсилена густим запахом квітучих трав і бур'янів. Стежка легко повертала, а відразу ж за скрутом закінчувалася невеликою полянкою, витоптаною серед рослин.

— Подивися, Горицвіте.

В самому центрі полянки лежав великий плоский камінь, на якому стояло кілька глиняних мисочок. Між мисочками впадала в очі згоріла майже до кінця лойова свічка. Геральт бачив приклеєні до коржиків розтопленого лою зерна кукурудзи і бобу, а також інші, нерозпізнані точніше зернятка й насінини.

— Я так і думав, — пробуркотів. — Приносять йому жертви.

— Справді, — сказав поет, вказуючи на свічку. — І дідьку недогарок світять. Але годують його, бачу, зернятами, наче чижика якогось. Зараза, що це за холерний хлів, все аж липне від меду й дьогтю. Що...

Дальші слова барда заглушило грізне і гучне бекання. В коноплях щось зашелестіло і затупало, після чого з гущавини з'явилося найдивніше створіння, яке Геральтові доводилося бачити.

Створіння мало трохи більше сажня зросту, витрішкуваті очі, козячі роги й бороду. При вигляді губ, рухливих, розділених і м'яких, на думку теж спадала ремигаюча коза. Нижня частина тіла створіння аж по роздвоєні ратиці була покрита довгою, густою темно-рудою шерстю. Ще дивогляд міг похвалитися довгим, закінченим пензлеподібною китичкою хвостом, яким енергійно замітав.

— Ук! Ук! — гукнула почвара, перебираючи ратицями. — Чого вам? Геть, геть, бо сколю рогами, ук, ук!

— Чи тебе хтось копав колись у зад, козлику? — не витримав Горицвіт.

— Ук! Ук! Беееее! — забекав козел. Важко було зрозуміти, що це мало означати: підтвердження, заперечення чи мистецтво заради мистецтва.

— Замовчи, Горицвіте, — грізно сказав відьми́н. — Ні слова.

— Блеблеблебееееее! — люто забулькотіла дивна істота, причому її верхня губа широко розійшлася, показуючи жовті кінські зуби. — Ук! Ук! Ук! Блееубееееублеуубеее!

— Повністю згоден, — кивнув головою Горицвіт. — Катеринка і дзвоник твої, повертатимешся додому — забирай.

— Перестань, холера б тебе..., — прошипів Геральт. — Ти все псуєш. Залиш при собі свої дурні жарти...

— Жарти! — гучно ревнув козлорогий і підстрибнув. — Жарти, беее, беее! Нові жартівники прийшли, що? Залізні кульки принесли? Я вам покажу залізні кульки, ви, поганці, ук, ук, ук! Жартів вам захотілося, беееее? От вам ваші жарти! От вам ваші кульки! От!

Істота підстрибнула і різко махнула рукою. Горицвіт заячав і сів на стежці, тримаючись за чоло. Істота забекала, замахнулася знову. Біля Геральтового вуха щось свиснуло.

— От вам ваші кульки! Бееее!

Залізна кулька діаметром у палець лупнула відьми́нові в плече, наступна влучила Горицвітові в коліно. Поет брудно вилаявся і кинувся навтьоки. Геральт без зволікання побіг слідом, а кульки свистіли в нього над головою.

— Ук! Ук! Бееее! — вереснув козлорогий, підстрибуючи. — Я вам покажу кульки! Жартівники срані!

Кулька засвистіла в повітрі. Горицвіт вилаявся ще брудніше і вхопився за потилицю. Геральт кинувся вбік, між коноплі, але не уник пострілу, який поцілив йому в лопатку. Треба визнати, що дідько метав кульки страшенно влучно і мав їх, схоже, невичерпний запас. Відьми́н, петляючи у хащах, ще встиг почути тріумфальне бекання переможного дідька, а відразу ж по тому — свист чергової кульки, прокляття і тупання ніг Горицвіта, який тікав стежкою.

А потім запала тиша.

IV

— Ну, знаєш, Геральте, — Горицвіт приклав до чола охолоджену у відрі підкову. — Цього я не сподівався. Така рогата козлоборода почвара, такий волохатий цап, а погнав тебе, як бабака. А я дістав по лобі. Подивися, яка ґуля!

— Ти її вже вшосте показуєш. Вона від цього цікавішою не стає.

— Але ж ти знаєш, що сказати! А я думав, що при тобі буду в безпеці.

— Я не просив, щоб ти ліз за мною в коноплі. Просив, натомість, щоб ти тримав язика за зубами. Не послухав — терпи. Тільки, будь ласкав, мовчки, бо саме йдуть.

До світлиці ввійшли Кропивка і кремезний Дхун. За ним дріботіла сивенька бабуся, зігнута у три погибелі. Поводирем бабусі було вкрай худюще світловолосе дівча-підліток.

— Мосьпане Дхуне, мосьпане Кропивко, — розпочав відьми́н без вступу. — Перш, ніж вирушити, я питав, чи ви намагалися щось самостійно вчинити проти вашого дідька. Ви відповіли, що ні. Я маю підстави припускати, що було інакше. Чекаю пояснень.

Поселяни пошепталися між собою, після чого Дхун покашляв у кулак і зробив крок уперед.

— Добре кажете, пане. Даруйте нам. Збрехали-сьмо, бо сором нас пік. Хотіли ми самі дідька перехитрити, так, щоб пішов він од нас геть…

— Як саме?

— В нас у Долині, — повільно промовив Дхун, — вже й раніше всілякі страховища з'являлися. Літаючі шаркані, земні ресбаладизи, вурдалаки, упирі, велицюзні павуки та змії. А ми завжди способу на цю нечисту силу в нашій книзі шукали.

— У якій книзі?

— Покажіть книго, бабко. Книгу, кажу! Книгу! А, грець мене поб'є і кров залиє! Глуха, сли пень. Лілє, скажи бабці, щоб книгу показала.

Світловолоса дівчина вирвала велику книгу з гачкуватих пальців старої та подала її відьми́нові.

— У книзі тій, — тягнув Дхун, — котру в нашому роді маємо від найдавніших часів, суть способи на всякі потвори, чари і прасунки, які на світі були, суть альбо будуть.

Геральт обернув у долонях важкий, товстий, оброслий жирною курявою томище. Дівчина все ще стояла перед ним, мнучи долонями фартушок. Вона була старшою, ніж йому видалося відразу, — вводила в оману її тендітна постать, така відмінна від міцної статури інших дівчат із селища, її ровесниць.

Відьми́н поклав книгу на столі й перегорнув тяжку дерев'яну обкладинку.

— Ану подивися, Горицвіте.

— Перші Руни, — оцінив бард, заглядаючи йому через плече і все ще притискаючи підкову до чола. — Найстарше письмо, використовуване до появи сучасної абетки. Базується на ельфійських рунах і краснолюдських ідеограмах. Кумедний синтаксис, але так колись говорили. Цікаві гравюри та ілюстрації. Такі речі, Геральте, нечасто трапляються. А якщо трапляються, то у храмових книгозбірнях, а не в селах на краю світу. На всіх богів, звідки це у вас, кохані поселяни? Ви ж не будете запевняти, що вмієте це читати? Бабко? Ти вмієш читати Перші Руни? Вмієш читати які-небудь руни?

— Щоооо?

Світловолоса дівчина наблизилася до бабки і щось їй шепнула просто у вухо.

— Читати? — старенька показала в усмішці беззубі ясна. — Я? Ні, золотенький. Я тим умінням не владаю.

— Поясніть мені, — холодно промовив Геральт, повернувшись до Дхуна і Кропивки, — як же ви користаєте з книжки, не вміючи читати руни?

— Найстарша бабка завжди знає, що в книзі пише, — понуро вимовив Дхун. — А того, що знає, вчить якусь молоду, коли вже їй у землю пора. Самі бачите, що нашій бабці вже пора. Отож бабка пригорнула Лілє і вчить її. Але поки що бабка краще знає.

— Стара відьма і молода відьма, — впівголоса сказав Горицвіт.

— Якщо я правильно зрозумів, — недовірливо перепитав Геральт, — бабка знає всю книгу напам'ять? Чи так? Бабцю?

— Всю ні, та де там, — відповіла бабка, знову за посередництвом Лілє, — лишень те, що при картинці пише.

— Ага, — Геральт навмання відкрив книгу. Картинка на надірваній сторінці зображала плямисту свиню з рогами у формі ліри. — Похваліться тоді, бабуню. Що тут написано?

Бабка зацямкала, придивилася до гравюри і заплющила очі.

— Тур рогатий альбо таврус, — продекламувала вона. — Неуками зюбром званий хибно. Роги має і бодає ними…

— Досить. Дуже добре, справді, — відьми́н перегорнув кілька липких сторінок. — А тут?

— Хмарники і планетники різні суть. Тії дощ лиють, тамтії вітер сіють, овії перунами мечуть. Як прагнеш урожай від них охоронити, візьми ніж залізний, новий, лайна мишачого лоти три, смальцю сивої чаплі…

— Добре, браво. Гммм… А тут? Що тут таке?

Гравюра представляла розчухране страховище на коні, з величезними очиськами і ще більшими зубами. У правій руці страховище тримало показний меч, у лівій — мішок із грішми.

— Відьмак, — зашамкотіла бабка. — Відьми́ном ще називаний. Прикликати його небезпечно вельми, одначе треба, бо як на потвору люб нечисть ніщо не поможе, то відьмак поможе. Пильнувати треба…

— Досить, — перебив Геральт. — Досить, бабцю. Дякую.

— Ні, ні, — запротестував Горицвіт зі злобною усмішкою. — Як там далі? Дуже цікава ця книга! Кажіть, бабцю, кажіть.

— Еееe… Пильнувати треба, щоби відьмака не дотикати, бо від того зашолудивіти можна. А дівок від нього ховати, бо відьмак похітливий суть понад міру вшеляку.

— Викапаний відьмак! — засміявся поет, а Лілє, як здалося Геральту, ледь помітно усміхнулася.

— … Хоча відьмак вельми похітливий і до золота ласий, — мимрила бабка, мружачи очі, — не давати оному більше як: за утопця срібний гріш або півторак. За котолака: срібних грошів два. За вампіра: срібних грошів чотири.

— От часи були, — мугикнув відьми́н. — Спасибі, бабко. А тепер покажіть нам, де тут про дідька мова і що тая книга про дідька

оповідає. Тим разом більше я б хотів почути, цікаво мені, який спосіб ви проти нього ужили.

— Обережно, Геральте, — захихотів Горицвіт. — Починаєш впадати в той жаргон. Це заразна манера.

Бабка, ледь стримуючи дрижання рук, перегорнула кілька сторінок. Відьми́н і поет схилилися над столом. Справді, на гравюрі фігурував метальник кульок, рогатий, волохатий, хвостатий і злісно усміхнений.

— Дідько люб диявол, — продекламувала бабка. — Також рокитою чи сільваном званий. Проти німини, себто худоби і домашнього птаства, шкідник великий і надокучливий. Як хочеш з поля його вигнати, тако учини…

— Ну, ну, — обізвався Горицвіт.

— Візьми горіхів одну пригорщу, — тягнула далі бабка, водячи пальцем по пергаменті. — Візьми також кульок залізних пригорщу другу. Меду кадовбик, дьогтю другий. Мила сірого бочівку, тварогу другу. Коли диявол сидить, піди нічною порою. А їсти почни горіхи. Враз диявол, котрий лакомий є, прибіжить і спитає, чи добре. Ти ж йому дай кульки залізні…

— А щоб вам грець, — обурився Горицвіт. — Щоб вас покорчило і покрутило…

— Тихо, — сказав Геральт. — Ну. Бабусю, далі.

—… Зубів надламавши, диявол, обачивши, як мед їсиш, також меду запрагне. Дай оному дьогтю, а сам тварог їж. Почуєш скоро, як дияволові всередині бурчить і корчить, але виду не показуй, якби й нічого. А схоче диявол тварогу, дай оному мила. Після мила напевно диявол не здержить…

— І дійшли ви до мила? — перебив Геральт із кам'яним обличчям, обернувшись у бік Дхуна і Кропивки.

— Та де там, — застогнав Кропивка. — Лишень до кульок. Ох, пане, завдав він нам бобу, коли кульку куснув.

— А хто ж вам казав, — розлютився Горицвіт, — давати йому стільки кульок? Пише в книжці, щоб тільки пригорщу. А ви йому мішок оних кульок дали! Ви ж його амуніцією на два роки, вважай, спорядили, дурні ви!

— Обережно, — усміхнувся відьми́н. — Впадаєш у жаргон. Це заразно.

— Дякую.

Геральт різко підняв голову, подивився в очі дівчини, що стояла біля бабки. Лілє не відвела погляду. Очі мала світлі танесамовито блакитні.

— Чому ви приносили дідькові у жертву зерно? — запитав він гостро. — Адже видно, що він — типове травоїдне.

Лілє не відповіла.

— Дівчино, я тобі задав питання. Не бійся, від розмови зі мною не шолудивіють.

— Не питайте її, пане, ні про що, — обізвався Кропивка з виразним неспокоєм у голосі. — Лілє… Вона… Вона дивна. Вона вам не відповість, не змушуйте її.

Геральт далі дивився в очі Лілє, а Лілє далі не відводила погляду. Він почув дрижання, що бігло по спині, виповзало на карк.

— Чому ви не пішли на дідька з дрючками і вилами? — підняв він голос. — Чому не розставили тенет? Якби ви тільки захотіли, його цапина голова вже б стирчала на кілку, як опудало від ворон. Ви попереджали мене, щоб я не намагався його вбити. Чому? Це ти їм заборонила, Лілє, правда?

Дхун встав із лави. Головою він сягав майже до стелі.

— Вийди, дівко, — буркнув. — Забирай бабку і йдіть звідси.

— Хто вона, мосьпане Дхуне? — продовжив відьми́н, коли за бабкою і Лілє зачинилися двері. — Хто ця дівчина? Чому ви шануєте її більше, ніж ту кляту книгу?

— Нич вам до того, — Дхун глянув на відьми́на і в цьому погляді не було приязні. — Ви мудрих жон у себе в містах гоніть, у себе кострища розкладайте. У нас не було такого та й не буде.

— Ви мене не зрозуміли, — холодно промовив відьми́н.

— Я й не силувався, — відбуркнув Дхун.

— Це я помітив, — процідив Геральт, теж не намагаючись вдавати сердечності. — Але прошу вас, мосьпане Дхуне, зрозуміти одну важливу річ. Нас усе ще не зв'язує жодна умова, я все ще не маю ніяких зобов'язань перед вами. Ви не маєте підстав думати, що купили собі відьми́на, який за срібний гріш-півтора зробить те, чого ви зробити не вмієте. Або не хочете. Або вам заборонено. Отож ні, мосьпане Дхуне. Ви ще відьми́на не купили і не думаю, щоб це вам вдалося. Не з вашою нехіттю до розуміння.

Дхун мовчав, міряючи Геральта похмурим поглядом. Кропивка відкашлявся, покрутився на лаві, шурхаючи постолами по долівці, потім різко випростався.

— Пане відьми́не, — сказав він. — Не сердьтеся. Скажемо вам, що і як. Дхуне?

Староста кивнув головою на знак згоди, сів.

— Як їхали-сьмо сюди, то-сте виділи, як тут все росте і які тут врожаї удаються. Таке тут росте, що де-інде знайти трудно чи й зовсім нема. У нас розсада і насінне зерно — річ великая; і данину тим платимо, і продаємо, і вимінюємо…

— А що це має спільного з дідьком?

— Має. Дідько раніше тільки бешкетував і дурні фіглі собі строїв, аж тут почав зерно красти, і то побагато. Ми спершу носили-сьмо йому потроху на камінь в коноплях, думали, нажереться і вспокоїться. Та й що: крав далі, аж тріщало. А коли почали-сьмо запаси від нього ховати по гамазеях і шопах, на три спусти замкнених, то ошалів, пане, рикав, бекав, "ук-ук" гукав, а коли він "ук-ук", то ліпше дати ногам знати. Грозив, що…

— Піймає та й виграє, — втрутився Горицвіт, зухвало усміхаючись.

— Це теж, — притакнув Кропивка. — Та й про червоного півня згадував. Довго розказувати, як не міг красти, то зажадав данини. Наказав собі зерно й інше добро цілими міхами носити. Отоді ми розізлилися і хотіли йому хвостатий зад перетріпати. Але…

Кметь кашлянув, опустив голову.

— Не треба крутити, — раптом обізвався Дхун. — Зле-сьмо відьми́на оцінили. Кажи все, Кропивко.

— Бабка заборонила дідька бити, — швидко сказав Кропивка, — але знаєм, що то Лілє, бо бабка… Бабка тільки те повторює, що їй Лілє каже. А ми… Самі знаєте, пане відьми́не. Ми слухаємося.

— Я помітив, — Геральт скривив губи, вдаючи усмішку. — Бабка вміє тільки бородою трясти і мимрити текст, якого сама не розуміє. А на дівчину ви так витріщаєтеся, ніби на статую богині, в очі їй не дивитеся, але намагаєтеся вгадати її побажання. І виконуєте ці побажання, як накази. Хто вона така, ця ваша Лілє?

— Таж ви вгадали, пане, віщунка. Мудра, значить. Але не кажіть нікому. Просимо вас. Коли б так до управителя дійшло, або, охорони боги, до намісника…

— Не турбуйтеся, — серйозно промовив Геральт. — Знаю, в чому річ, і не видам вас.

По селах траплялися дивні жінки й дівчата, звані віщунками чи Мудрими. Мудрі не вельми були у ласках вельмож, що збирали данину і тягли зиск із хліборобства. Натомість самі хлібороби просили поради віщунок майже в кожній справі, бо довіряли їм сліпо і беззастережно. Рішення, які приймалися на основі таких порад, часто абсолютно суперечили політиці великих землевласників та владик. Геральт чув про радикальні й незрозумілі випадки — про вирізування цілих племінних стад, припинення сівби чи жнив, а навіть про міграцію цілих поселень. Отож владоможці викорінювали "забобони", часто не розбираючи засобів. Тому селяни швидко навчилися ховати Мудрих. Але слухати їх порад не перестали. Бо, як випливало з досвіду, одне було безсумнівним, — у далекосяжній перспективі завжди виявлялося, що Мудрі мали рацію.

— Лілє не дозволила нам дідька забити, — продовжував Кропивка. — Наказала зробити так, як книжка пише. Вже мали-смо клопоти з управителем. Коли менше звичайного зерна в данину віддали, губу

відкрив, кричав, лютував. Про дідька ми й не заїкалися, бо управитель грізний і страх мало знається на жартах. А тоді й ви навинулися. Питав-їм Лілє, чи можна вас… найняти…

— І що?

— Сказала через бабку, що мусить передше на вас глянути.

— І глянула.

— Глянула. І признала вас, знаємо, вміємо розібрати, що Лілє признає, а що — ні.

— Вона ж до мене й слова не сказала.

— Вона ні до кого, крім бабки, ніколи слова не сказала. Але, коли б вас не признала, нізащо б до світлиці не зайшла.

— Гммм… — задумався Геральт. — Цікаво. Віщунка, яка, замість того, щоб віщувати, мовчить. Звідки вона у вас взялася?

— Не знаємо, пане відьми́не, — відповів Дхун. — Але з бабкою, як то старші люди тямлять, так само було. Запопередня бабка теж пригорнула маломовну дівку, таку, що з'явилася не знати звідки. А та дівка — то власне наша теперішня бабка. Дід мій казав, що бабка в такий спосіб відроджується, — от, як місяць на небі, — відроджується і щоразу новою є. Не смійтеся…

— Я не сміюся, — покрутив головою Геральт. — Забагато я бачив, щоб сміятися з таких речей. І не думаю совати носа у ваші справи, мосьпане Дхуне. Я питався тільки тому, що хотів встановити зв'язок між Лілє і дідьком. Ви й самі, мабуть, зрозуміли, що такий зв'язок існує. Тож коли вам потрібна ваша віщунка, то можу вам дати єдину пораду щодо дідька: мусите його полюбити.

— Знаєте, пане, — сказав Кропивка, — тут не в самому лиш дідьку причина. Лілє нікого не дозволяє скривдити. Жодне створіння.

— Очевидно, — втрутився Горицвіт. — Сільські віщунки походять з того самого кореня, що й друїди. А такий друїд, коли з нього ґедзь кров ссе, то він йому ще й смачного побажає.

— Точнісінько, — ледь всміхнувся Кропивка. — Улучили-сте, як є. Так само було в нас із вепрами, що грядки рили. І що? Вигляньте вікном: грядки як писанки. Знайшовся спосіб, Лілє навіть не знає, який. Чого очі не бачать, за тим і серце не болить. Розумієте?

— Розумію, — кивнув Геральт. — Аякже. Але нічого з цього не вийде. Лілє чи ні, а ваш дідько — то сільван. Надзвичайно рідкісна, але розумна істота. Я його не вб'ю, кодекс забороняє.

— Якщо він розумний, — обізвався Дхун, — то промовте йому до розуму.

— А так, — підхопив Кропивка. — Якщо дідько має розум, то й краде зерно з розумом. То ви, пане відьми́не, довідайтесь, про що йому ходить. Таж він того зерна не жере, даймо на те — не стільки. То нащо йому зерно? Нам на злість? Чого він хоче? Довідайтесь і виженіть його з околиці якимсь відьми́нським способом. Зробите теє?

— Спробую, — відважився Геральт. — Але…

— Але що?

— Ваша книга, мої любі, застаріла. Здогадуєтеся, про що я?

— Так по правді, — буркнув Дхун, — то не вельми…

— Я поясню. Отож, мосьпане Дхуне, мосьпане Кропивко, якщо ви розраховували, що моя допомога обійдеться вам у срібний гріш чи півторак, то це була холерно груба помилка.

V

— Гей!

З гущавини донісся шелест, гнівне "ук-ук" і потріскування тичок.

— Гей! — повторив відьми́н, передбачливо сховавшись. — Покажися, рокито.

— Ти сам рокита.

— То як? Дідько?

— Ти сам дідько, — козлорогий висунув голову з конопель, шкірячи зуби. — Чого тобі?

— Давай поговоримо.

— Ти що, смієшся? Думаєш, я не знаю, хто ти такий? Тебе найняли, щоб ти мене звідси викурив, так?

— Точніcько, — байдуже підтвердив Геральт. — От про це я й хотів поговорити. А раптом домовимося?

— Ще чого, — забекав дідько. — На дурничку, що? Без зусиль? Пробуй таке з кимсь іншим. Життя, чоловіче, — це боротьба. Перемагає кращий. Якщо хочеш виграти в мене, доведи, що ти кращий. Змагання замість розмов! Переможець диктує умови. Пропоную перегони, звідси до старої верби на греблі.

— Я не знаю, де гребля і де стара верба.

— Коли б ти знав, то я б перегонів і не пропонував. Люблю змагання, але не люблю програвати.

— Я помітив. Ні, не будемо переганятися. Сьогодні спека.

— Шкода. То, може, позмагаємося якось інакше? — дідько вищирив жовті зуби йі підняв із землі чималий камінь. — Знаєш гру "Хто голосніше гукне"? Я гукаю першим. Заплющ очі.

— В мене є інша пропозиція.

— Я весь увага.

— Ти заберешся звідси сам, без змагань, перегонів і гукання. Сам, без примусу.

— Запхни цю пропозицію a d'yeabl aep arse — проявив дідько знайомство зі Старшою Мовою. — Не заберуся. Мені тут подобається.

— Ти занадто тут набешкетував. Переборщив із жартами.

— Dliweisheyss тобі до моїх жартів. — Сільван, як виявилося, і по-краснолюдському вмів. — А твоя пропозиція стільки ж варта, скільки й Dliweisheyss. Я нікуди не заберуся, хіба як переможеш мене в якійсь грі. Дати тобі шанс? Пограємося у загадки, якщо ти не любиш спортивних ігор. Я тобі загадаю загадку, як відгадаєш — ти виграв, а я забираюся. Якщо тобі не вдасться, то я залишаюся, а ти забираєшся. Напруж кебету, бо загадка нелегка.

Перш ніж Геральт устиг запротестувати, диявол забекав, потупав ратицями, шмагнув землю хвостом і продекламував:

Рожеві листочки, повненькі стручки,

А росте у глинці, що біля ріки,

На довгенькій ніжці у цяточки цвіт,

Як хто його любить, той, напевно, кіт.

— Ну, що це таке? Відгадуй.

— Гадки не маю, — байдуже зізнався відьми́н, навіть не намагаючись задуматися. — Може, валер'яна?

— Ні. Ти програв.

— А яка відгадка? Що любить … Гм… У цяточки кіт?

— Капусту.

— Слухай, — буркнув Геральт. — Ти починаєш діяти мені на нерви.

— Я попереджав, — зареготав дідько, — що загадка нелегка. Нічого не вдієш. Я виграв і залишаюся. А ти забираєшся. Холодно прощаюся з вашою милістю.

— Ще хвилинку, — відьми́н непомітно засунув руку до кишені. — А моя загадка? Чи я не маю права на реванш?

— Ні, — запротестував дідько. — А чого б це? Раптом я не відгадаю? Ти що, за дурня мене маєш?

— Ні, — покрутив головою Геральт. — Маю тебе за злісного, нахабного бевзя. Зараз ми побавимося в нову, зовсім тобі незнайому гру.

— Ха! Все-таки! І що то за гра?

— Гра називається, — повільно промовив відьми́н, — "не роби іншому того, що тобі немило". Очі закривати не обов'язково.

Геральт зігнувся у блискавичному замаху, сталева кулька завбільшки в палець свиснула в повітрі і з тріском врізала дідька просто межи роги. Дивогляд упав навзнак, як блискавкою вражений. Геральт довгим стрибком-рибкою кинувся між тички і вхопив його за волохату ногу. Сільван забекав і забрикався, відьми́н прикрив голову передпліччям, але все одно у вухах йому задзвеніло, бо дідько, попри мізерну статуру, брикався з силою розлюченого мула. Геральт спробував ухопити дриґаючу ратицю, але не встиг. Козлорогий затріпався, замолотив по землі руками й копнув його знову, просто в чоло. Відьми́н вилаявся, відчуваючи, як дідькова нога вислизає йому з пальців. Обидва, розлучившись, покотилися в різні боки, з грюкотом перевертаючи тики і плутаючись у конопляних стеблах.

Дідько зірвався першим і кинувся в наступ, схиливши рогату голову. Але Геральт уже впевнено стояв на ногах і легко ухилився від атаки, вхопив дивогляда за ріг, сильно шарпнув, звалив на землю й притиснув колінами. Дідько забекав і плюнув йому просто в вічі, причому так, що не посоромився б і верблюд з надміром слини. Відьми́н рефлективно відступив, не випускаючи, однак, дідьчих рогів. Сільван, намагаючись дригнути головою, брикнув обома копитами одночасно і, що найдивніше, обома влучив. Геральт грубо вилаявся, але тримав далі. Підхопив дідька з землі, притис до тичок, що вже аж тріщали, і щосили копнув у волохате коліно, після чого схилився та плюнув йому просто у вухо. Дідько завив і заклацав тупими зубами.

— Не роби іншому… — видихнув відьми́н, — … Що тобі немило. Граєм далі?

— Блеблеблееее!!! — дідько булькотів, вив і завзято плював, але Геральт міцно тримав його за роги й хилив голову до землі, завдяки чому плювки влучали у власні дідькові ратиці, що дерли землю і здіймали хмари куряви та хабаззя.

Наступні кілька хвилин пройшли в інтенсивному борюканні, шамотанні та обміні прокляттями й копняками. Геральт якщо й міг з чогось тішитися, то хіба з того, що ніхто його не бачить, бо сцена виглядала воістину дурнувато.

Розгін чергового копняка розірвав обох супротивників і кинув ними врізнобіч, у гущу конопель. Дідько знову випередив відьми́на — зірвався й кинувся навтьоки, помітно кульгаючи. Геральт, тяжко дихаючи й витираючи обличчя, погнався за ним. Обоє передерлися через коноплі, вбігли у хмільник. Відьми́н почув тупання галопуючого коня. Звук, на який чекав.

— Я тут, Горицвіте! — закричав він. — Тут, у хмільнику!

Раптом він побачив груди коня відразу ж перед собою, а наступної миті на нього наїхали. Він відбився від коня, як від скелі, і впав навзнак, від удару об землю йому потемніло в очах. Попри це, зумів відкотитися вбік, за хмелеві тички, уникаючи копит. Спритно зірвався, але тут наїхав на нього інший вершник, знову збивши з ніг. А потім раптом хтось звалився на нього, притиснувши до землі.

А потім був блиск і пронизливий біль у потилиці.

І темрява.

VI

У роті в нього був пісок. Коли спробував його виплюнути, зорієнтувався, що лежить обличчям до землі. Коли спробував

ворухнутися, зрозумів, що він зв'язаний. Трохи підняв голову. Почув голоси.

Він лежав на лісовій підстилці, відразу ж біля стовбура сосни. За якісь двадцять кроків від нього стояло кілька розсідланих коней. Через пір'їсте листя папороті він не міг добре їх роздивитися, але одним із цих коней, без сумніву, була Горицвітова каштанка.

— Три мішки кукурудзи, — почув він. — Добре, Торкве. Дуже добре. Впорався.

— Це ще не все, — промовив бекаючий голос, що міг належати тільки дідьку сільвану. — Подивися, Галарре. Наче квасоля, але зовсім біла. І яка велика! А це називається ріпаком. Вони з цього олію товчуть.

Геральт сильно зажмурився і знову розплющив очі. Ні, то був не сон. Дідько і Галарр, ким би той Галарр не був, розмовляли Старшою Мовою, мовою ельфів. Але слова "кукурудза", "квасоля" і "ріпак" вимовляли загальницею.

— А це? Що це? — спитав названий Галарром.

— Насіння льону. Льон, розумієш? Сорочки з нього роблять, з льону. Куди дешевше, ніж шовк, і міцніше. Спосіб обробки, як мені здається, доволі складний, але я розвідаю, що і як.

— Тільки б він у нас прийнявся, той льон, тільки б не знидів, як ріпа, — поскаржився Галарр, далі використовуючи чудернацький суржик. — Постарайся роздобути ще розсади ріпи, Торкве.

— Не бійтеся, — бекнув дідько. — Тут з цим проблем нема, тут все росте, як холера. Роздобуду, що там!

— І ще одне, — сказав Галарр. — Довідайся, врешті, в чому полягає те їхнє трипілля.

Відьми́н обережно підняв голову і спробував нею повернути.

— Геральте, — почув він шепіт. — Отямився?

— Горицвіте... — відшепнув Геральт. — Де ми... Що з нами...

Горицвіт лише тихо застогнав. Із Геральта було досить. Він вилаявся, напружився й перевернувся на бік.

У центрі поляни стояв дідько, як виявляється, власник звучного імені Торкве. Він був зайнятий вантаженням на коней мішків, бесагів та в'юків. У цій роботі йому допомагав худорлявий високий чоловік, який не міг бути ніким іншим, окрім Галарра. Він, почувши рух відьми́на, повернувся. Його волосся було чорним з помітним гранатовим відтінком. Мав гострі риси обличчя, великі, блискучі очі. Та гостро закінчені вуха.

Галарр був ельфом. Ельфом із гір. Чистої крові Aen Seidhe, представником Старшого Народу.

Галарр не був єдиним ельфом у полі зору. На краю поляни сиділо ще шестеро. Один потрошив в'юки Горицвіта, інший бринькав на трубадуровій лютні. Решта, зібравшись довкола розв'язаного мішка, жадібно їли ріпу й сиру моркву.

— Vanadain, Toruviel – промовив Галарр, рухом голови вказуючи на в'язнів. — Vedrai! Enn'le!

Торкве підскочив і замекав.

— Ні, Галарре! Ні! Філавандрель заборонив! Ти забув?

— Ні, не забув, — Галарр перекинув два зв'язані мішки через кінський хребет. — Але треба перевірити, чи вони не послабили мотузки.

— Чого ви від нас хочете? — зойкнув трубадур, коли один із ельфів, притиснувши його коліном до землі, перевіряв вузли. — Чого ви нас зв'язали? Що вам потрібно? Я Горицвіт, пое...

Геральт почув звук удару. Повернувся, викрутив голову.

Ельфійка, що стояла над Горицвітом, мала чорні очі й таке ж гайворонсько-чорне волосся, буйно спадаюче на плечі і лише на скронях заплетене у дві тоненькі кіски. Була одягнена в короткий шкіряний каптаник поверх вільної сорочки з зеленого сатину й шерстяні штани в обтяжку, заправлені у чоботи для верхової їзди. Стан облягала кольорова хустка, що сягала до половини стегон.

— Que glosse? – спитала, дивлячись на відьми́на і бавлячись руків'ям довгого стилету при поясі. — Que l'en pavienn, ell'ea?

— Nell'ea — заперечив він. — T'en pavienn, Aen Seidhe.

— Ти чув? — ельфійка повернулася до товариша, високого сейдхе, котрий, не утруднюючи себе перевіркою мотузок Геральта, з байдужим виразом видовженого обличчя бринькав на Горицвітовій лютні. — Ти чув, Ванадайне? Мавпій, а вміє говорити! Вміє навіть бути нахабним!

Сейдхе знизав плечима. Пір'я, що прикрашало його куртку, зашелестіло.

— Ще одна причина заткнути йому рота, Торув'єль.

Ельфійка схилилася над Геральтом. Мала довгі вії, неприродно бліду церу і пошерхлі, спечені губи. Носила довге намисто з вирізаних

кусочків золотистої бронзи, насилених на ремінець, кілька разів обгорнуте довкола шиї.

— Ну, скажи ще щось, мавпію, — засичала вона. — Побачимо, на що ще спроможне твоє горло, окрім як гавкати.

— А тобі що, привід потрібен, — відьми́н із зусиллям перевернувся на спину, виплюнув пісок, — щоб ударити зв'язаного? Бий без приводу, та ж видно, що ти це любиш. Дай собі волю.

Ельфійка випростувалася.

— Я вже на тобі собі волю дала, і то тоді, як ти не був зв'язаний, — сказала. — Це я наїхала на тебе конем і дала по голові. Знай, що то я з тобою покінчу, коли надійде час.

Він не відповів.

— Я б тебе найохочіше дзюгнула зблизька, дивлячись у вічі — вела далі ельфійка. — Але ти страшенно смердиш, людино. Застрелю тебе з лука.

— Воля твоя, — відьми́н знизав плечима, наскільки дозволяли мотузки. — Зробиш, як забажаєш, шляхетна Aen Seidhe. У зв'язану й безборонну ціль ти повинна влучити.

Ельфійка стала над ним, широко розставивши ноги, блиснула зубами.

— Повинна, — прошипіла. — Влучаю, куди захочу. Але можеш бути певним, що від першої стріли не загинеш. Ані від другої. Я постараюся, щоб ти відчував, як помираєш.

— Не підходь так близько, — він скривився, вдаючи огиду. — Ти страшенно тхнеш, Aen Seidhe.

Ельфійка відскочила, загойдалася у вузьких бедрах і з розмахом копнула його в стегно. Геральт скорчився і згорнувся у клубок, помітивши, в яке місце вона збирається копнути його вдруге. Йому вдалося, дістав у клуб, але так, що аж зуби задзвеніли.

Високий ельф, що стояв біля них, супроводжував копняки гострими акордами на струнах лютні.

— Облиш його, Торув'єль, — забекав дідько. — Ти здуріла? Галарре, накажи їй перестати!

— Thaesse! — верескнула Торув'єль і копнула відьми́на ще раз. Високий сейдхе різко шарпнув струни, одна луснула із протяжним зойком.

— Досить! Досить, заради богів! — нервово скрикнув Горицвіт, борюкаючись і вириваючись із мотузок. — Чого ти знущаєшся з нас, дурна дівко? Облиш нас! А ти облиш мою лютню, добре?

Торув'єль повернулася до нього зі злобною гримасою на спечених вустах.

— Музи́ка! — скрикнула. — Людина, а музи́ка! Лютніст!

Без слова вихопила інструмент із рук високого ельфа і з розмахом розбила лютню об стовбур сосни, кинула обплутані струнами рештки на груди Горицвіта.

— На коров'ячому розі тобі грати, дикуне, не на лютні.

Поет смертельно зблід, його губи затремтіли. Геральт, відчуваючи, як всередині в нього здіймається холодна лють, притягнув поглядом чорні очі Торув'єль.

— Чого ти так витріщаєшся? — зашипіла вона, схилившись. — Брудна мавпо! Хочеш, щоб я тобі виколола ті зміїні очі?

Її намисто зависло саме над ним. Відьми́н напружився, різко зірвався, вхопив намисто зубами та сильно шарпнув, підгинаючи ноги і викручуючись убік. Торув'єль втратила рівновагу і впала на нього. Геральт борсався у мотузках, як витягнута на берег риба, пригнітив собою ельфійку, відкинув голову назад так, що аж хруснули шийні хребці і з усієї сили вдарив її чолом у обличчя. Торув'єль заверещала, захлинулася.

Його брутально зволокли з неї, тягнучи за вбрання й волосся, підняли. Хтось його вдарив, він одчув, як персні розривають шкіру на вилиці, ліс затанцював перед очима і поплив. Помітив, як Торув'єль піднімається на коліна, побачив кров, що текла їй з носа і губ. Ельфійка вирвала стилет із піхов, але раптом захлипала, скоцюрбилася, вхопилася за обличчя й опустила голову між коліна.

Високий ельф у прикрашеній строкатими пір'їнами куртці вийняв стилет їй з рук, підійшов до підтримуваного відьми́на. Усміхнувся, піднімаючи вістря. Геральт бачив його вже в червоному тоні, кров із чола, розбитого об зуби Торув'єль, заливала йому очі.

— Ні! — забекав Торкве, доскочивши до ельфа і повисаючи в нього на руці. — Не вбивай! Ні!

— Voe'rle, Vanadain – почувся раптом гучний голос. — Quess aen? Caelm, evellienn! Galarr!

Геральт повернув голову настільки, наскільки це дозволяла вчеплена в його волосся п'ятірня.

Кінь, що виїхав на поляну, був сніжно-білим, гриву мав довгу, м'яку, шовковисту, наче жіноче волосся. Волосся вершника, що сидів у багатому сідлі, було такого самого кольору, стягнуте на чолі стрічкою, садженою сапфірами.

Торкве, побекуючи, підбіг до коня, вхопився за стремена і засипав біловолосого ельфа потоком слів. Сейдхе обірвав його владним жестом, зістрибнув із сідла. Наблизився до підтримуваної двома ельфами Торув'єль, Обережно відхилив від її обличчя закривавлену хустку. Торув'єль болісно зойкнула. Сейдхе покрутив головою, обернувся до відьми́на, підійшов ближче. Його чорні палючі очі, що виблискували на блідому обличчі, як зорі, були оточені синцями, наче він не склепляв їх кілька ночей підряд.

— Кусаєшся навіть зв'язаний, — промовив він загальницею без акценту. — Як василіск. Я зроблю з цього висновки.

— Це Торув'єль почала, — забекав дідько. — Била його зв'язаного, наче ошаліла.

Ельф знову жестом наказав йому мовчати. На його короткий наказ інші сейдхе затягли відьми́на та Горицвіта під сосну, прив'язали ременями до стовбура. Потім усі схилися над лежачою Торув'єль, затуляючи її. Геральт чув, як вона якоїсь миті скрикнула, б'ючись у їхніх руках.

— Я цього не хотів, — сказав дідько, що далі стояв біля них. — Не хотів, чоловіче. Я не знав, що вони появляться саме тоді, коли ви… Коли тебе оглушили, а твого друга взяли в повороззя, я просив, щоб вас покинули там, у хмільнику. Але…

— Вони не могли залишити свідків, — пробурмотів відьми́н.

— Але ж нас не вб'ють? — зойкнув Горицвіт. — Але ж нас не…

Торкве мовчав, рухаючи м'яким носом.

— Холера, — знову заячав поет. — Вб'ють нас? Що тут відбувається, Геральте? Свідками чого ми були?

— Наш козлорогий приятель виконує в Долині Квітів спецмісію. Правда, Торкве? З наказу ельфів краде насіння, розсаду, хліборобські знання… Що ще, дідьку?

— Що вдасться, — бекнув Торкве. — Все, чого їм треба. А покажи мені щось таке, чого їм не треба. Вони голодують у горах, особливо зимою. А про рільництво не знають ані же. Доки приручать звірину чи птицю, доки щось виростять на нивках… Вони не мають на це часу, чоловіче.

— Гімно мене обходить їх час. Що я їм зробив? — застогнав Горицвіт. — Що я їм поганого зробив?

— Добре подумай, — сказав біловолосий ельф, безшумно підійшовши, — Тоді, може, сам зумієш відповісти на це питання.

— Він просто мстить за всі ті кривди, яких ельфи зазнали від людей, — криво усміхнувся відьми́н. — Йому все одно, кому мстити. Хай тебе не вводить в оману його шляхетна постать і вишукана мова. Він нічим не відрізняється від тої чорноокої, яка нас копала. Мусить зігнати на комусь свою безсилу ненависть.

Ельф підняв розбиту лютню Горицвіта. Якусь мить мовчки дивився на знищений інструмент, потім відкинув його в чагарник.

— Якби я хотів дати волю ненависті чи жадобі помсти, — сказав, граючись рукавицями з м'якої білої шкіри, — то ввірвався б у долину вночі, спалив селища і вирізав мешканців. Дитинно легко, вони навіть варти не виставляють. Не бачать і не чують нас, коли ходять до лісу. Чи може бути щось простішого, ніж швидка, тиха стріла з-за дерева? Але ми на вас не полювали. Це ти влаштував полювання на нашого приятеля, сільвана Торкве.

— Еееe, перебільшення, — бекнув дідько. — Яке там полювання. Ми трохи порозважалися…

— Це ви, люди, ненавидите все, що відрізняється від вас хоча б формою вух, — спокійно продовжував ельф, не звертаючи уваги на козлорога. — Тому ви відібрали у нас нашу землю, вигнали нас із наших домівок, витіснили в дикі гори. Зайняли нашу Dol Blathanna, Долину Квітів. Я Філавандрель аен Фідхайл зі Срібних Веж, з роду Фелеорнів з Білих Кораблів. Тепер, вигнаний і загнаний на край світу, я став Філавандрелем із Краю Світу.

— Світ великий, — тихо сказав відьми́н. — Можемо помістити́ся. Місця досить.

— Світ великий, — повторив ельф. — Це правда, чоловіче. Але ви цей світ змінили. Спершу змінювали силоміць, поводилися з ним як зі всім, що вам потрапляло в руки. Тепер, схоже, світ почав до вас пристосовуватися. Прогнувся під вами. Піддався вам.

Геральт не відповів.

— Торкве сказав правду, — продовжував Філавандрель. — Так, ми голодуємо. Так, нам загрожує знищення. Сонце світить по-іншому, повітря інше, вода теж не така, якою була. Те, що ми колись їли, чим користувалися, гине, вироджується, нидіє. Ми ніколи не обробляли землі, на відміну від вас, людей, не дерли її мотиками й ралами. Вам

земля платить криваву данину. Нас вона обдаровувала. Ви вириваєте в землі її скарби силоміць. Для нас земля квітла й родила, бо любила нас. Що ж, жодна любов не триває вічно. Але ми хочемо вижити.

— Можна купити зерно замість красти його. Стільки, скільки вам потрібно. Ви все ще маєте безліч речей, які люди дуже високо цінують. Можете торгувати.

Філавандрель зневажливо усміхнувся.

— З вами? Ніколи.

Геральт зморщив обличчя, кришачи засохлу на щоці кров.

— Чорти б вас ухопили з вашою пихою й гординею. Не бажаючи співіснувати, ви самі себе прирікаєте на знищення. Співіснувати, домовитися, — це ваш єдиний шанс.

Філавандрель сильно схилився, його очі зблиснули.

— Співіснувати на ваших умовах? — спитав зміненим, але все ще спокійним голосом. — Визнавши ваше домінування? Втративши свою ідентичність? Співіснувати як хто? Невільники? Парії? Співіснувати з вами через мури, якими ви відгороджуєтесь від нас у містах? Співіснувати з вашими жінками і йти через це на шибеницю? Можливо, дивитися на те, що зустрічає на кожному кроці дітей — наслідків такого співіснування? Чому ти уникаєш мого погляду, дивний чоловіче? Як тобі вдається співіснувати з ближніми, від яких ти дещо відрізняєшся?

— Якось справляюся, — відьми́н подивився йому просто в очі. — Якось даю собі раду. Бо мушу. Бо не маю іншого виходу. Бо якось перемагаю в собі пиху і гординю через свою відмінність, бо я зрозумів, що пиха і гординя — жалюгідний захист від іншості. Я зрозумів, що сонце світить інакше, бо щось змінюється, а я не є центром цих змін.

Сонце світить інакше й буде світити, марно пориватися на нього з мотикою. Треба приймати факти, ельфе, треба навчитися цього.

— Ви цього прагнете, правда? — Філавандрель стер зап'ястям піт, який виступив на білому чолі над білими бровами. — Це ви хотіли б нав'язати іншим? Переконання, що вже настав ваш час, ваша людська ера й епоха, що ваше поводження з іншими расами так само природне, як схід і захід сонця? Що всі мусять із цим згодитися, схвалити це? І ти звинувачуєш мене в пихатості? А які ти погляди проголошуєш? Чому ви, люди, не усвідомите врешті, що у вашому пануванні над світом стільки ж природності, скільки у вошах, розмножених у кожусі? Так само можеш пропонувати мені співіснування з вошами, я так само уважно слухав би вошей, якби взамін визнання їх зверхництва вони висловили згоду на спільне користування кожухом.

— Ну то не витрачай часу на дискусію з такою неприємною комахою, ельфе, — сказав відьми́н, ледь стримуючи голос. — Мене дивує, чому ти прагнеш у такій воші, як я, розбудити почуття провини й каяття. Ти жалюгідний, Філавандрелю. Ти озлоблений, прагнеш помсти й усвідомлюєш власне безсилля. Давай, простроми мене мечем! Помстися всій людській расі. Побачиш, як тобі полегшає. А перед тим копни мене в яйця чи в зуби, як ця твоя Торув'єль.

Філавандрель відвернув голову.

— Торув'єль хвора, — сказав він.

— Я знаю цю хворобу і її прояви, — Геральт сплюнув через плече. — Той гірчичник, що я їй приклав, повинен допомогти.

— Дійсно, ця розмова безглузда, — Філавандрель устав. — Мені шкода, але ми змушені вас вбити. Річ не в помсті, це суто практичний розв'язок. Торкве мусить далі виконувати своє завдання, а ніхто не може здогадатися, нащо він це робить. Ми не в змозі вести війну проти

вас, а торгівлею й обміном нас не обдурите. Ми не настільки наївні, щоб не знати, чиїм передовим загоном є ваші купці. Хто за ними приходить. І якого роду співіснування приносить.

— Ельфе, — тихо озвався мовчазний досі Горицвіт. — Я маю приятелів. Людей, які дадуть за нас викуп. Якщо захочеш, то і в продовольчій формі. В будь-якій формі. Подумай про це. Таж це крадене зерно вас не врятує.

— Ніщо вже їх не врятує, — перебив його Геральт. — Не принижуйся перед ним, Горицвіте, не благай. Це марно і жалюгідно.

— Як на когось, хто так недовго живе, — вимушено усміхнувся Філавандрель, — ти виявляєш дивовижну погорду до смерті, чоловіче.

— Раз родила мати і раз помирати, — спокійно відповів Геральт. — Філософія саме для воші, правда? А твоя довговічність? Мені тебе шкода, Філавандрелю!

Ельф звів брови.

— Поясни, чому.

— Вас так шкода, що аж смішно. Із цих ваших крадених мішечків насіння на в'ючних конях, зі жменьки зерна, з тих крихт, завдяки яким ви хочете вижити. І з цієї вашої місії, що має відвернути ваші думки від близького кінця. Бо хто як хто, а ти розумієш, що це кінець. Нічого не зійде й не вродиться на плоскогір'ях, ніщо вас не врятує.

Але ви довговічні, житимете довго, дуже довго, в гордині своїй вибравши ізоляцію, що далі, то менш численні, все слабші, все зневіреніші. І ти знаєш, що тоді станеться, Філавандрелю. Знаєш, що тоді, в мить розпачу, юнаки з очима столітніх дідів і дівчата — переквітлі, безплідні та хворі, як Торув'єль, поведуть у долини тих, хто

ще зможе втримати в руках мечі й луки. Зійдете в родючі долини назустріч смерті, прагнучи вмирати достойно, в боротьбі, а не на постелях, на які вас звалять анемія, сухоти й цинга. Отоді, довговічний Aen Seidhe, згадаєш мене. Згадаєш, що мені було тебе шкода. І зрозумієш, що я мав слушність.

— Час покаже, хто мав слушність, — тихо промовив ельф. — І в цьому перевага довговічності. Я маю шанси в цьому переконатися. Хоча б завдяки тій краденій жменьці зерна. В тебе такого шансу не буде. За мить ти помреш.

— Пощади хоча б його, — Геральт рухом голови вказав на Горицвіта. — Ні, не через патетичне милосердя. Керуючись здоровим глуздом. Про мене ніхто не згадає, але за нього захочуть помститися.

— Ти низько оцінив мій здоровий глузд, — відповів ельф після короткого зволікання. — Якщо він виживе завдяки тобі, то, без сумніву, вважатиме своїм обов'язком відомстити за тебе.

— І не сумнівайся! — вибухнув Горицвіт, блідий, як смерть. — І не сумнівайся, сучий сину. Вбий мене теж, бо обіцяю тобі, що інакше підбурю проти вас увесь світ. Побачиш, на що спроможна воша з кожуха! Прикінчимо вас, хоч би для цього треба було зрівняти з землею ті ваші гори! І не сумнівайся.

— Ну ти й дурень, Горицвіте, — зітхнув відьми́н.

— Раз мати родила! — гордо відповів поет, причому ефект від гордості дещо псували його зуби, які цокотіли, мов кастаньєти.

— Це вирішує справу, — Філавандрель вийняв рукавиці з-за пояса й натягнув їх. — Час завершити цей епізод.

На його короткий наказ ельфи з луками стали навпроти них. Зробили це швидко, видно, вже давно чекали. Один, як помітив відьми́н, усе ще жував ріпу. Торув'єль, із губами й носом, перев'язаними навхрест смужками тканини та березової кори, стала біля стрільців. Без лука.

— Зав'язати вам очі? — спитав Філавандрель.

— Іди, — відьми́н відвернув голову. — Йди собі…

— A d'yeabl aep arse, — закінчив Горицвіт, цокотячи зубами.

— О, ні! — втрутився раптом дідько, підбігаючи й затуляючи собою приречених. — Чи ви подуріли? Філавандрелю! Ми не так домовлялися! Не так! Ти мав їх вивезти в гори, тримати десь у печерах, доки не закінчимо тут…

— Торкве, — сказав ельф. — Я не можу. Не можу ризикувати. Ти бачиш, що він зробив з Торув'єль, зв'язаний? Не можу ризикувати.

— Десь я мав, що ти можеш, чого ні! Ви що собі думаєте? Що я тут дозволю вбивати? Тут, на моїй землі? Тут, біля мого селища? Ви прокляті дурні! Забирайтеся разом з вашими луками, бо сколю рогами, ук, ук!

— Торкве, — Філавандрель спер руки об пояс. — Ми мусимо так зробити, це необхідність.

— Duweisheyss, а не необхідність!

— Відійди, Торкве.

Козлорогий потрусив вухами, забекав ще голосніше, витріщив очі й зігнув лікоть у популярному в краснолюдів образливому жесті.

— Ви тут нікого вбивати не будете! Сідайте на коней і забирайтеся в гори, за перевали. Інакше вам і мене доведеться вбити!

— Будь розсудливим, — тихо промовив біловолосий ельф. — Якщо ми залишимо їх живими, люди довідаються про тебе, про те, що ти робиш. Піймають тебе і замучать. Ти ж їх знаєш.

— Знаю, — забекав дідько, далі заступаючи собою Геральта. — Знаю краще, ніж ви. І не знаю, далебі, кого ліпше триматися. Жаль, що я з вами зв'язався, Філавандрелю!

— Ти сам цього хотів, — холодно відповів ельф, даючи знак лучникам. — Ти сам цього хотів, Торкве. L'sparellean! Evel, lienn!

Ельфи витягнули стріли з сагайдаків.

— Відійди, Торкве, — сказав Геральт, затискаючи зуби. — Це безглуздо. Відійди вбік.

Дідько, не рухаючись з місця, показав йому краснолюдський жест.

— Я чую… музику… — захлипав раптом Горицвіт.

— Це трапляється, — сказав відьми́н, дивлячись на вістря стріл. — Не переймайся. Невеликий сором — здуріти від страху.

Раптом обличчя Філавандреля змінилося, викривилося в дивній гримасі. Біловолосий сейдхе різко повернувся, коротко, уривчасто крикнув до лучників. Лучники опустили зброю.

На поляну вийшла Лілє.

Це вже не було худе сільське дівча у згрібній сорочці. Через зарослу травами поляну до них ішла — ні, не йшла, пливла Царівна, променистa, золотоволосa, вогненноокa, чарівна Польова Царівна, прикрашена гірляндами квітів, колосся, пучків зілля. Ліворуч від неї тупцяло на ще непевних ніжках оленя, справа шелестів великий їжак.

— Dana Meadbh — шанобливо сказав Філавандрель. А потім схилив голову і став навколішки.

Схилилися теж інші ельфи, наче зволікаючи, один за одним ставали на коліна, низько, з пошаною опустивши голови. Останньою схилилася Торув'єль.

— Hael, Dana Meadbh — повторив Філавандрель. Лілє не відповіла на привітання. Зупинилася за кілька кроків перед ельфом, повела блакитним поглядом по Горицвіту й Геральту. Торкве, хоч теж схилений, зігнутий у поклоні, негайно ж взявся розрізати мотузки. Жоден із сейдхе не ворухнувся.

Лілє все ще стояла перед Філавандрелем. Не обізвалася ні словом, ні звуком, але відьми́н бачив зміни на обличчі ельфа, відчував ауру довкола них і не сумнівався, що вони обоє інтенсивно обмінювалися думками. Дідько шарпнув його за рукав.

— Твій приятель, — мекнув тихо, — вирішив зімліти. Саме враз. Що робити?

— Дай йому кілька ляпасів.

— Із задоволенням.

Філавандрель устав з колін. На його наказ ельфи блискавично кинулися сідлати коней.

— Іди з нами, Dana Meabdh, — сказав біловолосий ельф. — Ти нам потрібна. Не залишай нас, Одвічна. Не позбавляй нас своєї милості. Загинемо без неї. Не маємо іншої помочі, не маємо іншої надії.

Лілє повільно покрутила головою, показала на схід, у бік гір. Ельф схилився, мнучи в долоні оздоблену вуздечку свого білогривого коня.

Підійшов Горицвіт, блідий і онімілий, підтримуваний сільваном. Лілє глянула на нього, всміхнулася. Подивилася відьми́нові в очі, дивилася довго. Не промовила ні слова. Слова не були потрібні.

Більшість ельфів уже були в сідлах, коли підійшли Філавандрель і Торув'єль. Геральт зустрівся поглядом із чорними очима ельфійки над бинтами.

— Торув'єль... — розпочав. І не закінчив.

Ельфійка кивнула головою. Зняла з луки сідла лютню, чудовий інструмент із легкого, майстерно інкрустованого дерева, з тонким різьбленим грифом. Безмовно вручила лютню Горицвітові. Поет прийняв інструмент, схилився. Теж безмовно, але його очі багато сказали.

— Прощавай, дивний чоловіче, — тихо сказав Філавандрель до Геральта. — Ти мав слушність. Слова непотрібні. Вони нічого не змінять.

Геральт мовчав.

— Роздумавшись довше, — додав сейдхе, — я вирішив, що ти мав рацію. Тоді, коли тобі було шкода нас. Отож, до побачення. До побачення незабаром, у той день, коли ми спустимося в долини, щоби помирати з гідністю. Ми шукатимемо тебе, я й Торув'єль. Не підведи нас.

Якийсь час вони мовчки дивилися один на одного. А потім відьми́н відповів коротко і просто.

— Постараюся.

VII

— На богів, Геральте! — Горицвіт перестав грати, притулив лютню, доторкнувся до неї щокою. — Це дерево саме співає! Ці струни живуть! Який чудовий тон! Холера ясна, та кілька копняків і трохи страху — дуже низька ціна за цю лютеньку. Я б дозволив ко́пати себе від світання до смеркання, якби знав, що дістану. Геральте! Ти мене взагалі чуєш?

— Спробуй вас не почуй, — відьми́н підняв голову з-над книги, глянув на дідька, який далі завзято дудів на дивацькій флоярі, складеній із кусників очерету різної довжини. — І я вас чую, і вся околиця вас чує.

— Duweisheyss, а не околиця, — Торкве відклав дудку. — Пустка, та й вже. Глуха діра. Ех, жаль мені моїх конопель!

— Конопель йому жаль! — засміявся Горицвіт, обережно підкручуючи майстерно вирізані кілки лютні. — Було шануватися й сидіти в хащах, як миша під мітлою, а не страхати дівок, вередувати на греблі й паскудити у криниці. Сподіваюся, що тепер помудрієш і облишиш фіглі, правда, Торкве?

— Я фіглі люблю, — сповістив дідько, шкірячи зуби. — І життя собі без них не уявляю. Але нехай уже, обіцяю, що на новому місці буду обережнішим. Фіглюватиму скромніше.

Ніч була понура й вітряна, вітер колихав очеретами, шумів у гіллі кущів, серед яких вони розклали табір. Горицвіт докинув хмизу до вогню. Торкве вертівся на підстилці, хвостом відганяючи комарів. У озері з плюскотом кидалася риба.

— Я опишу в баладі нашу виправу на край світу, — запевнив Горицвіт. — І тебе в ній опишу, Торкве.

— Тільки спробуй, — буркнув дідько. — Я тоді теж напишу баладу й опишу тебе так, що дванадцять років не покажешся в пристойному товаристві. Вважай. Геральте?

— Що?

— Ти прочитав щось цікаве в книжці, яку вициганив у селян?

— А певно.

— Ну то прочитай і нам, доки вогонь не випалився.

— Так, так, — Горицвіт брязнув на звучних струнах лютні Торув'єль. — Почитай, Геральте.

Відьми́н сперся на лікоть, присунувши книжку ближче до багаття.

— Побачити її можна, — почав, — літньою порою, від Днів Маю і Червця аж до Падолисту, але найчастіше трапляється те в Свято Серпа, древніми зване "Lammas". Об'являється вона як Панна Злотокоса, у квітах уся, а все живе поспішає до неї й до неї горнеться, все одно, чи зілля, чи звір. Тому й ім'я її — Живія. Древні звуть її "Danamebi" і поклоняються їй вельми. Навіть Бородаті, хоч усередині гір, а не в полях сидять, шанують її й іменують: "Bloemenmagde".

— Danamebi — шепнув Горицвіт. — Dana Meabdh, Панна Полів.

— Де Живія ступить, там земля цвіте та родить і буйно плодяться всякі створіння, така її сила. Всі народи жертви з урожаю їй складають у надії примарній, що їхню, не чужу землю Живія одвідає. Бо кажуть теж,

що колись та осяде Живія серед того народу, який над іншими виб'ється, але то — от собі, бабське базікання. А правдиві мудреці повідають, що Живія саму лише землю любить, і те, що росте на ній, чи то билинка найменша, чи черв'як найтихіший, а народи всякі для неї не більше важать, аніж оця найменша билинка, бо ж і так проминуть колись і нові після них племена прийдуть. А Живія вічна, була і буде завжди, до кінця віків.

— До кінця віків, — заспівав трубадур і забрязчав на лютні. — Благословенна будь, Царівно Польова! За урожай, за квіти в Доль Блатанна, але й за шкуру автора цих слів, що ти її від стріл урятувала. Знаєте, я щось вам скажу.

Перестав грати, обняв лютню як дитину і посмутнішав.

— Я, мабуть, не згадаю в цій баладі про ельфів і про те, як їм важко. Не забракне шумовиння, готового вирушити в гори… Нащо наближати…

Трубадур замовк.

— Договорюй, — гірко промовив Торкве. — Ти хотів сказати: наближати невідворотне. Невідворотне.

— Не будемо про це говорити, — обірвав Геральт. — Нащо про це говорити? Слова зайві. Беріть приклад із Лілє.

— Вона спілкувалася з ельфом телепатично, — тихо обізвався бард. — Я відчув це. Правда, Геральте? Ти ж відчуваєш таке спілкування. Ти зрозумів, про що… Що вона передавала ельфові?

— Трохи зрозумів.

— Про що вона говорила?

— Про надію. Про те, що все відновлюється і не перестане відновлюватися.

— І тільки?

— Цього достатньо.

— Гм… Геральте? Лілє мешкає в селі, між людей. Як ти думаєш, чи…

— …чи залишиться з ними? Тут, у Доль Блатанна? Можливо. Якщо…

— Якщо що?

— Якщо виявиться, що люди цього достойні. Якщо край світу залишиться краєм світу. Якщо пошануємо кордон. Ну, досить тієї балаканини, хлопці. Час спати.

— Справді. Скоро північ, вогонь пригасає. Але ще трохи посиджу: завжди мені найкраще віршувалося при догораючому вогні. Мушу придумати назву для своєї балади. Гарну назву.

— Може, "Край світу"?

— Банально, — пирснув поет. — Навіть якщо це справді край світу, то треба це місце окреслити інакше. Метафорично. Припускаю, ти знаєш, що таке метафора, Геральте? Гм… Подумаю… "Там, де…" От холера. "Там, де…"

— Добраніч, — сказав дідько.

ГОЛОС РОЗУМУ 6

Відьми́н розшнурував сорочку, відліпив мокрий льон від шиї. В печері було дуже тепло, аж гаряче, у повітрі висіла важка, мокра пара, що краплями осідала на замшілих брилах і базальтових плитах стін.

Всюди навколо були рослини. Виростали з видовбаних у долівці, заповнених торфом заглибин, із великих скринь, ночов і горщиків. Вилися по скелях, по дерев'яному риштуванні й тичках. Геральт зацікавлено приглядався, впізнаючи деякі рідкісні види — ті, які входили до складу відьми́нських ліків та еліксирів, магічних дистилятів та чародійських декоктів. А також інші, ще більш рідкісні, про властивості яких він міг лише здогадуватися. І такі, про які він узагалі не знав і навіть ніколи не чув. Бачив гілля зірчастолистого нострикcу, що обліплювало стіни печери, щільні кулі дутоголову, які виглядали з величезних горщиків, обсипані криваво-червоними ягодами пагони аренарії. Розпізнавав м'ясисті, з грубими жилками, листки порізнику, бордово-золоті овали незміру та темні стрілки пилоритки. Помічав перистий мох кімстач, лискучі бульби воронячого ока і смугасті пелюстки мишохвостого зозулинцю.

В затіненій частині гроту надималися шапки гриба однотрубника, сірі, мов польове каміння. Неподалік росла каситиця — трава, здатна нейтралізувати будь-який відомий токсин чи отруту. Жовто-сірі, непримітні волоті , що виглядали з укопаних у землю скринь, видавали скроніг — корінь із потужними та універсальними лікувальними властивостями.

Середину печери займали водні рослини. Геральт бачив кадовби, повні куширу та черепашачої ряски, і басейни, вкриті щільною ковдрою річчії — поживи для паразитичного турмерику. Скляні посудини, заповнені покрученими кореневищами галюциногенного двовістря, струнками темно-зеленими криптокоринами і стовбурами клуб'яку. Замулені, вкриті багном корита, розплідники незліченних видів пліснявих грибків, лишайників і болотяної флори.

Закасавши рукави жрецького вбрання, Неннеке вийняла з кошика ножиці та кістяні грабельки і мовчки взялася до роботи. Геральт присів на лавчині між стовпів світла, що струменіло крізь великі кришталеві плити у склепінні печери.

Жриця мурмотіла й мугикала собі під ніс, спритно запускаючи руки в гущавину листя і стебел, швидко клацала ножицями, наповнювала кошик оберемками трави. Поправляла тички і рамки, що підтримували рослини, час від часу розпушувала землю ручкою грабельок. Іноді, гнівно бурмочучи, виривала засохлі чи підгнилі стебла, запихала їх до компостових сховищ на підживку для грибів та інших, незнаних відьми́нові рослин, чиї лускаті стебла вигиналися, мов зміїні тіла. Відьми́н навіть не був упевнений. що це рослини — йому здавалося, що лискучі кореневища ледь рухаються, простягаючи волохаті лапки в бік долонь жриці.

Було тепло. Дуже тепло.

— Геральте?

— Прошу? — відьми́н поборов сонливість, яка огортала його. Неннеке, граючись ножицями, дивилася на нього крізь великі перисті листки мухокуща.

— Не їдь ще. Залишися. Ще на кілька днів.

— Ні, Неннеке. Мені вже час у дорогу.

— Що тебе так жене? Ти не мусиш переживати через Ереварда. А той гультіпака Горицвіт нехай їде сам та й, про мене, скрутить собі в'язи. Залишися, Геральте.

— Ні, Неннеке.

Жриця клацнула ножицями.

— Ти так поспішаєш покинути храм, бо боїшся, що вона тебе тут знайде?

— Так, — не без вагань зізнався відьми́н. — Угадала.

— Це була анітрішки не важка загадка, — буркнула жриця. — Але заспокойся. Єнніфер уже тут була. Два місяці тому. Ми посварилися, тож вона не скоро повернеться. Ні, не через тебе. Про тебе навіть не питала.

— Не питала?

— Ось що тебе гризе, — засміялася жриця. — Ти еґоцентричний, як усі чоловіки. Немає нічого гіршого за брак зацікавленості, еге ж? За байдужість? Але не впадай у розпач. Я занадто добре знаю Єнніфер. Вона ні про що не питала, але уважно розглядалася довкола, шукаючи тут твоїх слідів. А вона, між іншим, на тебе жахливо люта. Я це відчула.

— Через що ви посварилися?

— Ні через що, що могло б тебе стосуватися.

— Я і так знаю.

— Не думаю, — спокійно промовила Неннеке, поправляючи тички. — Твої знання про неї дуже поверхові. Її знання про тебе, до речі, теж. Це доволі типово для стосунків, які вас пов'язують чи пов'язували. Ви обоє нездатні ні на що, крім занадто емоційної оцінки наслідків з одночасним ігноруванням причин.

— Вона була тут, аби спробувати вилікуватися, — холодно заявив відьми́н. — Ви через це посварилися, визнай.

— Не визнаватиму нічого.

Відьми́н піднявся, встав на світлі, під однією з кришталевих плит у склепінні гроту.

— Підійди на хвилинку, Неннеке. Глянь на це.

Геральт розстібнув потаємну кишеньку в поясі, видобув невеликий згорточок, мініатюрний мішечок з козячої шкіри, висипав його вміст на долоню.

— Два діаманти, рубін, три симпатичні нефрити, цікавий агат, — Неннеке зналася на всьому. — Скільки ти за них заплатив?

— Дві з половиною тисячі темерських оренів. Плата за стригу з Визими.

— За роздерту шию, — скривилася жриця. — Що ж, це питання ціни. Але ти добре зробив, обмінявши готівку на ці цяцьки. Курс орена низький, а ціни каменів у Визимі невисокі — близько до гномівських копалень у Махакамі. Якщо продаси ці камінці у Новиграді, отримаєш щонайменше п'ятсот новиградських корун, а коруна зараз йде по шість з половиною оренів і продовжує рости.

— Я б хотів, щоби ти це взяла.

— На зберігання?

— Ні. Нефрити візьми на храм — хай це буде, скажімо так, моєю жертвою богині Мелітеле. А решта каменів… для неї. Для Єнніфер. Віддай їй, коли вона знову заїде до тебе, я певен, що це станеться скоро.

Неннеке глянула йому просто у вічі.

— Я не робила б цього на твоєму місці. Повір мені, ти її ще дужче розлютиш, якщо тільки це можливо. Залиш усе так, як є, бо ти вже не можеш ні виправити, ні покращити нічого. Втікаючи від неї, ти повівся як… ну… скажімо … не надто гідним для зрілого чоловіка чином. Намагаючись загладити власну провину коштовностями, ти поводишся як чоловік, дуже й дуже перезрілий. Чесне слово, не знаю, який із цих двох типів чоловіків не терплю більше.

— Вона надто сильно любила показувати свою владу, — пробурмотів відьми́н, відвернувшись. — Я не міг цього витримати. Ставилася до мене, як до…

— Припини, — різко мовила Неннеке. — Не плачся мені в подолок. Я не твоя мама, скільки разів повторювати? Твоєю повірницею теж не бажаю бути. Дідька лисого мене обходить, як вона з тобою поводилася, а те, як ти поводився з нею — ще менше. Не маю ані найменшого наміру ні бути посередницею, ні передавати їй ті дурні камінці. Хочеш бути дурнем — будь ним без мого посередництва.

— Ти не зрозуміла мене. Не хочу просити в неї пробачення чи підкуповувати її. Однак я дещо їй винен, а лікування, яке вона хоче пройти, мусить коштувати страшенно дорого. Я хочу їй допомогти — і тільки.

— То ти ще більший дурень, ніж я гадала, — Неннеке підняла з долівки кошик. — Дороге лікування? Допомога? Геральте, для неї ті твої камінці — така дрібниця, що й плюнути не варто. Знаєш, скільки Єнніфер може витиснути з високородної пані за переривання вагітності?

— Ось це якраз знаю. Як і те, що за лікування безпліддя вона бере ще більше. Шкода, що сама собі в цьому допомогти не може. Тому шукає допомоги в інших, у тебе теж.

— Їй ніхто не допоможе, це абсолютно неможливо. Вона чародійка. Як більшість магинь, вона має атрофовані, зовсім непродуктивні гонади і це річ незворотна. Вона ніколи не матиме дитини.

— Не всі чародійки в цьому неповносправні. Я щось про це знаю, ти знаєш також.

— Аякже, — Неннеке примружила очі. — Знаю.

— Не може бути правилом щось, із чого є винятки. Тільки благаю, не годуй мене банальними істинами про винятки, які підтверджують правила. Розкажи щось про винятки як такі.

— Про винятки, — холодно відказала жриця — можна сказати лише одне. Що вони є. Більше нічого. А Єнніфер… що ж, вона, на жаль, винятком не є. Принаймні в тому, що стосується неповносправності, про яку йде мова. Бо в іншому — складно знайти більший виняток, ніж вона.

— Чародіям, — Геральта не зачепили ні холод, ні натяк, — уже вдавалося воскрешати померлих. Я знаю задокументовані випадки. А оживити мерця, мені здається, складніше, ніж зняти атрофію органів.

— Погано тобі здається. Бо я не знаю жодного задокументованого повністю вдалого випадку зняття атрофії чи регенерації залоз внутрішньої секреції. Геральте, годі, це вже починає нагадувати консиліум. Ти не розумієшся на цьому, я — так. І якщо я тобі кажу, що Єнніфер заплатила за одні можливості втратою інших, то так воно і є.

— Якщо це так очевидно, не розумію. чому вона й далі намагається…

— Ти дуже мало розумієш, — перебила жриця. — До трясці мало. Перестань перейматися недугами Єнніфер, подумай про власні. Твій організм теж піддався незворотнім змінам. Дивуєшся їй, а що скажеш про себе самого? Для тебе теж має бути очевидно, що ти ніколи не

станеш людиною, а ти все ж далі намагаєшся нею бути. Робиш людські помилки. Помилки, яких відьми́н робити не повинен.

Геральт сперся на стіну печери, витер піт із брів.

— Не відповідаєш, — підсумувала Неннеке, злегка усміхаючись. — Я й не дивуюся. З голосом розуму сперечатися непросто. Ти хворий, Геральте. Втратив форму. Погано реагуєш на еліксири. В тебе пришвидшений пульс, сповільнена акомодація ока, загальмовані реакції. Тобі не вдаються найпростіші Знаки. І ти хочеш рушити на гостинець? Мусиш лікуватися. Необхідна терапія. А перед нею — транс.

— Це тому ти підіслала до мене Йолю? В межах терапії? Для полегшення входу в транс?

— Дурний ти!

— Не настільки.

Неннеке відвернулася, всунула руки між м'ясисті стебла незнайомих відьми́нові ліан.

— Ну хай буде, — невимушено мовила Неннеке. — Так, я прислала її до тебе. В межах терапії. І все вийшло, мушу сказати. На другий день ти реагував уже краще. Був спокійнішим. Окрім того, Йоля теж потребувала терапії. Не сердься.

— Я не серджуся. Ні на терапію, ні на Йолю.

— А на голос розуму, який чуєш?

Відьми́н не відповів.

— Транс необхідний, — повторила Неннеке, окидаючи оком весь свій печерний садок. — Йоля готова. Вона встановила з тобою фізичний і психічний контакт. Якщо хочеш їхати — зробімо це сьогодні вночі.

— Ні. Не хочу. Зрозумій, Неннеке, у трансі Йоля може почати віщувати. Пророкувати, оголошувати майбутнє.

— У цьому й річ.

— У цьому. А я не хочу знати майбутнього. Як я міг би робити те, що роблю, якби знав? Зрештою, я й так його знаю.

— Ти впевнений?

Відьми́н не відповів.

— Ну добре. — зітхнула Неннеке. — Ходімо вже. Ага… Геральте? Не хочу здатися нечемною, але скажи мені… Скажи, як ви познайомилися? Ти і Єнніфер? Як це почалося?

Відьми́н усміхнувся.

— Почалося з того, що ми з Горицвітом не мали чим поснідати і вирішили наловити риби.

— Я так розумію, замість рибини ти впіймав Єнніфер?

— Я розповім тобі, як це було. Але, може, після вечері, бо я трохи зголоднів.

— То ходімо. Я вже маю все, що треба.

Відьми́н рушив до виходу, ще раз обвів поглядом печерну теплицю.

— Неннеке?

— Що?

— Половина з того, що тут є — рослини, які вже ніде на світі не ростуть. Я маю рацію, правда?

— Маєш. Більш ніж половина.

— Чим це можна пояснити?

— Якщо я скажу, що ласкою богині Мелітеле, тобі цього, напевне, не вистачить.

— Напевне ні.

— Я так і думала, — Неннеке усміхнулася. — Чи бачиш, Геральте… ось це наше ясне сонечко світить і далі. Але вже не так, як раніше. Хочеш — почитай книжки. Якщо ж не бажаєш гаяти на це час, то може, задовольнишся поясненням, що кришталь, з якого зроблений дах, діє як фільтр. Затримує смертоносні промені, яких щораз більше з'являється в сонячному світлі. Тому тут ростуть рослини, що їх уже ніде на світі дикорослими не побачиш.

— Зрозумів, — кивнув головою відьми́н. — А ми, Неннеке? Що з нами? На нас теж світить сонце. Чи ж і ми не повинні сховатися під такий дах?

— В принципі повинні, — зітхнула жриця. — Але…

— Але що?

— Вже запізно.

ОСТАННЄ БАЖАННЯ

I

Сом вистромив з-під води вусату голову, шарпнувся із зусиллям, почав хлюпатися, здійняв бризки на воді й блиснув білим черевом.

— Вважай, Горицвіте! — скрикнув відьми́н, упираючись підборами в мокрий пісок. — Тримай, бодай би його!

— Тримаю… — крекнув поет. — Матінко рідна, оце потвора! Левіафан, а не риба! Ото їдла буде, бачать боги!

— Пускай, пускай, бо линва лусне!

Сом застиг біля дна, раптовим рухом шмигнув проти течії, в напрямку закруту річки. Линва засичала, рукавиці Горицвіта і Геральта задимілися.

— Тягни, Геральте, тягни! Не пускай, бо заплутається в корчах!

— Линва лусне!

— Не лусне! Тягни!

Обоє зігнулися, потягнули. Линва зі свистом розтинала воду, вібрувала, розкидала навколо краплини, що поблискували у сяйві ранкового сонця, ніби ртуть. Сом раптово виринув, завовтузився під самою поверхнею води, натяг шнура ослабнув. Рибалки негайно заходилися вибирати слабину.

— Завудимо його, — засопів Горицвіт. — Завеземо до села і скажемо, щоб завудили. А з голови зваримо юшку!

— Вважай!

Відчуваючи під черевом мілину, сом виринув з води до половини двосажневої туші, мотонув головою, вперіщив воду плескатим хвостом і прудко пірнув у глибінь. З рукавиць знову пішов дим.

— Тягни, тягни! На берег його, сучого сина!

— Линва аж тріщить! Попусти, Горицвіте!

— Витримає, не бійся! З голови… зваримо юшку…

Сом, якого знову притягли ближче до берега, почав скажено борсатися і смикати линву, ніби показуючи, що не вийде так просто запакувати його до горщика. Бризки знялися на сажень угору.

— Шкуру продамо… — Горицвіт, червоний від натуги, обіруч тягнув линву, впершися ногами в землю. — А вуса… З вусів зробимо…

Ніхто так ніколи й не довідався, що поет мав намір зробити із сом'ячих вусів. Линва розірвалася з тріском, а обидва рибалки, утративши рівновагу, гепнулися на мокрий пісок.

— А бий тебе сила Божа! — заволав Горицвіт, аж відлуння прокотилося очеретом. — Стільки їдла пропало! А щоб ти здох, сом'ячий сину!

— Я ж казав, — Геральт обтрусив штани. — Казав не тягнути насилу. Спаскудив ти, друже, усеньке діло. Рибалка з тебе, як із телячого хвоста сито.

— Брехня, — обурився трубадур. — Те, що це страховидло взагалі клюнуло — лише моя заслуга.

— Цікаво. Ти ж пальцем не поворухнув, щоб допомогти мені закинути волосінь. Грав на лютні й горлав на цілісіньку околицю, більш нічого.

— Помиляєшся, — вищирив зуби Горицвіт. — Бо бачиш… коли ти заснув, я здійняв з гачка хробаків і вчепив здохлу ворону, котру знайшов у кущах. Хотів побачити зранку твою міну, коли б ти ту ворону витяг. А на неї сом упіймався. На твоїх хробаків дідька лисого би щось клюнуло.

— Клюнуло, клюнуло, — відьми́н сплюнув у воду. намотуючи волосінь на дерев'яну рогачку. — Але урвалося, бо ти тягнув, як дурило. Замість патякати, змотай решту волосіней. Сонце вже високо, пора в дорогу. Йду збиратися.

— Геральте!

— Чого?

— На другій волосіні теж щось є… Ні, чорт забирай, тільки зачепило. Тримає, як камінь, бісова душа, не подужаю! Нуууу, пішло… Ге, ге, гляди, що я тягну! Либонь, каркас баржі часів короля Дезмода! Але ж велика, зараза! Гляди, Геральте!

Горицвіт, ясна річ, перебільшував. Клубок зігнилих мотузок, решток сітей і водоростей, що його поет витягнув з води, був досить великий, однак далеко йому було до розмірів баржі з часів легендарного короля. Бард розкинув клубок на березі і почав колупатися в ньому носаком черевика. Водорості аж ворушилися від п'явок, бокоплавів та інших дрібних рачків.

— Ха! Поглянь, що я знайшов!

Геральт зацікавлено наблизився. Знахідка виявилася добряче потовченим кам'яним глеком, трохи схожим на амфору із двома

ручками, обплутаним сіттю, чорним від зогнилих водоростей та колоній волохокрильців і слимаків. З глека стікав смердючий мул.

— Ха! — знову хвалькувато вигукнув Горицвіт. — Ти знаєш, що це таке?

— Аякже. Старий горщик.

— Помиляєшся, — заявив трубадур, шматком дерева здираючи з глека мушлі та скам'янілу глину. — Це горщик зачарований — далебі! Там всередині сидить джин, котрий виконає три мої бажання.

Відьми́н пирхнув.

— Можеш сміятися, — Горицвіт закінчив обшкрябувати глечик, нахилився і прополоскав амфору водою. — Але на горлечку — печатка, а на печатці — чародійський знак.

— Який? Покажи.

— А дзуськи, — поет сховав глечика за плечима. — Ще чого хочеш? Це я знайшов і всі три бажання мені потрібні.

— Не руш тієї печатки! Облиш це!

— Пусти, кажу! Це моє!

— Горицвіте, вважай!

— Аякже!

— Не торкайся! А, стонадцять чортів…

З глечика, який під час шарпанини упав на пісок, вирвався мерехтливий червоний дим.

Відьми́н відскочив і кинувся в бік стоянки по меч. Горицвіт навіть не ворухнувся. руки мав схрещені на грудях.

Дим запульсував, зібрався в кулю неправильних розмірів, що висіла на рівні голови поета. Куля набрала форми карикатурної, безносої голови з величезними балухами і чимось схожим на дзьоба. Голова була розміром із сажень.

— Джине! — промовив Горицвіт, тупнувши ногою. — Я подарував тобі волю і віднині є твоїм паном і володарем. Мої бажання…

Голова заклацала дзьобом, який, власне, дзьобом і не був. Був радше чимось на кшталт обвислих, безформних губ, що постійно змінювали форму.

— Тікай! — крикнув відьми́н. — Тікай, Горицвіте!

— Мої бажання, — продовжував поет — ось які. По-перше, хай чорти якнайшвидше заберуть Вальдо Маркса, трубадура з Цидарису. По-друге, в Каельфі мешкає графівна Віргінія, що нікому не хоче дати. Нехай мені дасть. По-третє…

Ніхто так і не дізнався, яким було третє бажання Горицвіта. Потворна голова випустила з себе два ще потворніші лаписька і хапонула барда за горлянку. Горицвіт захрипів.

Геральт трьома стрибками добіг до голови, замахнувся срібним мечем і рубонув навідліг, посередині. Повітря завило, голова бурхнула димом і моментально виросла удвічі. Потворна пащека, що також стала удвічі більшою, розкрилася, заклацала щелепами і завищала, лапи

почали трусити Горицвіта, який намагався вирватися, і притисли його до землі.

Відьми́н склав пальці в Знак Аард і жбурнув у голову максимальну кількість енергії, яку йому лише вдалося зібрати. Енергія вдарила в ціль, сліпучим променем матеріалізуючись у сяючій аурі, що оточувала голову. Гупнуло так, що у Геральта заболіли вуха, а від повітря, увібраного імплозією , аж лози зашуміли. Потвора оглушливо загарчала, стала ще більшою, але поета випустила, після чого піднялася вгору, заборсалася і відлетіла над поверхню води, вимахуючи лапами.

Відьми́н кинувся, щоби відтягнути Горицвіта, який лежав нерухомо. В цю мить його пальці наткнулися на круглий предмет, що лежав у піску.

То була латунна печатка зі знаками зламаного хреста і дев'ятипроменевої зірки.

Голова, яка висіла над рікою, виросла вже до розмірів копиці сіна. Роззявлена пащека видавала страшне гарчання і в свою чергу нагадувала ворота комори середніх розмірів. Витягнувши лапи, потвора напала.

Геральт, не маючи й гадки, що далі робити, стиснув печатку в кулаці й, витягнувши руку в бік напасника, прокричав формулу екзорцизму, якої його колись навчила одна жриця. Відьми́н ще ніколи не вживав цю формулу, бо принципово не вірив у забобони.

Ефект перевершив його сподівання.

Печатка засичала і моментально розжарилася, обпікаючи долоню. Гігантська голова завмерла у повітрі, нерухомо зависла над рікою. Висіла так з якусь хвилину, потім завила, заревіла і розвіялася в пульсуючий клуб диму, у велику купчасту хмару. Хмара тоненько

завищала і з неймовірною швидкістю помчала вгору по річці, залишаючи на поверхні розбурхану смугу. За кілька секунд вона зникла вдалині, лише вода ще якийсь час відлунювала стихаючим виттям.

Відьми́н схилився до поета, який скулився на піску.

— Горицвіте? Ти живий? Горицвіте, качка б тебе копнула! Що з тобою?

Поет зателіпав головою, замахав руками і відкрив рота, щоби закричати. Геральт скривився і примружив очі — Горицвіт мав добре поставлений, голосний тенор, а під впливом страху міг підвищити голос до небувалих регістрів. Але те, що вирвалося з горлянки барда, було ледве чутним, хрипким скреготом.

— Горицвіте! Що з тобою? Озвися!

— Хххххх....ееееее... кхееееее... кууууурва...

— Болить тобі щось? Що з тобою? Горицвіте!

— Хххх... Кххууу...

— Не кажи нічого. Якщо все добре — кивни головою.

Горицвіт скривився і з великим зусиллям кивнув, а зразу після цього перевернувся набік, скрутився і виблював кров'ю, давлячись і кашляючи.

Геральт вилаявся.

II

— Богове! — стражник позадкував і опустив ліхтар. — Що з ним?

— Пропусти нас, чоловіче добрий, — тихо промовив відьми́н, підтримуючи Горицвіта, що зігнувся в сідлі. — Ми поспішаємо, ти ж бачиш.

— Бачу, — стражник ковтнув слину, дивлячись на бліде обличчя поета і його підборіддя, забризкане чорною засохлою кров'ю. — Поранений? Кепсько воно виглядає, пане.

— Я поспішаю, — повторив Геральт. — Ми в дорозі від самого світанку. Прошу, пропустіть нас.

— Не можем, — сказав другий стражник. — Через браму — тільки від сходу до заходу сонця. Поночі не мож. Такий наказ. Нікому не мож, хіба зі знаком від короля чи бургомістра. Або як гербовий шляхтич.

Горицвіт закректав, зігнувся ще більше, спираючись чолом об гриву коня, затремтів, затрусився, смикнувся в сухому блювотному рефлексі. По розлогому, засохлому візерункові на кінській шиї потекла ще одна цівка.

— Люди, — промовив Геральт найспокійніше, як міг. — Ви ж бачите, що йому зле. Я мушу знайти когось, хто його вилікує. Пропустіть нас.

— І не просіть, — стражник сперся на алебарду. — Наказ — то наказ. Пущу вас — то піду до ганебного стовпа. Виженуть мене геть зі служби, що тоді дітиськам їсти дам? Ні, пане, не можу. Стягніть дружка з коня і дайте його до кімнати на барбакані. Перев'яжемо його, то до рання витримає, якщо так йому на роду написано. Недовго вже.

— Перев'язати не досить, — скреготнув зубами відьми́н. — Потрібен цілитель, жрець, умілий медик…

— Такого ви й так уночі би не збудили, — сказав другий стражник. — Тільки те й можемо для вас зробити, аби не мусили до світання під

брамою валандатися. В кімнаті тепло, а й покласти пораненого теж буде на чому, легше йому буде. ніж на кульбаці. Дайте, поможем його з коня стягнути.

В кімнаті усередині барбакану справді було тепло, задушливо й затишно. Вогонь весело потріскував у комині, а за ним завзято сюрчав цвіркун.

За важким квадратним столом, заставленим дзбанами і тарілями, сиділо троє чоловіків.

— Вибачте, вельможні, — промовив стражник, який підтримував Горицвіта, — що вам заважаємо… Чей, не будете проти… Той ото лицар… гммм… І другий ранений, то я подумав…

— Добре подумав, — один із чоловіків повернув до них худе, виразне, з гострими рисами обличчя, встав. — Далі, кладіть його на лежанку.

Чоловік був ельфом. Як і другий, що сидів біля столу. Обоє, як показував їхній одяг, характерна мішанина людської та ельфійської моди, були ельфами осілими, асимільованими. Третій чоловік. з вигляду найстарший, був людиною. Лицарем — такий висновок можна було б зробити з одягу і шпакуватого волосся, підстриженого так, щоб помістилося під шолом.

— Я Хіреадан, — відрекомендувався вищий на зріст ельф, той із виразними рисами обличчя. Як це завжди бувало з представниками Старшого Народу, неможливо було визначити його вік, ельф міг з однаковою ймовірністю мати як двадцять, так і сто двадцять років. — А це мій родич Ердиль. Цей же шляхтич — лицар Вратимир.

— Шляхтич, — пробурмотів Геральт, але уважніший погляд на герб, вишитий на туніці, розвіяв його надії: розділений начетверо щит із

золотими лілія́ми був навскіс перекреслений срібною перев'яззю. Вратимир походив не лише з неправого ложа, а й з мішаного, людсько-нелюдського зв'язку. Тому він, хоч і гербовий, не міг уважатися повноправним шляхтичем і права проходити крізь брами міст після настання сутінків, без сумніву, не мав.

— На жаль, — погляд відьми́на не пройшов повз увагу ельфа, — і ми мусимо тут очікувати світанку. Закон не має винятків, принаймні не для таких, як ми. Запрошуємо до товариства. пане лицарю.

— Геральт із Ривії, — відрекомендувався відьми́н. — Я відьми́н, а не лицар.

— Що з ним? — Хіреадан показав на Горицвіта, котрого стражники тим часом поклали на лежанку. — Виглядає як отруєння. Якщо це отруєння, я можу йому допомогти. Маю при собі добрі ліки.

Геральт сів, після чого швидко оповів про випадок над річкою. Ельфи перезирнулися. Шпакуватий лицар почвиркав слиною крізь зуби, морщачи обличчя.

— Неймовірно, — мовив Хіреадан. — Що б це могло бути?

— Джин із пляшки, — шепнув Вратимир. — Як у казці…

— Не зовсім, — Геральт показав на Горицвіта, що скулився на лежанці. — Я не знаю жодної казки, яка б так закінчувалася.

— Ушкодження цього бідолахи, — сказав Хіреадан, — мають очевидну магічну природу. Боюся, що мої медикаменти нам не дуже придадуться. Але я можу принаймні полегшити його страждання. Ти давав йому якісь ліки, Геральте?

— Еліксир від болю.

— Ходи, допоможеш мені. Підтримаєш йому голову.

Горицвіт пожадливо випив змішані з вином ліки, похлинувся останнім ковтком, захрипів, заплював шкіряну подушку.

— Я його знаю, — промовив другий ельф, Ердиль. — Це Горицвіт, трубадур і поет. Я колись його бачив, він співав при дворі короля Етайна в Цидарисі.

— Трубадур, — повторив Хіреадан, дивлячись на Геральта. — Погано. Дуже погано. В нього уражені м'язи шиї і гортань. Починаються зміни в голосових зв'язках. Треба якнайшвидше припинити дію чарів, бо інакше… Це може бути незворотнім.

— Це означає… Це означає, що він не зможе говорити?

— Говорити — так. Можливо. Але не співати.

Геральт, не мовлячи й слова, сів за стіл, сперся чолом об стиснуті кулаки.

— Чародій, — сказав Вратимир. — Необхідні магічні ліки або зцілююче закляття. Ти мусиш завезти його до якогось іншого міста, відьми́не.

— Як то? — Геральт підняв голову. — А тут, у Ринде? Тут немає чародія?

— У всій Реданії важко знайти мага, — мовив лицар. — Правда, панове ельфи? З того часу, як король Ериберт обклав чари грабіжницьким податком, маги бойкотують столицю і міста, в яких ретельно дотримуються королівських розпоряджень. А райці з Ринде, як я чув, славляться власне такою ретельністю. Правда? Хіреадане, Ердилю, я так кажу?

— Так, — підтвердив Ердиль. — Але… Хіреадане, можна?

— Навіть треба, — мовив Хіреадан, дивлячись на відьми́на. — Нема чого робити з цього таємницю, і так усі про це знають, усе Ринде. В місті, Геральте, тимчасово перебуває одна чародійка.

— Без сумніву, інкогніто?

— Не надто, — усміхнувся ельф. — Особа, про яку я кажу — велика індивідуалістка. Вона ігнорує і бойкот, який Рада Чародіїв оголосила Ринде, і розпорядження тутешніх райців, а вигоду з цього має значну, бо через бойкот попит на магічні послуги тут величезний. Звичайно, чародійка не платить ніяких податків.

— А магістрат це терпить?

— Чародійка живе в резиденції одного купця, торгового фактора з Новиграду, який одночасно є титулярним послом. Там її ніхто не може чіпати. Вона має притулок.

— Це більше домашній арешт, аніж притулок, — поправив Ердиль. — Вона там практично ув'язнена. Але не нарікає на брак клієнтів. Багатих клієнтів. Райцями демонстративно нехтує, скликає бали і гулянки…

— Зі свого боку райці скаженіють, підбурюють проти неї, кого вдасться, псують їй репутацію, як можуть, — додав Хіреадан. — Розпускають про неї гидкі плітки, мабуть, в надії, що ієрарх з Новиграду заборонить купцеві надавати їй притулок.

— Не люблю пхатися в такі слизькі справи, — буркнув Геральт. — Але вибору не маю. Як звати того купця-посла?

— Бо Беррон. — Відьми́нові видалося, що Хіреадан скривився, називаючи прізвище. — Що ж, це дійсно твій єдиний шанс. А точніше —

єдиний шанс цього бідолахи на ліжку. Але чи захоче чародійка тобі допомогти… Не знаю.

— Вважай, як підеш туди — мовив Ердиль. — Шпики бургомістра стежать за будинком. Якби тебе затримали, знаєш, що робити. Гроші усі двері відчиняють.

— Піду, як тільки відчинять брами. Як звати чародійку?

— Єнніфер із Венгербергу.

III

— Пан спить, — повторив придверник, дивлячись на Геральта згори. Був він наголову вищий відьми́на і майже вдвічі ширший від нього у плечах. — Ти глухий, волоцюго? Спить пан, кажу.

— Та нехай собі спить, — погодився відьми́н. — Я маю справу не до твого пана, а до дами, яка тут перебуває.

— Маєш справу, кажеш, — придверник, як виявилося, був чоловіком дотепним, що дивувало в людині з його статурою та зовнішністю. — То йди, плентачу, в дім розпусти, там акурат уладнаєш свою справу. Геть.

Геральт відчепив від пояса калитку і зважив її на долоні, тримаючи за ремінці.

— Ти мене не підкупиш, — гордо заявив цербер.

— А я й не збираюся.

Придверник був занадто кремезний, щоби мати рефлекс, який дав би йому можливість ухилитися від швидкого удару звичайної людини

або затулитися від нього. Коли вдарив відьми́н, придверник не встиг навіть заплющити очі. Важка калитка з металевим ляскотом врізалася йому в скроню. Придверник повалився на двері, хапаючись обома руками за одвірок. Геральт відірвав його від них копняком у коліно, штовхнув плечем і охрестив калиткою ще раз. Очі придверника затуманилися і розбіглися прекумедним зизом, ноги склалися під ним, як два складані ножі. Відьми́н, бачачи, як хлоп, уже майже зомлілий, пробує мацати довкола себе руками, з розмахом гримнув його втретє, просто в тім'я.

— Гроші, — буркнув Геральт, — усі двері відчиняють.

У передпокої було темнувато. З-за дверей ліворуч чулося голосне хропіння. Відьми́н обережно зазирнув туди. На розбурханій лежанці спала, посвистуючи носом, товста жінка у нічній сорочці, задертій поза стегна. Це було не найприємніше видовище. Геральт затягнув придверника до комірчини і замкнув двері на засувку.

Справа були ще одні двері, напіввідчинені, а за ними кам'яні східці, що вели униз. Відьми́н уже збирався минути їх, аж тут знизу почулася невиразна лайка, гуркіт і сухий дзенькіт посудини, що розбивалася.

Приміщення було великою, повною всілякого начиння кухнею, що пахла травами і смолистим деревом. На кам'яній підлозі, серед уламків глиняного дзбанка, стояв на колінах голісінький чоловік із низько опущеною головою.

— Яблучний сік, трістенний його бабці, — пробелькотів чоловік, крутячи головою, мов баран, який помилково буцнув рогами фортечний мур. — Яблучний… сік. Де… де слуги?

— Чого бажаєте? — ввічливо запитав відьми́н. Чоловік звів голову і ковтнув слину. Очі в нього блукали і були налиті кров'ю.

— Вона хоче соку з яблук, — повідомив чоловік і, з явним зусиллям підводячись, усівся на накритій кожухом скрині і сперся об піч. — Мушу… занести на гору, бо…

— Чи я маю честь розмовляти з купцем Бо Берроном?

— Тихше, — болісно скривився чоловік. — Не репетуй. Слухай, там у барильці… Сік. З яблук. Налий у щось… і поможи мені вилізти на сходи, добре?

Геральт стенув плечима, потім похитав головою зі співчуттям. Сам він радше уникав пригод з алкоголем, але стан купця не був йому цілком чужий. Відьми́н розшукав у купі посуду дзбан і олов'яний кубок, начерпав соку з барильця. Почув хропіння і відвернувся. Голий чоловік спав, схиливши голову на груди.

Відьми́нові на мить закортіло облити його соком і розбудити, але передумав. Вийшов із кухні, несучи дзбанок. Коридор закінчувався важкими різьбленими дверима. Відьми́н увійшов обережно, відхиляючи їх рівно настільки, щоб могти прослизнути усередину. Було темно, тож Геральт розширив зіниці. І наморщив ніс.

У повітрі висів тяжкий запах прикислого вина, свічок і перезрілих овочів. І ще чогось, що нагадувало суміш запахів бузку й аґрусу.

Відьми́н роззирнувся навколо. Стіл посеред кімнати двигтів від справжнісінького бойовиська дзбанків, карафок, келихів, срібних тарелів і патер, полумисків та приборів, оздоблених слоновою кісткою. Зім'ятий, зісунутий убік обрус був залитий вином, заляпаний чимось фіолетовим і застиг від воску, що стік із підсвічників. Шкірки від апельсинів, ніби квіти, пломеніли поміж сливових і персикових кісточок, хвостиків грушок і кострубатих китиць, з яких позривали ягоди винограду. Один келих перевернувся і розбився. Другий був цілим, наполовину повним, з нього стирчала індича кістка. Біля келиха стояв

чорний черевичок на високому підборі. Зроблений черевичок був зі шкіри василіска. Дорожчої сировини для виробництва взуття не існувало.

Другий черевичок лежав під кріслом, на недбало кинутій, вигаптуваній квітами чорній сукні з білою шляркою.

Геральт хвилину постояв, вагаючись, борючись із почуттям сорому, з бажанням негайно розвернутися і вийти. Але це означало б, що церберові у передпокої дарма дісталося. Відьми́н не любив робити щось дарма.

В кутку кімнати Геральт помітив гвинтові сходи.

На сходинках відьми́н знайшов чотири зів'ялі білі троянди і серветку, поплямовану вином і карміновою помадою. Запах бузку й аґрусу підсилювався.

Сходи вели до спальні, підлогу якої вкривала велика волохата шкура. На шкурі лежала біла сорочка з мереживними манжетами і кільканадцять білих троянд. А також чорна панчоха.

Друга панчоха звисала з одного із чотирьох різьблених стовпчиків, які підтримували над ліжком напівкулястий балдахін. Рельєфи на стовпчиках зображали німф і фавнів у різноманітних позах. Деякі з них були дуже навіть цікаві. Деякі — дурнуваті та смішні. Багато поз повторювалося. В загальних рисах.

Геральт голосно кашлянув, дивлячись на клубок чорних кучерів, що виднівся з-під адамашкової ковдри. Ковдра заворушилася і застогнала. Геральт кашлянув ще голосніше.

— Бо? — нерозбірливо запитав клубок чорних кучерів. — Ти сік приніс?

— Приніс.

З-під чорних кучерів з'явилося бліде трикутне обличчя, фіалкові очі та вузькі, ледь скривлені губи.

— Ооох… — губи ще більше скривилися. — Ооох… Умру від спраги…

— Прошу.

Жінка сіла, випорпуючися з постелі. Вона мала гарні руки і зґрабну шию, на шиї — чорну оксамитову стрічку з прикрасою у формі зірки, що іскрилася від діамантів. Крім стрічки, не мала на собі нічого.

— Дякую, — жінка взяла кубок з його руки, пожадливо випила, потім підняла руки і доторкнулася до скронь. Ковдра сповзла ще більше. Геральт відвернув погляд — ввічливо, але з явним небажанням.

— Хто ти власне такий? — запитала чорноволоса жінка, мружачись і прикриваючись ковдрою. — Що ти тут робиш? Де, до дідька, Беррон?

— На яке питання мені відповісти спочатку?

Геральт в ту ж хвилину пожалкував про свою іронію. Жінка підняла долоню, з пальців вистрелила золотиста смуга. Геральт рефлекторно відреагував, складаючи обидві долоні у Знак Геліотропу, упіймав закляття перед самим обличчям, але імпульс був настільки сильним, що Геральта відкинуло назад, на стіну. Відьми́н сповз на підлогу.

— Не треба! — зарепетував Геральт, бачачи, що жінка знову піднімає руку. — Пані Єнніфер! Я прийшов з миром, без лихих намірів!

З боку сходів почувся тупіт, у дверях спальні замаячіли постаті слуг.

— Пані Єнніфер!

— Вийдіть, — спокійно наказала чародійка. — Ви мені вже не потрібні. Вам платять за те, щоб ви пильнували дім. Але якщо цей тип однак спромігся сюди увійти, я подбаю про нього сама. Перекажіть це панові Берронові. А мені прошу приготувати купіль.

Відьми́н ледве встав. Єнніфер мовчки приглядалася до нього, мружачи очі.

— Ти відбив моє закляття, — зрештою промовила жінка. — Ти не чародій, це зрозуміло. Але ти відреагував надзвичайно швидко. Кажи, хто ти такий, незнайомцю, що прийшов з миром. І моя тобі порада — кажи швидко.

— Я Геральт із Ривії. Відьми́н.

Єнніфер вихилилася з ліжка, хапаючи вирізьбленого на стовпці фавна за деталь анатомії, непогано пристосовану для хапання. Не зводячи з Геральта погляду, підняла з підлоги накидку з хутряним коміром. Ретельно закутавшись у неї, жінка встала. Не поспішаючи, налила собі ще один кубок соку, випила нахильці, відкашлялася і наблизилася до відьми́на. Геральт непомітно помасував крижі, які хвилину тому боляче зіткнулися зі стіною.

— Геральт із Ривії, — повторила чародійка, дивлячись на нього з-під чорних вій. — Як ти сюди потрапив? І з якою метою? Сподіваюся, ти не скривдив Беррона?

— Ні. Не скривдив. Пані Єнніфер, мені потрібна твоя допомога.

— Відьми́н, — пробурмотіла чародійка, підходячи ще ближче і щільніше закутуючись в накидку. — Мало того, що перший відьми́н,

якого я бачу зблизька, то ще й знаменитий Білий Вовк. Я чула про тебе всяке.

— Можу лише уявити.

— Не знаю. що ти там собі уявляєш, — жінка позіхнула, після чого присунулася ще ближче. — Можна? — вона торкнулася долонею його щоки, наблизила обличчя, глянула йому в очі. Геральт стиснув щелепи. — Зіниці рефлекторно пристосовуються до світла чи ти можеш їх звужувати і розширювати за власним бажанням?

— Єнніфер, — спокійно мовив відьми́н. — Я їхав до Ринде цілий день, не затримуючись. Цілісіньку ніч чекав, аж відчинять брами. Дав по довбешці придверникові, який не хотів мене сюди пускати. Нахабно й нечемно порушив твій сон і спокій. А все тому, що мій приятель потребує допомоги, яку можеш надати лише ти. Прошу, допоможи йому, а потім, якщо забажаєш, поговорімо про мутації й аберації.

Чародійка відійшла назад, негарно скривила губи.

— Про яку допомогу йдеться?

— Про регенерацію магічно уражених органів. Горла, гортані і голосових зв'язок. Ураження таке, як від багряного туману. Чи дуже подібне.

— Подібне, — повторила чародійка. — Коротше кажучи, твого приятеля магічно вразив не багряний туман. Що ж це було? Кажи, бо я, вирвана зі сну на світанку, не маю ні сили, ні бажання зондувати тобі мозок.

— Гммм… Найкраще буде. якщо я почну спочатку…

— О ні, — перебила Єнніфер. — Якщо це аж так складно, то зачекай трохи. Кепський присмак у роті, розпатлане волосся, склеєні повіки та інші ранкові незручності суттєво обмежують мою здатність сприймати інформацію. Спустися вниз до лазні, в підвал. Я буду там за хвилину і ти все мені розповіси.

— Єнніфер, я не хочу нав'язуватися, але час не чекає. Мій приятель…

— Геральте, — різко перебила Єнніфер. — Заради тебе я вилізла з ліжка, хоч не мала наміру робити це до того, як виб'є полудень. Я готова відмовитися від сніданку. Знаєш чому? Бо ти приніс мені яблучний сік. Ти поспішав, був стурбований стражданням друга, вдерся сюди силою, лупцюючи людей по довбешках, але, незважаючи на це, подумав про жінку, що хоче пити. Цим ти мене зворушив і, можливо, я тобі допоможу. Але від води і мила не відмовлюся. Йди. Прошу тебе.

— Добре.

— Геральте.

— Слухаю — відьми́н затримався на порозі.

— Скористайся можливістю і також викупайся. За запахом я можу визначити не лише породу і вік, але й масть твого коня.

IV

Чародійка увійшла до лазні тоді, коли Геральт, сидячи голий на маленькому ослінчику, поливався водою з цеберка. Відьми́н закашлявся і скромно повернувся спиною.

— Не соромся, — мовила Єнніфер, кидаючи оберемок одягу на вішак. — Я не зомлію, побачивши голого чоловіка. Трисс Мериґольд, моя подруга, каже, що якщо ти бачила одного, то бачила всіх.

Відьми́н устав, обгорнувши стегна рушником.

— Чарівний шрам, — посміхнулася Єнніфер, дивлячись на його груди. — Що то було? Потрапив під пилку на тартаку?

Геральт не відповів. Чародійка й далі позирала на нього, грайливо схиляючи голову.

— Перший відьми́н, що його я можу оглянути зблизька, до того ж голісінького, як мати народила. Ого! — вона схилилася, наставляючи вуха. — Я чую твоє серце. Дуже повільний ритм. Ти можеш контролювати виділення адреналіну? Ох, вибач, професійна цікавість. Тебе, як мені здається, дратують згадки про властивості твого організму. І це дивно. І ці властивості ти звик називати словами, яких я дуже не люблю, впадаючи при цьому в патетичний сарказм, який мені не до смаку ще більше.

Відьми́н не відповів.

— Але годі про це. Моя купіль холоне, — Єнніфер зробила рух, нібито бажаючи скинути плащ, і завагалася. — Я купатимуся, а ти розповідатимеш. Заощадимо час. Але… Я не хочу, щоб ти почувався незручно, до того ж ми ледве знайомі… Тому, зважаючи на пристойність…

— Я відвернуся, — невпевнено запропонував відьми́н.

— Ні. Я повинна бачити очі того, з ким розмовляю. В мене є краща ідея.

Геральт почув, як вона вимовила закляття, відчув тремтіння медальйону і побачив чорний плащ, який м'яко опускався на долівку. А потім почув плюскіт води.

— Тепер я не бачу твоїх очей, Єнніфер, — промовив Геральт. — А шкода.

Невидима чародійка приснула і захлюпалася в діжці.

— Розповідай.

Геральт закінчив борюкатися зі штанами, які він натягав під рушником, сів на лаві. Застібаючи пряжки черевиків, оповів про пригоду над рікою, якомога стисліше описуючи шарпанину з сомом. Єнніфер не виглядала на жінку, яку могло цікавити рибальство.

Коли відьми́н дійшов до моменту. в який хмароподібне створіння вибралося із дзбана, велика губка, що намилювала невидимість, завмерла.

— Ну, ну, — почув відьми́н. — Цікаво. Джин, замкнений у пляшці.

— Та який там джин, — заперечив Геральт. — Це був якийсь різновид багряного туману. Якийсь новий, невідомий вид...

— Новий і невідомий вид заслуговує на те, щоби його якось назвати, — промовила невидима Єнніфер. — Джин — назва, не гірша від інших. Будь ласка, продовжуй.

Відьми́н послухався. Мильна вода в діжці пінилася тим дужче, чим далі продовжувалася розповідь, вода переливалася через вінця. Раптом щось прикувало увагу відьми́на. Він придивився уважніше і помітив обриси й форми, що проступали крізь мило, яке вкривало невидимість. Обриси й форми так захопили відьми́на, що він утратив мову.

— Розповідай! — поквапив його голос, що долинав із нічого, з-над обрисів. — Що було далі?

— Це все, — сказав Геральт. — Я прогнав того, як ти кажеш, джина…

— Яким чином? — Черпак піднявся і вилив воду. Мило зникло, форми також. Геральт зітхнув.

— Закляттям, — відповів. — Точніше, екзорцизмом.

— Яким? — Черпак знову вилив воду. Відьми́н почав пильніше спостерігати за діями черпака, адже вода, хоч і ненадовго, також показувала те і се. Відьми́н повторив закляття, заміняючи голосну "е" вдихом, як того вимагали правила безпеки. Геральт думав сподобатися чародійці знанням цього принципу, а тому дуже здивувався, почувши з діжки шалений сміх.

— Що в цьому смішного?

— Той твій екзорцизм… — Рушник спурхнув з кілочка і почав хапливо витирати рештки обрисів. — Трисс ридатиме зі сміху, як їй розповім! Хто тебе цьому навчив, відьми́не? Цьому… закляттю?

— Одна жриця зі святилища Гульдри. Це таємна храмова мова…

— Для кого таємна, для того таємна. — Рушник ударився об край діжки, вода вихлюпнулася на долівку, сліди босих ступнів позначили кроки чародійки. — Геральте, ніяке то не було закляття. Також не раджу тобі повторювати ці слова в інших храмах.

— Якщо не закляття, то що це було? — запитав Геральт, дивлячись, як дві чорні панчохи вимальовують дві стрункі ніжки, одна за одною, просто у повітрі.

— Дотепний вислів. — Трусики з мереживом огорнули ніщо у надзвичайно цікавий спосіб. — Хоч і дещо нецензурний.

Біла сорочка з великим жабо у формі квітки піднялася догори і утворила форми. Єнніфер, як зауважив відьми́н, не носила жодного мантаччя із китового вусу, яким зазвичай користувалися жінки. Їй воно було непотрібне.

— Який вислів? — запитав Геральт.

— Байдуже.

З чотирикутної кришталевої пляшечки, що стояла на столику, вискочив корок. У лазні запахло бузком і аґрусом. Корок зробив кілька кіл і вскочив на місце. Чародійка застібнула манжети сорочки, надягнула сукню і матеріалізувалася.

— Допоможи застебнути, — Єнніфер обернулася спиною, розчісуючи волосся черепаховим гребенем. Гребінь, як зауважив Геральт, мав довгу загострену ручку, що могла в разі потреби успішно замінити стилет.

Відьми́н застібнув їй сукню зумисне повільно, гапличок за гапличком, насолоджуючись запахом її волосся, що спадало чорним водограєм до середини спини.

— Повертаючись до створіння з пляшки, — сказала Єнніфер, вставляючи у вуха діамантові кульчики, — то очевидно, що утекти його змусило не твоє смішне "закляття". Гіпотеза про те, що воно вимістило лють на твоєму товаришеві і втекло з нудьги, видається мені ближчою до правди.

— Мабуть, так і є, — понуро погодився Геральт. — Бо навряд чи воно полетіло до Цидарису, щоб уколошкати Вальдо Маркса.

— Хто такий Вальдо Маркс?

— Трубадур, який уважає мого товариша, також поета і музику, нездарою, що потурає смакам черні.

Чародійка обернулася з дивним блиском у фіалкових очах.

— То твій приятель устиг вимовити бажання?

— Навіть два. Обидва страшенно дурні. Чому ти питаєш? Це ж явна нісенітниця, це виконання бажань геніями, д'їні, духами лампи…

— Явна нісенітниця, — повторила Єнніфер, усміхаючись. — Аякже. Це вигадка, беззмістовна маячня, як і всі легенди, у яких добрі духи і чаклунки виконують бажання. Такі байки вигадують бідні дурники, що й мріяти не можуть про те, аби свої численні бажання і прагнення задовольняти шляхом власної активності. Мене тішить, що ти до таких не належиш, Геральте з Ривії. Цим ти мені близький духовно. Я, коли чогось прагну, не мрію, а дію. І завжди здобуваю те, чого прагну.

— Не сумніваюся. Ти готова?

— Готова, — чародійка закінчила застібати ремінці черевичків, устала. Навіть на підборах вона не вирізнялася зростом. Єнніфер струснула волоссям, що, як помітив Геральт, залишилося у мальовничому, бурхливому і виткому безладді, незважаючи на завзяте розчісування.

— Геральте, я маю питання. Печатка. яка закривала пляшку… Вона й далі у твого приятеля?

Відьми́н подумав. Печатка була не в Горицвіта, а в нього самого, і то при собі. Але досвід радив йому не казати чародіям надто багато.

— Гммм… Думаю, що так, — відьми́н спробував ошукати чародійку щодо причин затримки з відповіддю — Так, напевно, в нього. А що? Ця печатка важлива?

— Дивне питання, — гостро мовила Єнніфер — для відьми́на, фахівця з надприродних страхіть. Того, хто мусив би знати, що така печатка важлива настільки, щоб до неї не доторкатися. І не дозволяти зробити це другові.

Відьми́н стиснув щелепи. Удар був влучний.

— Що ж, — Єнніфер змінила тон на значно ласкавіший. — Немає людей, що не помиляються, і відьми́нів таких теж немає, як бачу. Кожен може помилитися. Ну, можемо рушати в дорогу. Де твій товариш?

— Тут, у Ринде. В домі такого собі Ердиля. Ельфа.

Єнніфер уважно глянула на відьми́на.

— В Ердиля? — повторила, кривлячи губи в усмішці. — Я знаю, де це. Здогадуюся, що там перебуває і його двоюрідний брат Хіреадан, правда ж?

— Правда. А що…

— Нічого — перебила Єнніфер, підняла руки, заплющила очі. Медальйон на шиї відьми́на запульсував, смикнув за ланцюжок.

На вологій стіні лазні висвітлився яскравий контур, що нагадував двері, в яких клубилося сяюче молочне ніщо.

Відьми́н тихо вилаявся. Він не любив магічних порталів і подорожей з їх допомогою.

— Чи обов'язково… — прохрипів Геральт. — Тут недалеко…

— Я не можу ходити вулицями цього міста — відрубала чародійка. — Тут мене не особливо люблять, можуть вилаяти, закидати камінням, а, може, й чимось гіршим. Кілька осіб успішно псує мені тут репутацію, вважаючи, що їм це минеться просто так. Не бійся, мої портали безпечні.

Геральт був свідком того, як колись крізь безпечний портал пройшла половина того, хто ним подорожував. Другої половини так і не знайшли. Знав також кілька випадків, коли люди заходили в портал, а потім за ними й слід застигав.

Чародійка ще раз поправила волосся, прип'яла до пояса вишиту перлами калитку. Калитка здавалася замалою, аби вмістити щось, окрім пригорщі мідяків і помади для губ, але Геральт знав, що то не звичайна калитка.

— Обійми мене. Міцніше, я не порцелянова. В дорогу!

Медальйон завібрував, щось блиснуло і Геральт раптово опинився у чорній порожнечі, у пронизливому холоді. Нічого не бачив, не чув, не відчував. Холод був єдиним, на що реагували відчуття. Відьми́н хотів вилаятися, але не зміг.

V

— Минула година, відколи вона туди увійшла, — Хіреадан обернув клепсидру, що стояла на столі. — Я починаю непокоїтися. Невже з горлом Горицвіта все так погано? Ти не думаєш, що варто було б заглянути до них нагору?

— Єнніфер цього явно не бажала, — Геральт допив кубок трав'яного напою, немилосердно кривлячись. Він любив і цінував осілих ельфів за розум, спокійну вдачу і особливе почуття гумору, але їх уподобань щодо

їжі й напоїв не розумів і не поділяв. — Я не маю наміру їй заважати, Хіреадане. Магія потребує часу. Хай воно триває хоч би й добу, тільки б Горицвіт одужав.

— Що ж, маєш рацію.

З приміщення за стіною почувся стукіт молотків. Ердиль, як виявилося, жив у покинутій корчмі, яку купив, планував відремонтувати і шинкувати там разом із дружиною, тихою та небагатослівною ельфинею. Лицар Вратимир, який після ночі, проведеної разом у кордегардії, прибився до компанії, сам запропонував допомогу в роботі. Разом із подружжям узявся до ремонту стінних панелей одразу, як тільки стихло замішання, спричинене раптовою й видовищною появою відьми́на і Єнніфер, що вискочили зі стіни у блиску порталу.

— Щиро кажучи, — повів Хіреадан — я не сподівався, що в тебе так легко все вийде. Єнніфер не належить до людей, які охоче самі приходять на поміч. Нещастя ближніх не особливо її хвилюють і не тривожать її сон. Коротше, я не чув, щоби вона хоч колись допомогла комусь безкорисливо. Цікаво, яку вигоду вона отримає з допомоги тобі й Горицвітові.

— Не перебільшуєш? — усміхнувся відьми́н. — Вона не справила на мене аж настільки поганого враження. Звичайно, вона любить продемонструвати зверхність, але в порівнянні з іншими чародіями, з усією цією пихатою бандою, вона — ходяча чарівність і втілена доброзичливість.

Хіреадан також усміхнувся.

— Виглядає так, — сказав ельф, — ніби ти вважаєш, що скорпіон гарніший від павука, бо ж має такий чарівний хвостик. Стережися, Геральте. Ти не перший, хто так про неї думає, не знаючи, що чарівність і доброзичливість Єнніфер обернула на зброю. Зброю, якою

користується надзвичайно вправно і безсоромно. Це, звісно, не суперечить тому фактові, що вона чарівно гарна. Ти ж не заперечуватимеш?

Відьми́н кинув на ельфа швидкий погляд. Йому вже вдруге здалося, що бачить на щоках ельфа сліди рум'янцю. Це здивувало Геральта не менше, ніж слова Хіреадана. Чистокровні ельфи рідко захоплювалися людськими жінками. Навіть дуже гарними. А Єнніфер, хоч по-своєму приваблива, не могла називатися красунею.

Смаки смаками, але насправді мало хто називав чародійок "вродливими". Як не як, усі вони походили з тих прошарків суспільства, де єдиною долею дочок було заміжжя. Хто б подумав про те, щоби прирікати доньку на роки виснажливого навчання і тортури соматичних змін, якщо можна було видати її заміж і вигідно з кимось породнитися? Хто б хотів мати в родині чародійку? Незважаючи на повагу, якою оточені були маги, родина чародійки не мала з неї анінайменшого пожитку, бо коли дівчина закінчувала навчання, з родиною її не зв'язувало більше нічого — значення мало лише професійне братство. Тому чародійками ставали лише доньки, що не мали жодних шансів знайти чоловіка.

На противагу жрицям і друїдкам, які неохоче брали до себе негарних чи покалічених дівчаток, чародії приймали всіх, хто мав здібності. Якщо дитина проходила крізь сито перших років навчання, наставала черга магії — магії, яка простувала й вирівнювала ноги, відновлювала кістки, що погано зрослися, латала "заячі губи", усувала рубці, родимки та віспини. Молода чародійка ставала "привабливою", бо цього вимагав престиж її професії. Результатом були фальшиво-вродливі жінки з холодними і злими очима бридуль. Бридуль, що не могли забути про свою потворність, прикриту магічною маскою, прикритою не для того, щоб їх ощасливити, а лише заради престижу професії.

Ні, Геральт не розумів Хіреадана. Його очі, очі відьми́на, помічали надто багато деталей.

— Ні, Хіреадане, — відповів відьми́н — не заперечуватиму. І дякую тобі за попередження. Але тут ідеться лише про Горицвіта. Він постраждав поруч зі мною, в моїй присутності. Я не зміг його врятувати, не знав, як йому допомогти. Я б сів на скорпіона голою дупою, якби знав, що це вилікує Горицвіта.

— Цього ти мусиш остерігатися найбільше, — загадково посміхнувся ельф. — Бо Єнніфер про це знає і любить використовувати такі знання. Не довіряй їй, Геральте. Вона небезпечна.

Відьми́н не відповів.

Нагорі скрипнули двері. Єнніфер встала біля сходів, спершися на балюстраду невеличкої галереї.

— Відьми́не, можеш зайти на хвилинку?

— Звичайно.

Чародійка сперлася спиною об двері однієї з так-сяк умебльованих кімнат, де розмістили стражденного трубадура. Відьми́н підійшов, мовчки приглянувся. Бачив її ліве плече, дрібку вище від правого. Ніс, трішечки задовгий. Губи, надто вузькі. Підборіддя, трохи занадто скошене назад. Брови не надто правильної форми. Очі…

Він бачив забагато деталей. Та й що з того.

— Як Горицвіт?

— Ти сумніваєшся в моїх уміннях?

Геральт дивився далі. Вона мала постать двадцятирічної дівчини, хоч її справжній вік Геральт волів не вгадувати. Рухалася з природньою, невимушеною грацією. Ні, неможливо було вгадати, якою вона була раніше, що в ній виправили. Геральт перестав над цим розмірковувати, це не мало анінайменшого значення.

— Твій талановитий побратим буде здоровий, — промовила чародійка. — Його співочі здібності відновляться.

— Я буду вдячний тобі довіку, Єнніфер.

Чародійка усміхнулася.

— Ти матимеш нагоду показати свою вдячність.

— Чи можу я заглянути туди, до нього?

Єнніфер мовчала якусь хвилину, приглядаючись до нього з дивною посмішкою і постукуючи пальцями по фрамузі дверей.

— Звичайно. Заходь.

Медальйон на шиї відьми́на почав різко, ритмічно смикатися.

В центрі підлоги лежала скляна куля, завбільшки як невеликий кавун, що світилася молочно-білим світлом. Куля була центром ретельно накресленої дев'ятипроменевої зірки, яка сягала променями кутків і стін кімнатки. В зірку червоною фарбою була вписана пентаграма. Кінці пентаграми були позначені чорними свічками, що стояли у підсвічниках дивної форми. Чорні свічки горіли також біля узголів'я ліжка, на якому лежав накритий овечими шкурами Горицвіт. Поет дихав спокійно, вже не хрипів і не харчав, з його обличчя зникла гримаса болю, їй на зміну прийшла придуркувата, сповнена щастя усмішка.

— Він спить, — промовила Єнніфер. — І бачить сни.

Геральт придивився до візерунків, накреслених на підлозі. Прихована в них магія відчувалася, але то була магія спляча, ще не розбуджена. Нагадувала звук дихання дрімаючого лева, але дозволяла здогадатися, яким може бути левине гарчання.

— Що це, Єнніфер?

— Пастка.

— Для кого?

— Зараз — для тебе, — чародійка повернула ключ у замку, покрутила його в долоні. Ключ зник.

— Отже, мене спіймано, — холодно мовив Геральт. — Що тепер? Важитимеш на мою цноту?

— Не лести собі, — Єнніфер сіла на краєчку ліжка. Горицвіт, усе ще придуркувато усміхнений, тихо застогнав. Без сумніву, то був стогін задоволення.

— Що відбувається, Єнніфер? Якщо це гра, то я не знаю правил.

— Я казала тобі, — почала Єнніфер — що завжди здобуваю те. чого прагну. Зараз так вийшло, що те, чого я прагну, є у Горицвіта. Я заберу це в нього і ми розійдемося. Не хвилюйся, я не заподію йому шкоди…

— Оці дивацтва, яких ти понаставляла на підлозі, — перебив Геральт, — слугують для викликання демонів. Там, де викликають демонів, комусь завжди заподіюється шкода. Я цього не дозволю.

—… волосина йому з голови не впаде, — продовжувала чародійка, не звертаючи жодної уваги на його слова. — Голосочок буде ще гарніший і твій трубадур буде дуже задоволений, навіть щасливий. Ми всі будемо щасливі. І розійдемося без прикрощів і образ.

— Ох, Віргініє, — застогнав Горицвіт, не розплющуючи очей. — Прекрасні твої перса, ніжніші, ніж пух лебединий… Віргініє…

— Він з глузду з'їхав? Марить?

— Бачить сни, — усміхнулася Єнніфер. — Його мрія здійснюється уві сні. Я просвітлила його мозок до самісінького дна. Багато там не було. Трохи сороміцьких викрутасів, кілька мрій, купа поезії. Байдуже. Печатка, якою був закоркований бутель з джином, Геральте. Я знаю, що вона не в трубадура, а в тебе. Віддай її мені, будь ласка.

— Навіщо тобі ця печатка?

— Як би відповісти на твоє питання? — чародійка спокусливо усміхнулася. — Може, так — не твоя собача справа, відьми́не. Задовольняє тебе така відповідь?

— Ні, — відьми́н також усміхнувся, так само паскудно. — Не задовольняє. Але не переймайся цим, Єнніфер. Мене складно задовольнити. Досі це вдавалося лише тим, хто був більш ніж посередністю.

— Шкода. Тоді залишишся незадоволений. Твій збиток. Печатку, будь ласка. Не роби гримас. які не пасують до твого типу краси і кольору шкіри. Якщо ти ще не помітив, то знай, що це власне і є початок віддяки, яку ти мені винен. Печатка — перша частина ціни за голос співця.

— Як бачу, ти розділила ціну на багато частин, — холодно мовив Геральт. — Добре. Я мав цього сподіватися і сподівався. Але хай це буде чесний торг, Єнніфер. Я купив твою допомогу. І я заплачу.

Чародійка скривила губи в усмішці, але її фіалкові очі далі були широко розплющеними й холодними.

— Щодо цього, відьми́не, ти не повинен мати сумнівів.

— Я, — повторив Геральт. — Але не Горицвіт. Я забираю його звідси у безпечне місце. Зробивши це, я повернуся, заплачу другу частину і всі, які залишилися. Бо якщо мова йде про першу…

Відьми́н сягнув рукою до потаємної кишеньки в поясі, видобув латунну печатку зі знаком зірки і зламаного хреста.

— Будь ласка, візьми. Не як частку ціни. Прийми це від відьми́на на знак вдячності за те, що ти, хоч і з розрахунку, поставилася до нього більш доброзичливо, ніж зробила б це більшість твоїх братів по ремеслу. Прийми це як доказ доброї волі, який повинен переконати тебе. що я, подбавши про безпеку приятеля, повернуся сюди, щоб заплатити. Я не помітив скорпіона між квітами, Єнніфер. Я готовий заплатити за свою неуважність.

— Гарна промова, — чародійка схрестила руки на грудях. — Зворушлива і патетична. Шкода, що даремна. Горицвіт мені потрібен і залишиться тут.

— Він уже раз був близько від того, що ти хочеш сюди притягнути, — Геральт показав на візерунки на підлозі. — Коли ти закінчиш справу і прикличеш сюди джина, незважаючи на твої запевнення, Горицвіт постраждає напевно, може, навіть гірше, ніж попереднього разу. Бо ж ідеться про створіння з пляшки, правда? Хочеш заволодіти ним, змусити собі служити? Та роби собі що хочеш, приклич собі сюди хоч десяток

демонів. Але без Горицвіта. Якщо Горицвіт опиниться в небезпеці, це вже не буде чесний торг, Єнніфер, і ти не маєш права вимагати за нього плати. Я не дозволю…

Відьми́н затнувся.

— Мені було цікаво, коли ти відчуєш, — засміялася чародійка.

Геральт напружив м'язи, усю свою волю, до болю затискаючи зуби. Не допомогло. Відьми́н був ніби паралізований, як кам'яний ідол, як забитий у землю стовп. Не міг поворухнути навіть пальцем ноги.

— Я знала, що ти можеш відбити чари, наслані безпосередньо, — сказала Єнніфер. — Також я знала, що, перш ніж ти хоч щось зробиш, намагатимешся вразити мене балакучістю. Ти базікав, а підвішене над тобою закляття діяло й поволі ламало тебе. Зараз ти можеш лише говорити. Але тобі не потрібно справляти на мене враження. Я знаю, що ти балакучий. Подальші зусилля в цьому напрямку зіпсують увесь ефект.

— Хіреадан… — насилу вимовив Геральт, намагаючись боротися з магічним паралічем. — Хіреадан зрозуміє, що ти щось замислила. Зрозуміє швидко, вмить почне щось підозрювати, бо не довіряє тобі, Єнніфер. Не довіряв із самого початку…

Чародійка повела долонею в широкому жесті. Стіни кімнати розплилися і набули однорідного, каламутно-сірого вигляду й кольору. Зникли двері, вікна, навіть запилюжені завіси та обсиджені мухами картинки на стінах.

— І що з того, що Хіреадан здогадається? — злісно скривилася чародійка. — Побіжить по допомогу? Крізь мій бар'єр не пройде ніхто. Але Хіреадан нікуди не побіжить, не зробить нічого, що могло б мені зашкодити. Ні. Він у владі моїх чарів. Ні, жодної чорної магії, я нічого

такого не робила. Звичайна хімія організму. Закохався в мене, бовдур. Ти не знав? Хотів навіть викликати Бо на поєдинок, уявляєш? Ельф, а ревнивий. Таке рідко буває. Геральте, я вибрала цей дім не без причини.

— Бо Беррон, Хіреадан, Ердиль, Горицвіт. Ти й справді йдеш до мети найкоротшим шляхом. Але мене, Єнніфер, ти не використаєш.

— Ще й як використаю. — Чародійка встала з ліжка, підійшла. ретельно оминаючи накреслені на підлозі знаки і символи. — Я ж казала, що ти дещо винен мені за зцілення поета. Дрібницю, маленьку послугу. Після того, що я зараз хочу зробити, я зникну з Ринде, а в мене в цьому містечку ще є деякі… несплачені рахунки, скажімо так. Кільком особам тут я дещо пообіцяла, а я завжди виконую обіцянки. Оскільки сама не зможу, ти виконаєш їх за мене.

Відьми́н боровся, боровся щосили. Даремно.

— Не борсайся, відьми́нчику, — Єнніфер уїдливо посміхнулася. — Це нічого не дасть. У тебе сильна воля і велика стійкість до магії, але зі мною і моїм закляттям ти боротися не зможеш. І не розігруй переді мною комедію. Не намагайся зачарувати мене своєю непохитною і гордою мужністю. Бо твердий і гордий ти лише у власній уяві. Щоб урятувати приятеля, ти зробив би для мене все, що треба, і без чарів, заплатив би будь-яку ціну, вилизав би мені черевики. А може, й щось іще, якби мені раптом забаглося розважитися.

Геральт мовчав. Єнніфер встала перед ним, усміхаючись і бавлячись пристебнутою до оксамитової стрічки обсидіановою зіркою, що іскрилася від діамантів.

— Уже у спальні Бо, — продовжувала чародійка, — перекинувшися з тобою кількома словами, я знала, який ти. І знала, якої плати від тебе вимагатиму. Мої рахунки в Ринде міг би сплатити кожен, хоч би й Хіреадан. Але зробиш це ти, бо мусиш заплатити. За удавану гордість,

за холодний погляд, за очі, що помічають кожну дрібницю, за кам'яне обличчя, за саркастичний тон. За те, що думаєш собі, ніби можеш стояти очі в очі з Єнніфер з Венгербергу і вважати її самозакоханою нахабою, корисливою відьмою, і в той же час витріщатися на її намилені цицьки. Плати, Геральте з Ривії!

Єнніфер схопила його обома руками за волосся і різо поцілувала в губи, впилася в них, як вампір. Медальйон на шиї задрижав, Геральтові здавалося, що ланцюжок скорочується і затягується, як петля. В його голові вибухнуло якесь світло, у вухах почало страшенно шуміти. Він перестав бачити фіалкові очі чародійки, занурився у пітьму.

Стояв на колінах. Єнніфер говорила з ним лагідним, м'яким голосом.

— Запам'ятав?

— Так, пані.

То був його власний голос.

— Тож іди і виконай мої доручення.

— Як накажете. пані.

— Можеш поцілувати мені руку.

— Дякую, пані.

Геральт відчув, що підповзає до неї на колінах. У голові дзижчало десять тисяч бджіл. Її долоня пахла бузком і аґрусом. Бузком і аґрусом… Бузком і аґрусом… Блиск. Темрява.

Балюстрада, сходи. Обличчя Хіреадана.

— Геральте! Що з тобою? Куди?

— Я мушу… — його власний голос. — Мушу йти…

— О боги! Гляньте на його очі!

Обличчя Вратимира, спотворене здивуванням. Обличчя Ердиля. І голос Хіреадана.

— Ні! Ердилю, ні! Не торкайтеся його і не намагайтеся втримати! З дороги, Ердилю! Зійди йому з дороги!

Запах бузку й аґрусу. Бузку й аґрусу.

Двері. Вибух на Сонці. Гаряче. Парко. Запах бузку й аґрусу. Буде гроза — подумав він.

І то була його остання притомна думка.

VI

Запах? Ні, сморід. Сопух сечі, гнилої соломи і мокрого лахміття. Сопух кіптяви зі смолоскипа, увіткнутого в залізне гніздо на стіні, збудованій з нерівних кам'яних блоків. Тінь, що падає від смолоскипа, тінь на укритій соломою долівці…

Тінь ґратів.

Відьми́н вилаявся.

— Нарешті. — Геральт відчув, як хтось піднімає його, спирає спиною об вологий мур. — Ти так довго не приходив до тями, що я вже почав хвилюватися.

— Хіредан? Де... Чорт, голова розвалюється... Де ми?

— А як ти гадаєш?

Геральт потер обличчя, роззирнувся. Під протилежною стіною сиділо троє голодранців. Відьми́н бачив їх не дуже виразно, сиділи вони в місці, найбільш віддаленому від світла смолоскипа, майже у повній темряві. Під ґратами, які відділяли їх від освітленого коридора, скулилося щось схоже на купу лахміття. Насправді був то худорлявий стариган з носом, як лелечий дзьоб. Довжина волосся, яке звисало, мов покручені стручки квасолі, і стан одягу свідчили, що сидів він тут явно не відучора.

— Замкнули нас у льоху, — понуро мовив відьми́н.

— Мене тішить, — сказав ельф, — що до тебе повернулася здатність робити логічні висновки.

— До дідьчої мами... А Горицвіт? Скільки ми вже тут сидимо? Скільки часу минуло з..?

— Не знаю. Коли мене сюди кинули, я був непритомний, як і ти. — Хіреадан згорнув солому, сів зручніше. — Це так важливо?

— Ще й як, хай йому біс. Єнніфер. І Горицвіт. Горицвіт там, з нею, а вона планує... Гей, ви там! Коли нас замкнули?

Голодранці щось прошепотіли одне до одного. Ніхто не відповів.

— Ви що, поглухли? — Геральт сплюнув, ніяк не можучи позбутися металевого присмаку в роті. — Питаю, яка зараз пора дня? Чи ночі? Ви ж знаєте, коли вам пожерти приносять?

Голодранці знову помурмотіли, похрипіли.

— Вельможні, — врешті сказав один. — Лишіть нас у спокої і не обзивайтеся до нас, на богів. Ми поштиві злодії, не якісь політичні. Ми-сьмо на владу жадних замахів не чинили. Ми-сьмо тільки крали.

— Свята правда, — мовив другий. — Ви свій кут маєте, ми маєм свій. І хай кождий свого пильнує.

Хіреадан пирхнув. Відьми́н сплюнув.

— Так воно і є, — залепетав зарослий стариган із довгим носом. — У буцегарні кожен свого кутка пильнує й зі своїми ся тримає.

— А ти, дідуню, — глузливо запитав ельф, — тримаєшся з нами чи з ними? До якої групи належиш?

— До жодної, — гордо відказав дідуган. — Бо страждаю тут безневинно.

Геральт сплюнув ще раз.

— Хіреадане?— запитав, масуючи скроні. — З тим замахом на владу... Це правда?

— Чистісінька. Ти нічого не пам'ятаєш?

— Я вийшов на вулицю. Люди до мене приглядалися... Потім... Потім була якась крамниця...

— Ломбард, — стишив голос ельф. — Ти увійшов до ломбарду. Зразу після цього дав по зубах власникові. Сильно. Навіть занадто.

Відьми́н здушив у горлі лайку.

— Лихвар упав, — тихо продовжував Хіреадан. — А ти його копнув кілька разів у чутливі місця. На порятунок начальникові прибіг слуга. Його ти викинув через вікно, просто на вулицю.

— Боюся, — буркнув Геральт, — що це ще не кінець.

— Слушне побоювання. Ти вийшов із ломбарду й помарширував вулицею, збиваючи з ніг перехожих і вигукуючи якісь нісенітниці про честь дами. За тобою вже йшла невеличка юрба, в якій був я, Ердиль і Вратимир. Ти ж зупинився перед будинком аптекаря Лавроноска, увійшов, а за хвилину знову вийшов на вулицю, тягнучи Лавроноска за ногу. Після цього ти виголосив перед юрбою щось на кшталт промови.

— Якої?

— Простіше кажучи, ти оголосив, що навіть професійну повію достойний чоловік не повинен називати мандрьохою, бо це ницо й огидно. Тим паче, вживати визначення "мандрьоха" стосовно жінки, яку ніколи не грав і ніколи не платив їй за це гроші, може лише останній гівнюк, а поведінка така — абсолютно каригідна. Кара, оголосив ти всім і кожному, буде призначена негайно, і то буде кара якраз для гівнюка. Ти стис голову аптекаря своїми колінами, стягнув з нього ногавиці і врізав по дупі ременем.

— Кажи, Хіреадане. Кажи. Не жалій мене.

— Не покладаючи рук, ти пражив Лавроноска по задниці, а той вив, репетував і плакав, благав помочі божої і людської, благав змилуватися, ба навіть обіцяв усе виправити, але ти явно не повірив. Тоді надбігло кілька озброєних бандитів, яких у Ринде чогось називають сторожею.

— А я, — покивав головою Геральт, — саме тоді й учинив замах на владу?

— Та де там. Ти його вчинив набагато раніше. І лихвар, і Лавроноско — члени міської ради. Тобі, мабуть, буде цікаво дізнатися, що обоє намовляли магістрат викинути Єнніфер із міста. Вони не лише голосували проти неї, а й кричали проти неї по шинках і обмовляли непристойними словами.

— Про це я здогадався вже давно. Розповідай. Ти зупинився на стражниках, які надбігли. Це вони запакували мене до льоху?

— Хотіли. Ох, Геральте, що то було за видовище... Що ти з ними витворяв — важко й описати. В них були мечі, батоги, дрючки, сокири — а в тебе лишень ясеневий ціпок із набалдашником, який ти відняв у якогось фертика. А коли всі вже лежали на землі, ти пішов далі. Більшість із нас вже знала, куди.

— Я б теж хотів знати.

— Ти йшов до храму. Бо священик Крепп, також член ради, приділяв Єнніфер багато уваги у своїх проповідях. Зрештою, ти й не приховував своїх поглядів щодо священика Креппа. Обіцяв йому урок поваги до прекрасної статі. Говорячи про нього, ти оминав його офіційний титул, зате додавав інші визначення, які викликали велику радість у дітвори, що бігла за тобою.

— Ага, — буркнув Геральт. — Отже, додалося блюзнірство. Що ще? Осквернення храму?

— Ні. Ти не зміг туди увійти. Перед храмом уже чекала цілісінька рота міської сторожі, озброєна всім, що тільки знайшлося в цейхгаузі, окрім хіба що катапульти. Все йшло до того, що вони тебе на січку порубають. Але ти не зміг до них підійти. Несподівано схопився обома руками за голову і зомлів.

— Можеш не закінчувати. Але ти, Хіреадане, звідки взявся у льоху?

— Коли ти впав, кілька стражників підбігло, аби поштрикати тебе дротиками. Я поліз у суперечку з ними. Дістав буздиганом по голові, а отямився вже тут, у ямі. Не сумніваюся, що мене звинуватять в участі у змові проти людей.

— Якщо вже ми про звинувачення, — скрипнув зубами відьми́н — то що нам загрожує, як гадаєш?

— Якщо Невіль, бургомістр, вже повернувся зі столиці, — пробурмотів Хіреадан, — то хтозна... Ми з ним знайомі. Але якщо ні, вирок винесуть райці, в тому числі, звичайно, лихвар і Лавроноско. А це означає...

Ельф зробив короткий жест рукою біля шиї. Незважаючи на темряву, що панувала в підземеллі, жест залишав мало місця для домислів. Відьми́н не обзивався. Злодії тихенько розмовляли між собою. Дідуган, що страждав безневинно, здавалося, спав.

— Чудово, — врешті промовив Геральт і бридко вилаявся. — Мало того, що висітиму, так ще й знаючи, що став причиною твоєї смерті. І Горицвітової, без сумніву. Ні, не перебивай. Я знаю. що це робота Єнніфер, але винен я. Моя дурість. Вона мене обдурила, натягнула мене, як кажуть краснолюди, по самісінькі бакенбарди.

— Гммм... — промурмотів ельф. — Ні додати, ні відняти. Я застерігав тебе щодо неї. Холера... тебе застерігав, а сам виявився таким же, вибачай на слові, дурнем. Ти переживаєш, що я тут сиджу через тебе, а все зовсім навпаки. Ти тут через мене. Я міг тебе затримати на вулиці, обезвладнити, не дати... Я цього не зробив. Бо боявся, що коли розвіються чари, які вона наклала на тебе, ти повернешся і... скривдиш її. Вибач мені.

— Вибачаю відразу. Бо ти гадки не маєш, яку силу мали ті чари. Я, любий ельфе, звичайне закляття ламаю за кілька хвилин і залишаюся

при тямі. Чарів Єнніфер вам не вдалося би зняти, а з обезвладненням міг би вийти клопіт. Згадай про стражників.

— Повторюю, я не думав про тебе. Думав про неї.

— Хіреадане?

— Так?

— Ти... ти її...

— Я не люблю урочистих слів, — перебив ельф, сумно посміхаючись. — Я нею, скажімо так. сильно захопився. Ти, мабуть, дивуєшся, як можна захопитися такою, як вона?

Геральт заплющив очі, аби прикликати з пам'яті образ. Образ, який викликав у нього, скажімо так, не вживаючи урочистих слів, захоплення, яке годі було пояснити.

— Ні, Хіреадане, — промовив Геральт. — Не дивуюся.

З коридору почулися важкі кроки, брязкіт металу. Льох заповнився чотирма стражниками. Заскрипів ключ, безневинний стариган, мов рись, відскочив від ґратів і сховався між кримінальними злочинцями.

— Так швидко? — здивовано, упівголоса запитав ельф. — Я думав, що для зведення ешафоту треба більше часу...

Один стражник, лисий, як коліно, чолов'яга зі щетиною на пиці, мов у дикого кабана, показав на відьми́на.

— Той, — кинув коротко.

Двоє інших схопили Геральта, грубо підняли і притиснули до стіни. Злодії втиснулися у свій куток, довгоносий дідуган закопався в солому. Хіреадан хотів скочити на рівні ноги, але впав на долівку, сахаючись від вістря приставленої до грудей шаблюки.

Лисий стражник став перед відьми́ном, підкасав рукави і помасував кулак.

— Пан райця Лавроноско, — мовив, — наказав запитати, чи добре тобі в нашому льоху. Може, чогось тобі бракує? Може, холод дошкуляє? Га?

Геральт не вважав за доречне відповідати. Копнути лисого теж не міг, бо стражники, котрі його тримали, наступили йому на ноги важкими чоботиськами.

Лисий коротко замахнувся і врізав Геральтові у шлунок. М'язи, що їх відьми́н напружив. щоби захиститися, його не врятували. Геральт, з зусиллям ловлячи повітря, якийсь час оглядав пряжку власного пояса, поки стражники не підняли його знову.

— Нічого тобі не треба? — продовжував лисий, випускаючи сморід цибулі і нечищених зубів. — Пан райця радітиме, що не скаржишся.

Наступний удар, у те саме місце. Відьми́н захлинувся і виблював би, але не мав чим. Лисий повернувся боком — хотів змінити руку.

Геп! Геральт знову глянув на пряжку свого пояса. Хоч це здавалося дивним, але вище від неї не було дірки, крізь яку проглядала би стіна.

— Ну як? — лисий ступив назад, явно для того, щоби сильніше замахнутися. — Не маєш ніяких побажань? Казав пан Лавроноско спитати, чи не маєш якихось. Але що ж то ти не кажеш нічого? Язика тобі вузлом зав'язало? То я зараз розв'яжу!

Геп!

Геральт і цього разу не зомлів. А треба було, бо внутрішні органи були для нього певною мірою важливі. Щоб зомліти, слід було змусити лисого, щоби той...

Стражник сплюнув, вищирив зуби, знову помасував кулак.

— То як? Ніяких побажань?

— Одне... — простогнав відьми́н, ледве підводячи голову. — Щоб ти, сучий сину, луснув.

Лисий скреготнув зубами, ступив назад і замахнувся, на цей раз, як і планував Геральт, збираючись ударити в голову. Але удару не було. Стражник раптово заґелґотав, мов індик, почервонів, схопився обома руками за живіт, завив, заревів від болю...

І луснув.

VII

— І що мені з вами робити?

Потемніле небо за вікном розтяла сліпуча стрічка блискавки, незадовго після цього почувся різкий, тривалий гуркіт грому. Злива посилювалася, грозова хмара плила над Ринде.

Геральт і Хіреадан, що сиділи на лаві під великим гобеленом із зображенням пророка Лободи, що пас овець, мовчали, скромно опустивши голови. Бургомістр Невіль міряв кроками кімнату, гнівно пирхаючи і сопучи.

— Ви чортові засрані чаклуни! — раптово верескнув градоправитель, зупиняючись. — Завзялися на моє місто, чи як? Нема інших міст на світі, чи що?

Ельф і відьми́н мовчали.

— Аби щось таке... — похлинувся бургомістр. — Аби ключника... Як помідор! На клоччя! На криваве місиво! Це не по-людськи!

— Не по-людськи і не по-божому, — повторив присутній в урядовому приміщенні ратуші священик Крепп. — Так не по-людськи, що й дурень зрозумів би, хто за цим стоїть. Так, бургомістре. Хіреадана ми обоє знаємо, а оцьому, який видає себе за відьми́на, не вистачило б Сили так учинити з ключником. Це все робота тої Єнніфер, тої богами проклятої відьми!

За вікном, ніби на підтвердження слів священика, гуркнув грім.

— Це вона, ніхто інший, — продовжував Крепп. — Це безсумнівно. Хто ж, як не Єнніфер, захотів би помститися панові райці Лавроноскові?

— Хе-хе-хе, — раптом зареготав бургомістр. — Це якраз найменше мене обурює. Лавроноско підсиджував мене, на мою посаду важив. А тепер його вже ніхто не слухатиме. Тільки-но пригадають, як дістав по дупі...

— Бракувало лише почати аплодувати цьому злочинові, пане Невілю, — скривився Крепп. — Нагадую, що якби я не піддав відьми́на екзорцизмові, він підняв би руку на мене і гідність храму...

— Бо, ніде правди діти, кепсько про неї мовив пан у своїх проповідях, Креппе. Навіть Беррон на пана скаржився. Але що правда, то правда. Чули, драбуги? — бургомістр знову обернувся до Геральта й Хіреадана. — Ніщо вас не виправдовує! Таких скандалів не бажаю тут

терпіти! Вже, в цю ж хвилину кажіть мені тут усе, все кажіть, що маєте на свій захист, бо як ні, то присягаюся всіма святинями, затанцюю з вами так. що до скону не забудете! Казати мені все, швидко, як на сповіді!

Хіреадан тяжко зітхнув і поглянув на відьми́на значуще та благально. Геральт теж зітхнув, відкашлявся.

І розповів усе. Ну, майже все.

— То он воно як, — мовив священик після хвилинного мовчання. — Гарна історія. Геній, що його випустили з ув'язнення. І чародійка, що завзялася на нього. Непогана комбінація. Це все може погано скінчитися. Дуже погано.

— Що таке геній? — запитав Невіль. — І чого хоче та Єнніфер?

— Чародії, — пояснив Крепп, — черпають свою Силу із сил природи, а точніше — з так званих Чотирьох Елементів, що їх частіше називають стихіями. Повітря, Вода, Вогонь і Земля. Кожна з цих стихій має свій власний вимір, чаклунською говіркою — Рівень. Існує Рівень Води, Рівень Вогню і так далі. Ці виміри, для нас недоступні, населяють істоти, що називаються геніями...

— Називаються в легендах, — перебив відьми́н. — Бо, наскільки я знаю...

— Не перебивай, — обірвав його Крепп. — Те, що знаєш ти небагато, було зрозуміло вже під час твоєї розповіді, відьми́не. Тож зараз замовкни і послухай мудріших від тебе. Повертаючись до геніїв — є їх чотири різновиди, бо Рівнів також чотири. Існують д'їнні, повітряні істоти, мариди, пов'язані зі стихією води, іфрити, що є геніями Вогню, та д'ао — генії Землі...

— Ти задалеко забіг, Креппе, — втрутився Невіль. — Тут не храмова школа, не вчи нас. Кажи коротко — чого Єнніфер хоче від того генія?

— Такий геній, бургомістре — живе сховище магічної енергії. Якщо чарівник, спроможний будь-якої хвилини прикликати генія, то може спрямовувати цю енергію на закляття. Не мусить у поті чола витягати Силу з Природи, це за нього робить геній. Тоді сила такого чародія стає величезною,а він сам — майже всемогутнім...

— Щось я не чув про чародіїв, які можуть усе, — скривився Невіль. — Якраз навпаки, сила більшості з них значно перебільшена. Того не можуть, іншого теж ні...

— Чародій Стамельфорд, — перебив священик, знову приймаючи тон, позу і міну академічного лектора, — колись пересунув гору, бо вона затуляла йому краєвид з вежі. Ніхто ні до нього, ні після, не зміг учинити чогось подібного. Бо Стамельфорд, як відомо з чуток, мав за слугу д'ао, генія Землі. Існують письмові згадки про діяння інших магів такого самого масштабу. Величезні хвилі та катастрофічні дощі, безумовно, справа рук маридів. Вогняні стовпи, пожежі та вибухи, робота вогненних іфритів...

— Смерчі, буревії, польоти над землею, — пробурмотів Геральт. — Джофрей Монк.

— Саме так. Бачу, щось ти та й знаєш, — Крепп поглянув на нього доброзичливіше. — Кажуть, що старий Монк знайшов спосіб примусити служити собі д'їнні, генія Повітря. Ходили чутки. що не одного. Тримав їх нібито у пляшках і використовував у разі потреби, по три бажання від кожного генія. Бо геній. панове, виконує лише три бажання, а потім робиться вільний і тікає у свій вимір.

— Там, над річкою, нічого він не виконував, — упевнено мовив Геральт. — Відразу кинувся Горицвітові до горла.

— Генії, — задер носа Крепп, — істоти злостиві та підступні. Не люблять, коли їх хтось замикає в пляшці й наказує переставляти гори. Роблять усе, щоб не дати висловити бажання, а виконують їх так, що спосіб важко зрозуміти і передбачити. Іноді дослівно — тож треба слідкувати, що кажеш. Для того ж, аби ув'язнити генія, треба мати залізну волю, сталеві нерви, велику Силу і чималу майстерність. З того, що ти розповів. відьми́не, я бачу, що твоя майстерність була замала.

— Замала, щоби лайдака ув'язнити, — погодився Геральт. — Але я прогнав його, драла давав такого, що аж повітря свистіло. А це теж неабищиця. Єнніфер, правда, висміяла мій екзорцизм...

— Який то був екзорцизм? Повторіть, прошу пана.

Відьми́н повторив, слово у слово.

— Що?!? — священик спочатку збілів, потім почервонів, а на кінець посинів. — Як смієш? Кпиш собі з мене?

— Даруйте, — заїкаючись, мовив Геральт. — Правду кажучи, я не знаю... значення тих слів.

— То не повторюйте, пане, чого не знаєте! Гадки не маю, де ви могли почути таке паскудство!

— Годі, — махнув рукою бургомістр. — Ми тільки час гаємо. Добре. Знаємо вже, нащо чаклунці той геній. Але ви, пане Креппе, казали що то недобре. Що саме? Хай би його собі зловила і йшла під три чорти, що мені до того. Я думаю...

Ніхто так і не дізнався, про що в ту мить думав Невіль, якщо це навіть і не були хвастощі. На стіні біля гобелена з пророком Лободою раптово виник сяючий чотирикутник, щось спалахнуло, а після цього на підлогу приміщення в ратуші приземлився... Горицвіт.

— Невинний! — верескнув поет чистісіньким, голосним тенором, сидячи на підлозі й поводячи навколо блукаючим поглядом. — Невинний! Відьми́н невинний! Бажаю, аби в це повірили!

— Горицвіте! — скрикнув Геральт, стримуючи Креппа, що явно готувався виголосити екзорцизм. якщо не прокляття. — Звідки ти... тут... Горицвіте!

— Геральте! — бард зірвався на рівні ноги.

— Горицвіте!

— Що то за один? — ревнув Невіль. — До дідьчої мами, як не перестанете тут чарувати, я за себе не відповідаю. Не вільно в Ринде чарувати, сказано ж вам! Спершу треба подати письмову заяву, потім сплатити податок і державне мито... Гей! Чи ж то не той співак, заручник відьми?

— Горицвіте, — повторив Геральт, тримаючи поета за плечі. — Як ти тут опинився?

— Не знаю, — визнав бард, роблячи дурнувату й заклопотану міну. — Щиро кажучи, я радше не відаю, що то зі мною діялося. Пам'ятаю небагато, і хай мене зараза вхопить, якщо знаю, що з того було наяву, а що снилося у страшному сні. Пригадую собі одначе чорнявочку непересічної вроди з вогнистими очима...

— Що ви мені тут верзете про чорнявок? — гнівно перебив Невіль. — До справи, мосьпане, до справи. Ви, пане, репетували, що відьми́н невинний. Як я маю це розуміти? Що Лавроносо сам, власноручно стовк собі дупу? Бо якщо відьми́н невинний, то інакше бути не могло. Хіба що трапилася колективна галюцинація.

— Нічого не знаю ні про галюцинації, ні про чиїсь там дупи, — гордо промовив Горицвіт. — Ані про лаврові носики. Повторюю, останнє, що пам'ятаю — то шикарна дама, зі смаком зодягнена в чорне з білим. Згадана вище дама брутально пожбурила мною в сяючу діру, що була не чим іншим, як магічним порталом. А перед тим дала мені виразне і зрозуміле доручення. Після прибуття на місце я мав негайно заявити, цитую "Бажанням моїм є, аби мені повірили, що відьми́нової провини немає в тому, що сталося. Таким, а не іншим є моє бажання". Дослівно. Звісно, я питав, у чому річ, про що йдеться й навіщо це все. Чорнявка не дала мені висловитися. Вилаяла мене нелюб'язно, вхопила за шию й укинула в портал. Оце й усе. А зараз...

Горицвіт випростався, обтрусив дублет, поправив комір і химерне, але бруднюще жабо.

— ... нехай ласкаві панове мені скажуть, як називається і де знаходиться найкращий у цьому місті шинок.

— У моєму місті немає поганих шинків, — повільно проказав Невіль. — Але перш ніж ти зможеш у цьому переконатися, познайомишся з найкращим у цьому місті льохом, і то швидко! Ти й твої супутники. Вас іще не звільнено, лайдаки, нагадую! Бачте, які! Один оповідає несосвітенні байки, а другий вистрибує зі стіни і кричить про невинність, бажає, верещить, щоб у це повірили. Має нахабство бажати...

— О боги! — священик раптово схопився за лисину. — Тепер розумію! Бажання! Останнє бажання!

— Що з вами сталося, Креппе? — бургомістр наморщив лоба. — Зле почуваєтесь?

— Останнє бажання! — повторив священик. — Вона змусила барда висловити останнє, третє бажання. Генієм не можна було оволодіти, поки він не виконає третього бажання. А Єнніфер поставила магічну

пастку і, мабуть, упіймала генія, поки не втік у свій вимір! Пане Невілю, треба обов'язково...

За вікном загуркотіло. Так, що задрижали стіни.

— От дідько, — буркнув бургомістр, підходячи до вікна. — Близько гепнуло. Хоч би не в якийсь будинок, ще тільки пожежі бракувало... О боги! Гляньте-но! Гляньте на це! Креппе! Що то таке?

Всі, як один, кинулися до вікна.

— Матінко! — скрикнув Горицвіт, хапаючись за горло. — Це він! Це той сучий син, який мене задушив!

— Д'їнні! — закричав Крепп. — Геній повітря!

— Над корчмою Ердиля! — заволав Хіреадан. — Над дахом!

— Вона його спіймала! — Священик вихилився так сильно, що мало не випав із вікна. — Бачите магічне світло? Чаклунка спіймала генія у пастку!

Геральт дивився мовчки.

Багато років тому, коли відьми́н, ще цілковитий шмаркач, учився в Каер Моргені, у Відьми́нській Оселі, він і його друзяка Ескель упіймали великого лісового джмеля, якого потім довгою ниткою, висмикнутою з сорочки, прив'язали до дзбана, який стояв на столі. Дивлячись, що виробляє джміль на прив'язі, вони лускали зі сміху, аж поки їх не застав за цим Весемир, їхній учитель, і не спражив обох ременем.

Джин, який кружляв над дахом Ердилевої корчми, поводився достеменно як той джміль. Підлітав і знижувався, зривався і прямував

донизу, описував кола, люто гудучи. Бо джин, так само, як і джміль з Каер Моргену, був прив'язаний покрученими нитками зі сліпучо-ясного різнокольорового світла, які міцно його обплутували і закінчувалися на даху. А проте, джин мав більше можливостей, ніж прив'язаний до дзбанка джміль. Джміль не міг трощити навколишні дахи, зривати стріхи, скидати комини, розвалювати невеличкі вежі та мансарди. Джин міг це робити. І робив.

— Нищить місто! — завив Невіль. — Ця потвора нищить мені місто!

— Хе-хе, — засміявся священик. — Бачу, найшла коса на камінь! Це надзвичайно сильний джин! Ох, не знаю, хто кого упіймав — відьма його чи він відьму! Ха, скінчиться на тому, що джин зітре її на порох, і чудово! Справедливість відновиться!

— Клав я на справедливість! — заверещав бургомістр, не переймаючись тим, що під вікнами могли стояти виборці. — Дивися, Креппе, що там діється! Паніка, руїна! Цього ти мені не сказав, бовдуре лисий! Мудрував тут, базікав, а про найважливіше ні слова! Чому не сказав мені, що той демон... Відьми́не! Зроби щось! Чуєш, невинний чаклуне? Зроби порядок з тим чортякою! Прощу тобі всі провини, але...

— Нічого тут не зробиш, пане Невілю, — пирхнув Крепп. — Ви не слухали, що я казав, і тільки. Ніколи не слухаєте, що я кажу. Повторюю, це надзвичайно сильний д'їнні, якби не це, чародійка б його вже упіймала. Кажу вам, її закляття зараз ослабне, а тоді д'їнні розчавить її й утече. І настане спокій.

— А місто тим часом ляже в руїни?

— Треба чекати, — повторив священик. — Але не зі складеними руками. Віддайте накази, бургомістре. Хай люди покинуть навколишні будинки і приготуються гасити пожежі. Те, що там зараз діється — ніщо в порівнянні з пеклом, яке почнеться, коли геній покінчить із чаклункою.

Геральт підняв голову, зустрівся поглядом з очима Хіреадана, уникнув їх.

— Пане Креппе, — раптом наважився відьми́н. — Мені потрібна ваша допомога. Йдеться про портал, через який сюди потрапив Горицвіт. Портал і далі сполучає ратушу з...

— Від порталу вже й знаку не лишилося, — холодно відказав священик, показуючи на стіну. — Не бачиш?

— Портал, навіть невидимий, лишає слід. Можна стабілізувати такий слід закляттям і я пройду ним.

— Чи ви несповна розуму? Навіть якщо такий перехід не розірве вас на клоччя, чого тим досягнете? Хочете опинитися в оці циклону?

— Я питав, чи можете ви накласти закляття, яке стабілізувало б слід.

— Закляття? — священик гордо задер голову. — Я не якийсь там безбожний чаклун! Я не накладаю заклять! Моя сила йде від віри і молитви!

— Можете чи ні?

— Можу.

— То прошу братися за діло, бо час не чекає.

— Геральте, — обізвався Горицвіт. — Ти справді збожеволів! Тримайся якнайдалі від того бісового душителя!

— Прошу тиші, — промовив Крепп. — І поваги. Я молюся.

— До дідька твої молитви! — заверещав Невіль. — Біжу збирати людей! Треба щось робити, а не стояти й балакати! О боги, що за день! Що за бісів день!

Відьми́н відчув, як Хіреадан торкається до його плеча. Обернувся. Ельф зазирнув йому в очі, потім опустив свої.

— Ти йдеш туди... бо мусиш, правда?

Геральт завагався. Йому здавалося, що відчуває запах бузку й аґрусу.

— Мабуть, так, — знехотя промовив відьми́н. — Мушу. Пробач мені, Хіреадане...

— Не пробачайся. Я знаю, що ти відчуваєш.

— Сумніваюся. Бо я й сам цього не знаю.

Ельф усміхнувся. Ця усмішка мала небагато спільного з радістю.

— В цьому й річ, Геральте. Саме в цьому.

Крепп випростався і глибоко зітхнув.

— Готово, — сказав священик, гордо показуючи на ледве видимий контур на стіні. Але портал нестабільний і не витримає довго. Крім того, ми не можемо бути впевнені, що він неперервний. Перш ніж увійти туди, пане відьми́не, зробіть іспит совісті. Можу вас благословити, але на відпущення гріхів...

— ... забракне часу, — закінчив Геральт. — Знаю, пане Креппе. На це завжди бракує часу. Вийдіть усі з кімнати. Якщо портал вибухне — вам розірвуться барабанні перетинки у вухах.

— Я лишуся, — мовив Крепп, коли за Горицвітом і ельфом зачинилися двері. Поворушив долонями в повітрі, творячи навколо себе пульсуючу ауру. Спробую вас витягти, пане відьми́не. Велика там річ — перетинки. Перетинки зростаються.

Геральт глянув на нього більш доброзичливо. Священик усміхнувся.

— Ви мужня людина — мовив Крепп. — Хочете її врятувати, правда? Але мужність тут небагато варта. Джини — мстиві створіння. Чародійка пропала. Ви, якщо підете туди, також пропадете. Зробіть іспит совісті.

— Я вже зробив. — Геральт устав перед порталом, який випромінював слабке світло. — Пане Креппе?

— Слухаю.

— Той екзорцизм, який вас так розлютив... Що означають ці слова?

— Воістину, слушний час для дотепів та жартів...

— Будь ласка, пане Креппе.

— Що ж, — промовив священик, ховаючись за важким дубовим столом бургомістра. — Це остання ваша воля, тож я скажу. Це означало... Гммм... Гм... "Геть звідси і виграй себе сам".

Геральт увійшов у порожнечу, а холод здавив сміх, від якого відьми́н затремтів.

VIII

Портал, ревучи й бушуючи, як буревій, з розгоном його викинув, виплюнув із силою, що роздирала легені. Відьми́н безвладно впав на підлогу, важко дихаючи і з зусиллям хапаючи повітря відкритим ротом.

Підлога дрижала. Спочатку відьми́н подумав, що це він сам тремтить після подорожі крізь тріскуче пекло порталу, але швидко зрозумів, що помиляється. Весь будинок вібрував, ходив ходором і тріщав.

Відьми́н роззирнувся. Він знаходився не в тій комірчині, де востаннє бачив Єнніфер та Горицвіта, а у великій, саме ремонтованій, спільній залі корчми Ердиля.

Побачив її. Вона стояла на колінах між столами, схилившись над магічною кулею. Куля пломеніла сильним молочно-білим блиском, просвічувала червоним крізь пальці чародійки. Блиск, який відкидала куля, утворював образ. Миготливий, хисткий, але виразний. Геральт бачив кімнатку з накресленими на підлозі зіркою та пентаграмою, що тепер були розпечені до білого. Бачив різноколірні вогнисті лінії, які, потріскуючи, вистрілювали з пентаграми і пропадали угорі над дахом, там, звідки долинало люте ревіння спійманого джина. Єнніфер помітила його, підскочила й підняла руку.

— Ні! — закричав відьми́н. — Не роби цього! Я хочу тобі допомогти!

— Допомогти? — пирхнула чародійка. — Ти?

— Я.

— Незважаючи на те, що я тобі зробила?

— Незважаючи.

— Цікаво. Але врешті решт неважливо. Мені не потрібна твоя допомога. Геть звідси, негайно.

— Ні.

— Вимітайся! — крикнула Єнніфер, зловороже кривлячись. — Тут стає небезпечно! Все виходить з-під мого контролю, розумієш? Я не можу ним заволодіти, не розумію, чому, але лайдак не слабне. Я спіймала його, коли виконав третє бажання трубадура, він уже повинен бути в моїй кулі. А він узагалі не слабне! Дідько, виглядає на те, що він робиться дедалі сильнішим! Але я його здолаю, зламаю...

— Ти його не зламаєш, Єнніфер. Він уб'є тебе.

— Мене не так легко вбити...

Чародійка затнулася. Зненацька вся стеля корчми розпеклася і засвітилася. Видіння, яке передавала куля, розчинилося в світлі. На стелі вималювався великий вогненний чотирикутник. Чародійка вилаялася, піднімаючи руки, з її пальців бризнули іскри.

— Тікай, Геральте!

— Що діється, Єнніфер?

— Знайшов мене... — чародійка застогнала, червоніючи від зусилля. — Хоче до мене добратися. Творить власний портал, щоби дістатися всередину. Не може розірвати пута, але порталом сюди увійде. Я не можу... Не можу його стримати!

— Єнніфер...

— Не відволікай мене! Я мушу зосередитися... Геральте, ти мусиш утікати. Я відкрию свій портал, шлях відступу для тебе. Май на увазі, це буде портал з випадковим викиданням, я не маю ні часу, ні сили на інший... Не знаю, де ти приземлишся... Але будеш у безпеці. Приготуйся...

Великий портал на стелі раптом сліпуче засвітився, розширився і втратив форму, з порожнечі вистромилася вже знайома Геральтові безформна пащека, яка плямкала обвислими губами й вила так, що аж у вухах дзвеніло. Єнніфер підскочила, замахала руками і викрикнула закляття. З її долоні вистрелив заплутаний пучок світла, падаючи на джина, наче сітка. Джин заревів і вибрунькував із себе довгі лаписька, які, немов кобри під час атаки, помчали до горла чародійки. Єнніфер не відступила і на крок.

Геральт кинувся до неї, відштовхнув і закрив собою Джин, обплутаний магічним світлом, вискочив із порталу, мов корок із пляшки, кинувся на них, роззявивши пащу. Відьми́н стиснув зуби і вдарив його Знаком, без явного результату. Але джин не атакував. Завис у повітрі під самою стелею, роздувся до вражаючих розмірів, вибалушив на Геральта бліді баньки й заревів. У тому ревінні було щось ніби наказ чи команда. Геральт не зрозумів, яка.

— Туди! — крикнула Єнніфер, показуючи на портал, який вичаклувала на стіні біля сходів. Порівняно з порталом генія, портал чародійки виглядав бідно, непоказно і непевно. — Туди, Геральте! Тікай!

— Тільки разом із тобою!

Єнніфер, водячи руками в повітрі, викрикувала закляття, різнобарвні канати прив'язі сипали іскрами, тріскотіли. Джин завертівся, як ґедзь, напинаючи линви, розтягуючи їх. Поволі, але невпинно наближався до чародійки. Єнніфер не зрушила з місця.

Відьми́н прискочив, спритно зробив їй підніжку, схопив за пояс однією рукою, другою вчепився у волосся на потилиці. Єнніфер огидно вилаялася і врізала йому ліктем у шию. Він не відпустив її. Пронизливий запах озону, який лишили по собі закляття. не заглушив запаху бузку й аґрусу. Геральт підсік ноги чародійки, якими вона брикалася, і скочив, несучи її просто в порожнечу меншого порталу, що миготіла райдужним світлом.

Порожнечу порталу, який вів у незнане.

Вони вилетіли, злившись в обіймах, впали на мармурову підлогу, ковзаючи по її слизькій поверхні, перевернули величезний підсвічник, а зразу після того — стіл, з якого із торохтінням та брязкотом посипалися кришталеві чаші, патери з фруктами й величезна тареля, наповнена товченим льодом, водоростями й устрицями. Хтось заверещав, хтось пискнув.

Вони лежали якраз посеред бальної зали, освітленої свічками в канделябрах. Багато зодягнені панове й пані, всі в мерехтінні коштовностей, перервавши танець, придивлялися до них у мовчазному заціпенінні. Музиканти з галереї скінчили гру какофонією, що роздирала вуха.

— Ідіоте! — крикнула Єнніфер, намагаючись видряпати Геральтові очі. — Дурню бісів! Ти мені завадив! Він був уже майже мій!

— Чортової матері він був, а не твій! — відгаркнув відьми́н, не на жарт розлючений. — Я тобі життя врятував, відьмо пришелепкувата!

Єнніфер форкнула, як скажений кіт, її долоні сипонули іскрами. Геральт, відвертаючи обличчя, ухопив її за обидва зап'ястки, після чого обоє почали шарпатися простісінько посеред устриць, зацукрованих овочів і товченого льоду.

— Чи панство мають запрошення? — запитав поставний чоловік із золотим ланцюгом шамбеляна на грудях, дивлячись на них згори вниз із пихатим виразом обличчя.

— До сраки йди, дурню! — гаркнула Єнніфер, далі намагаючись видряпати Геральтові очі.

— Це скандал, — з притиском мовив шамбелян. — Ви насправді забагато собі дозволяєте з цією телепортацією. Я поскаржуся Раді Чародіїв. Зажадаю...

Ніхто так і не довідався, чого зажадає шамбелян. Єнніфер вирвалася, ляснула відьми́на розкритою долонею в вухо, з силою копнула його в литку і скочила в портал, що згасав на стіні. Геральт кинувся за нею, відпрацьованим рухом хапаючи за волосся і пояс. Єнніфер, теж натренувавшись, гепнула його ліктем. Від різкого руху луснула їй сукня під пахвою, відкриваючи гарні дівочі груди. З-за роздертого декольте виглядала устриця.

Обоє впали у порожнечу порталу. Геральт ще встиг почути слова шамбеляна.

— Музику! Грати далі! Нічого не сталося. Прошу не перейматися цим гідним жалю інцидентом!

Відьми́н був переконаний, що з кожною наступною подорожжю через портал росте й ризик нещасного випадку — і не помилився. Вони потрапили куди було треба, в корчму Ердиля, але опинилися під самісінькою стелею. Впали, обвалюючи балюстраду сходів, з оглушливим тріском приземлилися на стіл. Стіл не міг цього витримати. І не витримав.

Єнніфер у мить падіння опинилася знизу. Відьми́н був переконаний, що вона зомліла. Він помилявся.

Чародійка врізала йому в око кулаком і просто в обличчя жбурнула низку лайок, яких би не посоромився гробар-гном — а сквернословити гномські грабарі вміли краще від будь-кого. Лайка супроводжувалася лютими і безладними ударами, завдаваними наосліп, куди попало. Геральт ухопив її за руки, а щоб уникнути удару чолом, втиснув обличчя в декольте чародійки, що пахло бузком, аґрусом і устрицями.

— Пусти мене! — вереснула вона, метляючись, як кінський хвіст. — Ідіоте, дурню, телепню! Пусти, кажу! Прив'язь зараз лусне, я мушу її зміцнити, бо джин утече!

Відьми́н не відповів, хоч йому й хотілося. Схопив її ще міцніше, намагаючись притиснути до підлоги. Єнніфер огидно вилаялася, шарпнулася і щосили копнула його коліном у пахвину. Не встиг Геральт відновити дихання, як вона вирвалася, викрикнула закляття. Відчув, як якась потворно велика сила піднімає його з підлоги і тягне через усю залу, а потім із зусиллям, що вибивало дух, гепнувся об різьблений дводверний комод і розтрощив його на тріски.

IX

— Що там діється? — Горицвіт, учепившись за стіну, намагався пробитися поглядом крізь зливу. — Що там робиться, кажіть, бодай вам повилазило!

— Б'ються! — скрикнув один із вуличних роззяв, відстрибуючи од вікна корчми, як ошпарений,. Його друзяки-голодранці також кинулися навтьоки, ляпаючи босими п'ятами по грязюці. — Чаклун і відьма б'ються!

— Б'ються? — здивувався Невіль. — Вони б'ються, а той гемонський демон нищить моє місто! Гляньте, знову комин звалив! І розтрощив цегельню! Гей, люди! Бігом туди! О боги, добре хоч те, що дощ ллє, а то б загорілося!

— Це вже не триватиме довго, — понуро мовив священик Крепп. — Магічне світло слабне, прив'язь зараз лусне. Пане Невілю! Накажіть людям відійти! Там зараз розкриється пекло! Від того будинку лишаться самі уламки! Пане Ердилю, чого ви смієтеся? Адже це ваш будинок. Звідки такі веселощі?

— Я застрахував цю халупу на купу грошей!

— Поліс включає магічні та надприродні катастрофи?

— Звичайно.

— Розумно, пане ельфе. Дуже розумно. Вітаю. Гей люди, ховайтеся! Кому життя миле, нехай ближче не підходить!

Зсередини Ердилевої домівки почувся оглушливий гуркіт, блиснуло. Юрба хитнулася назад, ховаючись за колонами.

— Навіщо Геральт туди поліз? — застогнав Горицвіт. — 'Кий біс? Чому так завзявся рятувати ту чаклунку? Навіщо, до бісової матері? Хіреадане, ти розумієш?

Хіреадан сумно усміхнувся.

— Розумію, Горицвіте, — підтвердив. — Розумію.

X

Геральт відскочив від чергової стріли з оранжевого полум'я, яка вистрелила з пальців чародійки. Єнніфер явно втомилася, стріли були слабкі і повільні, відьми́н ухилявся від них без надмірних зусиль.

— Єнніфер! — крикнув відьми́н. — Заспокойся! Зрозумій нарешті, що я хочу тобі сказати! Ти не зможеш...

Геральт не закінчив. Із рук чародійки вилетіли тоненькі червоні блискавки, хапаючи його в багатьох місцях і ретельно обплутуючи. Одяг засичав і задимівся.

— Не зможу? — процідила Єнніфер, стоячи над ним. — Зараз побачиш, на що я здатна. Принаймні полежиш собі й більше мені не заважатимеш.

— Зніми це з мене! — заревів Геральт, крутячись і шарпаючись у пломенистій павутині. — Пече, зараза!

— Лежи нерухомо, — порадила чародійка, важко дихаючи. — Пече тільки, коли рухаєшся... Я не можу приділити тобі більше часу, відьми́не. Ми пововтузилися, але що забагато — того й свині не хочуть. Мушу взятися за джина, бо втече...

— Втече? — закричав відьми́н. — Це ти мусиш утікати! Цей джин... Єнніфер, послухай мене уважно. Я повинен у дечому зізнатися... Мушу сказати тобі правду. Ти будеш здивована.

XI

Джин засмикався на прив'язі, зробив коло, натягнув линви, що його тримали, і зніс башточку з дому Бо Беррона.

— Та й реве ж він! — скривився Горицвіт, рефлекторно хапаючись за горло. — Страхітливо реве! Виглядає на те, що хтось його жахливо розлютив!

— Бо так і є, — мовив священик Крепп. Хіреадан кинув на нього швидкий погляд.

— Що?

— Він розлючений, — повторив Крепп. — І мене це зовсім не дивує. Я б теж розлютився, якби мусив ретельно виконувати перше бажання, що його випадково промовив відьми́н...

— Як це?— закричав Горицвіт. — Геральт? Бажання?

— Це він мав у руках печатку, яка тримала генія на прив'язі. Геній виконує його бажання. Тому чаклунка не може взяти владу над джином. Але відьми́н не повинен казати їй цього, навіть якщо вже здогадався. Не повинен їй цього казати.

— Трясця, — пробурмотів Хіреадан. — Я починаю розуміти. Ключник у льоху... Луснув...

— Це було друге бажання відьми́на. Йому лишилося ще одне. Останнє. Але, заради богів, він не повинен казати про це Єнніфер!

XII

Вона стояла нерухомо, схилившись над ним і не звертаючи жодної уваги на джина, який смикався на прив'язі над дахом шинку. Будинок тремтів, зі стелі сипалося вапно і тріски, меблі совгалися по підлозі, судомно здригаючись.

— То он воно як, — просичала Єнніфер. — Вітаю. Тобі вдалося мене ошукати. Не Горицвіт, а ти. Це тому джин так бореться! Але я ще не програла, Геральте. Ти недооцінюєш мене й мою силу. Я ще тримаю в кулаку і джина, і тебе. Ти маєш іще одне, останнє бажання? Тож вислови його. Звільниш джина, а я тут же замкну його у пляшці.

— Тобі вже не вистачить сили, Єнніфер.

— Ти недооцінюєш мою силу. Бажання, Геральте!

— Ні, Єнніфер. Не можу... Джин, може, й виконає його, але тобі не подарує. Коли звільниться — уб'є тебе, помститься тобі... Ти не зможеш його впіймати і не зможеш від нього оборонитися. Ти виснажена, ледве тримаєшся на ногах. Ти загинеш, Єнніфер.

— Це мій ризик! — розлючено крикнула чародійка. — Що тобі до того, що зі мною буде? Подумай краще про те, що джин може дати тобі! Маєш іще одне бажання! Можеш забажати, чого заманеться! Використай шанс! Використай його, відьми́не! Ти можеш мати все! Усе!

XIII

— Обоє загинуть? — завив Горицвіт. — Як це? Пане Креппе, чи як вас там... Чому? Відьми́н же... Чому, до наглої тяжкої хвороби, він не тікає? Чому? Що його там тримає? Чому не кине ту відьму напризволяще і не втече? Це ж не має сенсу!

— Це абсолютно не має сенсу, — гірко повторив Хіреадан. — Абсолютно не має.

— Це самогубство! І звичайнісінька дурість!

— Але ж це його фах, — утрутився Невіль. — Відьми́н рятує моє місто. Боги мені свідки, якщо переможе чаклунку і прожене демона, щедро його винагороджу...

Горицвіт зірвав з голови капелюшок, оздоблений чаплиним пером, плюнув на нього, жбурнув у грязюку й розтоптав, повторюючи при цьому різноманітні слова різними мовами.

— Але ж він... — раптово застогнав бард, — має в запасі ще одне бажання! Міг би врятувати і її, й себе! Пане Крепп!

— Це не так просто, — після хвилини роздумів відповів священик. — Але якби... Коли б він висловив відповідне бажання... Коли б якось пов'язав свою долю з її долею... Ні, не думаю, що він додумався б до цього. І, мабуть, краще буде, якщо й не додумається.

XIV

— Бажання, Геральте! Хутко! Чого ти прагнеш? Безсмертя? Багатства? Слави? Влади? Сили? Почестей? Хутко, в нас нема часу!

Відьми́н мовчав.

— Бути людиною, — нараз мовила Єнніфер, гиденько усміхаючись. — Правда ж, я вгадала? Ти ж цього прагнеш, про це мрієш! Про визволення, про свободу бути тим, ким захочеш, а не тим, чим мусиш бути. Джин виконає це бажання, Геральте. Промов його.

Відьми́н мовчав.

Вона стояла над ним у миготливому мерехтінні чародійської кулі, у сяянні магії, серед відблисків проміння, що сковувало джина, стояла, а її волосся розвівалося і очі горіли фіалковим полум'ям, стояла, випроставшись, струнка, чорна і страшна...

І прекрасна.

Зненацька вона схилилася, глянула йому в очі зблизька. Він відчув запах бузку й аґрусу.

— Мовчиш, — прошипіла. — То чого ж ти прагнеш, відьми́не? Яка твоя найпотаємніша мрія? Не знаєш чи не можеш вирішити? Пошукай у собі, пошукай глибоко й добре, бо, присягаюся Силою, другого такого шансу в тебе вже не буде!

А він раптом зрозумів правду. Знав. Знав, ким вона була колись. Про що пам'ятала, чого не могла забути, з чим жила. Ким була насправді, поки не стала чародійкою.

Бо на нього дивилися холодні, проникливі, злі і мудрі очі горбунки.

Геральт перелякався. Ні, не правди. Злякався, що вона прочитає його думки, довідається, що він угадав. Що ніколи йому цього не пробачить. Заглушив у собі цю думку, задушив її, викинув із пам'яті назавжди, без сліду, відчуваючи при цьому величезну полегшу. Відчуваючи, що...

Стеля розкололася. Джин, обплутаний сіттю вже згасаючих променів, гепнувся просто на них, ревучи, і в цьому ревінні вчувався тріумф і жага вбивства. Єнніфер кинулася йому назустріч, із її рук било світло. Дуже слабке світло.

Джин роззявив пащеку й витяг до неї лапи. А відьми́н раптово зрозумів. що він знає, чого прагне.

І висловив своє бажання.

XV

Дім вибухнув, цеглини, дошки і крокви злетіли догори у хмарі диму та іскор. Із куряви випірнув джин, величезний, наче стодола. Ревучи й заходячись тріумфуючим сміхом, геній повітря, вже вільний, не зв'язаний жодним обов'язком і нічиєю волею, зробив над містом три кола, зірвав з вежі ратуші шпиль, помчав до неба й полетів, пропав, зник.

— Утік! Утік! — заволав священик Крепп. — Відьми́н доскочив свого! Геній відлетів! Він більше нікому не загрожуватиме!

— Ах, — мовив Ердиль із непідробним захватом. — Яка чудова руїна!

— Холера, холера! — зарепетував Горицвіт, що сидів скулений за стіною. — Розвалився весь будинок! Там ніхто не міг вижити! Ніхто, кажу вам!

— Відьми́н Геральт із Ривії пожертвував собою задля міста, — урочисто промовив бургомістр Невіль. — Ми цього не забудемо і вшануємо його. Подумаємо про пам'ятник...

Горицвіт струсив із плечей кавалок склеєного глиною очеретяного матраца, обтрусив дублет від плям тиньку, мокрого від дощу, глянув на бургомістра і в кількох ретельно дібраних словах висловив свою думку про жертву, пошану, пам'ять і всі на світі пам'ятники.

XVI

Геральт роззирнувся. З діри в даху повільно спадали краплі води. Навколо височіли руїни і купи дерева. Дивним чином місце, де вони лежали, було повністю чисте. На них не впала жодна дошка, жодна цеглина. Так, ніби їх оберігав невидимий щит.

Єнніфер, ледь зашарівшись, встала біля нього на коліна, спираючись на них долонями.

— Відьми́не, — відкашлялася чародійка, — ти живий?

— Живий, — Геральт обтер обличчя від кіптявм й пилюки, зашипів. Єнніфер повільно доторкнулася до його зап'ястка, делікатно повела пальцями по долоні.

— Я тебе обпекла...

— Дрібниці. Кілька пухирців...

— Пробач. Джин утік. Назовсім.

— Шкодуєш?

— Не те, щоб дуже.

— Добре. Допоможи мені встати.

— Зачекай, — шепнула Єнніфер. — Оте твоє бажання... Я почула чого ти бажав. І остовпіла. Сподівалася будь-чого, але щоб... Що тебе примусило так учинити, Геральте? Чому... Чому я?

— Не знаєш?

Чародійка схилилася над ним, доторкнулася до нього, відьми́н відчув на обличчі легкий дотик її волосся, що пахло бузком і аґрусом, і зненацька зрозумів, що ніколи не забуде цього запаху, цього м'якого дотику, що ніколи не зможе порівняти їх з іншим запахом і дотиком. Єнніфер поцілувала його, а він збагнув, що більше ніколи не прагнутиме інших вуст, крім її, м'якеньких і вологих, солодких від помади. Раптово зрозумів, що з цієї хвилини існуватиме лише вона, її шия, плечі та груди, що вирвалися на волю з полону чорної сукні, її ніжна, холодна шкіра, що ні в яке порівняння не йшла з будь-якою іншою, до якої він коли-небудь доторкався. Він дивився зблизька в її фіалкові очі, найгарніші у цілому світі, очі, які — він цього побоювався — стануть для нього... Всім. Він це знав.

— Твоє бажання, — прошепотіла Єнніфер, а її губи ворушилися просто біля його вуха. — Не знаю, чи таке бажання взагалі може збутися. Не знаю, чи у Природі існує сила, здатна виконати таке бажання. Але якщо так, то ти сам себе прирік. Ти тепер приречений на мене.

Він перебив її поцілунком, обіймами, дотиком, ласкою, пестощами, а потім усім, усім собою, кожною думкою, єдиною думкою, усім, усім, усім. Вони порушили тишу зітханнями і шелестінням одягу, розкиданого по підлозі, порушили її дуже ніжно і були такі ліниві, були ретельні, були турботливі й чулі, і, хоч жодне з них не надто добре знало, що таке турбота і чулість, у них усе вийшло, бо обоє дуже цього хотіли. І вони взагалі не поспішали, а цілий світ перестав для них існувати, перестав існувати на малу, коротку хвилину, а їм видавалося, що це ціла вічність, бо вона й справді була цілою вічністю.

А потім світ знову почав існувати — але вже цілком інакше.

— Геральте?

— Гмм?

— І що далі?

— Не знаю.

— Я теж не знаю. Бо бачиш, я... Не впевнена, чи варто було прирікати себе на мене. Я не вмію... Зачекай, що ти робиш... Я хотіла сказати тобі...

— Єнніфер... Єн.

— Єн, — повторила чародійка, підкоряючись йому повністю. — Мене ніхто ніколи так не називав. Скажи це ще раз, будь ласка.

— Єн.

— Геральте.

XVII

Дощ перестав падати. Над Ринде з'явилася веселка. перетявши небо переривчастою кольоровою дугою. Здавалося, що веселка виростає просто зі зруйнованого даху шинку.

— Заради всіх богів, — пробурмотів Горицвіт. — Яка тиша... Неживі обоє, кажу вам. Або повбивали одне одного, або мій джин їм кінця доїхав.

— Треба б глянути, — сказав Вратимир, витираючи чоло зім'ятою шапкою. — Вони можуть бути поранені. Може. покликати медика?

— Радше грабаря, — заявив Крепп. — Я ту чаклунку знаю, а у відьми́на в очах теж бісики скакали. Нема що думати, треба копати дві ями на жальнику. Ту Єнніфер я, щоправда, радив би перед похованням пробити осиковим кілком.

— Яка тиша, — повторив Горицвіт. — Хвилину тому аж крокви літали, а зараз хоч маком сій.

Вони наблизилися до шинку повільно, прислухаючись на кожному кроці.

— Хай столяр теше труни, — мовив Крепп. — Скажіть йому...

— Тихо, — перебив Ердиль. — Я щось чув. Що то було, Хіреадане?

Ельф відкинув волосся з гостроверхого вуха, схилив голову.

— Я не впевнений... Підійдімо ближче.

— Єнніфер жива, — раптом сказав Горицвіт, напружуючи свій музичний слух. — Я чув, як вона застогнала. О, знову!

— Ага, — підтвердив Ердиль. — Я теж чув. Застогнала. Певне, жахливо страждає, кажу вам. Хіреадане, куди? Вважай!

Ельф відсахнувся від розбитого вікна, крізь яке обережно заглянув.

— Ходімо звідси, — мовив коротко. — Не заважаймо їм.

— То вони живі обоє? Хіреадане? Що вони там роблять?

— Ходімо звідси, — повторив ельф. — Залишмо їх на деякий час самих. Хай там зостануться — вона, він і його останнє бажання. Зачекаймо в якійсь корчмі, мине трохи часу і вони до нас приєднаються. Обоє.

— Що вони там роблять? — зацікавився Горицвіт. — Скажи ж уже, до біса!

Ельф посміхнувся. Дуже, дуже сумно.

— Я не люблю урочистих слів, — мовив. — А іншими цього не висловиш.

ГОЛОС РОЗУМУ 7

I

На поляні стояв Фальвік при повному озброєнні, без шолома, в перекинутому на плече кармазиновому орденському плащі. Біля нього, схрестивши руки на грудях, стояв кремезний бородатий краснолюд у білій шубі, кольчузі та мисюрці зі залізних кілець. Тальє, без обладунку,

лишень у короткому стьобаному плащі, повільно прогулювався, час від часу вимахуючи оголеним мечем.

Відьми́н роззирнувся, стримуючи коня. Довкола поблискували напівпанцирі та пласкі шишаки озброєних списами солдат, які оточували галявину.

— Щоб ти здох, — буркнув Геральт. — Можна було сподіватися.

Горицвіт повернув коня, тихо вилаявся на вигляд списоносців, які перекрили їм відхід.

— Що відбувається, Геральте?

— Нічого. Тримай рот на замку і не втручайся. Я спробую якось з цього виплутатися.

— Я питаю, що відбувається? Знову авантюра?

— Заткнися.

— Таки дурню ми надумали, аби їхати до міста, — простогнав трубадур, глипаючи в бік недалеких, помітних над лісом веж храму. — Треба було сидіти у Неннеке і носа за мури не витикати.

— Заткнися, кажу. Побачиш, хутко все з'ясується.

— Щось не схоже.

Горицвіт мав рацію. Було не схоже. Тальє, вимахуючи оголеним мечем, далі прогулювався, не дивлячись у їхній бік. Солдати, спершись на списах, спостерігали понуро і байдуже, з мінами професіоналів, у яких убивання не викликає інтенсивного викиду адреналіну.

Вони зсіли з коней. Фальвік та краснолюд повільно підійшли.

— Ви образили шляхетного Тальє, відьми́не, — промовив граф без жодних уступів чи форм чемності. — А Тальє, як, певен я, пам'ятаєте, рукавицю вам кинув. На святинному терені не годилося потикатися з вами, отож почекали ми, щоб ви з-за спідниці жеркині вихилились. Тальє чекає. Ви зобов'язані битися.

— Зобов'язані?

— Зобов'язані.

— А не вважаєте, пане Фальвіку, — криво посміхнувся Геральт, — що шляхетний Тальє надто високу честь мені виявляє? Я ніколи не був пасований на лицаря, а що стосовно народження, то про його обставини ліпше й не згадувати. Боюся, що я недостойний того, щоб... Горицвіте, як про це кажуть?

— Неспроможний уділяти сатисфакцію і стикатися у герці, — продекламував поет. — Лицарський кодекс твердить...

— Капітул ордену керується власним кодексом, — урвав Фальвік. — Коли б це ви лицаря ордену визвали, то він управі був би дати вам сатисфакцію чи ж не дати оної, як забажає. Але є інакше, лицар вас визиває, а тим самим до своєї гідності підносить, звісно ж, лише на час необхідний, аби зневагу змити. А ви не можете відмовитись. Відмова прийняття гідності учинила б вас негідним.

— Але ж логіка, — прокоментував Горицвіт, скорчивши мавпячу гримасу. — Я так бачу, на філософії вчилися, пане лицарю.

— Не втручайся, — Геральт підняв голову, глянув Фальвікові у вічі. — Договорюйте, лицарю. Я хотів би знати, до чого ви хилите. Що станеться, якщо я виявлюся... негідним.

— Що станеться? — Фальвік викривив губи у злобній посмішці. — А те, що накажу повістити тебе на галузці, ти, живолупе.

— Спокійно, — озвався раптом краснолюд хрипким голосом. — Без нервів, пане графе. І без лайки, гаразд?

— Не вчи мене манерам, Кранмере, — процідив лицар. — І пам'ятай, князь дав тобі накази, а ти мусиш їх сповнити достеменно.

— Це ви мене, графе, не вчіть, — краснолюд спер кулак на застромлену за пояс двосічну сокиру. — Я знаю, як виконувати накази, мене повчати не треба. Пане Геральте, з вашої ласки. Я Денис Кранмер, капітан сторожі князя Ереварда.

Відьми́н офіційно вклонився, дивлячись краснолюдові в очі, — ясно-сірі, сталеві під русявими кущуватими бровами.

— Вийдіть проти Тальє, пане відьми́не, — спокійно продовжував Денис Кранмер. — Так найкраще буде. Не до смерті маєте битися, а лишень до обезвладнення. Тож вийдіть на поле і дозвольте себе обезвладнити.

— Що-що?

— Лицар Тальє — князів улюбленець, — промовив Фальвік, злісно посміхаючись. — Коли ти, відміно, мечем у бою до нього доторкнешся, покараний будеш. Капітан Кранмер арештує тебе і доставить перед лице Його Високості. Щоби покарати. Такі накази йому дано.

Краснолюд, навіть не глянувши на лицаря, не відводив від Геральта своїх холодних стальних очей. Відьми́н посміхнувся, ледь-ледь, але таки паскудно.

— Якщо я правильно зрозумів, — сказав він, — я маю вийти на поєдинок, бо, коли відмовлюся, то мене повісять. Якщо ж битимусь, то мушу дозволити, щоб супротивник мене скалічив, бо як я його пораню, — то мене четвертують. Ото радісні альтернативи! А, може, позбавити вас від клопоту? Лупну об пень головою та й сам себе обезвладню? Це вважатиметься сатисфакцією?

— Без глузів, — засичав Фальвік. — Не ускладнюй свойого становища. Ти образив закон, галасвіте, і за сеє покараний будеш, тямиш? А молодому Тальє потрібна єсть слава відьмацького погромця, тож капітул хоче йому сю славу дати. Даси перемогти себе — то своє жалюгідне життя порятуєш. Нам твого трупа не треба, хочемо лиш, щоби Тальє покарбував твою шкуру. А твоя шкура, шкура мутанта, скоро зростається. Ну, вперед! Вирішуй. Не маєш вибору.

— Ви так думаєте, графе? — Геральт посміхнувся ще паскудніше, роззирнувся, повів по солдатах оцінюючим поглядом. — А я думаю, що маю.

— І це правда, — визнав Денис Кранмер. — Маєте. Але тоді проллється кров, багато крові. Як у Блавікені. Чи ви цього хочете? Хочете мати на сумлінні кров та смерть? Бо той вибір, про який ви, пане Геральте, думаєте, — це кров та смерть.

— Ваші аргументи, капітане, чарують і просто захоплюють, — закпив Горицвіт. — На чоловіка в лісі напали, а ви йому про гуманність тлумачите і до його вищих почуттів апелюєте. Наскільки я зрозумів, просите не проливати крові розбійників, які на нього напали. Мусить він найманих убивць пожаліти, бо ж вони жінок-дітей мають, а, може, навіть і матерів. А не здається вам, капітане Кранмере, що ви зарано побиваєтесь? Бо дивлюся на отих ваших списоносців і бачу, що коліна їм тремтять на саму думку про бій з Геральтом із Ривії, відьми́ном, який зі стригою голіруч упорався. Ніяка тут кров не проллється, ніхто ушкоджений не буде. Окрім тих, що ноги поламають, до міста тікаючи.

— Я, — спокійно відповів краснолюд і хвацько задер підборіддя, — на свої коліна не скаржуся. Досі ні від кого не втікав і звичок своїх не мінятиму. Я нежонатий, про дітей несві́домий, та й матір, жінку мені малознану, волів би я в цю справу не втягати. Але дані мені накази сповню, як завжди, достеменно. Не апелюючи до жодних почуттів, прошу пана Геральта із Ривії, аби він прийняв рішення. Згоджуся з усяким і діятиму відповідно.

Краснолюд і відьми́н дивилися одне одному в очі.

— Гаразд, — урешті сказав Геральт. — Зробімо це. Шкода дня.

— Себто, ви згодні? — Фальвік підняв голову, його очі сяйнули. — Згоджуєтеся на поєдинок зі шляхетним Тальє з Домдалю?

— Так.

— Добре. Приготуйтесь.

— Я готовий, — Геральт натягнув рукавицю. — Не гаймо часу. Якщо Неннеке довідається про цю авантюру, влаштує пекло. Залагодьмо це швидко. Горицвіте, зберігай спокій. Тебе це не стосується. Правда, пане Кранмере?

— Цілковита, — впевнено підтвердив краснолюд і глипнув на Фальвіка. — Цілковита, пане Геральте. Хоч би що там було, це стосується лише вас.

Відьми́н зняв меч зі спини.

— Ні, — промовив Фальвік, добуваючи свого. — Ти своєю бритвою не битимешся. Візьми мого меча.

Геральт здвигнув плечима. Взяв клинок графа і змахнув ним для проби.

— Важкий, — заявив холодно. — З таким самим успіхом ми могли б змагатися рискалями.

— У Тальє такий самий. Шанси рівні.

— Ви неймовірно дотепні, пане Фальвіку. Далебі, неймовірно.

Солдати нещільним строєм оточили галявину, Тальє і відьми́н стали один проти одного.

— Пане Тальє? Як щодо перепросин?

Лицарик закусив губи, заклав ліву руку за спину, застиг у фехтувальній позиції.

— Ні? — Геральт посміхнувся. — Не прислухаєтеся до голосу розуму? Шкода.

Тальє ледь присів, стрибнув, блискавично, без попередження напав. Відьми́н не завдав собі клопоту навіть захиститися парадою, швидким півобертом ухилившись від плаского удару. Лицарик широко замахнувся, клинок знову протяв повітря. Геральт спритним піруетом вийшов із-під вістря, м'яко відскочив, коротким і легким фінтом збив Тальє з ритму. Тальє вилаявся, широко вдарив справа, на мить утратив рівновагу, спробував повернути її, інстинктивно, високо і незграбно захищаючись мечем. Відьми́н ударив із силою та швидкістю блискавиці, прямо, викидаючи руку на повну довжину. Тяжкий меч задзвенів об клинок Тальє так, що той, відбившись, сильно вдарив його по обличчю. Лицар заревів, упав навколішки і лобом торкнувся трави. Фальвік підбіг до нього. Геральт увігнав меч у землю, обернувся.

— Гей, варто! — вереснув Фальвік, устаючи. — Беріть його!

— Стояти! Ані руш! — гримнув Денис Кранмер, торкаючись сокири. Солдати завмерли.

— Ні, графе, — повільно вимовив краснолюд. — Я завжди достеменно виконую накази. Відьми́н не торкнувся лицаря Тальє. Хлопчисько сам ударився об власне залізо. Нещасливий випадок.

— У нього скалічене обличчя! Він спотворений на все життя!

— Шкіра зростається, — Денис Кранмер вп'яв у відьми́на свої сталеві очі й вищирив зуби. — А шрам? Шрам для лицаря — почесна пам'ятка, підстава для хвали і слави, якої йому бажав капітул. Лицар без шраму — то фраєр, не лицар. Спитайте його, графе, впевніться, що він тішиться.

Тальє звивався на землі, плював кров'ю, скавчав і вив, зовсім не виглядаючи втішеним.

— Кранмере! — рикнув Фальвік, вириваючи свій меч із землі. — Ти пожалкуєш, клянуся!

Краснолюд відвернувся, поволі витяг сокиру з-за пояса і смачно сплюнув на праву долоню.

— Ох, пане графе, — скреготнув. — Не кляніться даремно. Я клятволомів не терплю, а князь Еревард наділив мене правом карати таких на горло. Пущу повз вуха ваші необдумані слова. Але не повторюйте їх, ревно про цеє прошу.

— Відьми́не, — Фальвік, сапаючи від злості, обернувся до Геральта. — Забирайся з Еландеру. Негайно. Вже.

— Я рідко з ним згоджуюся, — буркнув Денис, підходячи до відьми́на й віддаючи йому меч, — але цього разу він добре каже. Виїжджайте так швидко, як можете.

— Зробимо, як радите, — Геральт перевісив меч за спину. — Але спершу… Ще маю слово до пана графа. Пане Фальвіку!

Лицар Білої Троянди нервово закліпав.

— Повернімося на мить до кодексу вашого капітулу, — тягнув відьми́н, намагаючись не усміхатися. — Мене дуже цікавить одна річ. Коли б, скажімо, я почувався враженим та ображеним вашою позицією у всій цій афері, коли б визвав вас до поєдинку на мечах, отут, на цьому місці, то що б ви вчинили? Визнали б мене достатньо гідним, щоби схрестити зі мною вістря? Чи відмовили б, навіть знаючи, що у разі відмови я вважав би вас негідним навіть того, щоб на вас наплювати, побити пику і скопати дупу на очах у кнехтів? Графе Фальвіку, з ласки своєї заспокойте мою цікавість.

Фальвік зблід, відступив на крок, роззирнувся. Солдати уникали його погляду. Денис Кранмер скривився, звісив язика і цвіркнув слиною на чималу відстань.

— Хоч ви й мовчите, — тяг далі Геральт, — я у вашій мові чую голос розуму, пане Фальвіку. Ви мою цікавість удовольнили, то і я вашу вдовольню. Якщо вам цікаво, що станеться, коли орден забажає якимсь робом дошкуляти матері Неннеке чи жрицям, або ж надмірно утискатиме капітана Кранмера, то знайте, графе, що я тоді вас відшукаю і, жодними кодексами не переймаючись, сточу кров, як із кабанця.

Лицар ще дужче зблід.

— Не забудьте моєї обіцянки, пане Фальвік. Ходімо, Горицвіте. Пора. Бувай, Денисе.

— Щасливо, Геральте, — широко посміхнувся краснолюд. — Бувай. Я вельми рад із нашої зустрічі, хотів би ще одної дожити.

— Навзаєм, Денисе. Тож до побачення.

Вони від'їхали демонстративно неквапом, не оглядаючись. Перейшли на клус щойно тоді, коли сховалися в лісі.

— Геральте, — раптом озвався поет. — Чи ми поїдемо просто на південь? Об'їдемо Еландер і володіння Ереварда? Що? Ти збираєшся й далі тягти це напоказ?

— Ні, Горицвіте. Не збираюся. Поїдемо лісами, а тоді повернемо на Купецький Шлях. Пам'ятай, при Неннеке про цю сутичку ні словечка. Ані мур-мур.

— Сподіваюся, що рушаємо без зволікань?

— Негайно.

II

Геральт схилився, перевірив полагоджений курок стремена, підігнав пахнучий новісінькою шкірою стременний пас, ще жорсткий і непохватний. Поправив попругу, сакви і скручену за сідлом попону, приторочений до неї срібний меч. Неннеке стояла обіч, нерухомо, схрестивши руки на грудях.

Підійшов Горицвіт, ведучи свого карогнідого валаха.

— Дякую за гостину, велебна, — сказав він повагом. — І не сердься вже на мене. Я ж і так знаю, що ти мене любиш.

— Атож, — підтвердила Неннеке, не посміхаючись, — Я тебе, дурисвіте, люблю, хоч і сама не знаю, за що. Бувай.

— До побачення, Неннеке.

— До побачення, Геральте. Пильнуйся там.

Відьми́н терпко посміхнувся.

— Ліпше я інших пильнуватиму. В довгостроковій перспективі це ефективніша стратегія .

Зі святині, з-поміж обплетених плющем колон, вийшла Йоля у супроводі двох юних послушниць. Несла відьми́нову скриньку. Незграбно уникала його погляду, соромлива усмішка мило поєднувалася з рум'янцем на веснянкуватому пухкому личку. Обидві послушниці не ховали значущих поглядів і ледь стримувалися, щоб не хихотіти.

— На велику Мелітеле! — зітхнула Неннеке. — Справжній прощальний поїзд. Бери скриньку, Геральте. Я доповнила твої еліксири, маєш все, чого бракло. І ці ліки, знаєш які. Заживай регулярно, два тижні. Не забувай. Це важливо.

— Не забуду. Дякую, Йолю.

Дівчина опустила голову, подала йому скриньку. Дуже хотіла щось йому сказати. Не знала, що слід було сказати, яких слів ужити. Не знала, що сказала б, якби могла. Не знала. І прагнула.

Їхні руки зустрілися.

Кров. Кров. Кров. Кості, мов біле поламане пруття. Сухожилки наче білясті мотузки, вибухають з-під тріскаючої шкіри, розтятої великими, з наїженими кігтями, лапами і гострими зубами. Огидний звук роздертого тіла і крик — безсоромний та жахаючий у своїй безсоромності. В безсоромності кінця. Смерті. Кров і крик. Крик. Кров. Крик…

— Йолю!

Неннеке, зі швидкістю, дивовижною для її огрядності, припала до лежачої на землі, напруженої, тремтячої в конвульсіях дівчини, притримувала її за руки й волосся. Одна з послушниць стояла, мов остовпіла, друга, бистріша, вклякла на Йолиних ногах. Йоля вигнулася дугою, розкриваючи рота в безгучному німому воланні.

— Йолю! — кричала Неннеке. — Йолю! Говори, дитино! Говори!

Дівчина ще сильніше напружилася, скреготнула зубами, стиснула щелепи, тонка цівка крові попливла їй по обличчі. Неннеке, червоніючи від напруги, скрикнула щось таке, чого відьми́н не зрозумів, але його медальйон так рвонувся на шиї, що він мимовільно схилився, зігнувся, наче пригнічений невидимим тягарем.

Йоля завмерла.

Горицвіт, блідий наче полотно, голосно зітхнув. Неннеке піднялася на коліна, тяжко встала.

— Заберіть її, — сказала послушницям. Їх побільшало, збіглися, серйозні, налякані та мовчазні.

— Візьміть її, — повторила жриця. — Обережно. І не залишайте саму. Я зараз прийду.

Обернулася до Геральта. Відьми́н стояв нерухомо, мнучи віжки у спітнілій долоні.

— Геральте… Йоля…

— Не кажи нічого, Неннеке.

— Я теж це бачила. Якусь мить. Геральте, не їдь.

— Я мушу.

— Ти бачив… бачив це?

— Так. І не вперше.

— І що?

— Оглядатися даремно.

— Прошу, не їдь.

— Я мушу. Заопікуйся Йолею. До побачення, Неннеке.

Жриця повільно покрутила головою, шморгнула носом і різко стерла зап'ястком сльози.

— Прощавай, — шепнула, не дивлячись йому в вічі.

Післямова перекладачів

Цього разу вона буде короткою, бо все справді важливе уже було сказано в післямові до "Сезону гроз" — хоча ця книга була написана останньою, свій переклад ми розпочинали з неї. Як і раніше, ми гірко

сумуємо, що відьмацький цикл А.Сапковського ще не дочекався повного професійного перекладу українською мовою. Як і досі, вважаємо, що світ, створений майстром польської фантастики, дуже близький до того, який відомий нам із нашої власної історії. Через цю причину ми приклали усі зусилля, щоб відтворити фантастичні реалії українськими мовно-літературними засобами. Тому ми не вагалися інколи змінювати імена героїв (так Яскер став у нас Горицвітом), або ж називати Торкве — дідьком, а Лілє — польовою царівною. Це не єдина наша "поетична вільність", але у всіх ми не зізнаємося.

Запевняємо, однак, що, попри химерність, наш переклад все-таки доволі точний. Про помилки у всіх приступних нам перекладах цієї книги можна писати саги, але тут робити цього не будемо, бо й місця не вистачить. Ми принаймні не називали буздиган чорнильницею :-)

На завершення хочемо щиро подякувати людям, які дуже напрацювалися, щоб цей переклад взагалі з'явився і не світив граматичними та стилістичними огріхами. Це наші рідери: Віталій Геник, ведучий чудового сайту "Аргонавти Всесвіту", та учасник форуму "Толока-Гуртом", який воліє називатися ніком pseudogiant. Дуже дякуємо і розраховуємо на подальшу співпрацю.

Наші подяки також усім тим, хто, прочитавши "Сезон гроз", підтримували нас морально і заохочували до дальших спроб.

Перекладачі "Останнього бажання",

Н.Михайлівська

Г.Синєока